

Офіційні видання Національного банку України – крила вашого успіху!

➤ “Вісник Національного банку України”

Щомісячний повнокольоровий науково-практичний журнал.

Виходить у комплекті з електронною версією додатка “Законодавчі і нормативні акти з банківської діяльності” на CD-диску.

Тематична спрямованість – висвітлення діяльності НБУ, питань функціонування банківської системи України, актуальних фінансово-кредитних проблем.

Журнал утверджує позитивний імідж Національного банку України як стабільної, транспарентної установи, що відстоює національні економічні інтереси, сприяє розвитку банківської системи та гарантує стабільність національної грошової одиниці.

Видання є авторитетним науковим майданчиком для висвітлення та наукової апробації новітніх ідей і методів прогнозування та регулювання економічних процесів для знаних і молодих науковців, постановою президії ВАК України від 10.02.2010 р. № 1-05/1 журнал внесено до “Переліку наукових фахових видань України, в яких можуть публікуватися результати дисертаційних робіт на здобуття наукових ступенів доктора і кандидата наук” (економічні науки).

Передплатний індекс – 74132

➤ “Бюлетень Національного банку України”

➤ “Bulletin of the National Bank of Ukraine”

Щомісячні аналітично-статистичні повнокольорові видання Національного банку України.

Містять ексклюзивну і достовірну інформацію про реальний стан економіки, грошовий, кредитний та валютний ринки, грошово-кредитну та банківську статистику.

Видаються україномовний та англійськомовний варіанти, у комплектах – електронні версії журналів на CD-дисках.

Передплатні індекси:

українською мовою – 22602; англійською мовою – 08197

➤ “Платіжний баланс і зовнішній борг України”

➤ “Ukraine: Balance of Payments and External Debt”

Щоквартальні аналітично-статистичні повнокольорові видання Національного банку України.

Містять табличні дані щодо платіжного балансу, аналітичні матеріали з розвитку зовнішнього сектору економіки України, аналіз його впливу на стан макроекономічних індикаторів.

Видаються україномовний та англійськомовний варіанти, у комплектах – електронні версії журналів на CD-дисках.

Передплатні індекси:

українською мовою – 22601; англійською мовою – 08196

➤ “Банкноти і монети України” / “Banknotes and Coins of Ukraine”

Інформаційно-довідковий повнокольоровий журнал НБУ, додаток до журналу “Вісник НБУ”.

Містить вичерпну інформацію про паперові грошові знаки, розмінні та пам’ятні монети, введені в обіг Національним банком України. Для нумізматів, колекціонерів та масового читача.

Видається один раз на рік у квітні.

Передплата приймається до 10 березня.

Двомовний (українська та англійська мови).

Виходить у комплекті з електронною версією журналу на CD-диску.

Передплатний індекс – 90664

Адреса редакції:

просп. Науки, 7,

Київ-28, 03028.

Тел.: (044) 524-39-69, 527-38-06.

Тел./факс: (044) 524-96-25.

E-mail: litvinova@bank.gov.ua

<http://www.bank.gov.ua>

Видання розповсюджуються лише за передплатою.

Передплата приймається всіма відділеннями поштового зв’язку України і такими регіональними організаціями: АТ “Самміт”, ТОВ “Фірма “Періодика”, ТОВ “НВП “Ідея”, ТОВ “Фірма “Меркурій”, ТОВ “Видавнича група “Ділова преса”, ТОВ “Ной-хау” та іншими.

№ 2 (180) Лютий 2011

Здано до друку 31.01.2011 р.

Засновник і видавець: Національний банк України

Адреса: вул. Інститутська, 9,
Київ-8, 01008, Україна

Журнал зареєстровано Держкомвидавом України
09.06.1994 р., свідоцтво KB № 691

Постановою президії ВАК України
від 10.02.2010 р. № 1-05/1
журнал "Вісник Національного банку України"
внесено до "Переліку
наукових фахових видань України,
в яких можуть публікуватися результати дисертаційних
робіт на здобуття наукових ступенів доктора
і кандидата наук" (економічні науки)

Журнал рекомендовано до друку Вченою радою
Київського національного економічного
університету ім. Вадима Гетьмана та
Вченою радою Університету банківської справи
Національного банку України (м. Київ)

Видається у комплекті з електронною версією
на CD-диску додатка "Законодавчі
і нормативні акти з банківської діяльності"

АДРЕСА РЕДАКЦІЇ

просп. Науки, 7, Київ-28, 03028, Україна
тел./факс: (044) 524-96-25
тел.: (044) 527-39-44, 527-38-06, 525-38-25
E-mail: litvinova@bank.gov.ua
http: //www.bank.gov.ua

Передплатний індекс 74132

© Вісник Національного банку України, 2011

ВІСНИК

Національного банку України

Щомісячний науково-практичний журнал
Національного банку України

Видається з березня 1995 року

ЗМІСТ

БАНКИ УКРАЇНИ

А.Дробязко

Якою банківська система України виходить із кризи 2008–2009 років? 4

О.Шулевська

Ресурсні аспекти банківської кризи 2008–2009 років в Україні..... 16

Основні показники діяльності банків України на 1 січня 2011 року..... 27

О.Берегуля

Планування розвитку банку з урахуванням стану конкурентного середовища..... 40

Динаміка фінансового стану банків України на 1 січня 2011 року..... 44

Офіційний список банків України,
включених до Державного реєстру банків
(за станом на 01.01.2011 р.) 54

Банки, вилучені з Державного реєстру банків України
(24.06.1992 р. – 01.01.2011 р.)..... 60

Перелік осіб, які мають сертифікати Національного банку України
на право здійснення функцій тимчасового адміністратора
та ліквідатора банків (за станом на 01.01.2011 р.)..... 62

Перелік осіб, чий сертифікат на право здійснення функцій
тимчасового адміністратора та ліквідатора банків утратили чинність
(за станом на 01.01.2011 р.) 70

ФІНАНСОВИЙ РИНОК

Ринок державних цінних паперів України у грудні 2010 року..... 8

О.Береславська

Курсова політика в Україні: тенденції та перспективи 10

В.Гриценко

Світова фінансова криза: діагностика та нові підходи до виживання на фінансовому ринку 20

Основні монетарні параметри грошово-кредитного ринку України у грудні 2010 року..... 49

Офіційний курс гривні щодо євро, долара США та російського рубля у 2010 році, встановлений Національним банком України 50

Офіційний курс гривні щодо іноземних валют, який встановлюється Національним банком України один раз на місяць (за грудень 2010 року) 51

Офіційний курс гривні щодо іноземних валют, який встановлюється Національним банком України щоденно (за грудень 2010 року) 52

Динаміка облікової ставки НБУ в 1992–2010 рр. 71

МАКРОЕКОНОМІКА

О.Вовчак, М.Могилинецька, М.Хмелярчук

Кредит у системі макроекономічної рівноваги 28

Індекси споживчих цін та цін виробників промислової продукції в Україні у 1991–2010 рр. 46

Основні макроекономічні показники розвитку України у 2005–2010 роках 48

БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК

Л.Снігурська

Огляд змін у МСФЗ щодо обліку фінансових інструментів та формування фінансової звітності, запланованих на 2011 рік 34

АНОТАЦІЇ 72

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ

КІРЄЄВ О.І. (голова)	ПАТРИКАЦ Л.М.
БАЖАЛ Ю.М.	ПЕТРИК О.І.
БАРАНОВСЬКИЙ О.І.	РАЙЗЕР Мартін
БОРОВЕЦЬКИЙ Ришард	РАЄВСЬКИЙ К.Є.
ВОЖЖОВ А.П.	РИЧАКІВСЬКА В.І.
ГАЛЬЧИНСЬКИЙ А.С.	САВЛУК М.І.
ГЕЄЦЬ В.М.	СЕНИЦЬ П.М.
ГРУШКО В.І.	СМОВЖЕНКО Т.С.
КОЗЬМЕНКО С.М.	СТЕЛЬМАХ В.С.
КРОТЮК В.Л.	СТЕПАНЕНКО А.І.
КРУГЛИК С.В.	ТРИДІД О.М.
ЛЮТИЙ І.О.	ШАРОВ О.М.
МІТТНІК Стефан	ШЕВЧУК А.В.
МІЩЕНКО В.І.	ШУЛЬГА Н.П.
МОРОЗ А.М.	ШУМИЛО І.А.

РЕДАКЦІЯ ПЕРІОДИЧНИХ ВИДАНЬ НБУ

Головний редактор	ПАТРИКАЦ Л.М.
Заступник головного редактора	КРОХМАЛЮК Д.І.
Начальник відділу з випуску журналу "Вісник НБУ"	ПАПУША А.В.
Заступник начальника відділу	ЗАЄЦЬ О.С.
Редактори:	ПАЦЕРА М.М., ПІДВИСОЦЬКИЙ Р.В.
Відповідальний секретар	ЛІПІНСЬКА С.М.
Головний художник	КОЗИЦЬКА С.Г.
Дизайнер	ХАРУК О.В.
Коректор	ТРИФОНОВА О.М.
Оператор	ЛИТВИНОВА Н.В.
Реклама і розповсюдження:	ГРИЦЕНКО М.Р., НЕВСЬКИЙ Д.О.
Фото:	НЕГРЕБЕЦЬКИЙ В.С.
Черговий редактор	ЗАЄЦЬ О.С.

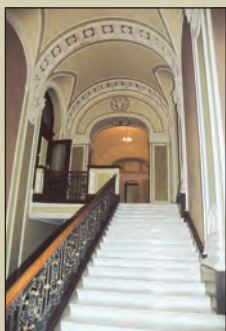
Дизайн: редакція періодичних видань НБУ
Надруковано з готового оригінал-макета
відділом забезпечення
друкованою продукцією
господарсько-експлуатаційного управління НБУ

Адреса друкарні:
просп. Науки, 7, Київ-28, 03028, Україна

Формат 60 × 90 / 8
Друк на цифровому обладнанні
Фіз. друк. арк. 9.0
Умовн. друк. арк. 8.6
Обл.-вид. арк. 11.2

При передруку матеріалів, опублікованих у журналі, посилання на "Вісник Національного банку України" обов'язкове.

Редакція може публікувати матеріали в порядку обговорення, не поділяючи думку автора. Відповідальність за точність викладених фактів несе автор, а за зміст рекламних матеріалів – рекламодавець.

Анатолій Дробязко

Незалежний експерт

Точка зору/

Якою банківська система України виходить із кризи 2008–2009 років?

Автор статті констатує: можна впевнено стверджувати, що нині, на початку 2011 року, банківська система України майже вийшла з кризи. Найпереконливішим доказом цього є сталий приріст банківських депозитів населення. Враховуючи уроки кризи, банки вживають заходів для посилення своєї опірності ризикам; регулятор стимулює систему до відповідних інституційних змін. Зрозуміло, що цей процес, як і будь-яка реформа, неоднозначно сприймається учасниками грошово-кредитного ринку. Чому? В якому стані банківська система України виходить із кризи 2008–2009 років? Що передусім слід зробити, аби в майбутньому банківська система могла легше і з меншими втратами долати кризові явища?

Авторську точку зору на ці актуальні питання викладено у статті.

Аналіз останніх законодавчих ініціатив Національного банку України, спрямованих на посилення опірності банківської системи кризовим явищам, засвідчує неоднозначне ставлення до них з боку учасників грошово-кредитного ринку. Неважко помітити, що окремі групи інтересів навіть чинять опір цим ініціативам, намагаються законсервувати деякі проблеми, не вирішивши які, банківській системі складно буде продуктивно розвиватися. З огляду на це регулятор, на думку автора, мав би нині проявити рішучість у запровадженні намічених заходів.

Усі знають, що капіталізація українських банків перебуває на низькому рівні, тому міжнародні кредитори рекомендують посилити вимоги до цього важливого критерію. З другого боку, Асоціація українських банків доводить, що вимоги треба посилювати не до рівня капіталу, а до рівня його адекватності. І в судовому порядку опротестувала постанову № 273 від 09.06.2010 р., на підставі якої НБУ намагався підвищити вимоги до мінімального рівня регулятивного капіталу банків із 75 до 120 млн. грн., який дає право на залучення коштів від населення.

Ще одна законодавча “баталія”

відбулася 15 грудня 2010 року у Верховній Раді України, внаслідок якої відправлено на доопрацювання законопроект № 0884 “Про внесення змін до деяких законів України (щодо регулювання діяльності банків)”. Зокрема представник Комітету з питань фінансів і банківської діяльності запропонував, аби НБУ пояснив, на якій підставі у законопроекті з’явилася вимога збільшити статутний капітал банків із 75 млн. грн. (7 млн. євро) до 500 млн. грн. (понад 45 млн. євро)? Адже запропонований законопроект розм’якчує розмір статутного капіталу майже у десять разів порівняно з аналогічними вимогами Євросоюзу (5 млн. євро).

У листопаді 2010 року в Києві проходив щорічний Український банківський форум Інституту Адама Сміта, в якому взяли участь топ-менеджери багатьох банківських установ, зокрема майже всі керівники вітчизняних банків зі 100-відсотковим іноземним капіталом. На засіданні секції, присвяченій перспективам розвитку банківського бізнесу в Україні, майже всі “іноземці” разом із представниками МВФ та Світового банку в один голос запевняли, що 175 банків для ринку України — забагато. Аргументи наводилися “екзотичні”. Наприклад:

у Східній Європі український ринок монополізований найменшою мірою (три чи п’ять найбільших банків володіють не такою значною часткою ринку, як їх колеги у сусідніх країнах). Це, на думку прихильників такої точки зору, погано. Ніколи не вважав, що монополізація ринку — корисна справа, але мене особисто вразив ще один аргумент — кількість відділень банків у країні треба з чимось порівнювати. Наприклад, у Франції кількість ресторанів у п’ять разів перевищує кількість відділень банків. В Україні це співвідношення становить 1:1. Висновок: у нашій країні треба або збільшити кількість ресторанів, або зменшити кількість банків...

Питання капіталізації банків в Україні завжди було дуже гострим, а особливо — після банківської кризи 2008 року, коли відбулася 60-відсоткова девальвація національної валюти. Нагадаємо, що статутний капітал українських банків формується лише в національній валюті, причому процедура контролю за чистотою походження грошей розроблена дуже ретельно. Корпоративні права власників банків в умовах девальвації національної валюти нівелюються, а в умовах гонки за мінімальним рівнем регулятивного капіталу міноритарним акціонерам диві-

денди майже ніколи не виплачуються — перерозподіл річних прибутків банку спрямовується на нарощування капіталу. У більшості країн світу інтереси *міноритарних акціонерів*, як правило, захищає регулятор ринку, і саме це сприяє припливу коштів у результаті проведення первинних емісій акцій на відкритому біржовому ринку. Така ідея червоною ниткою проходить і в нашому новому законі про акціонерні товариства. На практиці ж в Україні склалося так, що у кожного банку з українським капіталом, як правило, є *мажоритарний акціонер*. Тому можна зрозуміти спротив, який чинять власники невеликих банків ініціативам НБУ, відповідно використовуючи АУБ як захисника свої інтересів. У 2010 році вибухнув скандал між банками з іноземними інвестиціями та Асоціацією українських банків. Інтереси національних власників банків та представників світового глобального ринку розійшлися. Українська банківська спільнота розпалася на декілька сегментів, учасники яких майже не контактують між собою.

Розглянемо ці сегменти, утворені за “групами інтересів”, та проаналізуємо стратегічні завдання, які найближчим часом будуть виконуватися відповідним менеджментом.

Сегмент перший — дочірні структури іноземних глобальних фінансових гравців (Райффайзен банк “Аваль”, Укрсоцбанк, Укрсиббанк, Правекс-банк, Сіті-банк, ВТБ-банк, інші), для яких український ринок замалий. Тому для проведення своєї політики вони використовують важелі впливу міжнародних фінансових організацій, які є кредиторами уряду України. Ці банківські установи в найближчому майбутньому будуть націлені на поглинання слабших гравців та на диверсифікацію ризиків урядового дефолту шляхом продажу частини своїх акцій міжнародним кредиторам уряду.

Сегмент другий — “старі” державні банки (Укресімбанк, Ошадбанк), 100% акцій яких належить уряду. Вадю цих банків є те, що їх менеджмент змінюється з кожним новим урядом, а *стратегія розвитку жорстко прив’язана до загальнодержавних, проте не завжди економічно прибуткових проектів*.

Сегмент третій — “нові” державні банки, що були капіталізовані в ході фінансової кризи (Родовід-банк, Укргазбанк, “Київ”). До цієї групи можна зарахувати також проблемний банк

“Надра”. Це системоутворюючі банки з великою кількістю відділень та залучених вкладів від населення. Важко зараз їх назвати повноцінно працюючими суб’єктами ринку, оскільки ресурсна база цих банківських установ значною мірою спирається на кредити рефінансування НБУ. Розпочати процедуру ліквідації кожного з них складно. По-перше, через недостатність коштів у Фонді гарантування вкладів фізичних осіб; по-друге, через низький рівень ліквідності й погану якість кредитно-інвестиційного портфеля, що робить ці установи неспроможними до *довгострокового й повноцінного функціонування*. Для того, щоб повернутися на ринок, цим банкам потрібні нові бізнесові ідеї.

Сегмент четвертий — середні банки з іноземним капіталом, які мають можливість залучати кошти ззовні від материнських структур, і які можуть створити конкуренцію на ринку банкам глобалізованого світу (Дочірній банк Сбербанку Росії, ХОУМ-кредитбанк, Плюс-банк, Прокредит-банк, ПІРЕУС-банк МКБ та інші). Ці банки й надалі боротимуться за збільшення своєї частки ринку, часто — *шляхом пропозиції спеціалізованих банківських продуктів, або шукатимуть шляхів безбиткового виходу з українського ринку*.

П’ятий сегмент — великі та середні (понад 300 млн. грн. регулятивного капіталу) українські приватні банки, які спираються на промислово-фінансові групи і мають можливість збільшити капіталізацію за рахунок їх обігових коштів (Приватбанк, “Фінанси та кредит”, ПУМБ, Донгорбанк, “Кредит Дніпро” та інші). *Плани цих банків пов’язані з можливостями розвитку материнських промислових груп в умовах зміни політичних обставин*.

Шостий сегмент — малі банки з приватним українським капіталом, які мають відносно низький рівень капіталізації, але багато хто з них досить успішно працює з малим та середнім національним бізнесом (часто — інсайдерським). Це в основному банки III та IV груп. Саме на них “поклали око” потужніші колеги, виношуючи наміри витіснити ці банківські установи з ринку. Для банків III та IV груп найближчим часом настануть *тривожні часи — можливі і банкрутства, і злиття з поглинанням, і поява нових стратегічних інвесторів із потужним вливанням капіталу*.

За які ж ринки змагаються банки? Поміркуємо і над цим.

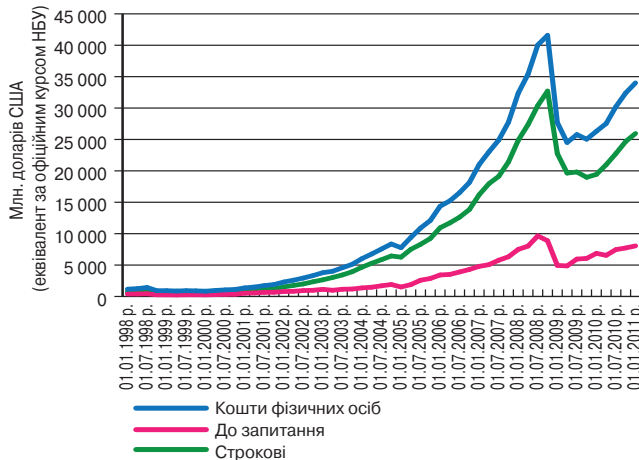
РИНОК ВКЛАДІВ НАСЕЛЕННЯ

Найбільшим та найстабільнішим кредитором банківської системи є населення. За станом на 01.01.2011 р. залишки на рахунках “кошти населення” перебували на рівні 270.7 млрд. грн., що в доларовому еквіваленті дорівнює 34.0 млрд. доларів США. Якщо порівнювати цей показник з таким же за станом на 01.01.1998 р. (1.2 млрд. доларів США), то вийде, що реальна ресурсна база банків зросла у 29.1 раза. На графіку 1 видно, що найвищою вартість ресурсної бази була до 01.10.2008 р. (тобто до початку банківської кризи в Україні) і в еквіваленті становила 41.5 млрд. доларів США. Втрата вартості ресурсної бази банками за період останньої фінансової кризи (з урахуванням девальвації обмінного курсу гривні) виявилася значно більшою, ніж отримані урядом України позики від МВФ. Криза показала, що населення у випадку дестабілізації ситуації швидко забирає свої кошти, поглиблюючи кризу. Але слід наголосити й на іншому — саме цей ринок першим і відновився після кризи (зростання за 2010 рік становило 28.9%). Це сталося значною мірою завдяки успішній діяльності Фонду гарантування вкладів фізичних осіб, який повернув понад 340 тисячам вкладників 3.7 млрд. грн. Нагадаємо, що фонд був заснований після кризи 1998–2000 років і саме діяльність цього інституту дала змогу в доволі короткі терміни забезпечити випереджаючі темпи зростання коштів фізичних осіб як порівняно з коштами юридичних осіб, так і порівняно з темпами зростання доходів населення. Фонд за останні десять років відчутно сприяв вилученню коштів із тіньового обігу.

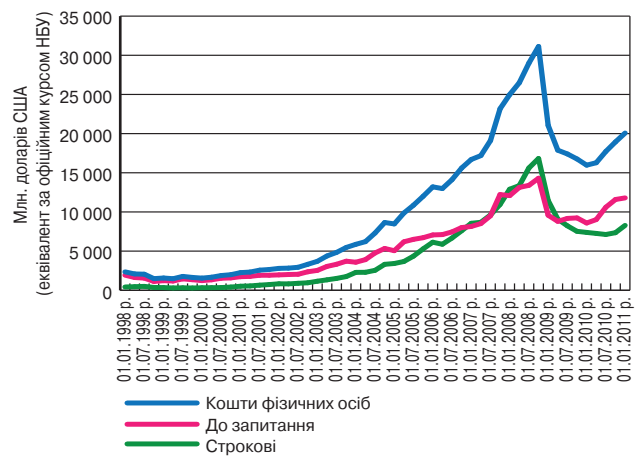
РИНОК ДЕПОЗИТІВ ЮРИДИЧНИХ ОСІБ

Другим за важливістю кредитором банківської системи є національні юридичні особи, або суб’єкти господарювання. За станом на 01.01.2011 р. залишки на рахунках юридичних осіб досягли рівня 159.8 млрд. грн., що в еквіваленті становить 20.0 млрд. доларів США. Якщо порівняти цей показник з аналогічним за станом на 01.01.1998 р. (2.35 млрд. доларів США), то побачимо, що ресурсна база банків за зазначеним критерієм зросла у 8.5 раза. Пік зростання ресурсної бази (31.1 млрд. доларів США), сформованої завдяки суб’єктам госпо-

Графік 1. Динаміка приросту вкладів фізичних осіб у банківську систему України в 1998–2010 роках

Графік 2. Динаміка приросту вкладів юридичних осіб у банківську систему України в 1998–2010 роках

дарювання, спостерігався 01.10.2009 р., тобто знову ж таки до початку банківської кризи в Україні. Слід зазначити, що суб'єкти господарювання швидше реагують на зміни в макроекономічному середовищі й оперативніше використовують свої обігові та інвестиційні кошти. Стосовно структури коштів суб'єктів господарювання, то у ній переважають так звані короткі гроші (здебільшого "кошти до запитання"). Брак національного довгострокового капіталу — основна вада всієї української фінансової системи. Її наявність свідчить про те, що корпоративний сектор не повністю довіряє банківській системі і зберігає значну частину своїх ресурсів у небанківських активах.

Упродовж усіх 20 років функціонування фінансового ринку в Україні ресурсна база банківської системи була доволі обмеженою. Не відіграють суттєвої ролі на цьому ринку й небанківські фінансові інституції. В країнах із розвинутою фінансовою системою основою національного інвестиційного потенціалу є недержавні пенсійні фонди та страхові організації, які створюють лівову частку довгострокової ре-

сурсної бази. Пояснення пасивності українського небанківського фінансового сектору просте — причина криється у високих темпах інфляції та недосконалості законодавчої бази. Питома вага вітчизняних небанківських фінансових корпорацій у ресурсній базі так званих твердих пасивів банків не перевищує 4.7%. Це найяскравіша ілюстрація слабкого розвитку страхової справи в Україні, зокрема — пенсійного накопичення, діяльності фондів спільного інвестування, інших небанківських кредитно-депозитних організацій. *Криза показала, що депозити пенсійних фондів та страховиків життя також повинні бути захищені, як і кошти населення Фондом гарантування вкладів.*

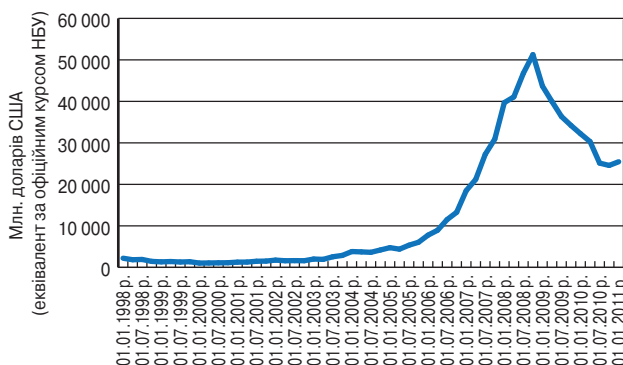
РИНОК МІЖБАНКІВСЬКИХ ПАСИВІВ

На графіку 3 бачимо, що за рахунок майже безконтрольного припливу короткострокового міжбанківського іноземного капіталу у 2005–2008 роках сталося фантастичне для нашого ринку зростання обсягів короткострокових ресурсів. Цей спекулятивний за своєю природою

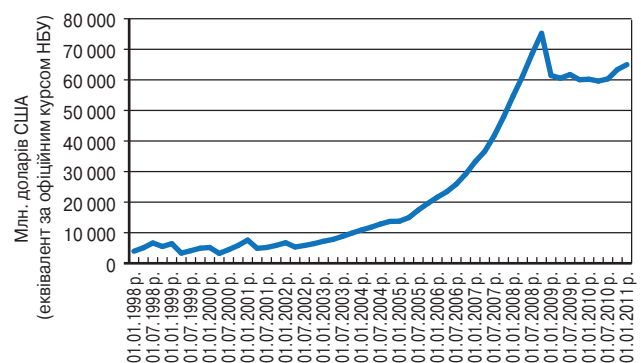
капітал став міною сповільненої дії, закладеною під обмінний курс національної грошової одиниці. Якщо в цьому контексті порівнювати кризи 1998 та 2008 років, то помітимо певні спільні риси. В 90-х роках минулого століття уряд України з огляду на дефіцит державного бюджету протягом кількох років накопичував борги за ОВДП, які купували нерезиденти, що зрештою призвело до майже дефолтного стану державних фінансів. Основними покупцями ОВДП були іноземні фінансові інституції. Вони і спричинили паніку на валютному ринку, яка негативно позначилася на валютних резервах країни. У 2006–2008 роках на ринок України зайшли іноземні інституції, які спрямували потужний фінансовий потік на ринок споживчого та іпотечного кредитування фізичних осіб, переклавши валютні ризики на клієнтів. З початком кризи саме через вплив за межі країни депозитів нерезидентів було спричинено значний тиск на обмінний курс гривні.

Як видно на графіку 3, після початку фінансової кризи в Україні вплив

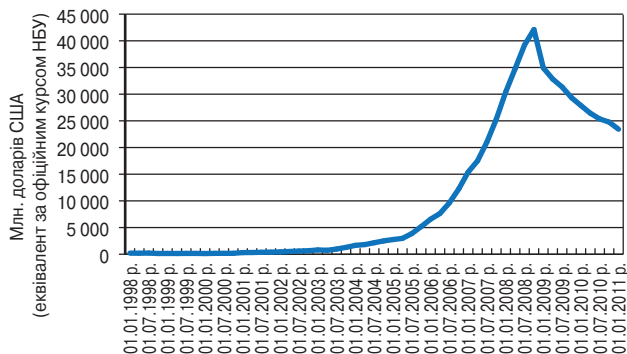
Графік 3. Динаміка залучення коштів українськими банками на міжбанківському ринку в 1998–2010 роках (без урахування кредитів рефінансування НБУ)

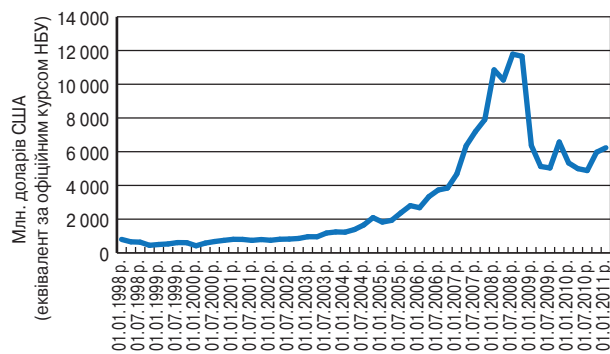
Графік 4. Динаміка зростання кредитного портфеля юридичних осіб на дату складання балансу в 1998–2010 роках

Графік 5. Динаміка зростання кредитного портфеля фізичних осіб на дату складання балансу в 1998–2010 роках

Графік 6. Динаміка зростання кредитного портфеля банків України на міжбанківському ринку на дату складання балансу в 1998–2010 роках

коштів із міжбанківського ринку пасивів зупинився лише в четвертому кварталі 2010 року. Зменшення обсягів коштів нерезидентів у зобов'язаннях банків сягнуло майже 15 млрд. доларів США. Слід зазначити, що частина цих коштів була спрямована на капіталізацію окремих банків їх материнськими структурами.

Які тенденції проявилися на міжбанківському ринку України у цей період?

Перша — банки розділилися на кілька груп, відкриваючи ліміти (плануючи операції) лише за “клубним принципом” — між собою. У банках першої групи справу встановлення міжбанківських лімітів було в основному передано ризик-менеджменту материнських банківських установ.

Друга — майже занепав міжбанківський ринок за участі резидентних банків. Це стало наслідком масового невиконання контрактних зобов'язань, навіть за своп-операціями. За таких умов резидентні банки майже втратили підтримку від міжбанківського кредитування, що ще більше погіршило їх ліквідність у кризовий період.

Національний банк України як кредитор останньої інстанції у найтяжчий (стосовно ліквідності) період кризи надав ресурсну підтримку банкам об-

сягом 86 млрд. грн. (10.5 млрд. доларів США). Водночас у 27 банківських установах було запроваджено тимчасові адміністрації, а щодо 15 установ розпочато процедуру ліквідації. Сукупність цих заходів дала змогу стабілізувати ситуацію й не допустити призупинення розрахунків в економіці.

РИНОК КРЕДИТУВАННЯ ЮРИДИЧНИХ ОСІБ

Н айбільшим кредитним ринком є ринок кредитування юридичних осіб (корпоративних кредитів). За період із 1998-го до початку 2011 року він зріс із 7.5 млрд. грн. (3.9 млрд. доларів США) до 517.4 млрд. грн. (64.9 млрд. доларів), тобто реально збільшився в 16.5 рази. Частка валютних кредитів у балансах банків значно зросла. Процентні ставки за валютними кредитами протягом періоду стабільної гривні були привабливішими, а тому клієнти банків охоче брали кредити в іноземній валюті, нехтуючи кредитними ризиками. У 2007 році НБУ збільшив резервні вимоги до валютних позичок, що позитивно позначилося на питомій вазі гривневих кредитів, однак під масованим тиском з боку Асоціації українських банків та преси Національний банк відступив.

Невдовзі життя показало, що регулятор мав рацію. Однак те, що сталося, вже сталося. Ситуацію довелося виправляти.

РИНОК КРЕДИТУВАННЯ ФІЗИЧНИХ ОСІБ

Р инок кредитування фізичних осіб (споживчих та іпотечних кредитів) за період із 1998-го до початку 2011 року зріс із 0.4 млрд. грн. (0.2 млрд. доларів США) до 186.5 млрд. грн. (23.4 млрд. доларів). Особливими темпами він розвивався, починаючи з 2005 року, коли на нього вийшли банки з іноземними інвестиціями, аж до 01.10.2008 року. За цей час обсяги наданих позичок збільшилися в 15.8 рази, досягнувши рівня 39.4 млрд. доларів США. Під час кризи ринок кредитування фізичних осіб практично занепав. Негативні наслідки цього відчужаються досі: в країні не задовольняється внутрішній попит, особливо потерпає будівельна галузь; значно скоротилися обсяги продажу споживчих товарів довгострокового використання. Спостерігається згортання платоспроможного попиту населення на широкий спектр товарів, які не належать до найважливіших продуктів. Частка кредитів домогосподарств у вільно конвертованій валюті (ВКВ) дорівнює 72%. На жаль, відновлення кредитування хоча б в обсягах погашення на цьому сегменті ринку у 2010 році не сталося.

РИНОК МІЖБАНКІВСЬКИХ КРЕДИТІВ

З а станом на 01.01.2011 р. обсяг міжбанківських кредитних операцій становив 49.6 млрд. грн. (6.2 млрд. доларів США), або 5.4% від загального обсягу кредитного ринку.

На графіку 6 видно, що до 2005 року

Графік 7. Динаміка зростання високоліквідних активів банків України на дату складання балансу в 1998–2010 роках

сумарні обсяги ринку в гривнях та ВКВ не перевищували в еквіваленті 2 млрд. доларів США. З масовим приходом іноземних банків обсяги ринку зросли майже до 12 млрд. доларів, а з настанням фінансової кризи вони скоротилися до 5 млрд. доларів США. Обсяги ресурсів на міжбанківському кредитному ринку постійно змінюються, тобто ці ресурси в Україні слід вважати нестабільними. Кошти з міжбанківського ринку використовуються українськими банками в основному для підтримки ліквідності з метою проведення розрахунків клієнтами у різних валютах. Частка кредитів у ВКВ на зазначеному ринку дорівнює 65%.

КРЕДИТНИЙ ПОТЕНЦІАЛ

Експрес-аналіз оперативних даних засвідчує, що на початку 2011 року в банківській системі України фіксувалася надмірна ліквідність. За станом на 01.01.2011 р. на ностро-рахунках українських банків було 8.4 млрд. доларів США. Причому майже 80% цих коштів перебували у нерезидентів. Сумарна кількість готівки в банках (каса, коррахунки в НБУ) сягає 5.4 млрд. доларів. Якщо взяти до уваги, що банки та їхні клієнти мають на своїх рахунках 60.7 млрд. грн. урядових ОВДП і збільшили вторинну ліквідність за півроку більш як на 30 млрд. грн., то є підстави вважати, що система накопичила певний кредитний потенціал, але не може подолати ризики, які склалися у пост-кризовому кредитному портфелі.

ВИСНОВКИ

Отже, нині знову складається ситуація, коли ризики кредитування економіки перевищують ризики недоотримання банками прибутків. Зважаючи на сумарну збиткову діяльність банків України в 2009–2010 роках, Національному банку України, на мою думку, слід сконцентруватися на інституціональному розвитку фінансового ринку. Мова йде про створення єдиного державного “Бюро кредитних історій” як структурного підрозділу НБУ. В цій установі мають перебувати під контролем не тільки всі діючі кредити (цей інструмент буде основним для безвізної оцінки рівня адекватності капіталу діючих банків), а й відомості про кредити банків, щодо яких проводиться процедура ліквідації. Більше того, креди-

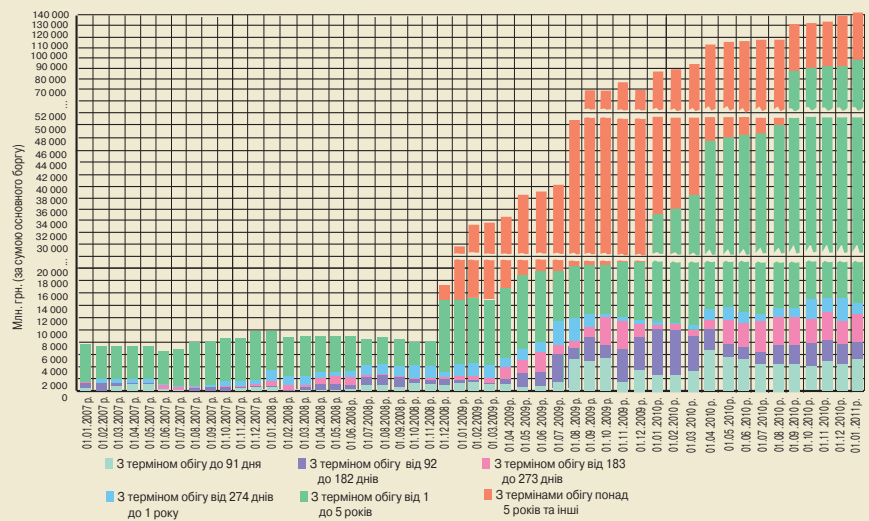
ти банків, що ліквідуються, повинні передаватися до Державної агенції з повернення банківських боргів. Чому? А тому (автору це відомо з практики), що слабким банкам не повертають кредити через їх неспроможність змусити позичальників це зробити. У таких банків, як правило, немає коштів та кваліфікованого персоналу для виконання позовно-претензійної роботи.

Передбачаю, що ці пропозиції можуть викликати спротив і протести власників банків. Тим більше, що

функції, про які йшлося вище, не передбачені для центрального банку України чинним законодавством. Хоча вони виконуються центральними банками багатьох країн світу. Національному банку України, який має право законодавчої ініціативи, на моє глибоке переконання, варто прийняти ці пропозиції, відповідно удосконаливши нормативно-правову базу. Це буде правильний крок на шляху інституціонального розвитку вітчизняної банківської системи. □

Ринок державних цінних паперів України у грудні 2010 року

Обсяг облігацій внутрішніх державних позик, які перебувають в обігу (на 1 січня 2011 року)

Обсяг розміщення облігацій внутрішніх державних позик за грудень 2010 року*

Період	Кількість розміщених облігацій, шт.	Результати розміщення облігацій			
		Обсяг розміщених ОВДП, тис. грн.			
		Усього	зачулено коштів до державного бюджету	з випуску ОВДП для погашення простроченої бюджетної заборгованості з податку на додану вартість	випуск ОВДП для збільшення статутного капіталу банків
Січень	1 279 500	1 166 817.63	1 166 817.63		0
Лютий	5 806 855	5 665 270.98	3 865 270.98		1 800 000.00
Березень	13 277 255	13 199 699.08	8 609 700.08		4 589 999.00
I квартал	20 363 610	20 031 787.68	13 641 788.68		6 389 999.00
Квітень	4 610 580	4 425 631.87	4 425 631.87		0
Травень	2 899 800	2 802 642.76	2 802 642.76		0
Червень	3 168 188	3 124 906.09	3 124 906.09		0
II квартал	10 678 568	10 353 180.72	10 353 180.72		0
I півріччя	31 042 178	30 384 968.41	23 994 969.41		6 389 999.00
Липень	4 414 165	4 254 167.98	4 254 167.98		0
Серпень	20 989 189	20 756 519.88	4 313 830.88	16 442 689.00	0
Вересень	2 645 500	2 552 504.72	2 552 504.72	0	0
III квартал	28 048 854	27 563 192.58	11 120 503.58	16 442 689.00	0
Жовтень	2 747 010	2 704 780.60	2 704 780.60	0	0
Листопад	7 980 865	8 001 096.80	601 096.80	0	0
Грудень	2 000 000	2 003 022.00	2 003 022.00	0	0
IV квартал	12 727 875	12 708 899.40	5 308 899.40	0	0
Усього з початку року	71 818 907	70 657 060.38	40 424 372.38	16 442 689.00	6 389 999.00

* За станом на 01.01.2011 р.

(Закінчення на с. 9).

Ринок державних цінних паперів України у грудні 2010 року

Результати розміщення облігацій внутрішніх державних позик у грудні 2010 року

Номер розміщення	Дата проведення розрахунків за придбані облігації	Пропозиція			Термін погашення облігацій	Кількість розміщених облігацій, шт.	Результати розміщень				Встановлений рівень дохідності облігацій, %	Середньо-зважений рівень дохідності облігацій, %
		Встановлені обмеження на загальний обсяг розміщення облігацій, грн.	Номінал облігацій, грн.	Розмір купона на одну облігацію, грн.			Усього	Залучено коштів до державного бюджету від розміщення облігацій	ОВДП, випущені для погашення простроченої бюджетної заборгованості на подану вартість	Випуск ОВДП для збільшення формування статутного капіталу банків		
194	01.12.2010 р.	1 000	1 000	-	16.02.2011 р.	-	-	-	-	-	-	-
195	01.12.2010 р.	1 000	1 000	-	31.08.2011 р.	-	-	-	-	-	-	-
196	01.12.2010 р.	1 000	1 000	-	28.11.2012 р.	-	-	-	-	-	-	-
197	08.12.2010 р.	1 000	1 000	-	18.05.2011 р.	-	-	-	-	-	-	-
198	08.12.2010 р.	1 000	1 000	-	07.12.2011 р.	-	-	-	-	-	-	-
199	08.12.2010 р.	1 000	1 000	-	27.03.2013 р.	-	-	-	-	-	-	-
200	09.12.2010 р.	1 000	1 000	-	06.06.2012 р.	-	-	-	-	-	-	-
201	09.12.2010 р.	1 000	1 000	-	21.11.2012 р.	-	-	-	-	-	-	-
202	10.12.2010 р.	1 000	1 000	-	06.06.2012 р.	-	-	-	-	-	-	-
203	10.12.2010 р.	1 000	1 000	-	21.11.2012 р.	-	-	-	-	-	-	-
204	15.12.2010 р.	1 000	1 000	-	23.03.2011 р.	-	-	-	-	-	-	-
205	15.12.2010 р.	1 000	1 000	-	31.08.2011 р.	-	-	-	-	-	-	-
206	15.12.2010 р.	1 000	1 000	-	12.12.2012 р.	-	-	-	-	-	-	-
207	15.12.2010 р.	1 000	1 000	-	28.01.2015 р.	-	-	-	-	-	-	-
208	13.12.2010 р.	1 000	1 000	-	06.06.2012 р.	-	-	-	-	-	-	-
209	13.12.2010 р.	1 000	1 000	-	21.11.2012 р.	-	-	-	-	-	-	-
210	14.12.2010 р.	1 000	1 000	-	06.06.2012 р.	-	-	-	-	-	-	-
211	14.12.2010 р.	1 000	1 000	-	21.11.2012 р.	-	-	-	-	-	-	-
212	16.12.2010 р.	400 000	1 000	50.00	13.06.2012 р.	400 000	400 108.00	400 108.00	-	-	10.00	10.00
213	16.12.2010 р.	1 000	1 000	-	12.12.2012 р.	-	-	-	-	-	-	-
214	22.12.2010 р.	1 000	1 000	-	18.05.2011 р.	-	-	-	-	-	-	-
215	22.12.2010 р.	1 000	1 000	-	14.12.2011 р.	-	-	-	-	-	-	-
216	22.12.2010 р.	1 000	1 000	-	27.03.2013 р.	-	-	-	-	-	-	-
217	29.12.2010 р.	1 000	1 000	-	23.03.2011 р.	-	-	-	-	-	-	-
218	29.12.2010 р.	1 000	1 000	-	31.08.2011 р.	-	-	-	-	-	-	-
219	29.12.2010 р.	1 000	1 000	-	12.12.2012 р.	-	-	-	-	-	-	-
220	24.12.2010 р.	600 000	1 000	50.00	13.06.2012 р.	600 000	601 452.00	601 452.00	-	-	10.00	10.00
221	27.12.2010 р.	600 000	1 000	50.50	19.12.2012 р.	600 000	600 810.00	600 810.00	-	-	10.10	10.10
222	28.12.2010 р.	400 000	1 000	50.50	19.12.2012 р.	400 000	400 652.00	400 652.00	-	-	10.10	10.10
Разом						2 000 000	2 003 022.00	2 003 022.00	-	-		

(Закінчення. Початок на с. 8).

На замовлення "Вісника НБУ" матеріали підготовлено працівниками департаменту монетарної політики Національного банку України.

Курсова політика/

Олена Береславська

Провідний науковий співробітник
Науково-дослідного центру
з проблем оподаткування
Національного університету
Державної податкової служби України.
Кандидат економічних наук

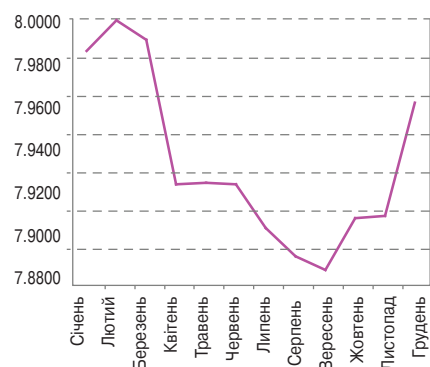
Курсова політика в Україні: тенденції та перспективи

Курсова політика в Україні, загальний зміст якої полягає у визначенні порядку встановлення й особливостей регулювання динаміки обмінного курсу національної грошової одиниці, протягом 2010 року сприяла стабільності гривні. Різких коливань її курсу на валютному ринку не спостерігалось. В цілому номінальний обмінний курс гривні мав тенденцію до зміцнення. Завдяки яким факторам? Якими є найближчі перспективи курсової політики в Україні? Над цим розмірковує постійний оглядач "Вісника НБУ".

У продовж 2010 року номінальний обмінний курс гривні загалом мав тенденцію до зміцнення — за рік на 0.3%, хоча в окремі місяці року гривня знецінювалася. Аналіз динаміки номінального курсу гривні за 2010 рік (див. графік 1) показує, що незначна девальвація гривні спостерігалася у січні — на 0.2%, листопаді — на 0.3% та у грудні — на 0.3%.

Зазначимо, що хоча на валютному ринку України протягом минулого року не спостерігалось різких коливань курсу гривні, в цілому ситуацію назвати стабільною немає підстав. Аналіз тенденцій, які намітилися в економіці загалом та на окремих сег-

Графік 1. Динаміка офіційного номінального курсу гривні у 2010 році

Таблиця 1. Обсяг валютних операцій на готівковому ринку України у 2009–2010 роках				
Місяці	Обсяги купівлі валюти банками		Обсяги продажу валюти банками	
	2009 р.	2010 р.	2009 р.	2010 р.
Січень	767.5	718.6	1 342.3	1 553.0
Лютий	754.0	970.9	2 178.6	1 681.9
Березень	909.4	1 327.2	1 476.4	1 629.3
Квітень	1 127.7	1 409.2	1 293.4	1 471.5
Травень	1 165.8	1 399.7	1 088.4	1 428.7
Червень	1 212.3	1 512.1	1 725.2	1 623.9
Липень	1 384.3	1 750.4	2 545.9	1 899.4
Серпень	1 382.5	1 718.3	2 180.8	2 116.2
Вересень	1 313.8	1 374.4	1 879.5	2 985.0
Жовтень	1 249.9	1 344.2	2 043.5	3 218.0
Листопад	1 148.5	1 442.2	2 124.5	3 170.6
Грудень	1 114.8	1 616.6	2 036.1	3 537.9
Усього:	13 530.5	16 583.8	21 911.6	26 315.4

Джерело: складено автором за інформацією НБУ¹.

ментах валютного ринку, засвідчує, що незважаючи на вихід країни з кризового стану, помірковану грошово-кредитну політику НБУ (за 11 місяців 2010 р. грошова маса (M2) зросла всього на 18.1%) та відносно невисокий для України рівень інфляції (у 2010 р. він становив 9.1%), довіри до національної валюти з боку населення та економічних агентів ще немає.

¹ Електронний ресурс. — Режим доступу: http://bank.gov.ua/Fin_ryn/Pot_tend_v/2010/11.10.htm.

Підтвердженням цього може бути інформація, наведена у таблиці 1. Так, за 11 місяців 2010 року попит на іноземну валюту на готівковому валютному ринку значно перевищував її пропозицію. Якщо з березня і до серпня минулого року це перевищення було несуттєвим (у середньому в 1.1 раза), то починаючи з вересня і до кінця року попит перевищував пропозицію майже у 2.0 — 2.5 раза.

Зростання попиту на іноземну валюту, особливо наприкінці минулого

року, можна пояснити тим, що на готівковому валютному ринку купує валюту як населення, так і суб'єкти тіньового сектору економіки, обсяги якого в Україні доволі великі. Отже, збільшення попиту засвідчує дві тенденції: недовіру до національної валюти з боку населення та зростання економічної активності суб'єктів тіньового ринку.

У цьому контексті логічно виникає запитання — чому при виході економіки з кризи, зростанні ВВП (за прогнозами уряду, приблизно на 4%²), стабілізації банківської системи та поміркованій грошово-кредитній політиці не зникає певна недовіра до національної валюти? Відповідь на поставлене запитання може бути пов'язаною з політичною невизначеністю, внесенням змін до Конституції, високими інфляційними й девальваційними очікуваннями та дією ефекту гістерезису, сутність якого полягає у купівлі іноземної валюти за інерцією — за будь-яких обставин.

Схильність населення до накопичення коштів у іноземній валюті створює передумови для високого рівня доларизації економіки в цілому та банківської системи зокрема. Аналіз інформації, наведеної у таблиці 2, показує, що за 11 місяців 2010 року частка депозитів у іноземній валюті залишалася великою і дорівнювала 42,6%. За відповідний період рівень доларизації становив близько 30%, що теж є високим показником для України.

Суттєва частка депозитів у іноземній валюті потенційно є великим грошовим ресурсом, який можна спрямовувати на кредитування. Проте на практиці в Україні його використати було майже неможливо, оскільки протягом усього 2010 року діяла заборона Національного банку на валютне кредитування фізичних осіб. Є намір заборонити валютне кредитування і в цьому році (відповідний законопроект, розроблений НБУ, перебуває на розгляді у Верховній Раді), оскільки більшість фізичних осіб в Україні не отримують доходів у іноземній валюті, а тому наражається на певні ризики, пов'язані зі змінами обмінного курсу гривні. У цьому контексті необхідно зазначити, що проблема відновлення валютного кредитування має як своїх прихильників, так і опонентів. Одні експерти

Таблиця 2. Динаміка депозитів і рівня доларизації у банківській системі України в 2006–2010 роках

Період	Усього, млн. грн.	У тому числі:				Рівень доларизації за методикою МВФ (депозити/М2)
		у національній валюті		в іноземній валюті		
		млн. грн.	%	млн. грн.	%	
2006 р.	185 917	115 102	61.91	70 814	38.09	27.30
2007 р.	283 875	192 297	67.74	91 577	32.26	23.40
2008 р.	359 740	201 835	56.11	157 905	43.89	30.80
2009 р.	334 953	173 091	51.68	161 862	48.32	33.39
2010 р.*	399 617	229 387	57.40	170 229	42.60	29.72*

* За 11 місяців 2010 р.

Джерело: складено автором за інформацією НБУ³.

вважають, що на грошовому ринку України досі немає значних і довгострокових джерел кредитування, крім іноземних ресурсів. Інші переконують, що валютне кредитування фізичних осіб неможливе, оскільки вони безпорадні перед курсовими коливаннями, а в НБУ немає відповідних інструментів хеджування валютних ризиків⁴.

Не вступаючи в полеміку, зазначимо, що за діючої заборони на валютне кредитування банківська система України опиняється у парадоксальній ситуації. З одного боку, банки залучають валютні депозити з подальшим нарахуванням процентів за ними, а з другого — розмістити ці депозити на внутрішньому грошовому ринку у вигляді кредитів практично неможливо. Таким чином, є ресурси для кредитування, але використати їх не можна. У такій ситуації логічним було б заборонити банкам відкривати депозити в іноземній валюті, але цього робити категорично не можна, оскільки ці кошти будуть зберігатися поза банківською системою, що обов'язково призведе до розвитку тіньового валютного ринку і некерованості процесу курсоутворення. Вихід вбачаємо передусім у розвитку системи хеджування валютних ризиків та відновленні валютного кредитування. Корисними були б також заходи, спрямовані на зняття обмежень на вивезення капіталу за межі України. Це означає суттєву лібералізацію системи валютного регулювання за рахунок операцій з капіталом та фінансових операцій. Проте сьогодні робити цього не можна, оскільки почнеться стрімкий відплив іноземної валюти з України

за кордон і ці кошти працюватимуть не на вітчизняну економіку.

Повертаючись до предмету нашого аналізу, зазначимо, що високий попит на іноземну валюту спостерігався не лише на готівковому ринку, а й на міжбанківському. Саме він визначав динаміку валютного курсу гривні. Тобто у певні періоди минулого року номінальний офіційний курс гривні мав тенденцію до знецінення. Експерти зауважують, що знецінення гривні могло бути ще більшим, якби на грошовому ринку час від часу не виникав дефіцит гривневих коштів⁵.

Аналізуючи тенденції валютного ринку у 2010 році, необхідно взяти до уваги той факт, що проблема збалансування попиту і пропозиції іноземної валюти актуалізувалася на фоні скорочення надходження іноземної валюти на внутрішній ринок України. Відомо, що офіційним джерелом надходження іноземної валюти в Україну є виручка від експорту і приплив капіталу. Аналіз даних, наведених у таблиці 3, засвідчує, що у 2010 році чітко визначилася тенденція до погіршення стану рахунку поточних операцій. Так, у жовтні дефіцит рахунку поточних операцій становив 814 млн. доларів США. У листопаді він дещо скоротився — до 508 млн. доларів. Але в цілому за січень — листопад 2010 року сальдо рахунку поточних операцій залишалося від'ємним і дорівнювало 1.6 млрд. доларів США.

Позитивне сальдо рахунку операцій з капіталом та фінансових операцій становило у жовтні 2010 р. 236 млрд. доларів США, у листопаді — 363 млн. доларів і було забезпечене насамперед достатньо високими обсягами прямих іноземних інвестицій — відповідно близько 466 та 726 млн.

³ Бюлетень Національного банку України — 2010. — № 11. — С. 92.

⁴ Через 2–3 года Украине грозит очередная девальвация. [Електронний ресурс]: Режим доступу: <http://www.zn.ua>.

⁵ Там само.

² Как страна “десятыку” разменяла // Зеркало недели. — 2010. — 30 декабря — 14 января.

Таблиця 3. Динаміка показників платіжного балансу України у 2010 році

Млн. доларів США

Показники	I квартал	II квартал	III квартал	9 місяців	Жовтень	Листопад	Січень – листопад
Рахунок поточних операцій	12	519	-845	-314	-814	-508	-1 636
Баланс товарів та послуг	-292	404	-1 224	-1 112	-986	-632	-2 729
Експорт товарів та послуг	13 962	16 966	18 393	49 321	6 152	6 515	61 988
Імпорт товарів та послуг	14 254	16 562	19 617	50 433	7 137	7 147	64 717
Рахунок операцій з капіталом та фінансових операцій	-686	4 581	2 918	6 814	236	363	7 413
Рахунок операцій з капіталом	-5	3	171	169	5	2	176
Фінансовий рахунок	-680	4 578	2 747	6 645	231	361	7 237
Прямі інвестиції (сальдо)	923	1 211	1 453	3 587	466	725	4 777
Портфельні інвестиції (акціонерний капітал)	-19	-18	135	98	-1	72	169
Кредити та облігації (сальдо)	-1 037	2 182	2 736	3 881	322	1 324	5 527
Зведений баланс	-673	5 100	2 073	6 500	-578	-145	5 777

Джерело: складено автором за інформацією НБУ⁶.

Таблиця 4. Динаміка показників грошової маси (M2), інфляції та валютних резервів НБУ у 2006–2010 роках

Показники	2006 р.	2007 р.	2008 р.	2009 р.	2010 р.
Рівень інфляції (%)	11.6	16.6	22.3	12.3	9.1
Грошова маса (M2), млн. грн.	259 413	391 273	512 527	484 772	572 659*
Темп зростання грошової маси (M2)	134.3	150.8	130.99	94.58	–
Міжнародні резерви, млн. доларів США	22 358	32 462	31 543	26 505	34 576
Темп зростання міжнародних резервів НБУ	115.3	145.2	97.2	84.0	–
Сальдо валютних інтервенцій НБУ на міжбанківському ринку, млн. доларів США	5.03	7.6	3.9	10.4	1.94*

* За 11 місяців 2010 року.

Джерело: складено автором за інформацією НБУ⁷.

доларів США та чистими залученнями за довгостроковими кредитами приватного сектору – відповідно близько 551 та 1130 млн. доларів США.

При цьому у зазначені місяці нерезиденти придбали внутрішні державні облігації на суму близько 254 та 174 млн. доларів США. Разом з тим приплив капіталу за фінансовим рахунком був недостатнім для повного покриття негативного сальдо поточного рахунку. Внаслідок цього у жовтні та листопаді сформувалося від'ємне сальдо платіжного балансу України у розмірі 578 та 145 млн. доларів США, хоча в цілому з початку року профіцит становив 5.8 млрд. до-

⁶ Оцінка стану платіжного балансу України, листопад 2010 р. [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://bank.gov.ua/Publication/econom/Balans/State_2010_pr.pdf.

⁷ Бюлетень Національного банку України. – 2010. – № 11. – С. 85, 86; Платіжний баланс і зовнішній борг України. – 2009. – С. 18; Річний звіт Національного банку України за 2007 – 2009 рр.

Таблиця 5. Основні параметри міжнародних резервів НБУ					
Валюта	Обсяг резервів, млн.		Структура на 01.01.2007 р., %	Ставка доходності, %	
	на 01.07.2006 р.	на 01.01.2007 р.		на 01.07.2006 р.	на 01.01.2007 р.
Долар США	7 385	6 975	55.8	4.84	5.75
Євро	3 073	3 071	33.1	2.67	3.15
Швейцарський франк	125	897	5.8	1.18	1.74
Англійський фунт стерлінгів	308	329	5.3	4.62	4.79
Доларовий еквівалент	12 036	12 498	100	4.05	4.42

Джерело: складено автором за інформацією газети "Бізнес"⁹.

ларів. Нагадаємо, що у січні – листопаді 2009 року від'ємне сальдо зведеного платіжного балансу України становило 13.5 млрд. доларів США.

Для запобігання різких коливань обмінного курсу гривні Національний банк традиційно використовував валютні інтервенції, джерелом яких є міжнародні резерви. Адже в арсеналі заходів валютного регулювання провідна роль все ще належить

міжнародним валютним резервам центрального банку. В Україні, як і в більшості країн світу, вони є найбільшим фінансовим активом і одним із головних інструментів реалізації валютної та грошово-кредитної політики. Через те, що у країні інфляційні очікування та макроекономічна ситуація переважно залежить від динаміки валютного курсу гривні, розмір міжнародних резервів НБУ та управління ними стають критично важливими.

За 11 місяців 2010 року обсяг міжнародних резервів НБУ (див. таблицю 4) суттєво зріс – до 34 576 млн. доларів США, або на 130.4% порівняно з 2009 роком. Таким чином Україна, як і інші країни світу після фінансової кризи, продовжила нарощувати обсяги своїх міжнародних резервів. При цьому важливо зазначити, що деякі держави не завжди використовують міжнародні резерви для захисту своїх валют. Як зазначає В.Козюк, дослідження показують, що розвиток глобальної фінансової кризи супроводжувався падінням курсу багатьох валют відносно долара США. Проте глобальні обсяги валютних резервів не зменшилися, чого слід було б очікувати, якби вони призначалися для захисту валют. Серед мотивів, які стимулюють нарощування обсягів резервів, слід виділити такі: нагромадження резервів як відкладання структурних реформ; запобігання ревальвації в умовах

припливу капіталу; згладжування шоків; самострахування; конкурентне нагромадження резервів (з метою забезпечення конкурентних переваг) тощо⁸.

⁸ Козюк В. Валютні резерви в умовах глобальної фінансової кризи та у посткризовій перспективі // Вісник Національного банку України. – 2010. – № 10. – С. 59.

⁹ Скрытые резервы // Бизнес. – 2007. – № 10. – С. 54.

На нашу думку, більшість зазначених мотивів стимулює й Україну для нарощування обсягів своїх міжнародних резервів. Але, як уже зазначалося вище, важливим є також ефективне управління валютними резервами, одним зі способів якого є диверсифікація їх наявної структури. Не володіючи даними про структуру валютних резервів, оскільки в будь-якій країні це – комерційна таємниця, для характеристики структури міжнародних резервів НБУ скористаємося інформацією, оприлюдненою в газеті “Бизнес”.

Зрозуміло, що структура міжнародних резервів НБУ не є константою і щорічно змінюється залежно від кон'юнктури світового фінансового ринку, проте нам важливо показати, в яких валютах утримується певна частина резервів центрального банку. Адже Національний банк у наступному році має намір включити російський рубль до складу своїх міжнародних резервів з метою їх диверсифікації. Це навіть погоджено з Міжнародним валютним фондом і обумовлено у технічному меморандумі про взаємовідносини України та МВФ. Нині важко сказати, які переваги НБУ отримає, зробивши такий крок. А Росія від цього тільки виграє, оскільки її національна валюта розширить сферу свого обігу поза межами країни. Якщо інші країни СНД та Китай підуть тим же шляхом, російський рубль отримає статус міжнародної регіональної валюти, що посилить позиції Росії на світовому фінансовому ринку.

Повертаючись до предмету нашого дослідження, зазначимо, що регулювання динаміки обмінного курсу гривні протягом 2010 року здійснювалося шляхом проведення валютних інтервенцій. Аналіз інформації, наведеної у таблиці 4, свідчить про зменшення обсягів валютних інтервенцій у минулому році порівняно з 2009-м. Рідша поява Національного банку на валютному ринку пояснюється, по-перше, стабілізацією обмінного курсу гривні у зазначений період і, по-друге, поступовою зміною стратегії НБУ щодо політики здійснення валютних інтервенцій.

Не секрет, що однією з вимог МВФ є запровадження в Україні гнучкішого курсоутворення. Це дасть змогу нівелювати вплив зовнішніх шоків на внутрішній валютний ринок та платіжний баланс. Проведення гнучкішої курсової по-

Таблиця 6. Динаміка обсягів продажу іноземної валюти на міжбанківському ринку України у 2007–2010 роках

Млн. доларів США					
Показник	2006 р.	2007 р.	2008 р.	2009 р.	2010 р.
Загальний обсяг продажу іноземної валюти на міжбанківському ринку України	93 495.2	125 877.0	180 922.5	123 362.1	78 155.5

літики передбачає здійснення Національним банком інтервенцій тільки у разі виникнення суттєвих коливань валютного курсу гривні. Незважаючи на те, що курсоутворення гривні України все ще перебуває під жорстким контролем НБУ, інтервенції на валютному ринку у 2010 році центральний банк проводив саме з метою уникнення небажаних коливань обмінного курсу.

Зменшення обсягів валютних інтервенцій НБУ, на наш погляд, позитивно вплине на розвиток грошового ринку. Очевидно, почнуть зникати деформації трансмісійних каналів в Україні. Адже і нині грошовий обіг суттєво поповнюється через валютний канал. У більшості країн регулювання грошової пропозиції провадиться за допомогою процентної політики. Згортаючи свою присутність на валютному ринку України, НБУ отримає додаткову можливість підвищити ефективність процентної політики та зробити її дієвішою, але за умови розвитку повноцінного фондового ринку, що є такою непростим завданням для держави.

Відомо, що однією з вимог МВФ є скасування в Україні чинних валютних обмежень, зокрема регуляторного характеру, котрі справляють вплив на операції на валютному ринку. Зауважимо – швидко виконати цю вимогу неможливо, оскільки ємність внутрішнього валютного ринку України (див. таблицю 6) порівняно з ринками інших країн із незрілими ринковими відносинами є ще невеликою, тож декілька значних за обсягами операцій можуть підірвати його стабільність. Тому першим кроком на шляху до виконання зазначених вимог можна вважати скасування обмежень щодо реєстрації іноземних інвестицій та заборони на дострокове погашення зовнішніх зобов'язань.

У подальшому Національний банк повинен забезпечити суттєве послаблення контролю над валютним ринком і переорієнтацію монетарної політики на досягнення ціно-

вої стабільності. Проте у меморандумі в розділі “Монетарна і валютно-курсова політика” визначаються дві проміжні цілі НБУ. Зокрема, основною метою монетарної політики має бути утримання рівня базової інфляції в межах однозначних показників (у 2010 році) та зниження загального ІСЦ до рівня не вище 5% у середньостроковій перспективі. Одним із завдань валютно-курсової політики є продовження встановлення офіційного обмінного курсу гривні на рівні середнього значення курсу на міжбанківському ринку за попередній день із відхиленням, яке не перевищує 2% (постійний критерій виконання). Отже, перед Національним банком постає складне завдання – контролювати рівень базової інфляції та курсоутворення гривні.

ПЕРСПЕКТИВИ КУРСОВОЇ ПОЛІТИКИ

Згідно з чинним законодавством в Україні пріоритетною ціллю грошово-кредитної політики залишається підтримка стабільності національної грошової одиниці. Виходячи з цього, Національний банк України жорстко контролює процес курсоутворення гривні та ситуацію на внутрішньому валютному ринку. До початку 2008 р. НБУ де-юре використовував режим регульованого валютного курсу, хоча фактично офіційний номінальний курс гривні фіксувався щодо долара. Така політика тривала й у 2009 році. Лише починаючи з 2010 року номінальному офіційному курсу гривні були характерні певні незначні коливання.

Відсутність гнучкості в курсоутворенні гривні протягом тривалого часу та необхідність переходу до неї, як зазначалося вище, є однією з основних вимог МВФ, співпраця з яким дала змогу Україні в 2008–2010 рр. отримати стабілізаційний кредит, спрямований на поповнення міжнародних резервів НБУ та погашення дефіциту державного бюджету. Разом з тим Національний банк вважає (і з цим можна цілком погодитися),

Таблиця 7. Переваги і недоліки фіксованого та плаваючого курсів

Категорія	Фіксований курс	Плаваючий курс
Грошово-кредитна політика	Визначається зовнішніми чинниками. Обмежена можливість використання внутрішньої грошово-кредитної політики. Потреба у на-рощуванні відносно високих обсягів валютних резервів, необхідних для обмеження коливань курсу і перешкод атак на курс. Потребує узгодженої грошово-кредитної політики з країнами валюти якоря	Грошово-кредитна політика може вільніше використовуватися як стимулятор зростання в умовах відставання темпів зростання від потенційного випуску. Немає потреби у проведенні систематичних інтервенцій на валютному ринку і нарощуванні валютних резервів із цією метою. Внутрішні чинники важливіші при визначенні курсу
Можливість отримання сеньйоражу	Можливий для бюджету країни, до валюти якої здійснено прив'язку	Сеньйораж може бути отриманий національним бюджетом
Волатильність і спекуляції на валютному ринку	Дає змогу уникнути надмірних коливань, не пов'язаних зі змінами фундаментальних чинників. При цьому зберігається ймовірність атаки на курс в умовах відхилення номінального курсу від рівня, відповідного фундаментальним чинникам	Колівання курсу високі, що приваблює спекулянтів на валютний ринок. Спекулятивна атака на резерви неможлива
Вплив на конкурентоспроможність	Не дає змоги впливати на цінову конкурентоспроможність. В умовах девальвації в країні-конкуренті можлива втрата частини експортного ринку	Дає змогу вирівнювати диспропорції, які базуються на конфліктних розбіжностях. Наприклад, обмежує зростання негнучких цін
Вплив зовнішніх шоків на ВВП	Зовнішні шоки сприяють значним коливанням ВВП	Позначаються меншою мірою на коливаннях ВВП. Причому йдеться не тільки про позитивні, а й про негативні шоки
Інфляція	Режим фіксованого курсу фактично спрямований на недопущення проникнення зовнішніх цінових шоків у інфляцію. Проникнення курсових коливань у інфляцію є ймовірнішим для невеликої відкритої економіки, особливо в умовах зростаючих зовнішніх цін. Тому таргетування валютного курсу – одна з головних можливостей досягнення інфляції. Режим фіксації курсу порівняно з режимом плаваючого курсу виявляється сприятливішим як для зменшення рівня інфляційних очікувань в умовах зниження зовнішніх цін, так і для стримування проникнення зовнішньої інфляції в умовах підвищення інфляційного тиску ззовні	Зовнішні шоки впливають переважно на зміни курсу і меншою мірою – на ціни. Плаваючий курс переважно використовується країнами, в яких спостерігається низьке проникнення курсових коливань у інфляцію. Водночас плаваючий курс може бути необхідним для усунення суперечностей конфліктуючих сторін. Запровадження плаваючого курсу дає змогу швидше вирівнювати негнучкі ціни. Наприклад, коли внутрішні ціни перевищують з будь-яких причин рівень зовнішніх, але ніхто не хоче знижувати ціну першим

що поки що перехід до гнучкого курсоутворення є передчасним. Тож у своїй практиці НБУ, відійшовши від режиму фіксованого курсу, фактично вдався до режиму регульованого курсу. Теоретично режими гнучкого та регульованого курсоутворення суттєво відрізняються. Проте Національний банк та МВФ дійшли порозуміння в тому, що нині через певні прагматичні причини запровадження не на часі. Серед цих причин, на наш погляд, слід виділити такі:

- необхідність використання інтервенцій для підтримки курсової стабільності як основного інструменту грошово-кредитної політики;
- потреба у нарощуванні обсягів міжнародних валютних резервів до

рівня, достатнього для відбиття спекулятивних атак на національну валюту;

- необхідність запобігання стрімкого зміцнення курсу гривні з метою підтримки конкурентоспроможності вітчизняних товаровиробників. Хоча це безпосередньо не входить до компетенції НБУ, проте на нього постійно здійснюється відповідний адміністративний тиск з боку уряду;
- бажання захистити національну валюту від високої волатильності в умовах доларизації значної частки боргу приватного сектору. Девальвація гривні, як показала практика, веде не до пом'якшення грошово-кредитної політики, що стимулює економіку, а до зниження вартості компаній, наслідком чого можуть

бути проблеми з отриманням іноземного фінансування, скороченням попиту тощо.

Можливо, ці аргументи є недостатніми, але в умовах відсутності повноцінного фондового ринку, високої доларизації економіки, низької ефективності грошово-кредитної та фінансової політики сьогодні, на нашу думку, переходити до режиму вільного плавання все-таки передчасно.

Незважаючи на це, у вітчизняній науковій літературі триває дискусія щодо переходу до гнучкого курсоутворення у зв'язку з необхідністю зміни пріоритету грошово-кредитної політики. Більшість дослідників вважає, що Україна в недалекій перспективі приречена перейти до інфляційного таргетування (встановлення контролю за динамікою інфляції), яке передбачає вільне плавання курсу гривні¹⁰.

Зазначимо, що Національний банк у середньостроковій перспективі передбачає перейти до інфляційного таргетування і забезпечити “створення фундаментальних передумов для підтримання стабільного низькоїнфляційного середовища на довгостроковій основі... із застосуванням гнучких механізмів курсоутворення”¹¹ (на жаль, “Основні засади грошово-кредитної політики на 2011 рік” поки що не оприлюднені). Це свідчить про те, що режим вільного плавання гривні переходить у сферу практичної політики.

Незважаючи на всі переваги інфляційного таргетування, гадаємо, що в Україні перехід до цієї політики у середньостроковій перспективі неможливий, а це означає, що вільного плавання гривні також не буде. У зв'язку з цим виникає логічне запитання: як це позначиться на українській економіці?

Прихильники режиму вільного плавання стверджують, що однією з найважливіших його переваг є можливість нівелювати екзогенні шоки, стабілізуючи таким чином стан ре-

¹⁰ Петрик О.І. Шлях до цінової стабільності: світовий досвід і перспективи для України: [монографія] / О.І.Петрик: відп. ред. акад. НАНУ В.М.Гесь. – К.: УБС НБУ, 2008. – С. 212; Белінська Я.В. Валютно-курсове регулювання: проблеми теорії і практики: [монографія] / Я.В.Белінська. – К., 2007. – С. 250–251.

¹¹ Основні засади грошово-кредитної політики на 2010 рік. Схвалено Радою Національного банку України: рішення від 10 вересня 2009 р. № 10) / Національний банк України. – К., 2009. – С. 3–4.

ального сектору економіки (всі інші переваги наведено у таблиці 7). Піддаючи сумніву цю гіпотезу, фахівці “Центру розвитку” Вищої школи економіки (Росія) на прикладі 23 великих країн провели дослідження з метою визначення величини стабілізуючого ефекту курсової політики на реальний сектор економіки. Отримані результати показали, що вид курсової політики слабо корелює зі стабільністю як курсу, так і промислового виробництва. Гіпотеза про те, що вільне плавання дає змогу нівелювати зовнішні шоки, захищаючи від них реальний сектор, не знаходить підтвердження (принаймні у великих економіках світу і в умовах кризи 2008 року)¹².

Апріорі погоджуючись з висновками дослідження, зазначимо, що режим гнучкого курсоутворення гривні пов’язаний з багатьма ризиками для економіки країни.

По-перше, українська промисловість залежна від імпортних енергоносіїв. А світові ціни на нафту є волатильними (у 2007–2009 рр. ціни на нафту спочатку зросли з 50 доларів до 140 доларів США за барель, потім за кілька місяців знизилися до 40 доларів, ще через кілька місяців зросли до 70 доларів. На кінець 2010 р. середньозважена ціна на нафту перевищила 89 доларів США за барель). За умови гнучкого курсу ціни на товари внутрішнього товаровиробника коливались би не менше, ніж ціни на нафту. Оскільки наше населення схильне до панічної поведінки на валютному ринку, коливання курсу гривні можуть мати загрозливий характер, що обов’язково призведе до колапсу економіки.

По-друге, на курсоутворення гривні суттєвий вплив справляють потоки капіталу. Портфельних спекулянтів приваблює висока дохідність державних облігацій уряду. Вільне плавання передбачає мінімальне втручання центрального банку в роботу валютного ринку (валютні інтервенції майже не проводяться). Зрозуміло, що за умови значного припливу капіталу в Україну гривня стрімко ревальвуватиме, а за відпливу — девальвуватиме, що означає надвисоку волатильність курсу.

По-третє, практика хеджування валютних ризиків, фінансові інструменти й необхідна інституційна база

в Україні не розвинуті. Перехід до гнучкого курсу перекладе всі ризики на реальний сектор, що з теоретичної точки зору правильно. Проте витрати хеджування для підприємств в Україні будуть вищими, ніж в інших країнах. Це поставить вітчизняних товаровиробників у нерівне становище з їх конкурентами на зовнішніх ринках.

По-четверте, українська інфляція має немонетарний характер. Її основне джерело — монополізм та відсутність конкуренції на внутрішньому ринку, тому боротьба з нею монетарними інструментами не дасть бажаного результату. Таким чином, політика інфляційного таргетування буде неефективною, а режим вільного плавання — шкідливим для економіки.

Отже, *режим вільного плавання в Україні неодмінно призведе до підвищення не лише волатильності курсу, а й нестабільності всієї економіки, у тому числі — реального сектору.*

Світова фінансова криза 2008 р., яка супроводжувалася скороченням глобального попиту, створила в багатьох країнах дефляційні ризики. Політика інфляційного таргетування в цих умовах на певний час втратила свою актуальність. Оскільки на перше місце в антикризовій політиці центральних банків вийшла підтримка ліквідності фінансового сектору, боротьба з інфляцією відійшла на другий план. Більшість центральних банків для запобігання різкої девальвації своїх валют проводила інтервенції, скорочуючи обсяги грошової маси в обігу і компенсуючи це скорочення великими грошовими вливаннями в інших формах.

З подальшим виходом із кризи надмірна ліквідність провокуватиме інфляцію, боротися з якою уряди економічно розвинутих країн почнуть шляхом підвищення відсоткових ставок. Беручи до уваги те, що валюти країн із незрілими ринковими відносинами будуть зміцнюватися (криза 1998 р. показала, що після стрімкої девальвації гривні на початку кризи через півтора року вона почала знову зміцнюватися), нарощування валютних резервів з метою підтримки курсу може увійти в суперечність із підвищенням ставок (інтервенції — елемент м’якої грошово-кредитної політики, підвищення ставок — жорсткої). Проводити політику інфляційного таргетування з режимом регульованого курсу

було важко. Більше того, ще не зрозуміло, наскільки успішним буде інфляційне таргетування у посткризовий період. На думку російських дослідників, в умовах посткризового відновлення, яке буде доволі чутливим до коливань сукупного попиту і характеризуватиметься певним прискоренням цінової динаміки в ході його нарощування, запровадження таргетування інфляції, з позицій випуску, може призвести до суттєвіших втрат, ніж у стандартних економічних умовах¹³. Тому, на нашу думку, *запроваджувати інфляційне таргетування та переходити до режиму гнучкого курсоутворення передчасно навіть у середньостроковій перспективі.*

Наголосимо ще раз на тому, що у світовій практиці режим гнучкого курсоутворення реалізований лише в найбільш економічно розвинутих країнах, таких як США, країни Євросоюзу, що займають ключові позиції у світовій торгівлі та міжнародній економіці. В інших країнах із різних причин спостерігається схильність до режиму регульованого валютного курсу. З метою підвищення ефективності валютної політики Україні необхідно фактично перейти до політики регульованого курсу гривні, за якого обмінний курс регулюється залежно від стану платіжного балансу та обсягів міжнародних резервів.

На користь режиму регульованого валютного курсу свідчить і те, що в Україні динаміка валютного курсу в основному залежить від двох чинників — цін на металопродукцію на світових ринках та припливу іноземних портфельних інвестицій. Саме через це зміна режиму вочевидь означатиме підвищення волатильності та зниження динаміки валютного курсу гривні. У такій ситуації вільне плавання валюти не згладжуватиме, а загострюватиме зовнішні шоки, перешкоджаючи диверсифікації економіки у період зростання цін на металопродукцію і припливу великих обсягів капіталу та посилюючи негативні наслідки для економіки у разі падіння цін та відпливу капіталу. Тому в середньостроковій перспективі валютне регулювання обмінного курсу відіграватиме провідну роль з точки зору впливу на національну економіку.

¹² Смирнов С. Режимы валютного курса и стабильность экономики // Вопросы экономики. — 2010. — № 1. — С. 35–37.

¹³ Никипелов А. Стратегия и тактика денежно-кредитной политики в условиях мирового экономического кризиса // Вопросы экономики. — 2010. — № 1. — С. 19.

Дослідження/

Оксана Шулевська

Начальник Шевченківського відділення
Хмельницької обласної філії ПАТ
"Укрсоцбанк", здобувач Київського
національного економічного університету
ім. Вадима Гетьмана

Ресурсні аспекти банківської кризи 2008–2009 років в Україні

Однією з найбільших складових фінансово-економічної кризи 2008–2009 років в Україні була банківська криза. Науковці, банківські аналітики і практики, аналізуючи її причини та наслідки, здебільшого акцентують увагу на негативних факторах у кредитній діяльності банків. На думку автора дослідження, значну роль у виникненні банківської кризи мали чинники, пов'язані з ресурсним забезпеченням фінансових установ. Зважаючи на це, необхідно радикально вдосконалити систему залучення коштів, обмежуючи обсяги іноземних джерел, натомість зосередивши увагу на реальному секторі економіки.

ДИСПРОПОРЦІЇ РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ ЯК КАТАЛІЗАТОР БАНКІВСЬКОЇ КРИЗИ 2008–2009 РОКІВ

Найвиразнішою ознакою банківської кризи в Україні є її системний характер: вона протікала в тісному взаємозв'язку із загальною фінансово-економічною кризою, охопила всі аспекти діяльності банків і всі напрями їх зв'язків з економічними суб'єктами, негативно вплинула на стан не тільки банків, а й усіх сфер економіки та більшості верств населення, її руйнівні наслідки країна відчувала ще тривалий час. Такий масштаб банківської кризи зумовлений багатфакторністю її причин, які пов'язані з глибокою диспропорційністю розвитку економіки України. Економічні диспропорції спричинили фінансові диспропорції, насамперед у тих грошових потоках, які перерозподіляються через банки, накопичуючи кризовий потенціал, що призвів до широкомасштабного розладнання банківської системи.

Накопичення кризового потенціалу в банківському секторі розпочалося з необґрунтованого прискорення розвитку ресурсної бази банків, яке не було забезпечене розвитком реального сектору та відповідним зростанням грошової маси, про що

свідчать дані, наведені в таблиці 1.

Як бачимо з наведених даних, кардинальна зміна у співвідношенні динаміки трьох макроекономічних показників розпочалася з 2006 року.

За п'ять попередніх років (2001–2005 рр.) середньорічний приріст ресурсної бази банків становив 142.6% і був на 0.9% нижчим від середнього приросту грошової маси (М3) та на 21.4% вищим від середньорічного приросту номінального ВВП. Таке

співвідношення, на наш погляд, було економічно виправданим і свідчило про залежність динаміки ресурсної бази банків від розвитку реального сектору економіки (обсяг ВВП) і від зростання обсягів грошової маси (М3). Особливо тісною була кореляція динаміки грошової бази з динамікою грошової маси: співвідношення їх абсолютних обсягів п'ять років поспіль становило приблизно 100% (98.5% – 109.6%). Найвиразніше за-

Таблиця 1. Динаміка ВВП, грошової маси та ресурсної бази банків України за 2001–2009 рр. (на кінець року)

Показники	2001 р.	2002 р.	2003 р.	2004 р.	2005 р.	2006 р.	2007 р.	2008 р.	2009 р.	Зміна за період, %
1. Номінальний обсяг ВВП:										
– сума, млрд. грн.	204.2	225.8	267.3	345.1	441.4	544.2	720.7	948.1	914.7	447.9
– у % до попереднього року	120.0	110.6	118.4	129.1	127.9	123.3	132.4	131.5	96.5	
2. Грошова маса (М3):										
– сума, млрд. грн.	45.7	64.9	95.0	125.8	195.1	261.1	396.1	515.7	487.3	1 066.3
– у % до попереднього року	142.0	142.0	147.0	132.0	154.4	134.5	151.7	130.2	94.5	
3. Ресурсна база банків (грошова)										
– сума, млрд. грн.	47.2	63.9	100.2	134.3	213.9	340.2	599.4	926.1	872.7	1 848.9
– у % до попереднього року	127.6	135.4	156.8	134.0	159.3	159.0	176.2	154.5	94.2	413.0
– у % до ВВП	23.1	28.3	37.5	38.9	48.5	62.5	83.2	97.7	95.4	173.4
– у % до М3	103.3	98.5	105.5	106.7	109.6	130.3	151.3	179.6	179.1	

Джерела: [3, с. 43; 6].

лежність грошової бази від грошової маси проявилася у 2005 році: коли приріст останньої досягнув найвищого за цей період рівня (154.4%), ресурсна база також зросла найбільше — до 159.3%. Дещо меншою в цей період була залежність динаміки ресурсної бази від динаміки номінального ВВП, що можна пояснити активізацією ремонетизації ВВП після виходу (2000 р.) країни на траєкторію економічного зростання. Процес ремонетизації економіки був додатковим (до зростання ВВП) чинником, який сприяв нарощуванню ресурсної бази банків, що й послабило взаємну кореляцію динаміки цих двох показників. Проте в цілому є підстави для висновку, що до 2005 року нарощування ресурсної бази банків відбувалося адекватно динаміці грошової маси та номінального ВВП.

У 2006 році взаємозв'язок між динамікою ресурсної бази, грошової маси і ВВП був порушений. Незважаючи на те, що зростання номінального ВВП 2006 року виявилось дещо нижчим, ніж 2005-го (–4.6%), а приріст МЗ — значно меншим (–20.0%), ресурсна база банків зросла так, як і в 2005 році — на 159.0%. Через це співвідношення ресурсної бази до ВВП і до МЗ стрибкоподібно зросло порівняно з попереднім роком і залишалося на неадекватно високому рівні протягом усіх наступних років, включаючи кризовий 2009-й. Динаміка зростання ресурсної бази за три передкризові роки (2006–2008 рр.) істотно “відірвалася” не тільки від динаміки ВВП, а й від динаміки грошової маси (в середньому перевищувала на 24.4% щорічно).

Наведені дані свідчать про те, що на межі 2005–2006 рр. у банківському секторі України з'явилися нові, могутні чинники впливу на динаміку

ресурсної бази, які й стали причиною її відриву від динаміки реальної сектору економіки та грошової маси. Виявити ці чинники можемо на підставі аналізу зміни структури ресурсної бази банків. Висхідним пунктом такого аналізу можна взяти 2005 рік як останній рік попереднього періоду розвитку ресурсної бази, коли вона була адекватною щодо темпів розвитку реального сектору економіки України.

Ресурсна база банків складається з двох принципово відмінних за своїм внутрішнім змістом і призначенням частин: власного капіталу і банківських зобов'язань. Накопичення неадекватних економічному розвитку ресурсів можливе в кожній із цих складових. Проте оскільки обсяг власного капіталу є одним із ключових індикаторів у системі державного регулювання і контролю за діяльністю банків, імовірність великого накопичення в його складі неадекватних ресурсів незначна. Адже такі аспекти формування власного капіталу, як його види, склад, методика визначення кожного елемента і його достатнього обсягу перебувають під пильною увагою не тільки Національного банку України, а й міжнародних фінансових інститутів, з якими регулятор тісно співпрацює в цих питаннях. Але зважаючи на специфіку умов, у яких функціонує банківська система України, доцільно перевірити ці припущення на фактичних даних щодо зміни структури власного капіталу банків (див. таблицю 2).

Як бачимо з наведених даних, балансовий капітал банків за 2006–2009 рр. зріс у 4.7 раза, що приблизно в 2.0–2.5 раза більше від зростання за цей період номінального ВВП і грошової маси. Таке випередження саме по собі не є підставою для оцінки

зростання власного капіталу банків як надмірного, а приросту його обсягу як нереального. Адже обсяги власного капіталу залежать передусім від нормативу адекватності капіталу та обсягу активів банків, зважених на рівень ризиків. Оскільки обсяги активів залежать від обсягів ресурсної бази банків, то зростання балансового капіталу повинно корелювати з динамікою останніх.

В Україні за аналізований період ресурсна база зросла в 4.1 раза, а балансовий капітал банків — у 4.7 раза, тобто темпи їх зростання справді були в тіснішій кореляції, що можна розцінювати в цілому як позитивне явище в динаміці власного капіталу банків. Але цієї загальної позитивної оцінки недостатньо. Потрібно розглянути окремі складові власного капіталу. З наведених у таблиці 2 трьох складових балансового капіталу найстабільнішим є статутний капітал, оскільки він сформований за рахунок наявних фінансових ресурсів власників участі в банку¹.

Елементи другої складової — емісійні різниці, резерви, фонди, нерозподілені прибутки банків формуються з наявних фінансових ресурсів самих банків. Проте найменш прогнозованою є третя складова “резерви переоцінки основних засобів та цінних паперів”, оскільки формування її обсягу може зазнавати значного суб'єктивного тиску та впливу випадкових чинників. За своєю часткою і темпами зростання ця складова не могла відчутно вплинути на загальну динаміку і структуру власного капіталу банків, від неї можна абстрагуватись і вважати, що розвиток власного капіталу банків як складової їх ресурсної бази відбувався на реальній основі.

ЗБІЛЬШЕННЯ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ БАНКІВ: ПРИЧИНИ І НАСЛІДКИ

Друга частина ресурсної бази — зобов'язання банків. Вона має значно складнішу і динамічнішу структуру, ніж власний капітал банків, що зумовлено специфікою і призначенням цього виду банківських ресурсів. І саме на підставі цих ресурсів слід шукати ті додаткові чинники, які зумовили зростання ресурсної бази банків за межами економічної реальності (див. таблицю 3).

¹ Законом України “Про банки і банківську діяльність” забороняється формування статутних фондів банків із непідтверджених джерел (стаття 32).

Таблиця 2. Структура балансового капіталу банків за 2005–2009 рр.

Показники	2005 р.		2006 р.		2007 р.		2008 р.		2009 р.		Зміна за період (%)
	Сума, млрд. грн.	%	Сума, млрд. грн.	%	Сума, млрд. грн.	%	Сума, млрд. грн.	%	Сума, млрд. грн.	%	
1. Статутний капітал	16.2	63.5	26.3	61.7	42.9	61.66	82.5	69.2	119.2	94.5	735.8
2. Емісійні різниці, резерви, фонди, прибутки банків	6.8	26.7	10.9	25.6	18.5	26.6	25.6	21.5	–8.9	–2.8	–230.9
3. Резерви переоцінки основних засобів та цінних паперів	2.5	9.8	5.4	12.7	8.2	11.8	11.2	9.3	9.7	8.3	388.0
Балансовий капітал, усього	25.5	100.0	42.6	100.0	69.6	100.0	119.3	100.0	120.0	100.0	470.6

Джерело: [5].

Таблиця 3. Динаміка та структура зобов'язань банків України за 2005–2009 рр. (на кінець року)

Показники	2005 р.		2006 р.		2007 р.		2008 р.		2009 р.		Зміна за період (%)
	Сума, млрд. грн.	%	Сума, млрд. грн.	%	Сума, млрд. грн.	%	Сума, млрд. грн.	%	Сума, млрд. грн.	%	
Зобов'язання банків											
– сума/частка	188.4	100.0	297.6	100.0	529.8	100.0	806.8	100.0	765.1	100.0	406.1
– у % до попереднього року		162.5		157.9		178.0		152.3		94.8	
У тому числі:											
Кошти інших банків											
– сума/частка	32.0	17.0	76.6	25.8	168.6	31.8	320.8	39.8	274.3	35.8	857.2
– у % до попереднього року		157.6		239.4		220.1		190.3		85.5	
Кошти юридичних осіб											
– сума/частка	73.5	39.0	95.8	32.2	152.4	28.8	220.4	27.3	136.1	17.8	185.2
– у % до попереднього року		162.3		130.3		159.1		144.6		61.7	
Кошти фізичних осіб											
– сума/частка	73.6	39.1	107.1	36.0	166.0	31.3	216.3	26.8	213.9	28.0	290.6
– у % до попереднього року		161.4		145.5		155.0		130.3		98.9	
Цінні папери власного боргу											
– сума/частка	2.0	1.1	5.2	1.7	18.0	3.4	9.2	1.1	7.5	1.0	375.0
– у % до попереднього року		133.3		260.0		346.1		51.1		81.5	
Інші зобов'язання											
– сума/частка	7.3	3.8	12.9	4.3	24.8	4.7	40.1	5.0	133.4	17.4	1 827.4
– у % до попереднього року		162.2		176.7		192.2		161.7		332.7	

Джерела: [3, с. 43; 5].

Наведені дані свідчать про те, що зобов'язання банків почали швидко збільшуватися вже у 2005 році – в 1.6 раза швидше порівняно з 2004-м. Така динаміка в 2005 році забезпечувалася тими ж чинниками, що і в попередні роки – зростанням обсягів вкладів юридичних і фізичних осіб – в 1.6 раза, на вклади припадало майже 80% усіх зобов'язань банків. Тобто у 2005 році вирішальну роль у зростанні ресурсної бази відігравали чинники, пов'язані з розвитком реального сектору. В 2006 році темпи зростання загальних зобов'язань дещо зменшилися, проте суттєво змінилася динаміка їх структурних елементів (вкладів юридичних і фізичних осіб) і прискорилося зростання елементів, які взагалі не мають зв'язку з динамікою національного реального сектору або ж цей зв'язок надто опосередкований. Так, обсяги коштів інших банків зросли майже в 2.4 раза, цінних паперів власного боргу – в 2.6 раза, інших зобов'язань

– майже в 1.8 раза.

У наступні роки, аж до кризового 2009-го, ці елементи банківських зобов'язань зростали такими ж високими темпами – значно вищими, ніж темпи зростання вкладів юридичних і фізичних осіб, унаслідок чого їх частка в загальному обсязі банківських зобов'язань у 2008 році майже зрівнялася з часткою вкладів, а в 2009-му – значно перевищила її (відповідно 54.2% і 45.8%).

Усі невідкладні елементи банківських зобов'язань значною мірою пов'язані з надходженням ресурсів у банківський сектор України з міжнародних ринків, тобто базуються не на потенціалі розвитку національної економіки, а на формуванні її зовнішнього боргу. Оскільки приплив зовнішніх ресурсів у банківський сектор визначається не станом реального сектору економіки України, а переважно кон'юнктурою міжнародних фінансових ринків і комерційними інтересами іноземних інвесторів та українських банків, виник

додатковий чинник впливу на ресурсну базу банків, який і став причиною відриву її динаміки від динаміки ВВП та грошової маси в передкризовий період. Очевидно, що частина ресурсної бази банків, сформована під впливом цього чинника, виявилася надмірною, адже вона не була адекватною ситуації в реальному секторі економіки – його структурним проблемам, ефективності, конкурентоспроможності тощо. Тобто реальний стан економіки України не відповідав надмірному зростанню ресурсної бази банків, що спричинило потенційну загрозу ризику неповернення банками своїх зовнішніх боргів. Оскільки зовнішні ресурси залучалися в іноземній валюті, це спричинило ще й загрозу валютно-курсового ризику.

Про надмірне, високоризикове зростання ресурсної бази банків у передкризові роки свідчить той фактор, що українські банки не змогли розмістити більшість додаткових ресурсів у фінансування реального сектору і змушені були розгорнути широке кредитування населення. До речі, їх у цьому підтримували іноземні кредитори та інвестори. Це можна пояснити тим, що українські позичальники – фізичні особи були менш компетентними у фінансових відносинах з банками порівняно з менеджерами юридичних осіб, тому їм легко нав'язали такі умови кредитування, за яких дешеві іноземні ресурси надавалися в позички під високі (українські) проценти та ще й з перекладанням валютного ризику на позичальника. Наслідком надшвидкого зростання і надто вигідного використання ресурсної бази банків стало майже двократне зростання їхніх прибутків у 2006 році і доволі значне їх зростання у наступні роки (окрім 2009 р.).

Перспектива одержання таких високих прибутків відвернула увагу банків і державних регуляторних органів від тієї диспропорції, яка виникла у структурі ресурсної бази, і пов'язаних з нею загроз для кредитної діяльності банків: їх просто не бачили, про них не говорили. І навіть перед самим початком банківської кризи в Україні (жовтень 2007 р. – вересень 2008 р.), коли в наймогутніших економіках світу (США, ЄС) зароджувалася і розпочиналася криза, українські банки продовжували позичати короткострокові кошти (переважно на 12 місяців), не турбуючись про можливості їх повернення в умовах кризи, що розгорталася. Саме в цей період 19 ко-

мерційних банків одержали іноземні кредити на суму 2,4 млрд. доларів зі строками погашення до 1 року — з IV кварталу 2008 р. по III квартал 2009 р. включно. Тобто, як незабаром виявилося, повертати ці кошти довелося у самий розпал фінансової кризи в країні [1, с. 12].

Оцінюючи сьогодні уроки банківської кризи в Україні, науковці й аналітики виявляють нові чинники, які спричинили і поглиблювали її. Не перечуючи жодного з них, вважаємо, що *першопричиною* кризового обвалу банківської системи України було надмірне зростання ресурсної бази банків, не забезпечене зростанням ні ВВП, ні грошової маси. Крім того, що ця диспропорція дала поштовх до формування багатьох уже відомих кризових чинників, вона спровокувала ще й такий специфічний кризовий фактор, як ослаблення ліквідності національної економіки порівняно з борговими зобов'язаннями банків. Упродовж 2001–2005 рр. обсяги грошової маси перевищували обсяги зобов'язань банків (у 2001 році — на 115,1%, у 2005-му — на 103,6%), а в 2006 році обсяг зобов'язань перевищив грошову масу на 114,0% і в наступні роки таке перевищення швидко збільшувалося — аж до 157,0% у 2009 році. Ця диспропорція спричинила аналогічну диспропорцію між грошовою масою і заборгованістю економічних суб'єктів перед банками, тобто кредитні вимоги банків виявилися значно більшими, ніж обсяги ліквідності їхніх боржників, що створило серйозну загрозу втрати банками своєї здатності погашати зобов'язання перед кредиторами і вкладниками (загрозу втрати ліквідності). Тому не дивно, що з початком кризи у вересні 2008 року саме глобальний дефіцит ліквідності (як у банків, так і в їх клієнтів) виявився найгострішим її проявом.

У проблемі диспропорційності ресурсної бази банків України є ще два аспекти, які потребують наукового дослідження:

— чи можливо було запобігти або хоча б послабити негативні наслідки появи надмірної складової ресурсної бази банків?

— чому виник розрив у динаміці грошової маси і ресурсної бази, зокрема зобов'язань банків, адже останні зумовили адекватне нарощування кредитної діяльності банків, котра, як відомо, відповідно збільшує пропозицію грошей?

Щодо першого питання, то, на нашу думку, запобігти негативним наслідкам було неможливо, оскільки реальний сектор економіки не міг ефективно використати додаткові кредитні ресурси на тих умовах, які пропонували банки разом з іноземними кредиторами та інвесторами: високі відсоткові ставки, короткі терміни тощо. А лише реальний сектор, якщо б він ці ресурси освоїв, міг би прискорити економічне зростання, забезпечити адекватне збільшення ВВП та грошової маси і проблема надмірності ресурсної бази була б вирішена з користю для економіки та банків. Для цього потрібно було істотно знизити процентні ставки і збільшити строки кредитування суб'єктів господарювання. Але такі умови навряд чи влаштували б іноземних кредиторів та інвесторів.

Послабити негативні наслідки цього процесу можливо було за допомогою обмеження валютного кредитування населення. Тоді процентні ставки на гривневі кредити для населення підвищилися б, попит на кредити з боку споживчого сектору знизився, що ослабило б інтерес банків до надмірного нарощування ресурсної бази і ця диспропорція ресурсної бази не набула б таких загрозливих масштабів.

Відповідь на друге питання слід шукати в цільовому спрямуванні банківських валютних кредитів, які надавалися населенню. Переважна їх частина була використана для оплати імпортованих товарів (авто, побутової техніки, товарів широкого вжитку, будівельних матеріалів тощо). Оскільки торговельні організації свою валютну виручку безпосередньо спрямовували своїм іноземним партнерам, валютний потік залишав межі банківської системи України і відповідний обсяг кредиту не став причиною грошово-кредитного мультиплікатора. Тому внаслідок валютного кредитування в економіці України грошова маса і золотовалютні резерви не одержували поповнення, лише зростали боргові зобов'язання банків перед іноземними партнерами та населення перед банками.

ВИСНОВКИ

На основі проведеного аналізу можна зробити висновок, що процеси, які відбуваються в сфері формування ресурсної бази банків, заслуговують значно більшої

уваги з боку банківської спільноти і банківського регулятора.

Основна ціль управління формуванням ресурсної бази банку — це нарощування її обсягу до потреб підтримання достатньої ліквідності банку і забезпечення його рентабельності на рівні, який адекватний динаміці ринкової вартості капіталу.

Інструментами досягнення такої цілі в умовах банківської кризи є:

- розрахунок і дотримання величини власних коштів, необхідних для забезпечення нормальної роботи банку та його надійності;
- пошук шляхів нарощування капіталу;
- формування оптимального складу ресурсів банку відповідно до його потреб та можливостей фінансового ринку;
- аналіз вартості ресурсів;
- виважена кредитна політика, збалансована за темпами і строками;
- зниження частки ризикових (проблемних) активів;
- розробка методів управління ризиками;
- забезпечення довіри з боку клієнтів до банківської установи через поінформованість їх про діяльність банку та послуги, комунікації з громадськістю, роз'яснення ситуації та подій.

Прогнозування кризових явищ у банківській сфері є гарантією фінансової стійкості системи, а отже, і фінансової безпеки країни в цілому. Діагностика та виявлення недоліків в управлінні банками та ресурсною базою зокрема в умовах кризи є дуже важливою для розробки рекомендацій щодо подолання наслідків кризи. □

Література

1. Вікторія Руденко, Костянтин Дружерженко. Нацбанк 911 // *Контракти*. — 2010. — № 42 (857). — С. 10–12.
2. Довгань Ж. Фінансова стійкість банківських установ у період економічної кризи // *Вісник Національного банку України*. — 2009. — № 4. — С. 20–26.
3. Основні показники діяльності банків України на 1 січня 2010 року // *Вісник Національного банку України*. — 2010. — № 2. — С. 43.
4. Чуб О. Банківські кризи: теоретичні та прикладні аспекти // *Вісник Національного банку України*. — 2010. — № 3. — С. 22–26.
5. www.bank.gov.ua.
6. www.ukrstat.gov.ua.

Дослідження/

Вікторія Гриценко

Аспірант кафедри економічної теорії Донецького національного університету економіки і торгівлі імені Михайла Туган-Барановського

Світова фінансова криза: діагностика та нові підходи до виживання на фінансовому ринку

Аналізуючи причини виникнення світової фінансової кризи та її характерні прояви, автор доводить, що поглиблення глобалізаційних процесів і високий рівень інтернаціоналізації світової економіки зумовили значні втрати національних фінансових систем та загальмували їх розвиток. Враховуючи наслідки кризи та використовуючи набутий досвід, запропоновано стратегію виживання інвестиційних інститутів у несприятливих умовах фінансових дисбалансів.

Необхідність у дослідженні питання щодо визначення сутності та проявів фінансових криз з'явилася ще за часів становлення першої світової фінансової системи — золотомонетного стандарту. Вже тоді люди почали оперувати такими поняттями, як “криза”, “фінансова епідемія”, “фінансові потрясіння”, “банківська криза”, “валютна криза”, “боргова криза”, “антикризові заходи” тощо, намагаючись з'ясувати виникнення та поширення цих явищ, аби своєчасно їх діагностувати і запобігти руйнівним наслідкам.

Вагомий внесок у дослідження теорії криз зробив видатний український вчений-економіст М.І.Туган-Барановський. Наприкінці XIX ст. вийшла у світ його знаменита праця “Періодичні промислові кризи”, присвячена вивченню причин економічних криз та їх впливу на господарське життя суспільства [1], в якій учений доходить висновку, що загальноєкономічна криза починається з фінансової [1, с. 277–330].

Необхідно віддати належну шану також працям відомого російського вченого М.Д.Кондратьєва в галузі вивчення економічних криз (так звана теорія “довгих хвиль”) [2]. Величезну працю дослідника у цій царині визнано в усьому світі.

Теорія циклів Миколи Кондратьєва дає змогу з високим ступенем імовірності передбачити періодичність спадів та підйомів виробництва. Але най-

ціннішим у цій теорії, на нашу думку, є комплексне дослідження взаємозв'язку та взаємозалежностей циклів різного періоду коливаль. За допомогою власних статистичних спостережень ученому вдалося створити повну версію динаміки економічного розвитку основних капіталістичних країн світу за попередні півтора століття.

У доробку сучасних учених зауважимо дослідження С.Вайна [4], К.Рудого [3], І.Смирнові [19], Д.Полозенка [17], М.Швайки [9], І.Барановського [15]. У працях цих науковців розкрито тенденції сучасної кризи, проаналізовано джерела її виникнення, етапи розвитку та наслідки для світової і вітчизняної фінансових систем, розглянуто можливі сценарії розвитку подій та подано цінні рекомендації щодо антикризових заходів.

Метою нашого дослідження є діагностика основних причин появи і проявів сучасної фінансової кризи, на основі чого запропоновано стратегію виживання інвестиційних інститутів на фінансовому ринку.

ХАРАКТЕРИСТИКИ ФІНАНСОВИХ КРИЗ

Кризи останніх десятиліть свідчать про неспроможність національних та міжнародних регуляторних інститутів на тривалий час забезпечити стабільність та рівновагу на фінансових ринках. Так, протягом 90-х

років XX ст. гострих фінансових потрясінь зазнали десятки країн світу. В 1991 р. валютна криза охопила Індію, в 1992–1993 рр. — ще дванадцять країн світу, зокрема Францію, Німеччину та Великобританію. Період 1994–1995 рр. характеризувався масштабними фінансовими кризами, які охопили Аргентину, Польщу, Мексику, Бразилію та країни Південно-Східної Азії. В 1997–1999 рр. від фінансових криз постраждали Індонезія, Японія, Таїланд, Філіппіни, Чехія, Росія, Бразилія, а в 2000–2002 рр. — Туреччина, США й Аргентина [3, с. 194–276].

Фінансові кризи, як правило, призводять до дисбалансу, рецесії, дефолту, обвалу фондових ринків та політичної напруженості у фінансово-господарському житті, спричиняють банківську паніку серед вкладників, зростання відсоткових ставок, а отже, й ризиків інвесторів. А найголовніше — вони характеризуються крахом багатьох інвестиційних інститутів, адже порушують рівновагу всієї національної фінансово-кредитної системи (див. схему 1).

ГЛОБАЛЬНА ФІНАНСОВА КРИЗА: ПЕРЕДУМОВИ, ХРОНОЛОГІЯ ПОДІЙ, НАСЛІДКИ

Світова фінансова криза 2007–2009 рр. виявилася найбільш руйнівним явищем, яке негативно вплинуло на розвиток міжнародної

Схема 1. Типова фінансова криза*

*Складено автором. В овалах відображено фактори, що викликають фінансову дестабілізацію, в прямокутниках – ефект від цих факторів.

фінансової системи в період глобалізації. Ця криза **набула статусу глобальної**, оскільки вона розпочалася в одній країні (США), поступово поширюючись на інші країни, регіони, континенти, врешті та на весь світовий простір. За даними інформаційного агентства Блумберг (Bloomberg), фінансова криза впродовж 2007–2008 рр. завдала збитків акціонерам банків на суму понад 690 млрд. доларів США [4, с. 13]. Для порівняння: загальний обсяг втрат у банківському секторі в усьому світі під час кризи на початку 1990-х років становив 200 млрд. доларів США. Нинішня криза характеризується також падінням загальної вартості світового національного багатства: з 107 трлн. до 50 трлн. доларів США [5].

З огляду на “спопеляючий” та руйнівний характер, фінансову кризу 2007–2009 рр. багато хто називає кризою довіри, оскільки вона загострила проблему створення нових надійних низькоризикових інструментів фінансового інвестування, появу яких досі вважали неможливою. На нашу думку, доречніше було б визначити кризу 2007–2009 рр. як **першу кризу глобалізації**, адже вона охопила всю міжнародну фінансову систему та сприяла знищенню багатьох потужних інвестиційних інститутів через падіння біржових курсів на світових фондових ринках.

Починаючи з середини 2007 року фінансово-інвестиційна індустрія пережила зразу декілька гострих шоків – від кризи на ринку ризикових іпотечних кредитів (subprime) до масштабного обвалу ринку деривативів, а

потім і світового фондового ринку в цілому. За даними Міжнародного валютного фонду (МВФ), у жовтні 2008 р. фондові ринки світу втратили приблизно 5 трлн. доларів США внаслідок відпливу інвестиційних ресурсів.

Розглядаючи фундаментальні причини виникнення фінансової кризи глобального масштабу, необхідно зауважити, що протягом останніх десятиліть у світі спостерігалось дійсно унікальне за масштабами і тривалістю економічне зростання. За даними МВФ, світовий ВВП з 1990 р. по 2002 р. збільшився приблизно на 42%, а з 2002 р. по 2008 р. – ще майже на 34%. При цьому світові обсяги фінансових активів інвестиційних інститутів в 2007 р. перевищили світовий ВВП в десять разів [6, с. 177].

Непропорційність обсягів збільшення світового ВВП та фінансових активів можна пояснити підвищенням цін на активи, лібералізацією та стрімким розвитком кредитного ринку тощо. Таке феноменальне зростання фінансового сектору та всієї світової економіки в умовах глобалізації не могло відбуватися без виникнення дисбалансів, які не проходять безслідно для світової фінансово-економічної індустрії.

Економічний злет останніх десятиліть супроводжувався класичним, проте різким зростанням цін на сировину та енергоносії. Стрімке підвищення цін на енергоносії призвело до переливання фінансових ресурсів із приватної промисловості розвинутих країн до країн – експортерів нафти та природного газу.

Статус США як безумовного лідера на світових фінансових ринках підтверджує думку, що витoki світової кризи необхідно шукати в американській економіці. Український академік М.Швайка причину початку світової фінансової кризи також вбачає в американській економіці, а саме – у надмірній доларизації світової економіки, зокрема у своїй праці [8, с. 5] він зауважує, що дефіцит поточного рахунку США наповнив світ доларовою ліквідністю, наслідком чого стали кредитна експансія, надкредитування й бурхливе зростання виробництва в країнах із великим профіцитом торгового балансу.

На нашу думку, джерела зародження сучасної фінансової кризи необхідно шукати у США ще в другій половині 1920-х років, коли третина населення цієї країни стала учасником фондового ринку, який знаходився у стані постійних коливань та криз. Уже тоді американський ринок акцій був перегрітим.

Аналіз сучасної ситуації на фінансовому ринку США свідчить, що крах на ринку іпотечного кредитування внаслідок зростання обсягів неповернутих позичок неплатоспроможними позичальниками від серпня 2007 р. до серпня 2008 р. став першопричиною розгортання кризи, яка ланцюговою реакцією поширилася на інші країни. Справді, протягом 2007 р. на американському ринку нерухомості збанкрутувала ціла низка потужних іпотечних компаній, серед яких – Америкен Хоум Мортгейдж (American Home Mortgage), Кантрівайд Файненшл (Countrywide Financial), Нью Сенчюрі Файненшл (New Century Financial) та багато інших. На межі банкрутства опинився також потужний світовий страхувальник – компанія Америкен Інтернешнел Груп (American International Group (AIG)). Десятки мільярдів доларів США збитків довелося списувати великим світовим банкам, таким як Юніон Бенк оф Свіццерленд (Union Bank of Switzerland (UBS)) та Сітібанк (Citibank).

Через взаємопов’язаний ринок цінних паперів, криза почала поширюватися і на ті фінансові бізнес-структури, які не займалися іпотечним кредитуванням, і на весь глобалізований фінансовий та інвестиційний ринок. Масове неповернення іпотечних кредитів призвело до нестачі ліквідності, дестабілізації на міжбанківських ринках. Банківські установи згорнули кредитні програми через високі ризи-

ки. Така ситуація спричинила хаос на інвестиційному ринку, оскільки гостра нестача ліквідності змусила дрібних та великих інвесторів продавати свої портфелі цінних паперів (особливо акцій) та активи, що зрештою призвело до загального обвалу фінансових ринків. За даними МВФ, загальні збитки від іпотечної кризи у світі в цілому оцінюються приблизно в 300 млрд. доларів США.

У травні 2008 року припинив існування один із найпотужніших інвестиційних банків США — Беа Стрінз (Bear Stearns), який спеціалізувався на вкладеннях у боргові зобов'язання. У 2008 році збанкрутували ще кілька інвестиційних банків, а банк Меррілл Лінч (Merrill Lynch) був придбаний найбільшим комерційним банком США Бенк оф Америка (Bank of America). Яскравою подією стало банкрутство одного з найпотужніших інвестиційних банків Легман Бразерс (Lehman Brothers), яке надто підірвало довіру до надійності банківських установ, оскільки стало очевидним, що цілковито надійних “брендів” більше не існує. У результаті з п'яти найбільших інвестиційних банків світу три збанкрутувало, а один було продано комерційному банку. Загалом протягом 2008 р. у США зникло 15 банків, а до кінця 2009 р. кількість банкрутів збільшилася до 115. За останні 20 років — це максимальний показник [9].

Монополізація світового фінансового ринку була викликана високою доходністю найпотужніших інвестиційних банків унаслідок нарощування ними портфелів деривативів, що не були жорстко пов'язані з надійністю базових активів. За перших же потрясінь ці банки виявилися неспроможними ефективно протидіяти кризовим явищам і спричинили “параліч” фінансових ринків. Такі обставини свідчать про те, що, найвірогідніше, в найближчому майбутньому інвестиційні банки стануть підрозділами успішних комерційних банків та займуться класичним інвестиційним банкінгом (investment banking) — залученням капіталів у компанії та брокериджем¹ на фондових ринках.

Проведений аналіз подій світової фінансової кризи дає підстави виділити такі основні етапи її розвитку:

I етап (із липня 2007 р. до серпня

2008 р.) — період загострення кризових явищ на іпотечному ринку США, який супроводжувався банкрутством багатьох фінансових установ, зростанням інфляції, обвалом фондових ринків;

II етап — криза ліквідності банківських та небанківських інвестиційних інститутів. Уже з II та III кварталів 2008 р. багато фінансових установ почали відчувати гострий дефіцит позичкових коштів;

III етап — кредитний колапс. Унаслідок неспроможності банків адекватно оцінювати фінансові ризики та системні загрози збільшилися психологічні ризики на тлі втрати довіри до регуляторів фінансових ринків.

Таким чином, надмірна доларизація світової економіки, високі ціни на енергоносії, загальне загострення ситуації на світових фінансово-кредитних та фондових ринках, крах кількох всесвітньо відомих найпотужніших інвестиційних банків та втрата віри в надійність банківських та інших фінансових установ призвели б до повного обвалу світових фінансових ринків, якби не трильйонні вливання урядів країн в економіку США та ЄС.

ВПЛИВ КРИЗИ НА УКРАЇНСЬКИЙ ФІНАНСОВИЙ РИНОК

Сучасні глобалізаційні процеси й високий рівень інтернаціоналізації світової економіки зумовили появу низки несприятливих чинників для розвитку національних фінансових систем та посилили прояви глобальних фінансових дисбалансів. Фінансова криза, розпал якої припадає на 2007–2009 роки, виявилася для України серйозним іспитом. Головною ознакою прояву сучасної фінансової кризи стало те, що фінансова ситуація, яка склалася в країні, була наслідком розвитку подій у світовій економіці. Ця обставина доводить, що глибинна інтеграція у світовий глобалізований економічний простір не завжди має лише позитивні результати. У попередній період політика українського уряду була цілковито орієнтованою на максимальне використання переваг входження у світову економічну систему. Яскравими проявами такої орієнтації була підтримка вітчизняних інвестиційних інститутів фінансового ринку та отримання довгострокових кредитів на вигідних умовах від міжнародних фінансово-кредитних організацій з метою фінансування економічного зростання.

Необхідно наголосити на тому, що

саме криза цілковито паралізувала український фінансово-інвестиційний ринок, заблокувавши сприятливі для його функціонування умови. Так, індекс ПФТС, який стрімко зростав протягом усього 2007 р. (на 135.41% порівняно з 2006 р., що є другим показником у світі після Китаю (179.75%)) і у січні 2008 р. індекс сягнув рекордної позначки — 1 208 б. п., почав стрімко знижуватися (за один місяць на 6.83%) під тиском складної ситуації на світових фондових ринках і зростаючої кризи ліквідності [10].

У вересні 2008 р. стався обвал цін на акції емітентів індексного кошика — більш як на 7%, у зв'язку з чим неодноразово припинялися торги на біржі ПФТС. Складну ситуацію на українському фондовому ринку ще більше погіршили політична нестабільність і так звана “рейдерська атака” на один із найбільших українських системних банків — Промінвестбанк, який за величиною активів у рейтингу посідав 6 місце серед 178 банків (дані НБУ). Висвітлення проблем у роботі Промінвестбанку через засоби масової інформації спричинилося до недовіри населення, що зумовило вилучення коштів із депозитних рахунків банків. Усі ці обставини, а також негативні новини зі світових торговельних майданчиків остаточно посилили песимістичні настрої на українському фінансовому ринку.

Значну роль у посиленні кризових явищ у фінансово-інвестиційному секторі на той час відіграла нестабільна економічна ситуація в країні, яка характеризувалася зростанням інфляції, взаємними неплатежами суб'єктів господарювання, що спричинилося до зниження обсягів виробництва та гальмування економіки. Негативний вплив також справили нестабільності валютних курсів і курсів цінних паперів, значна непропорційність доходів державного бюджету до його витрат, надлишок грошової маси в обороті країни. До того ж загальна ситуація погіршувалася незбалансованою урядовою політикою.

Перелічимо головні чинники дестабілізації діяльності фінансового ринку. По-перше, спостерігається низький рівень координації грошово-кредитної та бюджетно-податкової політики, причиною чому є нормативно-правова невизначеність механізмів застосування грошово-кредитного та валютного інструментарію для забезпечення оптимальних умов функціонування вітчизняних інвестиційних інститутів у

¹ Винагорода брокера за проведення операцій. Встановлюється як певний відсоток від суми операції або як фіксована сума за певний обсяг проданих (куплених) товарів на фондових ринках.

разі зміни чинного монетарного режиму або погіршення економічної ситуації в цілому.

По-друге, обмеженість і слабкість вітчизняного ринку цінних паперів спонукає орієнтувати державну боргову політику на залучення іноземних ресурсів, що загострює проблему розвитку ринку державних цінних паперів, збільшує ризики виникнення валютної та боргової криз і призводить до невизначеності перспектив подальшого функціонування інвестиційних інститутів фондового ринку.

По-третє, низька капіталізація, недостатній рівень ліквідності багатьох вітчизняних інвесторів роблять їх беззахисними та уразливими перед впливом негативних чинників.

По-четверте, високі темпи зростання інфляції призводять до підвищення процентних ставок за кредитами.

До того ж мала доступність “довгих грошей”, зумовлена низьким рівнем заощаджень населення, а також високою вартістю капіталу в Україні, змусила вітчизняні інвестиційні інституції шукати нові джерела залучення ресурсів за кордоном. Унаслідок український фінансово-інвестиційний ринок через високу залежність від закордонних джерел “довгих грошей” опинився під сильним впливом кон’юнктури світового ринку капіталів.

Свій внесок у посилення кризових явищ в економіці зробила також “банківська паніка” серед населення, проявом якої стало масове вилучення грошей з депозитів. За даними НБУ, в 2008 році вкладники забрали третину депозитних вкладів [11]. Крім того, більшість банків згорнула свої кредитні програми, що негативно вплинуло на реальний сектор. Залишившись без кредитних коштів, підприємства стали звільняти “зайвих” співробітників, що призвело до стрімкого зростання кількості безробітних. Унаслідок в Україні розпочалася соціальна криза.

З огляду на це уряд України та НБУ вжили заходів щодо обмеження негативного впливу кризи на стан фінансового ринку. Ці заходи спрямовувалися насамперед на подолання кризи ліквідності банків. Так, з початку 2008 р. обсяг операцій з рефінансування банківської системи становив 64 078.1 млн. грн. Із вересня 2008 р. НБУ додатково рефінансував банки на загальну суму 6 047.3 млн. грн. (із них 1 200 млн. грн. — це РЕПО-операції з державними облігаціями України, 2 489.4 млн. грн. — кредити овернайт, 357.9 млн. грн. — кредити на підтримання ліквід-

ності банківських установ, 2 000 млн. грн. — інші кредити). Водночас для підтримання ліквідності банківської системи НБУ здійснив операції з мобілізації коштів банків на суму 8 419 млн. грн. (з початку року ця сума становила 46 475.3 млн. грн.) [12].

24 жовтня 2008 року Президент України підписав Указ № 965 “Про невідкладні заходи щодо посилення фінансово-бюджетної дисципліни та мінімізації негативного впливу світової фінансової кризи на економіку України” [13]. Значну увагу в цьому документі приділено заходам зі стабілізації банківського сектору, а саме: запропоновано дві радикальні новачки щодо приватних клієнтів банків (позичальників та вкладників). Президент рекомендував НБУ запровадити резервування у розмірі 100% за всіма придбаними споживчими кредитами (в тому числі іпотечними).

Загалом у жовтні 2008 року Президент України підписав п’ять законів щодо виходу країни з кризи. Так, після прийняття антикризового Закону “Про першочергові заходи щодо запобігання негативним наслідкам фінансової кризи та про внесення змін до деяких законодавчих актів України” від 28 жовтня 2008 р. № 3309-4 [14] Україні було відкрито кредитну лінію МВФ у розмірі 16.5 млрд. доларів США. Цей закон передбачав максимально спрощені процедури реєстрації збільшення обсягів статутного капіталу банків, а також право держави входити до складу акціонерів проблемних банків і фактично проводити їх націоналізацію.

Головним недоліком перелічених антикризових заходів, на нашу думку, є те, що вони були спрямовані виключно на підтримку банківської системи, тоді як небанківські установи (кредитні спілки, лізингові компанії тощо) та інституції фондового ринку (фондові біржі, торговці цінними паперами та інші його учасники) залишилися без істотної державної допомоги, попри те, що також знаходились у важкій ситуації.

АМЕРИКАНСЬКИЙ ТА ЄВРОПЕЙСЬКИЙ АНТИКРИЗОВІ РЕЦЕПТИ

Усі країни світу постраждали від кризи, проте деяким вдалося вийти з неї з меншими втратами. Аналіз економічної літератури дає підстави для висновку, що у вітчизняній та закордонній практиці боротьби

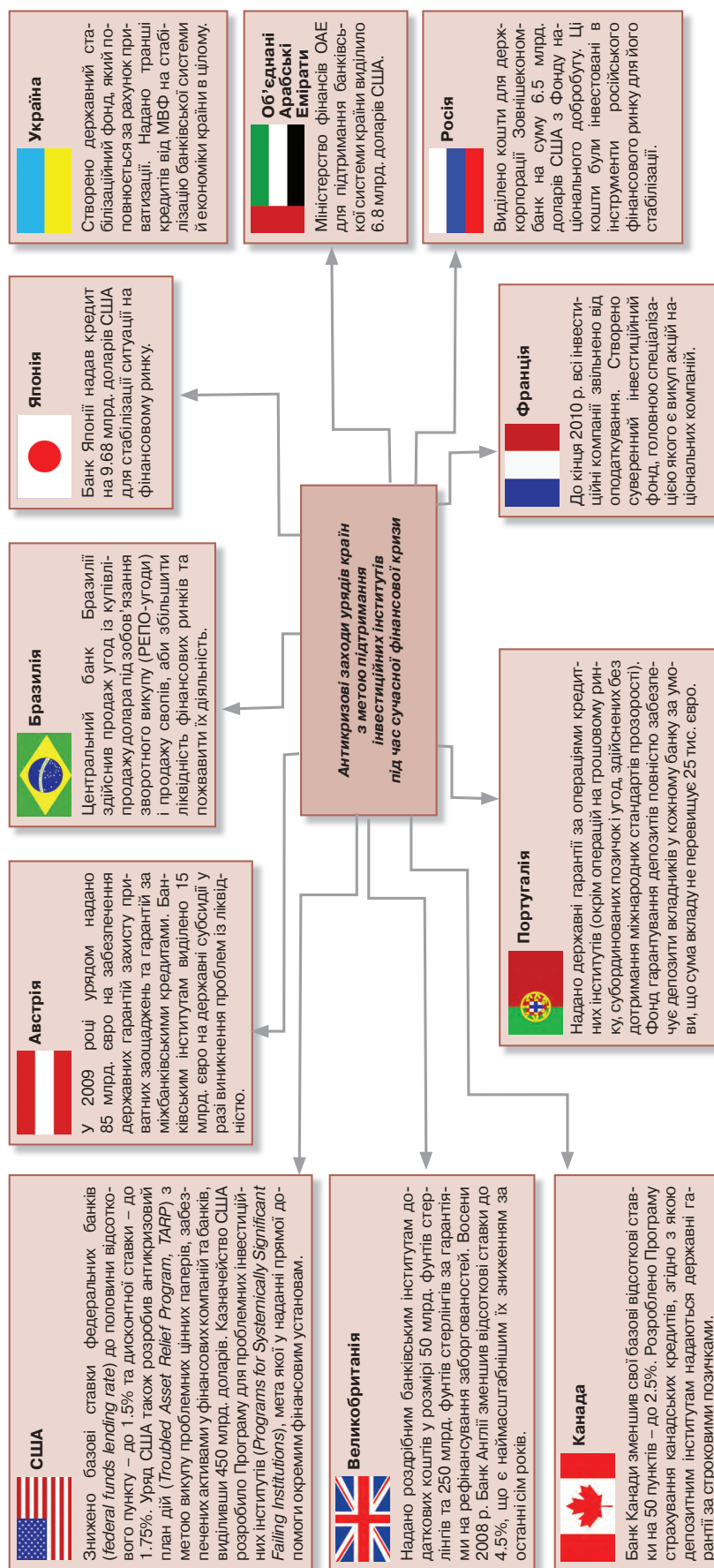
з кризою 2007–2009 рр. на світових фінансових ринках найпопулярнішими були такі антикризові заходи:

- 1) зниження центральними банками облікової ставки за кредитами;
- 2) урядові гарантії під міжбанківські кредити, позички для малого та середнього бізнесу;
- 3) активізація операцій РЕПО;
- 4) збільшення розміру державних гарантій щодо банківських депозитних вкладів;
- 5) націоналізація інвестиційних інституцій;
- 6) створення спеціальних фондів кредитування, підтримання проблемних фінансових установ, викупу акцій національних компаній;
- 7) зниження нормативів мінімальних резервних вимог для інвестиційних банків;
- 8) надання податкових канікул деяким інвестиційним установам з метою підтримання їхнього фінансового стану [15–19].

У жовтні 2008 р. у Вашингтоні відбулося засідання міністрів фінансів країн “великої сімки”: США, Великобританії, Франції, Німеччини, Італії, Японії та Канади. Серед головних питань, які там обговорювалися, — запобігання краху фінансових інститутів та збереження заощаджень вкладників.

Слід зазначити, що між американською та європейською антикризовою політикою у фінансовому секторі є певні відмінності. Антикризова політика США спрямована здебільшого на максимальне підтримання фондового ринку та його учасників, а європейська насамперед орієнтована на інвестиційні установи, переважно банківські. Це можна пояснити тим, що американські інвестиційні установи (банки, взаємні фонди, страхові, фінансові, інвестиційні компанії, недержавні пенсійні фонди) традиційно є набагато потужнішими, ніж в інших країнах, а отже, й стійкішими в умовах фінансових потрясінь. До того ж вони спрямовували значні обсяги інвестицій не тільки у державні цінні папери і на депозити, а й у ринок акцій, корпоративних облігацій, іпотечні цінні папери тощо. За американською статистикою, сукупні активи лише взаємних фондів США перевищували 60% від розміру ВВП країни. На кінець 2009 року вони становили 11.1 трлн. доларів [20]. Більшість держав Європи та Азії сконцентрувала свої організаційні й фінансові зусилля на порятунк насамперед банківського сектору. Так, Великобританія витратила на антикризові заходи

Схема 2. Антикризові заходи країн під час фінансової кризи 2007–2009 рр.

300 млрд. фунтів стерлінгів, Австрія – 100 млрд. євро, Німеччина – 480 млрд. євро. Загалом країни Західної Європи виділили для стабілізації своїх банківських систем майже 1,5 трлн. доларів США (див. схему 2).

Ще однією характерною відмінністю американської антикризової політики від європейської є те, що деякі країни Європи (Великобританія, Франція, Данія, Австрія, Німеччина та інші) забезпечили гарантування депозитів та кредитів, а Сполучені Штати лише підвищили розмір гарантування депозитів – зі 100 тис. до 250 тис. доларів США.

Очевидно, урядам і центральним банкам багатьох країн не довелося б застосовувати цілий пакет антикризових заходів, якби вони завчасно, об'єднавши зусилля, розробили єдину ефективну міжнародну систему регулювання фінансового ринку, котра б унеможливила розгортання кризи. Дієвим засобом щодо цього було **створення єдиної незалежної Наглядової ради**, до якої увійшли б центральні банки найрозвинутіших країн світу. Це дало б змогу проводити скоординовану монетарну політику, розробляти уніфіковані правила діяльності на глобальному фінансовому ринку для всіх без винятку інвестиційних інституцій. Така система, на нашу думку, була б вельми ефективною, оскільки її головною перевагою є комплексність дій.

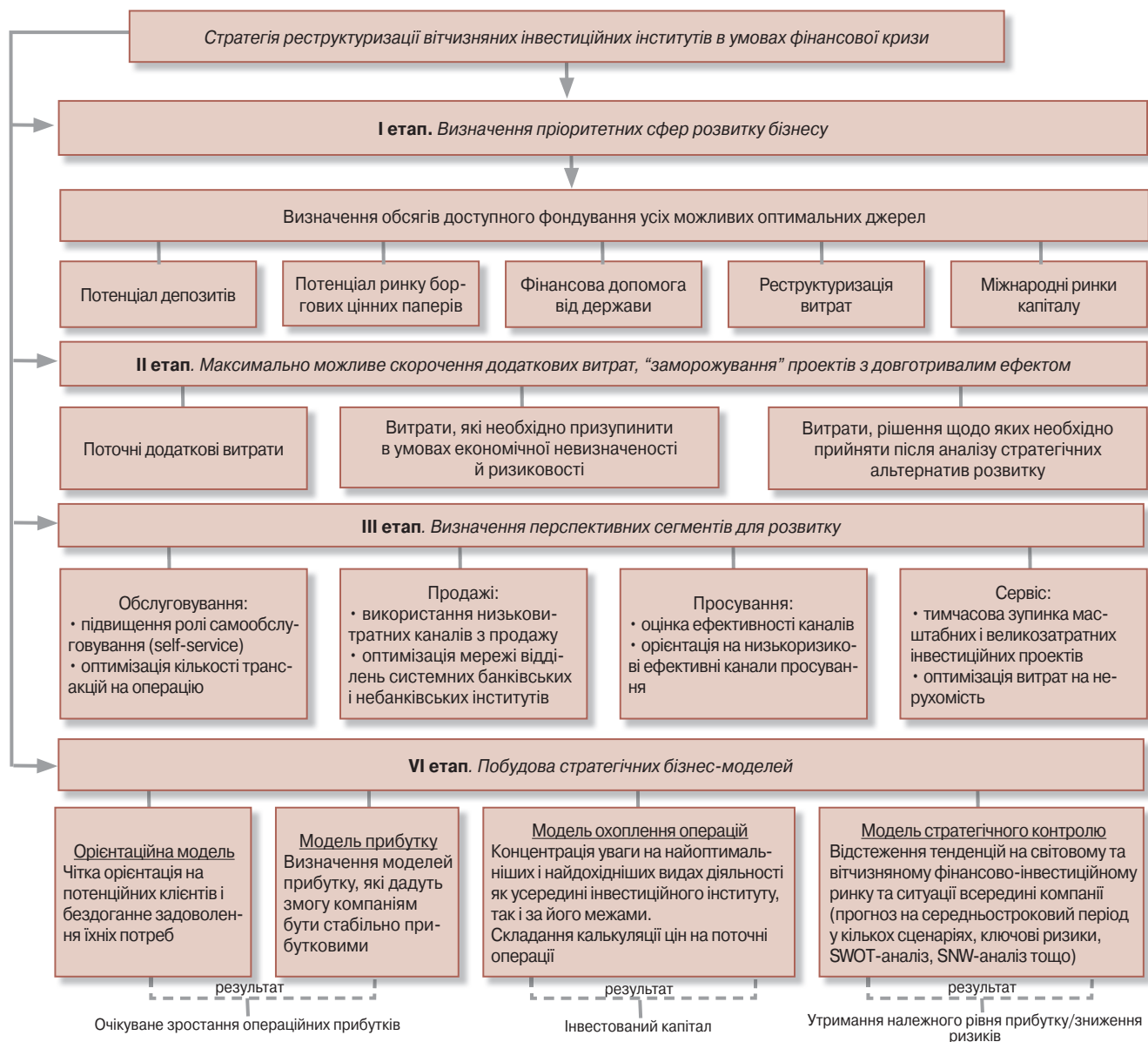
Сьогодні контроль за фінансовими ринками кожна країна здійснює самостійно, а увага національних контролюючих органів цілком зосереджена на внутрішніх ринках. Але слід враховувати, за сучасного рівня інтегрованості фінансових ринків тенденції ринків інших країн необхідно обов'язково брати до уваги. Саме тому міжнародний контролюючий орган повинен бути єдиним.

СТРАТЕГІЯ ВИЖИВАННЯ В УМОВАХ КРИЗИ

Слід зазначити, що сьогодні перед українськими інвестиційними установами також гостро стоїть проблема рефінансування власних зобов'язань. В умовах стиснення обсягів доступної ліквідності й майбутньої реформи світової фінансової системи вітчизняним інвестиційним інститутам треба переглянути стратегію свого розвитку. По-перше, необхідно знайти джерела залучення довгострокового капіталу та визначити напрями фінансової експансії, а по-друге, – застосу-

* Складено автором за даними центральних банків країн.

Схема 3. Напрями реалізації стратегії реструктуризації інвестиційних інститутів в умовах фінансової кризи

вати резерви й нові можливості для підвищення ефективності операцій.

Під час кризи більшості банківських та небанківських інвестиційних інститутів доводиться розв'язувати два векторних завдання. З одного боку, вони повинні вирішити проблему виживання в умовах згортання ринку, а з другого — створити підґрунтя для подальшого розвитку. Одним зі способів реалізації стратегії майбутнього розвитку може стати реструктуризація (в перекладі з латинської — “зміна”, “поліпшення” структури) фінансових інститутів. Реструктуризація передбачає оздоровлення, виведення з кризи учасників фінансово-кредитного ринку тощо. Головними завданнями реструктуризації фінансового ринку є:

— вдосконалення нормативно-пра-

вової бази;

— вдосконалення організаційно-економічних механізмів співробітництва інвестиційних інститутів з клієнтами;

— фінансове оздоровлення окремих банківських, небанківських установ, а також інститутів фондового ринку;

— своєчасна ліквідація неієздатних установ з мінімальними втратами для суспільства тощо.

На підставі викладеного вище можна визначити загальну мету реструктуризації фінансового ринку — це максимально можливе підтримання і поживлення втраченого потенціалу прогресивного розвитку фінансових установ. Реструктуризація повинна стабілізувати роботу інвестиційних інститутів, відновити їх спроможність аде-

кватно відповідати на потреби національного господарства в сучасних економічних умовах.

Для реалізації політики економічної модернізації необхідно розробити план дій, основу якого становитиме стратегія реструктуризації інвестиційних інститутів на ринку фінансових послуг. На нашу думку, ця стратегія має базуватися на таких засадах:

- визначення оптимальних масштабів бізнесу з урахуванням поточних тенденцій з метою мінімізації втрат;

- визначення потенціалу підвищення ефективності діяльності інвестиційних інститутів;

- визначення оптимальних бізнес-моделей для майбутнього розвитку фінансових установ.

Зазначимо, що для розробки успішної бізнес-моделі необхідно глибоко розуміти специфіку діяльності кожного окремого інвестиційного інституту (банку, страхової компанії, кредитної спілки тощо). При цьому обов'язково слід враховувати національні та міжнародні тенденції на ринках капіталів. Аналіз цих ринків дасть змогу визначити альтернативні стратегії, оцінити потенціал кожної інвестиційної установи та вибрати найпривабливішу стратегію. На схемі 3 графічно відображено стратегію реструктуризації вітчизняних інвестиційних інститутів в умовах фінансової кризи.

ВИСНОВКИ

Проведене нами дослідження дає підстави для низки висновків. Світова фінансова індустрія зазнала катастрофічних збитків унаслідок нинішньої кризи, яка негативно вплинула на інвестиційний бізнес у всьому світі, а саме:

- 1) інвестиційні інститути зазнали великих збитків унаслідок недооцінки ризиків і ще довго перебуватимуть у шоковому стані;
- 2) більшість інвестиційних установ гостро відчуває дефіцит позичкових коштів;
- 3) знизилися обсяги інвестицій у фондові ринки країн, які розвиваються (це стосується й України), що зумовлено ризиковістю таких вкладів;
- 4) криза дестабілізувала традиційний банківський інвестиційний бізнес; вірогідно виникнуть нові форми його організації;
- 5) посилився вплив органів державного регулювання та зросли обмеження щодо ризикових операцій інвестиційних інститутів;
- 6) велика кількість малих та середніх банківських і небанківських інвестиційних установ перейшла на готівкові розрахунки за угодами.

Такі тенденції спонукають світових регуляторів фінансового ринку переглянути свою політику та замислитися щодо створення міжнародного спеціалізованого органу — єдиної незалежної Наглядової ради, яка б здійснювала постійний глобальний контроль за станом фінансових ринків з метою координації дій, спрямованих на запобігання виникнення та розвитку кризових явищ.

Фінансовому сектору України також не вдалося уникнути руйнівного впливу світової кризи — навпаки, він опинився в її епіцентрі. Специфіка

більшості вітчизняних інвестиційних інститутів, які безпосередньо пов'язані з необхідністю задоволення потреб національної економіки, зіграла з ними злий жарт. Проблеми банківського та інвестиційного секторів поєдналися з виробничими негараздами у провідних галузях вітчизняної економіки — будівельній, металургійній, добувній, хімічній та інших. А нестабільність та слабкість українського фондового ринку остаточно заблокували перспективу сталого розвитку фінансового сектору, водночас похитнувши довіру населення, інвесторів до банківських та небанківських інвестиційних установ. Для відродження довіри потрібна дієва програма розвитку й підтримки фінансового сектору, рішучі кроки, які б забезпечили реальний результат. На нашу думку, Україна має всі шанси для швидкого виходу з кризи, але для цього необхідні радикальні заходи, одним з яких може стати **стратегія реструктуризації фінансової сфери**, орієнтована на забезпечення поживлення та розбудови вітчизняного ринку фінансових послуг, котрий у підсумку зможе належно задовольняти потреби реального сектору необхідними фінансовими та інвестиційними ресурсами та сприяти динамічному соціально-економічному розвитку країни в умовах інтеграції у глобалізований фінансовий простір.

Для втілення цієї стратегії уряд має проводити ефективну і послідовну антикризову політику. Оскільки майбутнє фінансової системи безпосередньо формується під впливом макроекономічної ситуації, для подолання кризових негараздів необхідні концентрація незалежної монетарної політики та узгодженість дій усіх ланок економічної влади.

Література

1. Туган-Барановский М.И. Периодические промышленные кризисы. — М.: Директмедиа Паблишинг, 2008. — 479 с. // <http://www.rapidinks.ru>.
2. Кондратьев Н.Д. Большие циклы конъюнктуры и теория предвидения: Избранные труды / Международный фонд Н.Д. Кондратьева; Международный ин-т Питирима Сорокина — Николая Кондратьева; Институт экономики РАН. — М.: Экономика, 2002. — 767 с. — Библиогр.: С. 751—763.
3. Рудый К.В. Финансовые кризисы: теория, история, политика. — М.: Новое знание, 2003. — 399 с.
4. Вайн С. Глобальный финансовый

кризис. Механизмы развития и стратегии выживания — М.: Альпина Бизнес Букс, 2009. — 302 с.

5. Офіційний сайт агенції Bloomberg: <http://www.bloomberg.com>.

6. World Economic and Financial Survey. Global Financial Stability Report: Responding to the Financial Crisis and Measuring Systemic Risk. — Washington DC: International Monetary Fund — April 2009. — P. 177 // <http://www.imf.org>.

7. Аналітичний портал "Мировая экономика" // <http://www.ereport.ru>.

8. Швайка М. Американський долар — головний винуватець (провокація) світової фінансової кризи // Віче. — 2009. — № 1—2. — С. 4—7.

9. Financial Markets Press Releases / Department of the Treasury // <http://www.ustreas.gov>.

10. Офіційний сайт Фондової біржі "ПФТС": <http://www.pfts.com>.

11. Дані фінансової звітності банків України за 2008 рік // <http://www.bank.gov.ua>.

12. Основні тенденції грошово-кредитного ринку за вересень 2008 року // <http://www.bank.gov.ua>.

13. Указ Президента України "Про невідкладні заходи щодо посилення фінансово-бюджетної дисципліни та мінімізації негативного впливу світової фінансової кризи на економіку України" від 24 жовтня 2008 р. № 965 // <http://zakon.rada.gov.ua>.

14. Закон України "Про першочергові заходи щодо запобігання негативним наслідкам фінансової кризи та про внесення змін до деяких законодавчих актів України" від 28 жовтня 2008 р. № 3309-4 // <http://zakon.rada.gov.ua>.

15. Барановський О. Антикризові заходи урядів і центральних банків зарубіжних країн // Вісник Національного банку України. — 2009. — № 4. — С. 8—19.

16. Бобиль В. Механізм стабілізації банківської системи України в період фінансової кризи // Україна: аспекти праці. — 2009. — № 1. — С. 28—32.

17. Положенко Д. Про основні чинники подолання фінансово-кредитної кризи в Україні // Вісник Національного банку України. — 2009. — № 4. — С. 28—31.

18. Скороходов А. Шведський антикризовий рецепт // Банковская практика за рубежом. — 2008. — № 5. — С. 20—34.

19. Смирнова И. Как выжить и сохранить свои сбережения во время кризиса? Советы опытных людей. — М.: Эксмо, 2009. — 176 с.

20. Quarterly Worldwide Mutual Fund Assets and Flows / Investment Company Institute // <http://www.ici.org>.

Основні показники діяльності банків України на 1 січня 2011 року

№ п/п	Назва показника	01.01. 2005 р.	01.01. 2006 р.	01.01. 2007 р.	01.01. 2008 р.	01.01. 2009 р.	01.01. 2010 р.	01.01. 2011 р.
1	Кількість зареєстрованих банків	181	186	193	198	198	197	194
2	Вилучено з Державного реєстру банків (з початку року)	4	1	6	1	7	6	6
3	Кількість банків, що перебувають у стадії ліквідації	20	20	19	19	13	14	18
4	Кількість діючих банків	160	165	170	175	184	182	176
4.1	Із них: з іноземним капіталом;	19	23	35	47	53	51	55
4.1.1	у тому числі зі 100-відсотковим іноземним капіталом	7	9	13	17	17	18	20
5	Частка іноземного капіталу в статутному капіталі банків, %	9.6	19.5	27.6	35.0	36.7	35.8	40.6
Активи, млн. грн.								
1	Активи, всього	134 348	213 878	340 179	599 396	926 086	880 302	942 088
1.1	Загальні активи (не скориговані на резерви під активні операції)	141 497	223 024	353 086	619 004	973 332	1 001 626	1 090 248
2	Готівкові кошти та банківські метали	5 622	7 628	11 430	18 313	20 668	21 725	26 749
3	Кошти в Національному банку України	8 305	17 382	15 280	19 120	18 768	23 337	26 190
4	Кореспондентські рахунки, відкриті в інших банках	9 921	11 589	18 535	26 293	40 406	51 323	67 596
5	Кредити надані	96 945	156 268	268 294	485 368	792 244	747 348	755 030
5.1	У тому числі: кредити, надані суб'єктам господарювання;	72 875	109 020	167 661	276 184	472 584	474 991	508 288
5.2	кредити, надані фізичним особам	14 599	33 156	77 755	153 633	268 857	222 538	186 540
6	Довгострокові кредити	45 531	86 227	157 224	291 963	507 715	441 778	420 061
6.1	Із них: довгострокові кредити, надані суб'єктам господарювання	34 693	58 528	90 576	156 355	266 204	244 412	262 199
7	Прострочена заборгованість за кредитами	3 145	3 379	4 456	6 357	18 015	69 935	84 851
8	Вкладення в цінні папери	8 157	14 338	14 466	28 693	40 610	39 335	83 559
9	Резерви під активні операції банків	7 250	9 370	13 289	20 188	48 409	122 433	148 839
9.1	Відсоток виконання формування резерву	99.7	100.1	100.1	100.04	100.1	100.05	100.01
9.2	У тому числі резерв на відшкодування можливих втрат за кредитними операціями	6 367	8 328	12 246	18 477	44 502	99 238	112 965
Пасиви, млн. грн.								
1	Пасиви, всього	134 348	213 878	340 179	599 396	926 086	880 302	942 088
2	Власний капітал	18 421	25 451	42 566	69 578	119 263	115 175	137 725
2.1	У тому числі: сплачений зареєстрований статутний капітал	11 648	16 144	26 266	42 873	82 454	119 189	145 857
2.2	Частка капіталу в пасивах, %	13.7	11.9	12.5	11.6	12.9	13.1	14.6
3	Зобов'язання банків	115 927	188 427	297 613	529 818	806 823	765 127	804 363
3.1	У тому числі кошти суб'єктів господарювання;	40 128	61 214	76 898	111 995	143 928	115 204	144 038
3.1.1	із них строкові кошти суб'єктів господарювання	15 377	26 807	37 675	54 189	73 352	50 511	55 276
3.2	Кошти фізичних осіб;	41 207	72 542	106 078	163 482	213 219	210 006	270 733
3.2.1	із них строкові кошти фізичних осіб	33 204	55 257	81 850	125 625	175 142	155 201	206 630
Довідково								
1	Регулятивний капітал, млн. грн.	18 188	26 373	41 148	72 265	123 066	135 802	160 897
2	Адекватність регулятивного капіталу (H2)	16.81	14.95	14.19	13.92	14.01	18.08	20.83
3	Доходи, млн. грн.	20 072	27 537	41 645	68 185	122 580	142 995	136 848
4	Витрати, млн. грн.	18 809	25 367	37 501	61 565	115 276	181 445	149 875
5	Результат діяльності, млн. грн.	1 263	2 170	4 144	6 620	7 304	-38 450	-13 027
6	Рентабельність активів, %	1.07	1.31	1.61	1.50	1.03	-4.38	-1.45
7	Рентабельність капіталу, %	8.43	10.39	13.52	12.67	8.51	-32.52	-10.19
8	Чиста процентна маржа, %	4.90	4.90	5.30	5.03	5.30	6.21	5.79
9	Чистий спред, %	5.72	5.78	5.76	5.31	5.18	5.29	4.84

На замовлення "Вісника НБУ" матеріал підготовлено працівниками управління аналізу діяльності системи банків департаменту нормативно-методологічного забезпечення банківського регулювання та нагляду Національного банку України.

Дослідження/

Ольга Вовчак

Доктор економічних наук, професор,
завідувач кафедри банківської справи
Університету банківської справи
Національного банку України

Марія Могильницька

Кандидат економічних наук,
доцент кафедри банківської справи
Львівського інституту банківської справи
Університету банківської справи
Національного банку України

Марія Хмелярчук

Кандидат економічних наук,
доцент, докторант Університету
банківської справи
Національного банку України

Кредит у системі макроекономічної рівноваги

У статті досліджується соціально-економічне значення кредиту, його роль у забезпеченні макроекономічної стабільності і стимулювання економічного зростання в Україні. Автори акцентують увагу на проблемах функціонування кредитного ринку України в умовах економічної кризи та пропонують перспективні шляхи активізації кредитної діяльності вітчизняних банків.

Досягнення макроекономічної рівноваги — центральна проблема, що вирішується економічною наукою та практикою. З наукової точки зору “під макроекономічною рівновагою розуміють досягнення таких народногосподарських пропорцій, за яких динаміка економічного розвитку характеризуватиметься бажаною стабільністю: без надлишків нереалізованого суспільного продукту, але й без його дефіциту; з повною зайнятістю усіх наявних виробничих ресурсів, але й без їх нестачі; з незмінними темпами економічного зростання, які б забезпечували повнокровне розширене відтворення суспільного виробництва” [1, с. 153 – 156].

Однак на практиці завжди спостерігаються відхилення від стану рівноваги, які зачіпають різні ринки та сектори економіки. Тобто економічне зростання не буває безпервним, воно чергується з періодами спаду, а інколи і глибоких депресій. Економічні коливання, на думку вчених, пов’язані, головним чином, з “неоднаковим рівнем ділової активності в різні періоди” [2, с. 296]. Причинами ж коливань ділової активності вважають як чинники, “які лежать поза межами економічної системи (війни, революції, відкриття нових земель, міграція робочої сили, наукові відкриття і винаходи, зміна світових цін на нафту, політичний процес тощо)...”, так і чинники, “що діють усередині економічної системи (гроші, інвестиції, ціни, сподівання тощо)” [2, с. 324]. Тобто полеміка на-

уковців та практиків довкола проблем циклічності й забезпечення макроекономічної стабільності є далекою від завершення. В умовах глобальної та національної економічної кризи ця дискусія набуває особливої актуальності й гостроти.

Водночас загальновідомо, що сучасна світова економічна криза (як і попередні) є насамперед фінансовою. Її затяжний характер засвідчив неспроможність ринкових регуляторів та державних механізмів ефективно протидіяти тим “негативним процесам, які через фінансовий сектор вводять у депресивний стан усе світове господарство” [3, с. 20]. Адже ще М.Туган-Барановський наголошував, що загальноекономічна криза починається з фінансової [4, с. 277–330]. На сучасному ж етапі значення фінансових процесів у коливаннях економічної кон’юнктури надалі тільки зростатиме. “Причому, — як зазначає М.Столбов, — якщо визначати роль фінансів у формуванні циклічних коливань в ізоляції від інших (і більш традиційних — технологічних, природно-кліматичних, інституціональних) факторів коливань ділової активності складно, то їх роль як передавального механізму циклів більшою мірою піддається об’єктивній оцінці” [5, с. 4].

У свою чергу, нестабільність у фінансовому секторі найчастіше розпочинається з дестабілізації у кредитній сфері та проявляється у “різкому зростанні відсотка, частки проблемних банків і небанківських фі-

нансових інститутів, боргів, які зростають; істотному скороченні кредитів, наданих економіці і домашнім господарствам; ланцюгових банкрутствах; переході до збиткової моделі банківської й іншої фінансової діяльності...” [6, с. 57]. Саме такі тенденції характеризували функціонування кредитного ринку в Україні у кризовий період (2008–2009 рр.), коли кредит був практично недоступним як для корпоративного сектору, так і для домашніх господарств. Зрозуміло, що істотне зменшення банками обсягів кредитування національної економіки поглиблювало економічний спад в Україні, а його показники стали чи не найбільшими у світі і сягнули за підсумками 2009 року 15.1% [7].

У зв’язку з цим заслуговує на увагу дослідження соціально-економічного значення кредиту та його ролі в забезпеченні макроекономічної рівноваги й стимулювання економічного зростання в Україні.

Пізнання сутності кредиту, його значення в розвитку соціально-економічних процесів привертало увагу людства ще з епохи ранніх цивілізацій, цікавили мислителів і філософів античності та були предметом дослідження практично всіх течій і шкіл в економічній науці. Причому розвиток теорії кредиту засвідчує далеко неоднозначне, а інколи й протилежне за змістом тлумачення цього економічного феномена.

Зокрема, в основному негативне етично-релігійне сприйняття креди-

ту в період античності й середньовіччя з плином часу змінюється меркантилістськими концепціями кредиту, що доводили його позитивний вплив на соціально-економічну систему та забезпечення безперервного економічного зростання (Дж.Ло). Згодом підхід класиків щодо нейтральності кредиту стосовно економічної системи (А.Сміт, Д.Рікардо) спростували представники німецької історичної школи (Б.Гільдебранд) та українські вчені (М.Бунге, А.Антонович, О.Миклашевський, М.Туган-Барановський), котрі ще у ХІХ столітті наголошували на важливому економічному значенні кредиту, економічній доцільності переходу до паперово-кредитного обігу та необхідності державного регулювання грошово-кредитних відносин.

Водночас пояснення причин економічних криз, які стали супутнім явищем ринкової економіки з початку ХІХ ст., деякі вчені бачили у широкому розповсюдженні кредиту (С.Сісмонді), тоді як Й.Шумпетер розглядав циклічність як закономірність економічного зростання, а його рушійною силою — масове інвестування в основний капітал, впровадження інновацій та розвиток підприємництва на основі широкого використання потенціалу кредиту. Зрештою, на сучасному етапі розвитку економічної науки більшість учених дійшла висновку, що кредит є важелем стимулювання та регулювання економічних процесів на мікро-, макро- та глобальному рівнях (найбільшого поширення набули кейнсіанська та монетаристська моделі грошово-кредитного регулювання).

Подальший розвиток кредитних технологій, кредитних інституцій та економічної науки призводить і до розвитку нових теорій кредиту, що базуються на інституціональному аналізі грошово-кредитної сфери (Дж.Стігліц, Б.Грінуолд). Так, на думку Дж.Стігліца і Б.Грінуолда, в економічному аналізі дослідникам слід акцентувати увагу на поведінці фінансових інститутів, зокрема банків. “Нездатність зрозуміти ключові аспекти фінансових інститутів і їх змін, — вважають учені, — головна причина останніх невдач макроекономічної політики, включаючи рецесію 1991 р. в США і жорстокі кризи у Східній Азії” [8, с. 4]. З цих позицій, аналізуючи сучасну монетарну економіку, Дж.Стігліц та Б.Грінуолд наголошують на тому, що осо-

бливе значення для ефективного функціонування економічної системи мають процеси кредитування, а не просто грошові трансакції й обслуговуюча їх грошова маса. “Центр уваги монетарної політики, — стверджують американські дослідники, — слід змістити з трансакційної функції грошей на роль монетарної політики у її впливі на пропозицію кредиту” [8, с. 103].

В умовах становлення національної економіки дослідженню соціально-економічного значення кредиту присвячені праці таких вітчизняних учених: В.Базилевича, О.Василика, А.Гальчинського, А.Гриценка, І.Гуцала, О.Дзюблюка, В.Лагутіна, І.Лазепка, В.Мищенко, А.Мороза, М.Савлука, А.Чухна та інших.

Водночас в умовах глобальної і національної економічної кризи необхідним є подальше наукове дослідження соціально-економічного значення кредиту, зокрема в частині подолання кризових явищ в економіці та забезпечення економічного зростання в Україні.

Мета статті — дослідити соціально-економічне значення кредиту і його роль у забезпеченні макроекономічної стабільності й стимулювання економічного зростання в Україні в умовах циклічності розвитку економіки.

Досліджуючи економічний зміст кредиту, можна стверджувати, що сучасне господарство є “кредитним”, а, отже, кредит — це всеохоплююче явище, що стимулює економічну активність суб’єктів господарювання та пов’язує їх широким колом економічних зв’язків (див. схему 1).

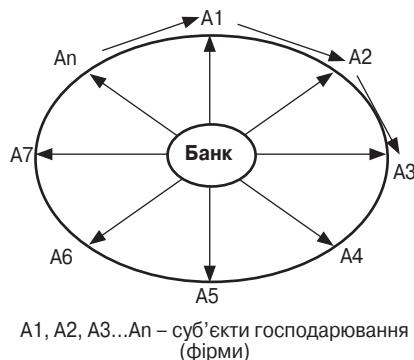
Як бачимо на схемі 1, кредит є передусім засобом обміну, що, як справедливо зазначав М.Туган-Барановський, значно “збільшує зв’язки між

окремими господарствами, котрі переплітаються в єдине нероздільне ціле. При пануванні обміну тільки за готівкові гроші, — писав учений, — міннові відносини безпосередньо пов’язують окремі господарства лише на момент обміну; при кредитному ж обміні окремі господарства стають пов’язаними на весь термін дії кредиту, тобто впродовж тривалішого періоду. Тому завдяки кредиту набувають особливого розвитку всі ті явища сучасного господарського укладу, котрі впливають зі стихійної взаємодії поодиноких автономних господарств один від одного, — як, наприклад, — господарські кризи” [9, с. 287].

Справедливість даного твердження очевидна. Адже необхідність реалізації та придбання продукції, розширення виробництва, доступ до нових благ втягують усіх суб’єктів господарювання у кредитні відносини. Як показано на схемі 1, сучасна економіка — це ланцюжок дебіторів і кредиторів, тобто кожна господарська одиниця є одночасно і продавцем, і покупцем, а також — і кредитором, і позичальником. Традиційно продавці надають кредит своїм покупцям. У певних випадках покупці кредитують своїх продавців, надаючи їм можливість виробити чи придбати потрібні товари. Інколи одна і та ж фірма може бути реципієнтом банківського кредиту й надавати комерційний кредит своїм господарським партнерам тощо. Усі ці зв’язки, забезпечуючи попит і пропозицію кредиту, формують загальну кредитну рівновагу, яка виступає важливим чинником у визначенні економічної активності.

Однак якщо якась ланка у цих (кредитних) зв’язках зазнає економічних ускладнень або ж навіть банкрутує, то це призводить до ланцюгової реакції у всій системі. Так, якщо проблеми виникають у реальному секторі економіки, то це призводить до скорочення комерційного кредитування, складнощів з погашенням банківських кредитів, а, отже, і до зростання проблемної кредитної заборгованості у банках, що негативно позначається на їх фінансовому стані. У протилежному випадку, за умов наявності проблем у фінансовій системі, відбувається скорочення банківського кредитування, що зменшує економічну активність суб’єктів господарювання, знижує їх рівень виробництва і дохо-

Схема 1. Модель загальної рівноваги кредитних відносин

Джерело: [8, с. 139].

дів та призводить у підсумку до економічного спаду.

Отже, кредит, який передусім є фінансовим інструментом, що полегшує обмін, тісно пов'язує між собою реальний і фінансовий сектори економіки, сам по собі не є причиною, а лише передавальним механізмом кризових явищ з реального сектора у фінансовий і навпаки. Саме тому для попередження кризових явищ в економіці надзвичайно важливо розуміти суть взаємозв'язків загальної кредитної рівноваги, які, на думку Дж.Стігліца і Б.Грінуолда, є “настільки ж важливими, як взаємозв'язки загальної рівноваги, що традиційно обговорюються стосовно ринку товарів і послуг” [8, с. 3]. Однак, на думку вчених, кредитні взаємозв'язки суттєво різняться з традиційними ринковими взаємозв'язками, що опосередковані у цінній системі. І причиною цього передусім є те, що кредит базується на інформації про доцільність кредитної операції (угоди): вірогідність виконання контракту, економічний потенціал позичальника, його ділова репутація тощо [8, с. 26].

У випадках коли кредитор і позичальник володіють такою інформацією, тобто “добре знають один одного і зі сторони економічної, і зі сторони моральної; якщо вони мають уяву про ризики, пов'язані з підприємством кожного; якщо кредитні обороти їх обмежені...” [10, с. 320], то кредитні операції можуть здійснюватися без посередників і безоплатно. У цій ситуації йдеться про комерційний кредит. Однак якщо виникають складнощі з отриманням інформації, коли “кредитні обороти збільшуються, а у них бере участь усе більша кількість учасників, коли виникає бажання зменшити ризики, поєднані з обміном на основі довіри до майбутньої винагороди: тоді виникає необхідність у кредитних знаках, і зрештою у посередниках між кредиторами і позичальниками” [10, с. 320].

Саме з цих міркувань центральну позицію у наведеній вище моделі (див. схему 1) займає банк як головна кредитна інституція, котра має істотні (абсолютні і порівняльні) переваги порівняно із суб'єктами господарювання та домашніми господарствами щодо отримання й обробки інформації, а також переваги у протидії ризикам, що супроводжують кредитні операції. Тому саме банки відіграють ключову позицію у стимулюванні

економічної активності. Адже вони акумулюють і концентрують вільні індивідуальні капітали та спрямовують їх завдяки кредиту й ринковим механізмам на продуктивні цілі, тобто для розвитку економіки. Отже, йдеться передусім про кредит, що служить задоволенню підприємницьких цілей та “призводить до створення нової цінності, яка і є джерелом повернення кредиту” [9, с. 320].

У такому разі, на думку Й.Шумпетера, “кредит — це в основному створення купівельної здатності для передачі її підприємцям, що відкриває йому доступ до народногосподарського потоку благ ще до того, як він отримає на це обґрунтоване право. Надання кредиту в цьому розумінні діє як свого роду наказ народному господарству пристосуватися до цілей підприємця, доручення на отримання потрібних йому благ, як довіра йому продуктивних сил. Тільки так може протікати процес економічного розвитку, якщо він виходить за рамки простого кругообороту. Саме ця функція кредиту є наріжним каменем сучасної кредитної системи” [11, с. 217].

Отже, розвиток кредиту, створення банків та кредитної системи в цілому сприяє раціональному й ефективному використанню ресурсів та стимулює економічне зростання. Як справедливо зазначав М.Бунге, “кредит знищує пута, які накладалися на виробництво нерухомістю капіталів та бездіяльністю праці” [9, с. 363]. Адже завдяки позичці всі продуктивні сили — праця, капітал і земля — мають, на думку вченого, найкраще господарське призначення. Водночас учений відзначав важливе соціальне значення кредиту. Саме завдяки споживчому кредиту люди, котрі потребували лише найнеобхіднішого, “отримують можливість накопичити невелике майно, придбати власність, стати в господарському плані більш самостійними; а і те, й інше служать найкращим засобом для створення громадянського порядку, служить фундаментом морального розвитку народу” [10, с. 371].

Отже, кредит об'єктивно відіграє важливе соціально-економічне значення, а кредитні інститути, головним чином банки, забезпечують пропозицію кредиту й виконують таким чином важливу функцію в економіці та суспільстві загалом.

Однак загальновідомо, що кредитна діяльність супроводжується

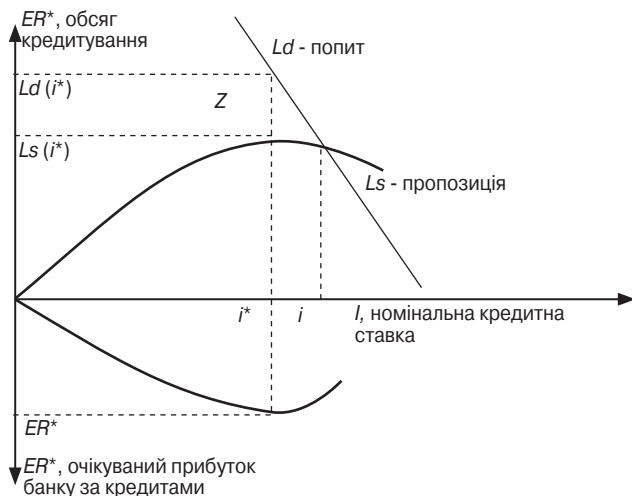
значними ризиками. Тому управління кредитними ризиками є важливою науковою та практичною проблемою. Зокрема, в економічній літературі кредитний ризик визначають як “імовірність неповернення позичальником отриманого кредиту та процентів за користування позицією в результаті фінансових ускладнень, фінансового краху чи шахрайства” [12, с. 479].

Нездатність чи/або небажання боржника виконати свої зобов'язання згідно з умовами кредитного договору можуть бути пов'язані з: “нездатністю створити адекватні грошові потоки у зв'язку із непередбаченими змінами у діловому, економічному та/чи політичному оточенні позичальника; невідповідністю фактичних доходів та прибутків від вкладених інвестицій прогнозним оцінкам, які були використані у процесі структуризації позики, тобто під час визначення розміру, строку та умов повернення позики; незадовільною ринковою вартістю та/чи недостатньою ліквідністю застави; недоліками в діловій (технічній, фінансовій, маркетинговій та управлінській) репутації боржника” [12, с. 479]. Більше того, кредит, як відомо, за своєю природою не є гомогенним, а значно диференційованим, а тому в процесі оцінки кредитних ризиків кредитори, зокрема банки, витрачають багато зусиль для пошуку інформації, спрямованої на протидію можливим ризикам.

Водночас очевидним є те, що різні кредитори володіють різними можливостями і засобами отримання інформації щодо кредитоспроможності позичальника, а отже, далеко неоднаковими можливостями захисту від кредитних ризиків. Тому, як стверджують Дж.Стігліц та Б.Грінуолд, ринок кредитів — це ринок, де панує недосконала конкуренція. А отже, кредитний ринок не подібний до ринку товарів (“аукціонного ринку”), на якому процентна ставка, подібно до ціни товару, встановлюється з метою урівноваження попиту і пропозиції на гроші [8, с. 2]. Адже процентна ставка враховує не лише ринкову ситуацію, тобто попит і пропозицію кредитних фондів, а й враховує ризики, різну здатність клієнтів повертати кредити, можливість їх банкрутства.

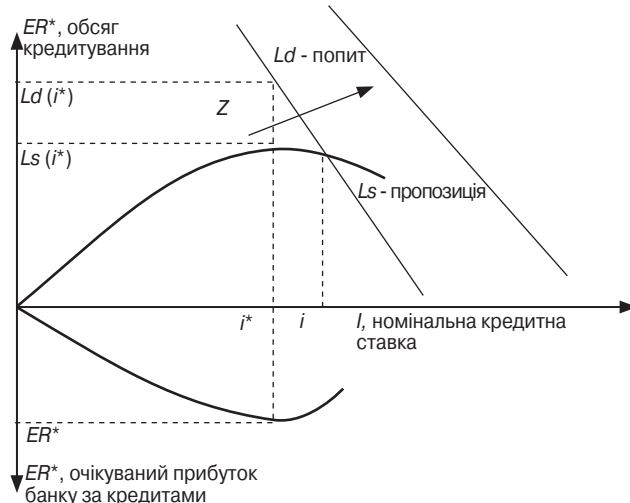
Тобто процент — це обіцянка заплатити в майбутньому, — обіцянка, яка часто порушується. Тому інфор-

Схема 2. Механізм формування кредитного раціонування в умовах рівноваги

Джерело: [13].

Схема 3. Відсутність рівноваги на кредитному ринку при стимулюванні попиту на кредит

Джерело: [13].

мація про кредитоспроможність позичальника є надзвичайно важливою. Більше того, як справедливо зазначають Дж.Стігліц та Б.Грінуолд, в умовах рецесії або кризи витрати на придбання інформації, а також витрати, пов'язані з намаганням уникнути ризику, значно зростають, що зменшує здатність банків надавати кредити [8, с. 26–27]. У такій ситуації, щоб зменшити втрати від непогашених кредитів, оптимальним для банків буде раціонування (обмеження пропозиції) кредитів замість підняття ставки позичкового процента (як передбачено класичним макро-

економічним аналізом), що в цілому обмежує пропозицію кредиту на рівні національної економіки.

Детально цю ситуацію на кредитному ринку описали у своїй праці “Раціонування кредиту на ринку з недосконалою інформацією” Дж.Стігліц та Е.Уейс [12]. Аналізуючи кредитний ринок, учені змінили стандартне уявлення про конфігурацію кривої пропозиції кредитних ресурсів та довели, що рівноважне значення процентної ставки не ліквідує дефіциту на кредитному ринку (див. схему 2).

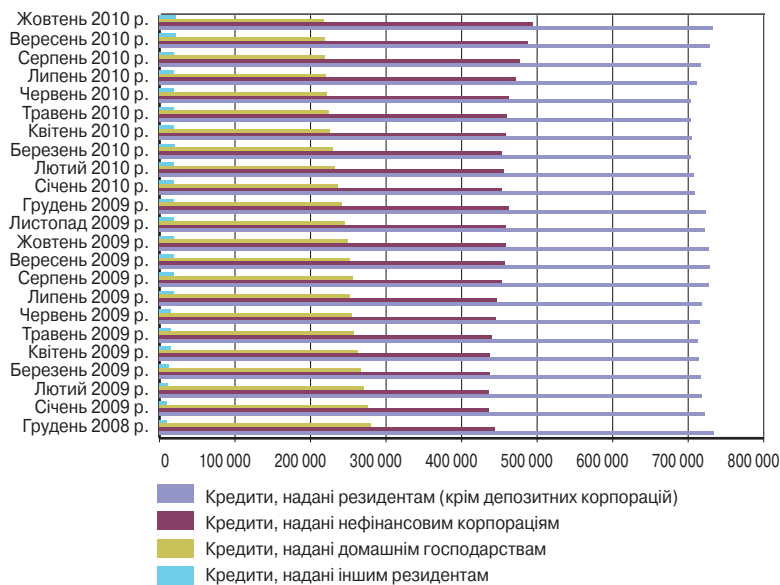
Як бачимо на схемі 2, для банку

оптимальним буде нарощування кредитного портфеля в інтервалі процентної ставки $(0; i^*)$ і його скорочення при будь-якій ставці $i > i^*$. При цьому перетин кривої попиту з кривою пропозиції може досягатися правіше оптимальної кредитної ставки — у даному випадку в точці E . Однак це не буде реальною точкою рівноваги, оскільки на ринку встановиться оптимальна ставка i^* і виникатиме дефіцит кредитних ресурсів у обсязі $Z = Ld(i^*) - Ls(i^*)$. Тобто при процентній ставці i банку вигідніше понизити ставку та скоротити обсяги кредитування, збільшуючи при цьому свої прибутки. Саме тому кредит стає раціонованим в обсязі Z .

Слід зазначити, що особливості конфігурації кривої пропозиції дають змогу змодельовати ситуацію, коли рівновага на кредитному ринку взагалі не досягається. При цьому вона може виникати при спробах стимулювати попит на кредит (див. схему 3).

Отже, кредитне раціонування може поглиблювати і викликати збільшення амплітуди циклічних коливань при спробах стимулювати лише попит на кредит без супутнього розширення пропозиції кредиту. Адже, як показано вище, економіка — це своєрідний ланцюжок кредиторів і дебіторів в одній особі. Відповідно, якщо якась ланка у цьому ланцюжку відчуває раціонування кредиту, то це призводить до відтворення раціонування у фірм-партнерів тощо. Тому зростання нестачі кредиту призводить до поглиблення циклічного спаду.

Графік 1. Динаміка кредитних вкладень вітчизняної банківської системи упродовж 2009-го – жовтня 2010 року

Джерело: [7].

Теоретичні моделі, наведені вище, знаходять підтвердження на практиці у кредитній діяльності вітчизняної банківської системи на сучасному етапі кризових явищ у національній економіці. Так, упродовж 2008 – 2010 років динаміка сукупного кредитного портфеля вітчизняної банківської системи була низхідною (див. графік 1).

На графіку 1 показано, що упродовж кризового 2009-го та першого кварталу 2010 року кредитний портфель вітчизняної банківської системи характеризувався “кредитним стисненням” за всіма сегментами галузевої структури позичальників. Проте з другого кварталу 2010 року спостерігається певна активізація кредитної діяльності банків, причому лише у сегменті корпоративного кредитування, де приріст кредитного портфеля за квітень – жовтень 2010-го становив 35 659 млн. гривень. Однак зменшення кредитної заборгованості у банках за іншими сегментами кредитування, особливо за кредитами домашніх господарств (упродовж 2009-го – жовтня 2010 року на 61 503 млн. гривень), не дало змоги в цілому вийти на позитивну динаміку кредитної діяльності банків. Тому впродовж аналізованого періоду кредитний портфель банківської системи зменшився на 842 млн. гривень порівняно з докризовим періодом.

Такий незадовільний стан функціонування кредитного ринку в Україні характеризується низкою чинників. Назвемо головні з них.

1. Зростання частки проблемних кредитів у сукупному кредитному портфелі банківської системи України, що, у свою чергу, призводить до зростання непрацюючих активів та скорочує можливості фінансування національної економіки (див. графік 2.)

Із графіка 2 випливає, що з 2008 по

2010 рік динамічно зростали обсяги проблемної кредитної заборгованості у вітчизняних банках (з 1.3% загальної кредитної заборгованості на 01.01.2008 р. до 9.4 % на 01.01.2010 р.). Слід зазначити, що проблемна кредитна заборгованість продовжує зростати і надалі й за станом на 01.10.2010 р. становила 85 230 млн. гривень, тобто 11.7% [7]. Причому, на думку експертів, реальна картина з проблемною кредитною заборгованістю є значно гіршою порівняно з офіційною статистикою і може сягати 30–40%.

Очевидно, що наявність значних обсягів проблемної кредитної заборгованості відволікає у банків значні обсяги фінансових і людських ресурсів, що в підсумку негативно впливає на фінансові результати їх діяльності. Так, за станом на 01.01.2010 р. банки сформували резерви на відшкодування можливих втрат за кредитними операціями в обсязі 99 238 млн. гривень та зазнали збитків у розмірі 38 450 млн. гривень (на 01.09.2010 р. банками сформовано резервів на відшкодування можливих втрат за кредитними операціями в обсязі 110 078 млн. гривень, а збитки банків становили 8 945 млн. гривень) [15]. У цій ситуації зрозуміло, що банки значну увагу приділяють оздоровленню своїх балансів, очищенню їх від непрацюючих активів, а тому і з великою обережністю надають нові кредити.

2. Слабка ресурсна база кредитування, що характеризується низькою часткою довготермінових ресурсів у депозитному портфелі банківської системи України (див. графік 3).

На графіку 3 бачимо, що депозитний портфель вітчизняної банківської системи в основному (на 70.3%) складається з депозитів на вимогу та до одного року. Водночас частка дов-

гострокових ресурсів (більше одного року) поки що залишається незначною – лише 29.7%, з яких 23.9% становлять депозити від одного до двох років та 5.8% – депозити більше двох років.

Зрозуміло, така структура депозитного портфеля не стимулює кредитної діяльності банків. На думку більшості експертів, потенційні позичальники мають, як правило, потребу в кредитах терміном від двох до п'яти років, під які практично відсутнє ресурсне забезпечення.

Загальновідомо, що проблема залучення депозитів банками, особливо довготермінових, лежить у площині суспільної довіри до національної банківської системи. Відрадно відзначити позитивні тенденції – обсяги банківських депозитів упродовж січня – жовтня 2010 року зросли на 73 073 млн. гривень, тобто на 22.1% [14]. Однак структура депозитного портфеля засвідчує, що повернення довіри до банківської системи відбувається повільно, а отже, й можливості банків кредитувати довготермінові інвестиційні проекти залишаються вкрай обмеженими.

3. Ще один важливий стримуючий фактор кредитної активності банків – зростання їхніх вкладень у облігації внутрішньої державної позики (ОВДП), які є низькоризиковими та високоприбутковими активами (див. графік 4).

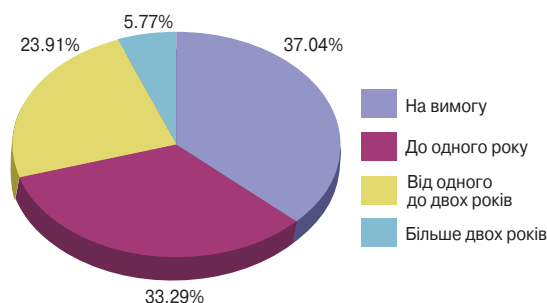
Як видно з графіка 4, відбувається динамічне зростання вкладень вітчизняних банків у ОВДП упродовж аналізованого періоду, що, з одного боку, сприяє покриттю дефіциту державного бюджету, а з другого – стримує кредитування банками реального сектору економіки. Тобто йдеться про так званий “ефект витіснення”, коли банкам вигідніше вкладати кошти у безризич-

Графік 2. Динаміка проблемної кредитної заборгованості комерційних банків упродовж 2008–2010 рр.

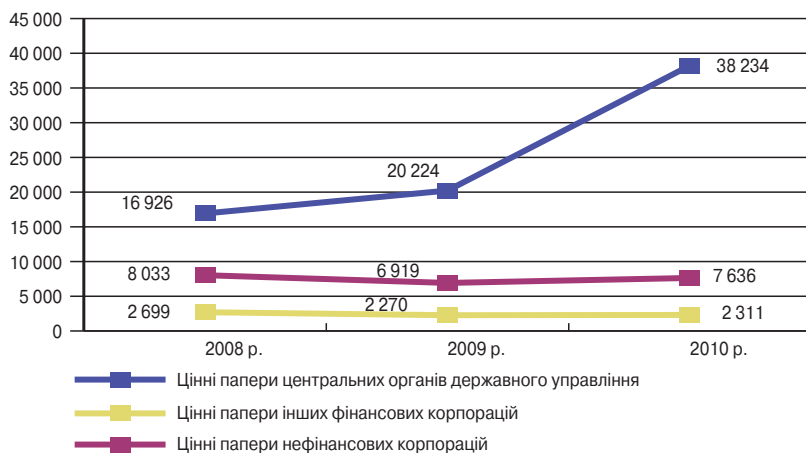
Джерело: [7].

Графік 3. Структура депозитного портфеля банківської системи України за станом на 01.10.2010 р.

Джерело: [7].

Графік 4. Динаміка вкладень банків України у цінні папери впродовж 2009 – серпня 2010 рр.

Джерело: [7].

кові високодохідні фінансові інструменти, ніж брати на себе ризики і кредитувати реальну економіку.

Варто зазначити, що розуміючи критичність ситуації щодо незадовільного кредитування банками реальної економіки, Міністерство фінансів України з травня 2010 року динамічно знижує процентні ставки за ОВДП, щоб зменшити “ефект витіснення” та стимулювати розширення банками обсягів кредитних операцій.

ВИСНОВКИ

Підсумовуючи викладене вище, вважаємо, що подолання кризових явищ у національній економіці, забезпечення макроекономічної стабільності й стимулювання економічного зростання в Україні неможливі без ефективного використання потенціалу кредиту й активізації національного кредитного ринку. Процес цей потребує комплексних заходів на рівні держави, спрямованих як на стимулювання платоспроможного попиту на кредит, так і пропозиції кредитних ресурсів банківськими установами. У цьому процесі пріоритетна роль належить Національному банку України та розробленим ним заходам, спрямованим на підвищення дієвості кредитного каналу монетарної трансмісії в стимулюванні економічного зростання в Україні. Однак вони не будуть дієвими без комплексних заходів зі стабілізації бюджетної політики, реформи податкової системи та політичної стабільності у країні в цілому.

З цих позицій ключовими заходами на шляху ефективного використання потенціалу кредиту й активізації кредитного ринку в Україні, на

наш погляд, повинні бути такі:

- розробка державної стратегії стимулювання економічного зростання в Україні, в якій важливу увагу слід зосередити на інноваційному розвитку національної економіки на основі широкого використання кредитного потенціалу вітчизняної банківської системи;
- формування інституційних основ кредитного механізму фінансування національної економіки, яка має бути спрямована на кредитування пріоритетних для держави секторів економіки, а також економічно доцільних та соціально важливих національних проектів і програм (створення з цієї метою спеціалізованих державних банків, гарантійних фондів, інших фінансових установ);
- удосконалення правових та інституційних основ для роботи банків з проблемною кредитною заборгованістю (врегулювання правових аспектів роботи банків із проблемною кредитною заборгованістю, зокрема в частині вдосконалення процедури продажу боргів іншим фінансовим установам), а також формування інфраструктури ринку проблемних активів (створення та правове врегулювання діяльності інститутів спільного інвестування, рейтингових агентств, колекторських агентств тощо);
- стимулювання зростання довіри в суспільстві до національної банківської системи завдяки зростанню відкритості й прозорості в діяльності центрального органу монетарної влади в Україні, а також соціальної відповідальності всіх гілок влади перед суспільством за реалізацію економічної політики та подолання економічної кризи в країні.

Література

1. Ковальчук В.М. Макроекономіка: теоретичний аспект. — Підручник. Тернопіль: Астон. — 1996. — 260 с.
2. Панчишин С. Макроекономіка: Навч. посібник. — К.: Либідь, 2001. — 616 с.
3. Дзюблюк О. Грошово-кредитна політика в період кризових явищ на світових фінансових ринках // Вісник Національного банку України. — 2009. — № 5. — С. 20–30.
4. Туган-Барановский М.И. Периодические промышленные кризисы. История английских кризисов. Общая теория кризисов. — М.: Наука — РОССПЭН, 1997. — 368 с.
5. Столбов М.И. Финансы и экономическая нестабильность. Роль финансовых посредников и рынков в трансмиссии колебаний деловой активности (научный доклад). — М.: Институт экономики РАН, 2010. — 50 с.
6. Барановський О.І. Фінансові кризи: передумови, наслідки і шляхи запобігання: Монографія. — К.: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2009. — 753 с.
7. Національний банк України [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.bank.gov.ua>.
8. Stieglitz Josef and Greenwald Brece. Towards a new paradigm in monetary economics. — Cambridge, Cambridge University Press, 2009. — 327 p.
9. Туган-Барановский М.И. Основы политической экономии. — 4-е перераб. изд. — Петроград: Право, 1917.
10. Микола Християнович Бунге: сучасний дискурс: Монографія / За ред. В.Д.Базилевича. — К.: Знання, 2005. — 697 с.
11. Шумпетер Й. Теория экономического развития: (исслед. предпринимат. прибыли, капитала, кредита, процента и цикла конъюнктуры) / Пер. с нем. В.С.Автономова и др.; Общ. ред. А.Г.Милейского. — М.: Прогресс, 1982.
12. Аналіз банківської діяльності: Підручник / А.М.Герасимович, М.Д.Алексеев, І.М.Парасій-Вергуненко та ін.; За ред. А.М.Герасимовича. — Вид. 2-ге, без змін. — К.: КНЕУ, 2006. — 600 с.
13. Stieglitz Josef, Weiss Andrew. Credit rationing in markets with imperfect information // The American Economic Review. — Vol. 71, № 3. — June 1981.
14. Депозити, залучені депозитними корпораціями (крім Національного банку України). — Бюлетень Національного банку України. — 2010. — № 8. — С. 90.
15. Основні показники діяльності банків України на 1 вересня 2010 року // Вісник Національного банку України. — 2010. — № 10. — С. 68.

Теорія і практика/

Людмила Снігурська

Кандидат економічних наук,
начальник відділу організації сплати
податків та обов'язкових платежів
департаменту бухгалтерського обліку
Національного банку України

Огляд змін у МСФЗ щодо обліку фінансових інструментів та формування фінансової звітності, запланованих на 2011 рік

У попередньому номері "Вісника НБУ" надруковано першу частину статті Людмили Снігурської.¹ В ній йшлося про заплановані зміни в Міжнародних стандартах фінансової звітності (МСФЗ) у частині класифікації та оцінки фінансових інструментів.

В Україні розроблено Стратегію застосування міжнародних стандартів фінансової звітності, затверджену розпорядженням Кабінету Міністрів України від 24.10.2007 р. № 911-р, а також внесено зміни до Закону України "Про Національний банк України" та підготовлено проект змін до Закону України "Про бухгалтерський облік та фінансову звітність". З огляду на це важливо й надалі відстежувати зміни, що плануються Радою з міжнародних стандартів бухгалтерського обліку (РМСБО) у найближчій перспективі, насамперед – зміни щодо обліку фінансових інструментів та складання фінансової звітності. Про основні з них йдеться у цій частині статті.

ПРИПИНЕННЯ ВИЗНАННЯ ФІНАНСОВИХ АКТИВІВ І ФІНАНСОВИХ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ

Згідно з Меморандумом про взаєморозуміння, що підписали між собою Рада з міжнародних стандартів бухгалтерського обліку (РМСБО) та Рада зі стандартів фінансового обліку США (FASB), прийнято рішення про зміну вимог щодо припинення визнання фінансових інструментів. Необхідність змін викликана складністю чинних вимог та їх застосування на практиці. А також – певною непослідовністю цих вимог, які комбінують елементи різних концепцій припинення визнання фінансових активів.

За підсумками роботи РМСБО у квітні 2009 року випущено Проект для обговорення змін до МСБО 39 у частині припинення визнання фінансових активів [1].

¹ Снігурська Л. Огляд змін у МСФЗ щодо обліку фінансових інструментів та формування фінансової звітності, запланованих на 2010–2011 роки // Вісник Національного банку України. – 2011. – № 1. – С. 44–52.

Запропонований підхід має спільні риси з попереднім, однак йому притаманні й істотні відмінності (див. таблицю 1).

Згідно з Проектом для обговорення підприємство має припинити визнання фінансового активу, якщо:

- 1) воно передало контрактні права на грошові потоки;
- 2) підприємство передає актив і не має подальшої участі у ньому;
- 3) підприємство передає актив і продовжує участь у ньому, але особа, котрій передається актив, має прак-

тичну можливість передати актив з метою отримання власної вигоди.

Порівняння чинних вимог та запропонованих у Проекті для обговорення підходів проілюстроване на схемі 1.

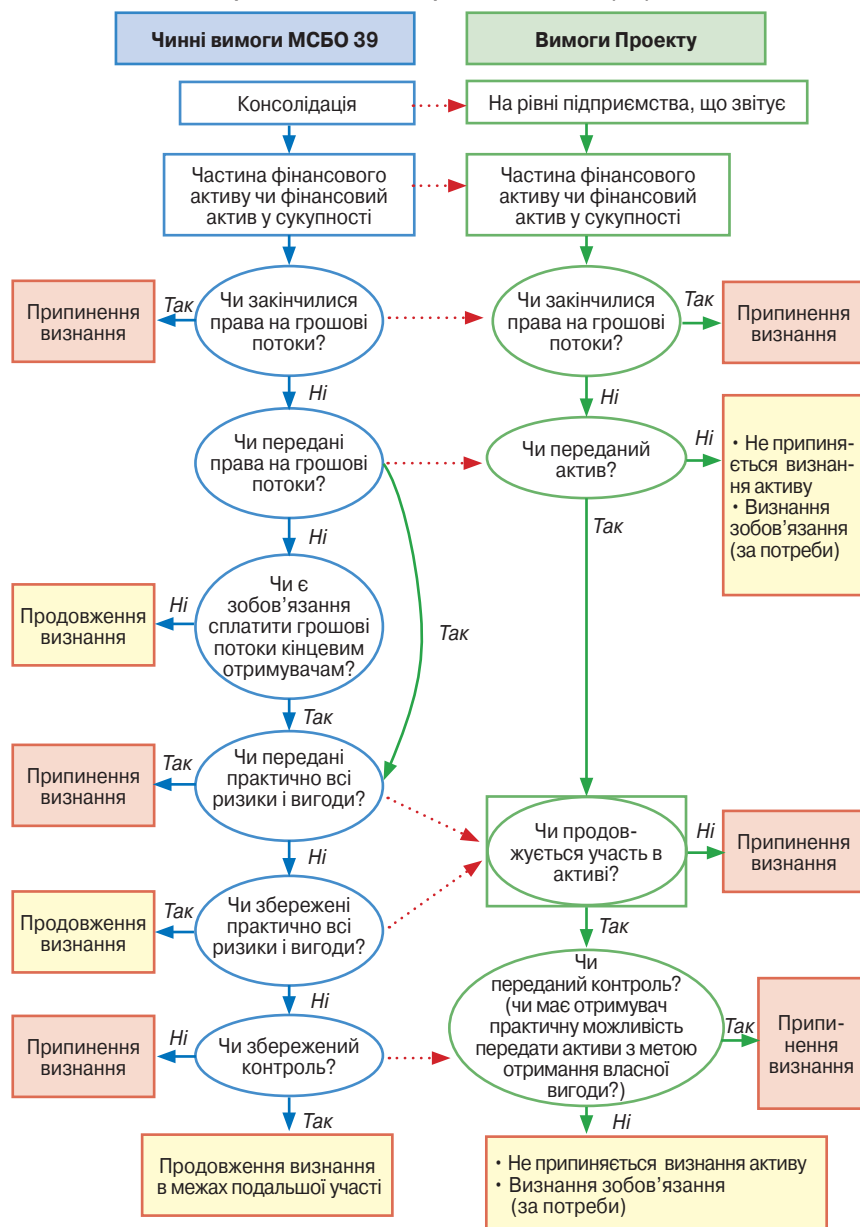
Аналіз коментарів Проекту показав, що запропонований у ньому підхід не схвалюється потенційними користувачами нових правил.

Тому був розроблений альтернативний підхід, згідно з яким підприємство припиняє визнання активу, якщо воно більше не має доступу до

Таблиця 1. Порівняння МСБО 39 та Проекту для обговорення щодо припинення визнання фінансових активів

Спільні риси МСБО 39 та Проекту	Відмінності між МСБО 39 та Проектом
1. Використовуються однакові критерії для прийняття рішення про доцільність припинення визнання переданої частки фінансового активу (з деякими додатковими застереженнями)	1. У Проекті немає тесту на оцінку обсягів ризиків і вигод
2. Використовується тест на наявність контролю (на відміну від МСБО 39, у Проекті він вважається першочерговим)	2. У Проекті містяться спеціальні вимоги щодо варіанта, коли підприємство залишає за собою права на контрактні грошові потоки, але бере на себе й зобов'язання про їх передавання кінцевому отримувачу
3. Багато остаточних рішень щодо припинення визнання будуть однаковими	3. Від особи, котра передає фінансові активи (якщо ця передача не тягне за собою припинення визнання), вимагається визнання та оцінка фінансового активу в межах продовження участі

Схема 1. Порівняння чинних вимог та запропонованих у Проекті для обговорення підходів щодо припинення визнання фінансових активів (ФА)

всіх грошових потоків або інших економічних вигод від активу (див. схему 2).

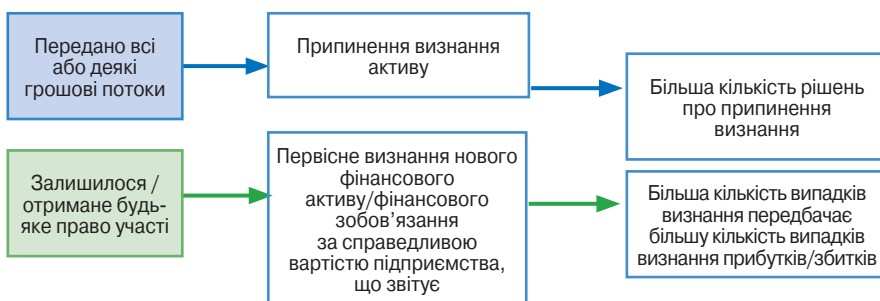
Альтернативний підхід повністю підтримується потенційними користувачами, однак виникають питання

щодо обліку операцій РЕПО, визнання прибутків.

Тимчасове рішення РМСБО на сьогодні таке:

1) дотримуватися модифікованого альтернативного підходу;

Схема 2. Альтернативний підхід до припинення визнання фінансових активів

2) надати рекомендації щодо трактування операцій РЕПО та інших подібних операцій;

3) трактувати проценти, що залишилися, за такими критеріями:

— якщо проценти репрезентують пропорційну частку від первісного активу, ніякі прибутки/збитки не визнаються;

— якщо проценти не репрезентують пропорційну частку від первісного активу, прибутки/збитки визнаються у фінансових результатах (P/L).

ОЦІНКА ЗА СПРАВЕДЛИВОЮ ВАРТІСТЮ

У травні 2009 року опубліковано Проект для обговорення “Оцінка за справедливою вартістю” [2]. Мета розробки цього документа така:

1) встановити єдине джерело критеріїв для всіх оцінок за справедливою вартістю, що вимагаються або дозволяються МСФЗ, з метою їх спрощення і зручності в застосуванні;

2) сформулювати чітке визначення справедливої вартості й порядок її встановлення;

3) удосконалити вимоги до розкриття інформації про справедливую вартість, щоб надати користувачам фінансових звітів можливість оцінити міру, якою справедлива вартість використовується, та проінформувати їх про те, які вхідні дані використані для визначення справедливої вартості.

Справедлива вартість визначається як ціна, за якою може бути проданий актив або передане зобов'язання у регулярній операції між учасниками ринку на дату оцінки (остаточна ціна) на найсприятливішому ринку.

Регулярною вважається операція, яка передбачає відкритість ринку в період перед датою оцінки. Це передбачає, що ринкові операції відбуваються на звичайних умовах і не є примусовими.

Найбільш сприятливим вважається **ринок**, який:

— максимізує суму, яка може бути отримана від продажу активу;

— мінімізує суму, яка може бути сплачена для передавання зобов'язання.

При цьому до уваги беруться витрати на операції і транспортні витрати.

Учасниками ринку є покупці і продавці найсприятливішого ринку, які є: 1) незалежними;

- 2) обізнаними;
- 3) такими, що мають можливість здійснити операцію;
- 4) зацікавленими у здійсненні операції.

За відсутності фактичних операцій на дату оцінки оцінка за справедливою вартістю припускає гіпотетичну операцію найсприятливішого ринку.

Оцінка за справедливою вартістю вимагає від підприємства визначити конкретний (індивідуальний) актив або зобов'язання, які є об'єктом оцінки (відповідно до одиниці обліку).

Щодо активу визначення справедливої вартості припускає оцінку з точки зору найкращого його використання, що передбачає використання активу учасниками ринку у спосіб, який дасть можливість максимізувати вигоди, беручи до уваги те, що таке використання фізично можливе, юридично дозволене та фінансово обґрунтоване.

Стосовно зобов'язань Проектом розглядаються такі чинники впливу на справедливу вартість, як ризик неповернення, обмеження.

Значна увага у Проекті приділена методикам оцінки, які можуть використовуватися під час визначення справедливої вартості. Метою використання методик оцінки є визначення ціни, яка могла б скластися у разі здійснення регулярної операції між учасниками ринку на дату оцінки. Проект подає **ієрархію методів оцінки**.

Перший рівень — ціни котирування (не скориговані) на активному ринку для ідентичних активів або зобов'язань.

Другий рівень — вхідні спостережні дані, які не є цінами котирування — прямі (інші ціни) й опосередковані (отримані з цін):

— ціни котирування на подібний актив/зобов'язання на активному ринку;

— ціни котирування на ідентичний або подібний актив/зобов'язання на неактивному ринку;

— вхідні спостережні дані, які не є цінами котирування (процентні ставки, криві дохідності, періодичність платежів, кредитні ризики, норми дефолту тощо);

— вхідні дані, які переважно отримуються або підтверджуються спостережними ринковими даними.

Третій рівень — вхідні дані для методики оцінки, що не підтверджуються спостережними ринковими даними.

Проект для обговорення містить

вимоги щодо розкриття інформації про справедливу вартість.

РМСБО розроблено ілюстративні приклади для демонстрації застосування принципів оцінки справедливої вартості у конкретних умовах:

1. Оцінка групи активів.
2. Оцінка землі.
3. Дослідження і розробки.
4. Машини, утримувані та використовувані.
5. Програмне забезпечення.
6. Перший рівень методів оцінки: найсприятливіший ринок.
7. Своп процентної ставки.
8. Обмеження на продаж інструментів капіталу.
9. Обмеження на використання активу.
10. Структурована облигація.
11. Неактивний ринок.
12. Активи, оцінювані за справедливою вартістю — розкриття інформації.
13. Оцінки за справедливою вартістю третього рівня **ієрархії методів оцінки**.

ПОДАННЯ ФІНАНСОВИХ ЗВІТІВ

У рамках Меморандуму про взаєморозуміння у жовтні 2008 року РМСБО опублікувала Дискусійний документ “Попередні положення щодо подання фінансових звітів” [3].

Мета Проекту:

- відобразити “з'єднаність” (англ. — cohesive) фінансової картини операцій суб'єкта господарювання;
- групування інформації таким чином, щоб вона була корисною для оцінки сум, розподілу в часі, невизначеностей щодо майбутніх грошових потоків суб'єкта господарювання;
- допомагати користувачам в оцінці можливостей суб'єкта госпо-

дарювання виконати фінансові зобов'язання, строк виконання яких настав, а також в оцінці можливості інвестування в бізнес.

Запропонована модель потребує, щоб суб'єкт господарювання:

1) подавав інформацію про шляхи, за допомогою яких він створює вартість (господарські операції), окремо від інформації про інвестиційні операції;

2) подавав інформацію про фінансування своїх господарських операцій (бізнес) роздільно, залежно від джерел їх фінансування. Зокрема, інформація про невластні (залучені та запозичені) джерела фінансування та пов'язані з ними зміни повинна бути показана окремо від інформації про власні джерела фінансування;

3) подавав інформацію про припинені операції окремо від інформації про діяльність, що триває, та про фінансову діяльність;

4) подавав інформацію про податок на прибуток окремо від усієї іншої інформації у звіті про фінансовий стан та звіті про рух грошових коштів.

У звіті про сукупний прибуток суб'єкт господарювання окремо подає інформацію про свої витрати з податку на прибуток, пов'язаний з:

- доходами від діяльності, що триває (загальний прибуток або збиток від господарської та фінансової діяльності);
- припиненою діяльністю;
- статтями іншого сукупного доходу.

Загальну запропоновану схему фінансової звітності відображено у таблиці 2.

Характеристика оновленого **звіту про фінансову позицію** (баланс):

1) групування за основними видами діяльності, а не за елементами:

Таблиця 2. Новий формат фінансової звітності, запропонований у Дискусійному документі РМСБО

Звіт про фінансову позицію (баланс)	Звіт про сукупний прибуток	Звіт про рух грошових коштів
Бізнес: - Операційні активи і зобов'язання - Інвестиційні активи і зобов'язання	Бізнес: - Операційні доходи і витрати - Інвестиційні доходи і витрати	Бізнес: - Операційні грошові потоки - Інвестиційні грошові потоки
Фінансування: - Активи, пов'язані з фінансуванням - Зобов'язання, пов'язані з фінансуванням	Фінансування: - Доходи від активів, пов'язаних із фінансуванням - Витрати від зобов'язань, пов'язаних із фінансуванням	Фінансування: - Грошові потоки щодо активів, пов'язаних із фінансуванням - Грошові потоки щодо зобов'язань, пов'язаних із фінансуванням
Податки на прибуток	Податки на прибуток від діяльності, що триває	Податки на прибуток
Припинена діяльність	Припинена діяльність, за мінусом податків	Припинена діяльність
	Інший сукупний (комплексний) прибуток, за мінусом податків	
Капітал		Капітал

Таблиця 3. Запропонований формат звіту про фінансовий стан для банку

Показники	Звітний рік	Поперед- ній рік
ГОСПОДАРСЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ (БІЗНЕС)		
Операційна діяльність:		
Активи:		
Грошові кошти		
Продані федеральні фонди		
Позики і дебіторська заборгованість банків		
Торгові цінні папери за справедливою вартістю		
Цінні папери на продаж за справедливою вартістю		
Похідні фінансові активи за справедливою вартістю		
Позики та лізинг, без урахування неотриманих процентів		
Мінус резерв за позиками та лізингом		
Позики та лізинг, чиста сума		
Нараховані проценти до сплати за позиками та лізингом		
Основні засоби		
Мінус накопичений знос		
Основні засоби, чиста сума		
Гудвіл		
Нематеріальні активи		
Усього операційних активів		
Зобов'язання:		
Безпроцентні депозити		
Процентні депозити		
Ощадні вклади		
Усього депозитів		
Придбані федеральні фонди		
Кредиторська заборгованість з оплати праці		
Зобов'язання з винагород інструментами капіталу		
Зобов'язання за судовими процесами		
Усього зобов'язань до фінансування, що ви-никає в результаті проведення операцій		
Фінансування, що виникає в результаті про-ведення операцій:		
Строкові вклади (депозити)		
Усього операційних зобов'язань		
Чисті операційні активи		
Інвестиційна діяльність:		
Інвестиція в асоційовану компанію А (метод участі)		
Інвестиція в компанію Б за справедливою вартістю		
Усього інвестиційних активів		
ЧИСТІ АКТИВИ ЗА РЕЗУЛЬТАТАМИ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ		
ПОДАТОК НА ПРИБУТОК:		
Відстрочені податкові активи		
Податок на прибуток до сплати		
Чистий податок на прибуток		
ФІНАНСОВА ДІЯЛЬНІСТЬ		
Зобов'язання:		
Нараховані проценти до сплати		
Довгострокові боргові зобов'язання		
Нараховані дивіденди до сплати		
Усього зобов'язань		
Власний капітал:		
Звичайні акції		
Додатково сплачений капітал (емісійні різниці)		
Викуплені акції		
Нерозподілений прибуток		
Накопичений інший сукупний прибуток		
Усього власного капіталу		
УСЬОГО ЗА РЕЗУЛЬТАТАМИ ФІНАНСОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ		
Усього активів		
Усього зобов'язань		

Таблиця 4. Запропонований формат звіту про сукупний прибуток для банку

Показники	Звітний рік		Попередній рік	
	Загальний сукупний прибуток	Переоцінка	Загальний сукупний прибуток	Переоцінка
ГОСПОДАРСЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ (БІЗНЕС)				
Операційна діяльність:				
Процентні доходи:				
за позиками та лізингом, у тому числі комісії				
за торговими цінними паперами				
за цінними паперами на продаж				
за забезпеченням федеральних фондів				
Процентні витрати:				
за процентними депозитами				
за ощадними вкладками				
за забезпеченням федеральних фондів				
Фінансування, що виникає від операцій:				
Строкові вклади (депозити)				
Чистий процентний дохід				
Резерви під кредитні збитки				
Чистий процентний дохід за вирахуванням резервів під кредитні збитки				
Непроцентні операційні доходи (витрати):				
Дохід від операцій з іпотекою				
Комісії за обслуговування депозитів				
Компенсаційні витрати				
Витрати на утримання				
Витрати за винагородами від операцій з інструментами капіталу				
Амортизація основних засобів				
Реалізовані прибутки від торгових фінансових активів				
Збитки від продажу позик				
Витрати за судовими процесами				
Реалізовані результати від цінних паперів на продаж				
Реалізовані результати від ф'ючерсних контрактів				
Зменшення корисності гудвілу				
Інші комісії				
Інші непроцентні доходи				
Інші непроцентні витрати				
Амортизація нематеріальних активів				
Витрати на оформлення угод				
Загальні операційні доходи				
Інвестиційна діяльність:				
Доходи від інвестиції в асоційовану компанію А (метод участі в капіталі)				
Зміни справедливої вартості інвестиції в компанію Б				
Дивідендний дохід, отриманий від інвестиції у компанію Б				
Загальні інвестиційні доходи				
ЗАГАЛЬНИЙ ДОХІД ВІД ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ				
ФІНАНСОВА ДІЯЛЬНІСТЬ				
Процентні витрати від довгострокових боргових зобов'язань				
ЗАГАЛЬНІ ФІНАНСОВІ ВИТРАТИ				
Дохід до включення у загальний сукупний прибуток статей власного капіталу та податків				
Витрати з податку на прибуток				
ЧИСТИЙ ПРИБУТОК				
ІНШИЙ СУКУПНИЙ ПРИБУТОК				
Зміни в капіталі асоційованої компанії А (метод участі в капіталі) (операційна діяльність)				
Нереалізовані прибутки/збитки за цінними паперами на продаж (операційна діяльність)				
Нереалізовані прибутки/збитки за ф'ючерсними контрактами (операційна діяльність)				
Загальний інший сукупний прибуток				
ЗАГАЛЬНИЙ СУКУПНИЙ ПРИБУТОК				
Прибуток на акцію				
Скоригований прибуток на акцію				

Таблиця 5. Запропонований формат звіту про рух грошових коштів для банку

Показники	Звітний рік	Попередній рік
ГОСПОДАРСЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ (БІЗНЕС)		
Операційна діяльність:		
Чистий приплив грошових коштів від депозитів:		
процентних депозитів		
ощадних вкладів		
строкових депозитів		
непроцентних депозитів		
Чистий відплив грошових коштів від позик та дебіторської заборгованості банків		
Грошові кошти, отримані за позиками:		
проценти		
основна сума		
Грошові кошти, отримані за торговими цінними паперами		
Грошові кошти за процентами, отриманими за цінними паперами на продаж		
Грошові кошти, надані для забезпечення федеральних фондів		
Грошові кошти, отримані від забезпечення федеральних фондів		
Грошові кошти, надані під час кредитування		
Загальні грошові потоки від кредитування та депозитів		
Грошові потоки від іншої господарської діяльності:		
Дохід від операцій з іпотекою		
Комісії за обслуговування депозитів		
Компенсаційні витрати		
Сплачені витрати на утримання		
Придбання обладнання		
Продаж позик		
Придбання цінних паперів на продаж		
Продаж цінних паперів на продаж		
Отримані грошові кошти від розрахунків за похідними		
Інші комісії		
Інші непроцентні доходи		
Інші непроцентні витрати		
Витрати на оформлення угод		
Загальні грошові потоки від іншої операційної діяльності		
Загальні чисті грошові потоки від операційної діяльності		
Інвестиційна діяльність:		
Інвестиція в асоційовану компанію А (метод участі в капіталі)		
Дивідендний дохід, отриманий від інвестиції в компанію Б		
Чисті грошові потоки від інвестиційної діяльності		
ЧИСТІ ГРОШОВІ ПОТОКИ ВІД ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ		
ФІНАНСОВА ДІЯЛЬНІСТЬ		
Дивіденди, сплачені грошовими коштами		
Грошові кошти, отримані від випуску довгострокових боргових зобов'язань		
Грошові кошти, сплачені за борговими зобов'язаннями		
Грошові кошти, отримані від повторного розміщення викуплених акцій		
ЧИСТІ ГРОШОВІ ПОТОКИ ВІД ФІНАНСОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ		
Зміни грошових коштів за період		
Грошові кошти на початок періоду		
Грошові кошти на кінець періоду		

Таблиця 6. Запропонований формат звіту про зміни в капіталі для банку

Показники	Звичайні акції	Додатково сплачений капітал (емісійні різниці)	Викуплені акції	Нерозподілений прибуток	Курсові різниці за асоційованою компанією А	Нереалізовані результати за похідними фінансовими інструментами	Нереалізовані результати за цінними паперами на продаж	Усього власного капіталу
Залишок на 31.12.2007 р.								
Випуск акціонерного капіталу								
Дивіденди								
Загальний сукупний прибуток								
Залишок на 31.12.2008 р.								
Випуск акціонерного капіталу								
Дивіденди								
Загальний сукупний прибуток								
Залишок на 31.12.2009 р.								

— операційна, інвестиційна, фінансова діяльність;

— подальший розподіл активів і зобов'язань із різними основами оцінки;

2) подання активів і зобов'язань: — у коротко- та довгостроковій підкатегоріях;

— за рівнем ліквідності (якщо це більш доречно) з поданням інформації щодо строків погашення короткотермінових активів і зобов'язань у примітках;

3) цінні папери повинні включатися у грошові кошти та їх еквіваленти.

Характеристика звіту про сукупний прибуток:

1) звіт, який включає в себе прибутки/збитки та дані щодо іншого сукупного прибутку, є єдиним;

2) у цьому звіті потрібно також подавати інформацію за видами діяльності залежно від природи відповідних статей;

3) проміжні підсумки прибутків/збитків, чистого доходу мають бути зрозумілими і поданими окремо від даних про сукупний прибуток;

4) податки повинні бути розподілені щодо:

- діяльності, що триває,
- припиненої діяльності,
- іншого сукупного прибутку.

Звіт про рух грошових коштів (у тому числі про грошові потоки від операційної діяльності) пропонується складати лише за прямим методом.

У додатку А Дискусійного документа наведено ілюстративний приклад запропонованого формату фінансової звітності банківської установи (групи). Цей приклад розроблено з урахуванням чинних вимог МСФЗ (зокрема, щодо класифікації фінансових активів). Приклад звіту про фінансовий стан наведено у таблиці 3, звіту про сукупний прибуток/збиток — у таблиці 4, звіту про рух грошових коштів — у таблиці 5, звіту про зміни в капіталі — в таблиці 6.

Додатково в примітках має подаватися таблиця зв'язки (див. таблицю 7):

- кожної статті звіту про рух грошових коштів;
- кожної статті звіту про сукупні прибутки/збитки.

Обов'язково окремо мають розкриватися:

1) нарахування, відмінні від переоцінки;

2) періодична переоцінка (зміни справедливої вартості);

3) разова переоцінка.

Етапи дезагрегування (групуван-

ня за складовими) статей таблиці звірки такі:

1. Виокремлення касових компонентів та компонентів нарахувань. Наприклад,

- “касовий компонент” є чистою зміною грошових коштів за відображеними статтями;
- “компонент нарахувань” є різницею між сукупним доходом/витратами та касовим компонентом.

2. Виокремлення нарахувань, що відносяться до переоцінки. Переоцінка включає:

- нереалізовані результати за цінними паперами на продаж,
- актуарні прибутки/збитки,
- збитки від зменшення корисності.

Приклади нарахувань, що не відносяться до переоцінки:

- дебіторська заборгованість (продаж у кредит),
- амортизаційні витрати,
- капітальні витрати.

3. Розподіл переоцінки на періодичну та іншу. Періодична переоцінка – переоцінка, здійснення якої вимагається у кожному звітному періоді.

Враховуючи те, що РМСБО продовжує роботу над проектом змін щодо подання фінансових звітів, очікуються такі зміни:

- зміна цілей з метою роз’яснення, яким чином подання пов’язане з концептуальною основою фінансової звітності;
- РМСБО підтвердила, що “з’єднаність” вимагається на рівні категорій (активів, зобов’язань, капіталу тощо), а не на рівні окремих статей;
- додається нова стаття у частині “Господарська діяльність” – “Фінансування, що виникає від операційної діяльності”;
- капітал повинен бути включений, швидше, у частину “Фінансова діяльність”, ніж в окрему частину звіту про фінансовий стан (баланс);
- запропоновано, щоб від суб’єкта господарювання, який подає свій звіт про фінансовий стан за ліквідністю, не вимагалось подавати в примітках інформацію про строки погашення короткострокових контрактних активів і зобов’язань;
- у звіті про фінансовий стан вимагається відображення проміжних підсумків для загальних активів, загальних зобов’язань, короткострокових активів, короткострокових зобов’язань, довгострокових активів та довгострокових зобов’язань;
- подання єдиного звіту про су-

Таблиця 7. Таблиця звірки статей звіту про рух грошових коштів та звіту про сукупні прибутки/збитки

Звіт про рух грошових коштів	Зміни активів і зобов’язань, за винятком операцій з власниками				Сукупний прибуток/збиток	Звіт про сукупний прибуток/збиток
	Не обумовлені переоцінкою		Обумовлені переоцінкою			
	Касовий компонент	Компонент нарахувань				
1	2	3	4	5	6	7
Статті звіту про рух грошових коштів	Грошові потоки	Нарахування, розподіл (амортизація) тощо	Періодичні зміни справедливої вартості, коригування оцінки	Інше	Сукупний дохід / витрати = к.2+3+4+5	Статті звіту про сукупний прибуток/збиток

купний прибуток (збиток);

- прийнято тимчасове рішення замінити таблицю звірки аналізом змін залишків усіх суттєвих активів і зобов’язань на рівні статей.

КОНСОЛІДОВАНІ ФІНАНСОВІ ЗВІТИ

У грудні 2008 року Рада з МСБО опублікувала Проект для обговорення “Консолідовані фінансові звіти” [4].

Мета Проекту:

1) розроблення єдиної моделі консолідації на основі контролю, котра замінить два підходи щодо консолідації, які містяться в МСБО 27 та ПКТ 12;

2) перегляд визначення контролю та відповідні рекомендації щодо його застосування;

3) поліпшення вимог щодо розкриття інформації для консолідованих/неконсолідованих підприємств.

Основні запропоновані зміни пролікостровано на схемі 3.

Отже, Проектом для обговорення пропонується таке визначення контролю: “Суб’єкт господарювання, що звітує, **контролює** іншого суб’єкта господарювання, коли він має **повноваження** скеровувати діяльність цього іншого суб’єкта господарювання з ме-

тою генерування **віддачі** для суб’єкта господарювання, що звітує”. При цьому термін “віддача”, який використовується в Проекті для обговорення, замінює термін “вигоди”, що використовується в МСБО 27.

Повноваження і дохідність взаємопов’язані та повинні оцінюватися разом. Іншими словами, суб’єкт господарювання, що звітує, для того, щоб мати контроль, повинен одночасно мати повноваження і дохідність (прибутки). З метою визначення наявності цих чинників беруться до уваги всі факти і обставини, що мають відношення до такої оцінки. Наявність контролю повинна оцінюватися на безперервній основі.

Наявність **повноважень** скеровувати діяльність іншого суб’єкта господарювання визначається такими чинниками:

- 1) наявністю прав голосу;
- 2) наявністю опціонів та конвертованих інструментів для отримання права голосу;
- 3) наявністю контрактних домовленостей;
- 4) домінуванням у раді директорів та визначення політики;
- 5) наявністю повноважень призначати чи звільняти ключовий управлінський персонал;
- 6) можливістю впливати на суб’єкт господарювання в процесі проведення ним суттєвих операцій;
- 7) наявністю доступу до чистих активів під час ліквідації або завдяки угодам чи статуту;
- 8) поєднання перелічених вище чинників.

Повноваження скеровувати діяльність іншого суб’єкта господарювання – це можливість визначати стратегічну, операційну та фінансову політику даного суб’єкта господарювання. При цьому вважається, що суб’єкт господарювання, котрий звітує, має повноваження, навіть якщо він не використовує своє право голосу або активно не скеровує діяльність іншого

Схема 3. Порівняння вимог чинних МСФЗ та запропонованих змін

суб'єкта господарювання.

Віддача від участі в суб'єкті господарювання відрізняється від поняття "діяльність суб'єкта господарювання". Вона може бути як позитивною, так і негативною. У Проекті для обговорення термін "вигоди" замінено на термін "віддача", тому що в багатьох інтерпретаціях термін "вигода" застосовувався тільки як позитивний результат. Віддача може включати, наприклад:

- дивіденди;
- передплачені комісії, доступ до готівкових коштів, комісії за обслуговування активів і зобов'язань дочірньої компанії;
- комісії та доступність ризику, пов'язані з підтримкою ліквідності дочірньої компанії;
- залишкову частку в активах і зобов'язаннях дочірньої компанії у разі її ліквідації;
- податкові вигоди;
- зменшення витрат тощо.

Щодо оцінки контролю Проект для обговорення зберігає підхід МСБО 27, тобто суб'єкт господарювання, який володіє більш як половиною прав голосу іншого суб'єкта господарювання, має повноваження спрямовувати його діяльність (за відсутності обставин, які можуть засвідчувати зворотне). Проект для обговорення також пропонує рекомендації щодо того, як оцінювати

повноваження та віддачу в таких випадках:

1) коли суб'єкт господарювання, що звітує, володіє менш ніж половиною прав голосу (наявність найбільшої частки прав голосу порівняно з іншими учасниками, але достатньої для визначення політики дочірньої компанії; угоди з іншими власниками прав голосу; опціони та конвертовані інструменти; інші угоди);

2) оцінка контролю над структурованим підприємством (цей термін замінює термін "підприємство спеціального призначення", що застосовується в МСБО 27). Стосовно даних підприємств під час оцінки контролю повинні братися до уваги такі фактори і обставини:

- мета і структура підприємства;
- віддача, яку отримує суб'єкт господарювання, що звітує;
- діяльність структурованого підприємства;
- ступінь впливу визначеної стратегічної, операційної і фінансової політики на цю діяльність;
- пов'язані угоди та домовленості;
- можливості суб'єкта господарювання, що звітує, змінювати обмеження або визначену політику;
- суб'єкт господарювання, що звітує, діє як агент іншої сторони або інша сторона діє як агент суб'єкта господарювання, що звітує.

ВИСНОВКИ

Як бачимо, у МСФЗ плануються суттєві зміни, причому вони можуть відбутися найближчим часом. Особливо це стосуватиметься банків та інших фінансових установ, у балансах яких переважну питому вагу займають фінансові інструменти. Для того, щоб зазначені зміни можна було вчасно запровадити в діяльність банків як суб'єктів господарювання, потрібно мати достатню кількість накопиченої інформації, потужні інформаційні технології, якісну методологічну підтримку. Тому важливо вивчати нові вимоги заздалегідь, що надасть змогу сформувати ефективний план дій щодо їх запровадження. □

Література

1. *Exposure Draft ED/2009/3 "Derecognition"* // www.iasb.org.
2. *Exposure Draft ED/2009/5 "Fair Value Measurement"* // www.iasb.org.
3. *Discussion Paper "Preliminary Views on Financial Statement Presentation"* // www.iasb.org.
4. *Exposure Draft ED 10 "Consolidated Financial Statements"* // www.iasb.org.
5. Матеріали семінару "Міжнародний бухгалтерський облік і аудит для банків", 16–18 лютого 2010 року, м. Базель (Швейцарія).

Дослідження/

Олександр Берегуля

Кандидат економічних наук,
заступник начальника відділу
реорганізації банків департаменту
кризового менеджменту і контролю
операцій на відкритому ринку
Національного банку України

Планування розвитку банку з урахуванням стану конкурентного середовища

Банківська система України перебуває під впливом глобалізаційних процесів у світовому фінансовому просторі. Незважаючи на те, що вітчизняна банківська система порівняно зі світовою – молода, вона зазнала значних втрат, викликаних фінансово-економічною кризою. Основні чинники, які негативно впливали на роботу банків та спричинили їх нинішній стан, – це кризи довіри, ліквідності, капіталу, менеджменту. Рівень ризиків підвищився внаслідок погіршення фінансового стану клієнтів, курсових коливань, падіння ринку нерухомості тощо. За таких умов банківська система та багато які галузі економіки потребують "перезаванта-

ження”, нових підходів до планування і розвитку в майбутньому як у площині організації нагляду за роботою банків, так і підвищення їх конкурентоспроможності. Це завдання має вирішуватися на двох рівнях – державному та внутрішньосистемному.

В ОСНОВІ СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ МАЄ БУТИ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ БАНКУ

Проблеми подальшого розвитку банківського сектору ґрунтовно досліджують учені і практики. Слід відзначити останні статті Н.Швець, В.Стельмаха, В.Гейця, В.Мищенко, Г.Карчевої, Ж.Довгань, Т.Смолженко, М.Савлука. Науковці обґрунтовують різні пропозиції щодо шляхів подолання кризових явищ, але всі єдині в одному – перетворення та вдосконалення необхідні.

Спираючись на вже проведені власні дослідження та сучасну наукову думку, автор має на меті розглянути один з аспектів другого рівня, який справляє вплив на розвиток банківської системи в цілому – розробку стратегії роботи банку на основі оцінки його конкурентоспроможності.

Внутрішньосистемний рівень контролю та управління банківською системою передбачає аналіз роботи, яку проводить кожний банк як одиниця цілого.

Щодо структури банківської системи держави, то вона на кінець періоду, обраного для цього аналізу, тобто за станом на 1 жовтня 2010 року, налічувала 194 банки, з них мали ліцензію на здійснення банківських операцій 176 [1] (див. таблицю).

Як бачимо, в банківській системі проблеми є – 18 банків перебувають у стадії ліквідації. Додамо, що за станом на 1 жовтня 2010 року три банки ще перебували під контролем тимчасової адміністрації, з них два – великі: Родовід-банк та “Надра”. Не можна недооцінювати і той фактор, що внаслідок кризи у державі стало більше банків, які контролюються державними органами влади – за станом на 1 липня 2010 року їх стало 5 (раніше було 2); загальні активи цих банків становили понад 17% від загальносистемних (розраховано автором на підставі даних джерела [2]).

Цей фактор суттєво впливає на стан банківського ринку, зокрема на рівень банківської конкуренції. Відбувся процес перерозподілу клієнтів, особливо на рівні обслуговування потоків державних коштів. Тож сьогодні перед кожним банком постає питання: що робити і з чого почати вихід на новий етап свого розвитку? На нашу думку,

почати треба з факторного аналізу розвитку банку за попередні три – п’ять років, систематизувати досягнення й недоліки та розробити нову стратегією поведінки на ринку. В основу цієї стратегії необхідно покласти принцип конкурентоспроможності банку. Зауважимо, і це неодноразово було доведено багатьма вченими, що конкуренція в банківській сфері є об’єктивним явищем еволюції світової фінансово-кредитної системи, яке зумовлене передусім зростанням потреб суспільства в капіталізації вільних грошових коштів.

Ринок банківських послуг є системою економічних відносин, які забезпечують реалізацію попиту на різноманітні послуги з боку клієнтів банків, пропозицію цих послуг банківськими установами та формування ціни на них. Виходячи з цього визначення, загалом банківську конкуренцію можна вважати суперництвом ринкових суб’єктів, зацікавлених у досягненні однієї і тієї ж мети. Характерні ознаки банківської конкуренції такі:

- наявність установ з альтернативними можливостями вибору для покупців послуг;
- наявність більшої чи меншої кількості продавців однакових послуг, які змагаються між собою за залучення клієнтів і використовують різні інструменти ринкової політики;
- використання цих інструментів одними конкурентами і можливість відповідних заходів з боку інших конкурентів.

Таким чином, банківська конкуренція – це процес, що здійснюється в динаміці суперництва комерційних банків та інших кредитних інститутів, під час якого вони прагнуть забезпечити собі стійке становище на ринку банківських послуг шляхом залучення більшого кола клієнтів.

Визначившись із суттю конкуренції, при розробці стратегії банку слід

брати до уваги, що її стан залежить насамперед від організації ринку. Конкурентним вважається ринок, на якому немає ні вхідних, ні вихідних бар’єрів, а також безповоротних витрат. По ідеї, в Україні, отримавши банківську ліцензію на розміщення коштів від свого імені та на свій розсуд, банк повинен мати можливість без будь-яких перешкод входити на ринок.

ЗРОСТАННЯ ТРЕНДУ НЕЦІНОВОЇ КОНКУРЕНЦІЇ

Безсумнівно, ринок банківських послуг України за всіма ознаками належить до моделі вільної конкуренції з певними ознаками олігополії: на вітчизняному банківському ринку діє значна кількість банків, які працюють в одному законодавчому та нормативному полі незалежно один від одного. Банки пропонують ринку здебільшого однорідні послуги: кредити, депозити, розрахунки, консультаційні послуги тощо. Покупець обирає банк, зважаючи на ціну чи/та інші умови отримання послуги. З іншого боку, вітчизняному ринку притаманна наявність очевидних лідерів – 60% (див. графік 1) активів банківської системи – це частка банків першої групи (великих) [2], що надає йому рис олігополістичного ринку. Його ознакою є фірми-лідери в певному сегменті чи на ринку в цілому.

Україні важливо для менеджменту банку при розробці стратегії своєї поведінки на ринку врахувати можливість вільного доступу до ринку, наявність очевидних лідерів як на ринку в цілому, так і в тому сегменті, який цікавить банк найбільше.

Специфіка банківського ринку полягає в тому, що це вельми складне утворення, яке має стійкі межі та складається з багатьох елементів. Зважаючи на це, доцільно визначати конкурентну позицію банку в кожному сег-

Кількість банків України

Показник	За станом на 01.10.2010 р.	
	Кількість банків	Середньооблікова чисельність працівників
Банки, включені до Державного реєстру	194	x
Мають ліцензію на здійснення банківських операцій	176	221 137
Банки, що контролюються центральними органами державного управління	5	46 400
Приватні банки	171	174 737
Банки, що перебувають у стадії ліквідації	18	x

менті банківського ринку. Як приклад розглянемо ринок депозитів. Реалії національного банківського ринку такі, що клієнти здебільшого надають перевагу великим банкам. Так, частка банків першої групи становить майже 60% від загального обсягу коштів, розміщених на рахунках юридичних осіб, та 69% — на рахунках фізичних осіб (див. графіки 2, 3).

Для депозитного ринку характерне масове надання послуг за однорідними інструментами. Виникає запитання: чи можлива предметна банківська конкуренція щодо послуг масового асортименту, які здебільшого є стандартизованими, однорідними? Практика доводить — щоб забезпечити банку необхідну конкурентну позицію, стандартизовані послуги мають включати не тільки цінові відмінності, а й деякі інші. З цього погляду конкуренцію поділяють на цінову та нецінову.

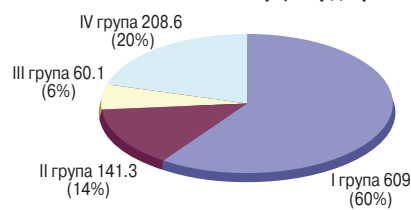
Цінова конкуренція здійснюється шляхом зміни (на кредитному ринку, як правило, зниження; на депозитному — підвищення) цін (вартості послуг). Однак таке зниження чи підвищення має певні межі. Більше того, за оцінками вчених, у банківській справі як ні в якій іншій сфері економіки діють внутрішні і зовнішні фактори, що знижують можливість цінової конкуренції.

По-перше, процентні ставки можуть перебувати як під впливом держави — пряме обмеження (шляхом встановлення мінімальних і максимальних ставок, фіксованих ставок, надання дотаційних державних пільгових кредитів певним категоріям позичальників, застосування граничної позичкової маржі за рахунок кредитів центрального банку, використання індикативної ставки, встановленої Національним банком України та інше), так і під впливом непрямого регулювання (наприклад, за допомогою заходів облікової політики центробанку, шляхом змін ставок рефінансування комерційних банків тощо).

По-друге, обмеженість цінової конкуренції в банківській справі спричиняє існування межі процентної маржі, нижче якої банк уже не отримуватиме прибутку. Масові збиткові послуги не може собі дозволити жоден банк. Тому сучасні західні банки прагнуть не конкурувати в сфері цін на банківські послуги, досягаючи різними шляхами збереження позитивних для їх діяльності тарифів і процентних ставок.

Нецінова конкуренція ґрунтується на

Графік 1. Загальні активи банків за станом на 01.07.2010 р., млрд. грн.

Джерело: розраховано за даними [2].

поліпшенні якісних характеристик послуг та їх диференціації за клієнтськими групами. Для депозитного ринку це: рівень надійності банку, обізнаності його працівників, додаткові послуги; для кредитного ринку це: оперативність оформлення позичок, довгостроковість, рівень ризиковості, зручність в обслуговуванні, супутні витрати, сервісне обслуговування та інше. Визначаючи власні підходи до оцінки конкуренції, банку слід враховувати й те, що розвиток банківської системи держави в умовах глобалізації передбачає приплив іноземного капіталу. Це супроводжується надходженням дешевших ресурсів. Отже, конкуренція на вітчизняному ринку банківських послуг дедалі більше набуватиме нецінового характеру.

КОМПЛЕКСНІ РІШЕННЯ В УПРАВЛІННІ РИЗИКАМИ

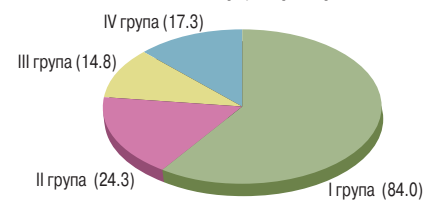
Глобальна економічна криза 2008—2010 років завдала значної шкоди вітчизняній банківській системі, яка внаслідок зростання обсягу неякісних активів зазнала суттєвих збитків. За результатами 2009 року 50 банків (28%) мали збитки від своєї діяльності, 72 (41%) закінчили рік з нульовим показником фінансового результату [2].

Головною причиною такої ситуації став кредитний ризик. Обсяги прострочених кредитів у портфелі банків зростали у рази (див. графік 4).

У 2007—2008 роках головні гравці ринку зосередилися на іпотечному кредитуванні. Цей сегмент ринку вважався привабливим та надійним. Портфелі іпотечних кредитів збільшувалися у таких банків стрімко, але до такого бурхливого зростання не був готовий ні внутрішній банківський ринок, ні ринок нерухомості, ні окремі банки (див. графіки 5, 6).

Саме сектор іпотечного кредитування внаслідок падіння цін на нерухомість засвідчив, що поняття “ліквідна застава” є актуальним для конкретного часу й залежить від багатьох вторинних внутрішніх та зовнішніх

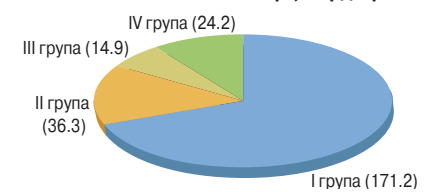
Графік 2. Кошти юридичних осіб, залучені банками України за станом на 01.07.2010 р., млрд. грн.

Джерело: розраховано за даними [2].

чинників. Враховуючи таку ситуацію, ми вважаємо за необхідне акцентувати увагу на тому, що при розробці власної стратегії банк повинен звер-

Графік 3. Кошти фізичних осіб, залучені банками України за станом на 01.07.2010 р., млрд. грн.

Джерело: розраховано за даними [2].

нути увагу як на макроекономічні, так і на мікроекономічні фактори кредитних ризиків, які впливають на банківський ринок. Стосовно мікроризиків — це передусім ступінь агресивності в проведенні банком кредитної чи депозитної політики.

Вітчизняні банківські установи мають негативний досвід здійснення високоризикових операцій. Причина здебільшого полягає в їх недооцінці. Моніторинг ризиків проводився на низькому рівні. Банки надавали перевагу бурхливому зростанню активів з метою підвищення своєї частки на ринку. Це потребувало розширення штату працівників — залучалися фахівці без відповідного досвіду роботи, зростали видатки на утримання персоналу та залучення необхідних ресурсів. Просування кредитних продуктів здійснювалося на підставі маркетингових технологій, водночас не приділялася належна увага виваженості розрахунку платоспроможності позичальника, оцінці рівня ризиків щодо кожного клієнта. У цій гонитві за активами сталося відхилення як від основних принципів кредитування, так і від усталених підходів до оцінки забезпечення. Високий рівень конкуренції між банками щодо залучення позичальників спричинив зниження вимог і до аналізу майбутнього фінансового стану клієнтів, які кредитувалися, зміни основних положень угод і відповідно — розміру кредиту й оцінної вартості забезпечення. Як наслідок — маємо погіршення

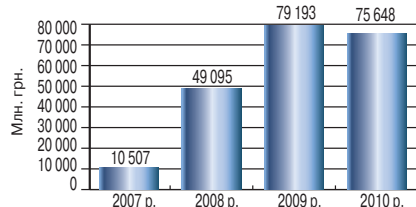
якості кредитних портфелів банків. Це не могло не вплинути на їхню ліквідність в умовах швидкоплинних змін економічної ситуації. Особливо постраждали банки, які здійснювали значні запозичення на міжнародних фінансових ринках, не зважаючи при цьому на можливі валютні ризики позичальників.

Оскільки частка кредитного ризику в усіх ризиках вітчизняних банків значна, то і наслідки від її дії теж суттєві. Слід зробити акцент на тому, що до виникнення нинішньої кризи більшість банків оцінювала кредитні ризики лише через призму індивідуальних ризиків окремих позичальників, за якими в процесі надання кредиту розраховувався його ліміт на основі будь-якої методики оцінки ризику дефолту конкретного позичальника. Криза змусила відмовитися від формального підходу до оцінки достатності капіталу. Тепер одним із ключових для банківського бізнесу факторів є оцінка необхідного капіталу та платоспроможності позичальників. Банки посилили до них вимоги і ринок зупинився. На цьому етапі фактично немає адекватного попиту на кредити. Але ринок має розвиватися і той, хто першим зрозуміє ситуацію, проаналізує недоліки та знайде нетрадиційний вихід, піде вперед.

Тож доходимо висновку, що формулюючи власну стратегію, банки повинні передбачати розробку ризик-моделі для всіх основних секторів своєї клієнтської бази, мати механізми постійного моніторингу якості кредитного портфеля на основі методів поведінкового та кредитного скорингу. Нині виникла необхідність застосування складних стрес-моделей, які враховують багато факторів, що прямо чи опосередковано впливають на рівень якості кредитного портфеля (ціни на нерухомість, курси основних валют, рівень безробіття за галузями тощо). Тому нині в усьому світі зростає попит саме на комплексні рішення управління кредитними ризиками.

Сьогодні кожен банк повинен врахувати і те, що для українського грошово-кредитного ринку вже стала

Графік 5. Обсяги іпотечних кредитів нефінансових корпорацій, залучених у банківській системі України

Джерело: розраховано за даними [3].

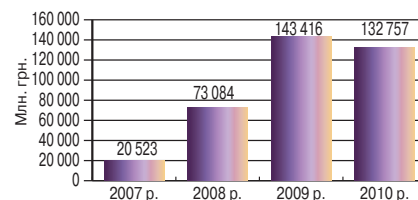
притаманною криза моралі, це стосується позичальників і тих клієнтів, які розміщують вільні кошти. Перші прагнуть взяти кошти й не повертати їх, другі — шукають великі відсотки для розміщення депозитних вкладів. На сьогодні держава не має сучасних дієвих інститутів стягнення боргів, не втручається вона й у сферу формування відсоткової ставки за залученими коштами банків. Депозитні ставки за однорідними інструментами диференціюються банками у динамічному ряду, де більша ставка перевищує меншу у два—три рази. Банківська спільнота повинна зрозуміти, що для виходу системи на новий щабель розвитку необхідно на законодавчому рівні вирішити питання захисту прав кредитора та надати інвесторам орієнтири реального рівня доходів на ринку капіталів.

ВИСНОВКИ

1. Криза довела, що масове розміщення банками мобілізованих коштів у “модні” інструменти приносить короточасні дивіденди та довготривалі проблеми. Стратегію роботи банку необхідно будувати з урахуванням реального стану економіки і тенденцій її розвитку, на підставі оцінки конкурентного середовища у кожному сегменті грошово-кредитного ринку. Конкурентна позиція банку повинна базуватися на власних можливостях та індивідуальному підході до клієнта (клієнтської групи) й орієнтуватися на те, що банк повинен сам “змайструвати” собі клієнтське коло, починаючи з разових послуг, депозиту і завершуючи довгостроковою позицією.

2. Формування сучасної конкурентної позиції банку пов'язане з розумінням стратегічного планування діяльності банку та стратегічного управління. Стратегічне управління полягає у визначенні загальних тенденцій розвитку ринку, стану конкуренції, визначенні шляху розвитку банку та його поведінки на ринку. Управлінська стратегія повинна мати

Графік 6. Обсяги іпотечних кредитів домашніх господарств, залучених у банківській системі України

Джерело: розраховано за даними [3].

на меті досягнення якісно нового рівня розвитку банку, що пов'язує цілі зміцнення його позицій і задоволення потреб клієнтів у послугах, одночасно враховуючи інтереси банку. Результати стратегічного управління повинні мати фундаментальний довгостроковий характер і відігравати головну роль у розвитку банку.

3. Стратегічне управління банком має включати механізми та інструменти реалізації стратегії розвитку банку в кожному сегменті грошово-кредитного ринку та поєднувати їх з єдиною метою — отримання прибутку.

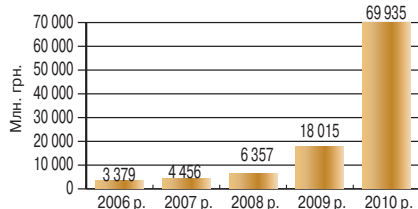
4. Конкурентна стратегія — це сукупність правил, яких повинен дотримуватися банк для досягнення довгострокової підтримки своєї конкурентоспроможності. Вона є складовою частиною системи основних цілей комерційного банку: прибутковості, ліквідності, мінімізації ризиків.

Література

1. Бюлетень Національного банку України. — 2010. — № 9. — С. 181—183.
2. Структура активів і зобов'язань банків України за станом на 01.07.2010 р. (у розрізі банків) // Вісник Національного банку України. — 2010. — № 9. — С. 44—55.
3. Бюлетень Національного банку України. — 2010. — № 11. — С. 120—128.
4. Довгань Ж. Управління кредитними ризиками банків в умовах економічної кризи // Вісник Національного банку України. — 2010. — № 8. — С. 51—55.
5. Геєць В. Формування і розвиток фінансової кризи 2008—2009 років в Україні // Економіка України. — 2010. — № 4. — С. 5—15.
6. www.bank.gov.ua
7. Дзюблюк О. Ринок банківських послуг: теоретичні аспекти організації і стратегія розвитку в Україні // Банківська справа. — 2005. — № 3. — С. 40—52.
8. Любунь О. Особливості розробки стратегічного плану діяльності банківської установи в умовах трансформації економіки // Банківська справа. — 2006. — № 2. — С. 42—46.

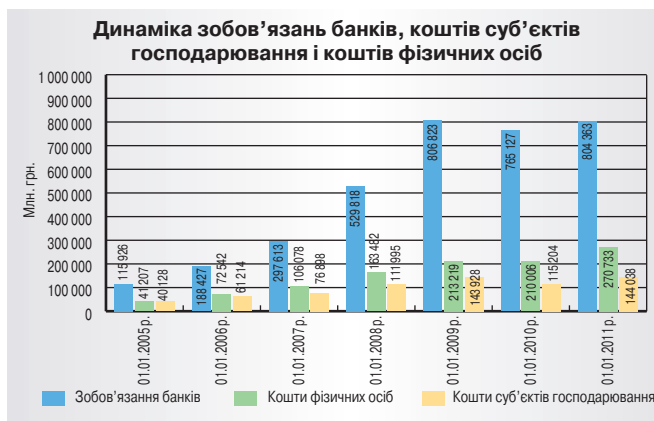
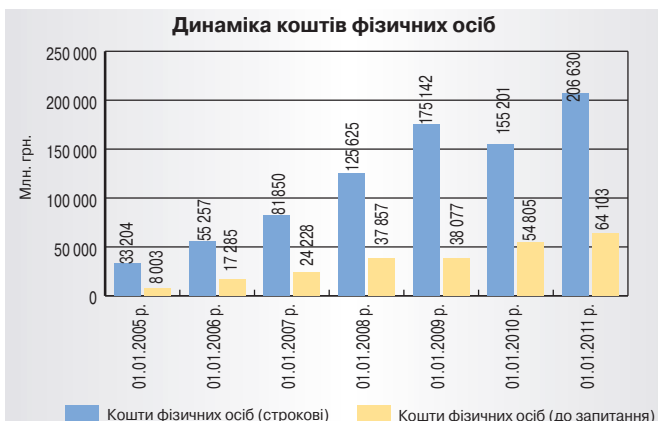
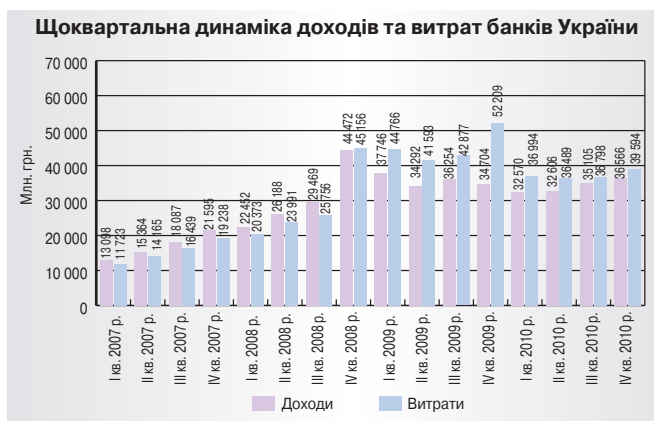
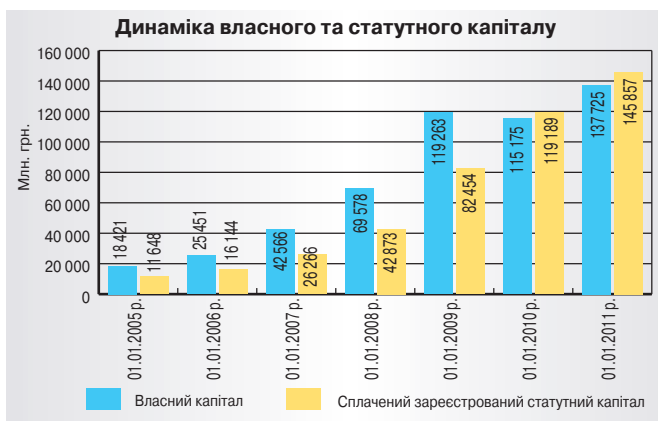

Графік 4. Обсяги прострочених кредитів у банківській системі України

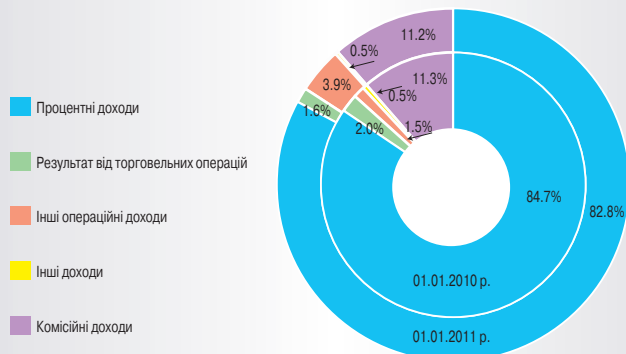

ЕКСКЛЮЗИВ/

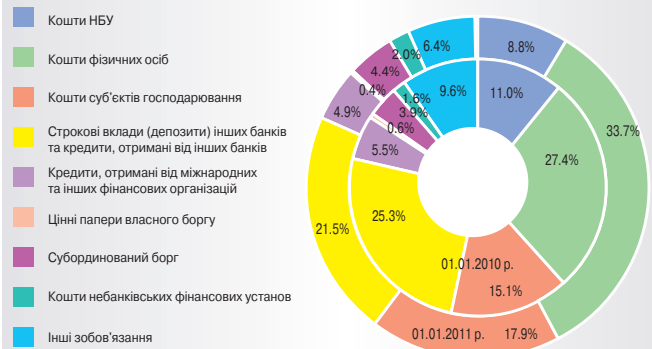
Динаміка фінансового стану банків України на 1 січня 2011 року

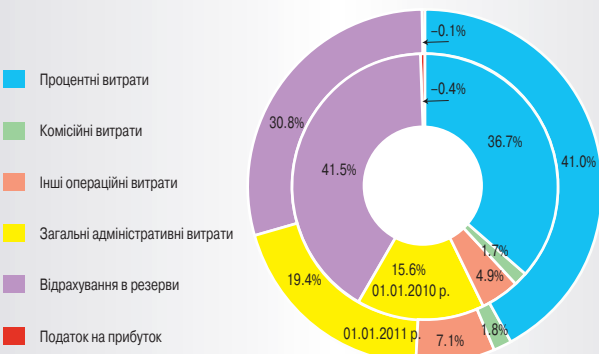
Структура доходів

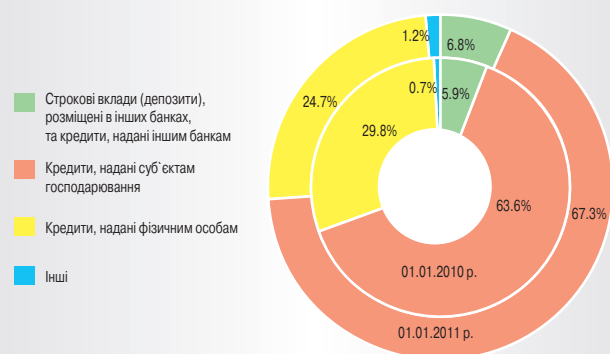
Структура зобов'язань

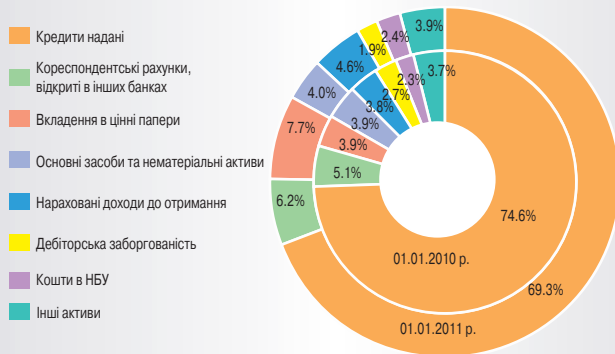
Структура витрат

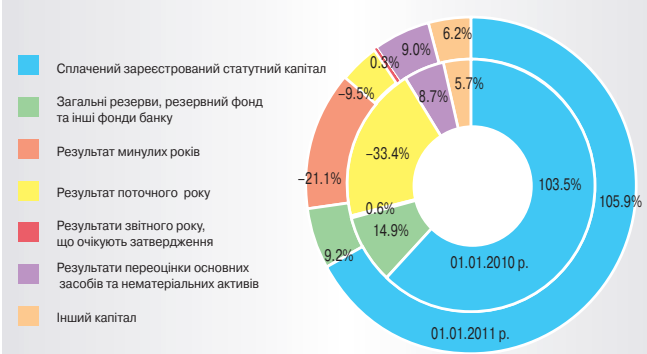
Структура наданих кредитів

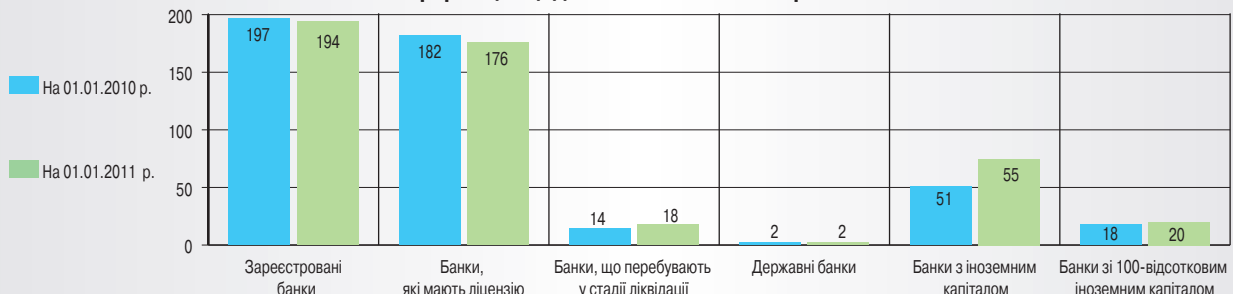
Структура активів

Структура власного капіталу

Інформація щодо кількості банків в Україні

На замовлення "Вісника НБУ" матеріал підготовлено працівниками управління аналізу діяльності системи банків департаменту нормативно-методологічного забезпечення банківського регулювання та нагляду Національного банку України.

Індекси інфляції/

Індекси споживчих цін та цін виробників

Публікуємо офіційні дані щодо індексів споживчих цін та цін виробників промислової продукції за період із 1991 року.

Індекс споживчих цін (індекс інфляції) – показник, який характеризує зміни у часі загального рівня цін на товари та послуги, що купує населення для невиробничого споживання. Відображає зміни вартості фіксованого набору споживчих товарів та послуг у поточному періоді порівняно з базисним. Розрахунок індексу споживчих цін проводиться шляхом об'єднання двох інформаційних потоків: даних про зміни цін, одержаних шляхом щомісячної реєстрації цін і тарифів на споживчому ринку, за встановленим переліком товарів та послуг; даних про структуру фактичних споживчих витрат на

ІНДЕКСИ СПОЖИВЧИХ ЦІН В УКРАЇНІ

Період	Індекси споживчих цін, % до попереднього місяця / % до грудня попереднього року									
	1991 р.	1992 р.	1993 р.	1994 р.	1995 р.	1996 р.	1997 р.	1998 р.	1999 р.	
Січень		385.2 / 385.2	173.2 / 173.2	119.2 / 119.2	121.2 / 121.2	109.4 / 109.4	102.2 / 102.2	101.3 / 101.3	101.5 / 101.5	
Лютий		115.3 / 444.1	128.8 / 223.1	112.6 / 134.2	118.1 / 143.0	107.4 / 117.5	101.2 / 103.4	100.2 / 101.5	101.0 / 102.5	
Березень		112.1 / 497.9	122.1 / 272.4	105.7 / 141.9	111.4 / 159.5	103.0 / 121.0	100.1 / 103.5	100.2 / 101.7	101.0 / 103.5	
Квітень		107.6 / 535.7	123.6 / 336.7	106.0 / 150.4	105.8 / 168.7	102.4 / 123.9	100.8 / 104.4	101.3 / 103.0	102.3 / 105.9	
Травень		114.4 / 612.9	127.6 / 429.6	105.2 / 158.2	104.6 / 176.5	100.7 / 124.8	100.8 / 105.2	100.0 / 103.0	102.4 / 108.5	
Червень		126.5 / 775.3	171.7 / 737.6	103.9 / 164.4	104.8 / 184.9	100.1 / 124.9	100.1 / 105.3	100.0 / 103.0	100.1 / 108.6	
Липень		122.1 / 946.6	137.6 / 1014.9	102.1 / 167.8	105.2 / 194.6	100.1 / 125.0	100.1 / 105.4	99.1 / 102.1	99.0 / 107.5	
Серпень	104.0	108.3 / 1025.2	121.7 / 1235.2	102.6 / 172.2	104.6 / 203.5	105.7 / 132.2	100.0 / 105.4	100.2 / 102.3	101.0 / 108.6	
Вересень	104.5	110.6 / 1133.8	180.3 / 2227.0	107.3 / 184.8	114.2 / 232.4	102.0 / 134.8	101.2 / 106.7	103.8 / 106.2	101.4 / 110.1	
Жовтень	105.9	112.4 / 1274.4	166.1 / 3699.1	122.6 / 226.5	109.1 / 253.5	101.5 / 136.8	100.9 / 107.6	106.2 / 112.8	101.1 / 111.3	
Листопад	116.5	122.0 / 1554.8	145.3 / 5374.8	172.3 / 390.3	106.2 / 269.2	101.2 / 138.5	100.9 / 108.6	103.0 / 116.2	102.9 / 114.5	
Грудень	124.6	135.1 / 2100.0	190.8 / 10256.0	128.4 / 501.0	104.6 / 281.7	100.9 / 139.7	101.4 / 110.1	103.3 / 120.0	104.1 / 119.2	
Грудень до грудня попереднього року	390.0*	2100.0	10256.0	501.0	281.7	139.7	110.1	120.0	119.2	
Середньомісячний темп зростання	112.0	128.9	147.1	114.4	109.0	102.8	100.8	101.6	101.5	
До попереднього року	–	1627.0	4835.0	991.2	477.0	180.3	115.9	110.6	122.7	

* Визначено експертним шляхом.

ІНДЕКСИ ЦІН ВИРОБНИКІВ ПРОМИСЛОВОЇ ПРОДУКЦІЇ В УКРАЇНІ

Період	Індекси цін виробників промислової продукції, % до попереднього місяця / % до грудня попереднього року									
	1991 р.	1992 р.	1993 р.	1994 р.	1995 р.	1996 р.	1997 р.	1998 р.	1999 р.	
Січень	161.8 / 161.8	852.3 / 852.3	218.2 / 218.2	134.1 / 134.1	129.2 / 129.2	103.4 / 103.4	100.4 / 100.4	100.8 / 100.8	100.8 / 100.8	
Лютий	106.3 / 172.0	129.4 / 1102.9	120.8 / 263.6	121.3 / 162.7	111.4 / 143.9	102.9 / 106.4	100.4 / 100.8	100.9 / 101.7	101.1 / 101.9	
Березень	104.3 / 179.4	114.9 / 1267.2	111.6 / 294.2	108.3 / 176.2	109.3 / 157.3	102.9 / 109.4	100.6 / 101.4	100.7 / 102.4	100.4 / 102.3	
Квітень	107.6 / 193.0	119.3 / 1511.8	118.1 / 347.5	105.4 / 185.7	105.1 / 165.3	101.5 / 111.1	100.9 / 102.3	100.5 / 102.9	101.7 / 104.0	
Травень	103.8 / 200.4	108.4 / 1638.8	152.2 / 528.8	102.4 / 190.1	107.1 / 177.1	100.8 / 112.0	100.3 / 102.6	100.0 / 102.9	100.5 / 104.5	
Червень	101.8 / 204.0	117.4 / 1923.9	190.1 / 1005.2	103.0 / 195.8	108.6 / 192.3	100.4 / 112.5	100.4 / 103.0	100.2 / 103.1	100.8 / 105.4	
Липень	104.5 / 213.1	99.2 / 1908.5	131.0 / 1316.8	104.4 / 204.5	104.3 / 200.6	100.6 / 113.1	100.4 / 103.4	100.6 / 103.7	101.3 / 106.8	
Серпень	103.3 / 220.2	109.0 / 2080.3	133.0 / 1751.4	111.9 / 228.8	106.5 / 213.6	100.4 / 113.6	100.0 / 103.4	101.2 / 104.9	103.5 / 110.5	
Вересень	103.1 / 227.0	108.6 / 2259.2	176.5 / 3091.2	112.8 / 258.1	109.9 / 234.7	101.0 / 114.7	100.1 / 103.5	109.4 / 114.8	100.8 / 111.4	
Жовтень	104.5 / 237.2	125.1 / 2826.3	134.2 / 4148.4	120.4 / 310.7	108.4 / 254.4	100.1 / 114.8	101.1 / 104.6	110.7 / 127.1	100.7 / 112.2	
Листопад	109.1 / 258.8	117.8 / 3329.3	133.1 / 5521.5	209.3 / 650.3	104.2 / 265.1	101.2 / 116.2	99.8 / 104.4	103.5 / 131.5	101.4 / 113.8	
Грудень	101.6 / 263.4	127.2 / 4228.5	176.9 / 9767.5	134.4 / 874.0	102.6 / 272.1	100.9 / 117.3	100.5 / 105.0	102.9 / 135.3	101.7 / 115.7	
Грудень до грудня попереднього року	263.4	4228.5	9767.5	874.0	272.1	117.3	105.0	135.3	115.7	
Середньомісячний темп зростання	108.4	136.7	146.5	119.8	108.9	101.3	100.4	102.6	101.2	
До попереднього року	–	2 591.7	4798.3	1234.5	588.9	152.0	107.7	113.0	131.1	

промислової продукції в Україні у 1991–2010 рр.

селення, отриманих за даними вибіркового обстеження умов життя домогосподарств.

Індекс цін виробників промислової продукції (ІЦВ) – показник, який характеризує зміни цін у часі у сфері промислового виробництва. Спостереження проводиться за змінами цін на промислову продукцію (без податку на додану вартість та акцизного збору) за вибірконим колом промислових підприємств. Дані щодо індексів цін виробників промислової продукції у 1991–2001 роках представлено за галузями промисловості відповідно до Загального класифікатора галузей народного господарства, починаючи з січня 2002 року – за Класифікацією видів економічної діяльності, гармонізованою з відповідними міжнародними класифікаціями.

	2000 р.	2001 р.	2002 р.	2003 р.	2004 р.	2005 р.	2006 р.	2007 р.	2008 р.	2009 р.	2010 р.
	104.6 / 104.6	101.5 / 101.5	101.0 / 101.0	101.5 / 101.5	101.4 / 101.4	101.7 / 101.7	101.2 / 101.2	100.5 / 100.5	102.9 / 102.9	102.9 / 102.9	101.8 / 101.8
	103.3 / 108.1	100.6 / 102.1	98.6 / 99.6	101.1 / 102.6	100.4 / 101.8	101.0 / 102.7	101.8 / 103.0	100.6 / 101.1	102.7 / 105.7	101.5 / 104.4	101.9 / 103.7
	102.0 / 110.2	100.6 / 102.7	99.3 / 98.9	101.1 / 103.7	100.4 / 102.2	101.6 / 104.4	99.7 / 102.7	100.2 / 101.3	103.8 / 109.7	101.4 / 105.9	100.9 / 104.7
	101.7 / 112.1	101.5 / 104.3	101.4 / 100.3	100.7 / 104.5	100.7 / 102.9	100.7 / 105.1	99.6 / 102.3	100.0 / 101.3	103.1 / 113.1	100.9 / 106.9	99.7 / 104.4
	102.1 / 114.4	100.4 / 104.7	99.7 / 100.0	100.0 / 104.5	100.7 / 103.6	100.6 / 105.7	100.5 / 102.8	100.6 / 101.9	101.3 / 114.6	100.5 / 107.4	99.4 / 103.7
	103.7 / 118.7	100.6 / 105.3	98.2 / 98.2	100.1 / 104.6	100.7 / 104.4	100.6 / 106.4	100.1 / 102.9	102.2 / 104.2	100.8 / 115.5	101.1 / 108.6	99.6 / 103.3
	99.9 / 118.6	98.3 / 103.5	98.5 / 96.7	99.9 / 104.5	100.0 / 104.4	100.3 / 106.7	100.9 / 103.8	101.4 / 105.6	99.5 / 114.9	99.9 / 108.5	99.8 / 103.1
	100.0 / 118.6	99.8 / 103.3	99.8 / 96.5	98.3 / 102.7	99.9 / 104.3	100.0 / 106.7	100.0 / 103.8	100.6 / 106.2	99.9 / 114.8	99.8 / 108.2	101.2 / 104.3
	102.6 / 121.6	100.4 / 103.7	100.2 / 96.7	100.6 / 103.3	101.3 / 105.6	100.4 / 107.1	102.0 / 105.9	102.2 / 108.6	101.1 / 116.1	100.8 / 109.1	102.9 / 107.4
	101.4 / 123.3	100.2 / 103.9	100.7 / 97.4	101.3 / 104.7	102.2 / 107.9	100.9 / 108.1	102.6 / 108.7	102.9 / 111.7	101.7 / 118.0	100.9 / 110.1	100.5 / 107.9
	100.4 / 123.8	100.5 / 104.5	100.7 / 98.1	101.9 / 106.6	101.6 / 109.7	101.2 / 109.4	101.8 / 110.6	102.2 / 114.2	101.5 / 119.8	101.1 / 111.3	100.3 / 108.2
	101.6 / 125.8	101.6 / 106.1	101.4 / 99.4	101.5 / 108.2	102.4 / 112.3	100.9 / 110.3	100.9 / 111.6	102.1 / 116.6	102.1 / 122.3	100.9 / 112.3	100.8 / 109.1
	125.8	106.1	99.4	108.2	112.3	110.3	111.6	116.6	122.3	112.3	109.1
	101.9	100.5	99.9	100.7	101.0	100.8	100.9	101.3	101.7	101.0	100.7
	128.2	112.0	100.8	105.2	109.0	113.5	109.1	112.8	125.2	115.9	109.4

	2000 р.	2001 р.	2002 р.	2003 р.	2004 р.	2005 р.	2006 р.	2007 р.	2008 р.	2009 р.	2010 р.
	103.2 / 103.2	100.8 / 100.8	99.6 / 99.6	100.5 / 100.5	101.6 / 101.6	100.2 / 100.2	101.2 / 101.2	102.3 / 102.3	102.3 / 102.3	100.2 / 100.2	101.9 / 101.9
	101.8 / 105.1	100.6 / 101.4	100.7 / 100.3	100.7 / 101.2	102.9 / 104.5	102.7 / 102.9	100.3 / 101.5	101.1 / 103.4	103.0 / 105.4	101.8 / 102.0	101.9 / 103.8
	102.7 / 107.9	99.5 / 100.9	99.2 / 99.5	102.1 / 103.3	102.2 / 106.8	101.9 / 104.9	100.4 / 101.9	101.6 / 105.1	106.6 / 112.4	101.1 / 103.1	103.0 / 106.9
	102.0 / 110.1	100.2 / 101.1	101.2 / 100.7	100.3 / 103.6	103.3 / 110.3	102.5 / 107.5	101.4 / 103.3	102.1 / 107.3	106.6 / 119.8	100.4 / 103.5	103.0 / 110.1
	100.6 / 110.8	100.0 / 101.1	101.5 / 102.2	100.3 / 103.9	102.1 / 112.6	101.6 / 109.2	101.0 / 104.3	102.3 / 109.8	103.7 / 124.2	99.3 / 102.8	104.4 / 114.9
	100.9 / 111.8	100.2 / 101.3	102.2 / 104.4	100.0 / 103.9	101.5 / 114.3	99.2 / 108.3	100.7 / 105.0	101.1 / 111.0	104.2 / 129.4	101.4 / 104.2	99.5 / 114.3
	101.4 / 113.4	100.1 / 101.4	101.0 / 105.4	101.0 / 104.9	100.1 / 114.4	98.4 / 106.6	101.2 / 106.3	101.7 / 112.9	103.6 / 134.1	100.7 / 104.9	99.8 / 114.1
	100.7 / 114.2	99.9 / 101.3	99.6 / 105.0	101.0 / 105.9	101.6 / 116.2	100.7 / 107.3	102.1 / 108.5	101.4 / 114.5	101.8 / 136.5	101.8 / 106.8	100.9 / 115.1
	101.2 / 115.6	100.1 / 101.4	100.3 / 105.3	100.9 / 106.9	101.9 / 118.4	101.9 / 109.3	101.7 / 110.3	101.1 / 115.8	98.2 / 134.0	103.6 / 110.6	100.1 / 115.2
	101.3 / 117.1	99.3 / 100.7	100.2 / 105.5	100.7 / 107.6	101.6 / 120.3	100.0 / 109.3	102.2 / 112.7	102.2 / 118.3	98.6 / 132.1	101.9 / 112.7	102.4 / 118.0
	101.0 / 118.3	100.7 / 101.4	100.2 / 105.7	101.5 / 109.2	102.2 / 122.9	99.9 / 109.2	100.7 / 113.5	101.0 / 119.5	93.5 / 123.5	100.4 / 113.2	99.7 / 117.6
	102.1 / 120.8	99.5 / 100.9	100.0 / 105.7	101.7 / 111.1	101.0 / 124.1	100.3 / 109.5	100.5 / 114.1	103.2 / 123.3	99.6 / 123.0	101.0 / 114.3	100.9 / 118.7
	120.8	100.9	105.7	111.1	124.1	109.5	114.1	123.3	123.0	114.3	118.7
	101.6	100.1	100.5	100.9	101.8	100.8	101.1	101.8	101.7	101.1	101.4
	120.8	108.7	103.0	107.6	120.5	116.7	109.6	119.5	135.5	106.5	120.9

За даними Держкомстату України.

На замовлення "Вісника НБУ" матеріали підготовлено працівниками відділу загальноєкономічної статистики департаменту статистики та звітності Національного банку України.

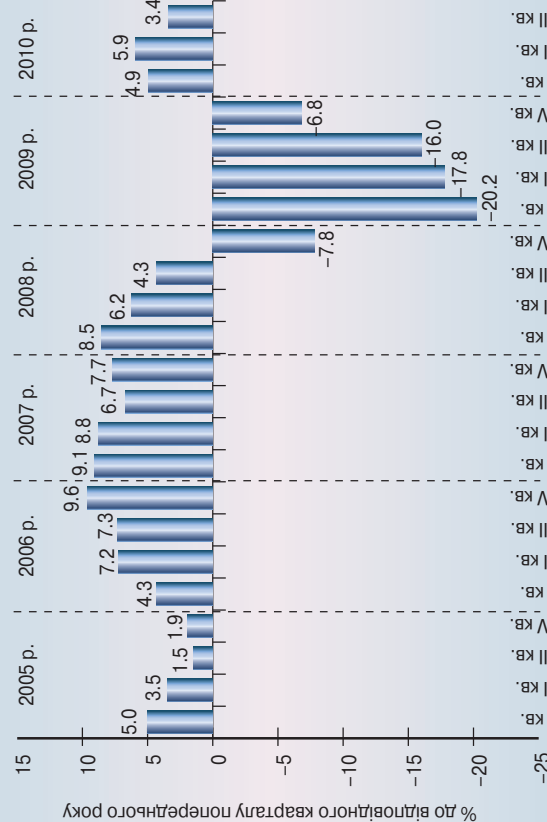
Спеціально для "Вісника НБУ"/

Основні макроекономічні показники розвитку України у 2005–2010 роках

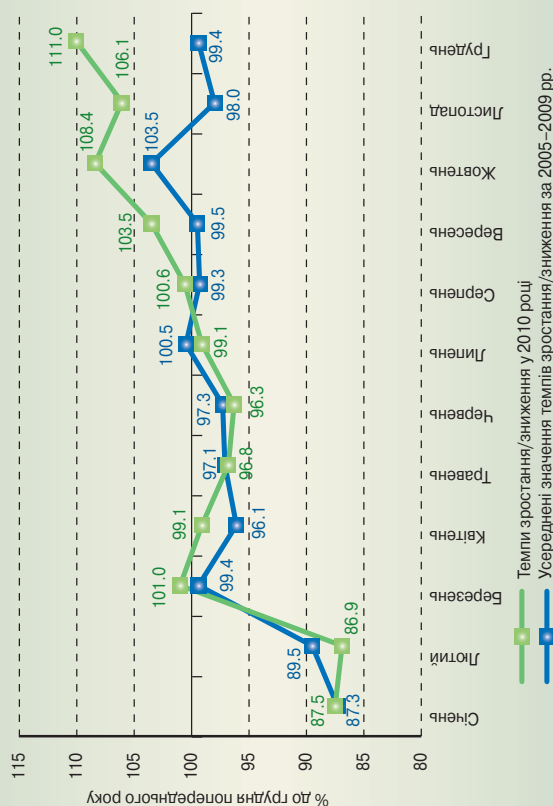
Показники	2005 р.	2006 р.	2007 р.	2008 р.	2009 р.	2010 р.
Темпи (зростання / зниження) реального ВВП	102.7	107.3	107.9	102.3	85.2	...
Темпи (зростання / зниження) промислового виробництва	103.1	106.2	110.2	96.9	78.1	111.0
Темпи (зростання / зниження) валової продукції сільського господарства	100.1	102.5	93.5	117.1	98.2	99.0
Темпи (зростання / зниження) реальної заробітної плати	120.3	118.3	112.5	106.3	90.8	110.2
Офіційний рівень безробіття за методологією МОП	7.8	7.4	6.9	6.9	9.6	8.7
Індекс споживчих цін (до грудня попереднього року)	110.3	111.6	116.6	122.3	112.3	109.1
Індекс цін виробників (до грудня попереднього року)	109.5	114.1	123.3	123.0	114.3	118.7

Відсотки

Приріст/зниження реального ВВП у 2005–2010 рр.

Динаміка індексів промислової продукції у 2010 році

На замовлення "Вісника НБУ" матеріали підготовлено працівниками відділу загальноєкономічної статистики департаменту статистики та звітності Національного банку України.

Основні монетарні параметри грошово-кредитного ринку України у грудні 2010 року

Обсяги кредитів, наданих Національним банком для підтримання ліквідності банків України у грудні 2010 р. (в розрізі інструментів)

Показники	Відсотки	
	2010 р.	У тому числі за грудень
Обсяги рефінансування банків, усього	100.00	100.00
У тому числі через:		
– кредити "овернайт", надані через постійно діючу лінію рефінансування	3.47	2.30
– кредити рефінансування, надані шляхом проведення тендера	8.71	97.70
– операції прямого РЕПО	2.17	–
– інші кредити	47.51	–
– стабілізаційний кредит	20.12	–
– кредити, надані для фінансування чемпіонату Європи з футболу 2012 року	18.02	–

Середньозважена процентна ставка за кредитами, наданими Національним банком для підтримання ліквідності банків України у грудні 2010 р.

Показники	Відсотки річні	
	2010 р.	У тому числі за грудень
Середньозважена процентна ставка за кредитами рефінансування, всього	11.62	10.42
У тому числі за:		
– кредитами "овернайт", наданими через постійно діючу лінію рефінансування	11.27	9.25
– кредитами, наданими шляхом проведення тендера	11.12	10.45
– операціями прямого РЕПО (розрахунково)	9.36	–
– за іншими кредитами	12.95	–
– стабілізаційним кредитом	9.56	–
– кредитами, наданими для фінансування чемпіонату Європи з футболу 2012 року	11.0	–

Процентні ставки банків за кредитами та депозитами у національній валюті у грудні 2010 р.*

		Відсотки річні
	Показники	Грудень 2010 р.
На міжбанківському ринку:		
	за кредитами, наданими іншим банкам	6.6
	за кредитами, отриманими від інших банків	6.7
	за депозитами, розміщеними в інших банках	8.4
	за депозитами, залученими від інших банків	8.0
На небанківському ринку:		
	за кредитами**	15.0
	за депозитами	8.1
* За щоденною звітністю банків; відображено вартість кредитів (депозитів), фактично наданих (отриманих) банками.		
** Без урахування ставок за кредитами "овердрафт".		

* За щоденною звітністю банків; відображено вартість кредитів (депозитів), фактично наданих (отриманих) банками.

** Без урахування ставок за кредитами "овердрафт".

Темпи зростання грошової маси у грудні 2010 р.¹

Агрегати грошової маси	01.08.2010 р.		01.09.2010 р.		01.10.2010 р.		01.11.2010 р.		01.12.2010 р.		01.01.2011 р.	
	%	Млн. грн.	%	Млн. грн.	%	Млн. грн.	%	Млн. грн.	%	Млн. грн.	%	Млн. грн.
Готівка. Гроші поза банками												
M0, % до початку року	111.5	18 050.7	111.5	18 073.6	111.3	17 784.6	111.6	18 196.5	110.4	16 302.9	116.5	25 960.5
M0 + переказані кошти в національній валюті												
M1, % до початку року	115.2	35 532.1	116.1	37 554.2	117.8	41 675.5	118.8	43 933.7	118.2	42 625.1	124.0	56 145.1
M1 + переказані кошти в іноземній валюті та інші кошти												
M2, % до початку року	113.5	65 323.9	114.6	70 555.4	117.1	82 975.1	118.6	90 174.2	118.1	87 887.8	123.1	112 068.9
M2 + цінні папери власного боргу банків												
M3, % до початку року	113.1	63 642.3	114.1	68 877.7	116.7	81 511.9	118.2	88 747.9	117.8	86 772.0	122.7	110 573.3

¹ Інформацію щодо темпів зростання грошової маси у січні – червні 2010 року опубліковано в № 8 (2010 р.) на стор. 70.**Примітка.** Облікова ставка Національного банку України у листопаді 2010 р. не змінювалася і, починаючи з 10.08.2010 р., становить 7.75% річних.

Починаючи з 01.02.2009 р. встановлено такі нормативи обов'язкового резервування для формування банками обов'язкових резервів (постанова Правління Національного банку України від 30.01.2009 р. № 33): за строковими коштами і вкладками (депозитами) юридичних і фізичних осіб у національній валюті – 0; за строковими коштами і вкладками (депозитами) юридичних і фізичних осіб у іноземній валюті – 4; за коштами вкладів (депозитів) юридичних і фізичних осіб у національній валюті на вимогу та коштами на поточних рахунках – 0; за коштами вкладів (депозитів) юридичних і фізичних осіб у іноземній валюті на вимогу та коштами на поточних рахунках – 7, за коштами, які залучені банками від банків-нерезидентів та фінансових організацій-нерезидентів – 2.

Правлінням НБУ прийнято постанову від 29.09.2009 р. № 567, згідно з якою з 02.10.2009 р. за залишками коштів обов'язкових резервів, що перераховані банками на окремий рахунок у Національному банку України, Національний банк нараховує проценти в розмірі 30% від облікової ставки НБУ за умови дотримання банком порядку формування та зберігання обов'язкових резервів.

Правлінням НБУ прийнято постанову від 20.04.2010 р. № 210, згідно з якою з 01.05.2010 року встановлено порядок формування обов'язкових резервів на окремому рахунку в Національному банку України у розмірі 100% від суми обов'язкових резервів, сформованих за попередній звітний період резервування згідно з установленими нормативами на відповідний період; банкам дозволено для покриття обов'язкових резервів зараховувати прибрані цільові облігації внутрішніх державних позик України, випущені з метою залучення коштів для фінансування заходів, пов'язаних із підготовкою і проведенням чемпіонату Європи 2012 року з футболу в Україні, у розмірі 100% від їх номінальної вартості.

На замовлення "Вісника НБУ" матеріали підготовлено працівниками департаменту монетарної політики Національного банку України.

У досьє банкіра/

Офіційний курс гривні щодо євро, долара США та російського рубля
у 2010 році, встановлений Національним банком України

ЄВРО

За 100 EUR

Число	Січень	Лютий	Березень	Квітень	Травень	Червень	Липень	Серпень	Вересень	Жовтень	Листопад	Грудень
01	1144.8893	1117.1403	1084.2430	1068.2108	1050.6573	975.3421	970.0594	1031.5623	1000.0336	1079.5568	1096.2273	1031.7812
02	1144.8893	1112.9426	1080.6475	1067.3390	1050.6573	963.2959	974.9845	1028.2610	1009.4208	1079.5568	1102.6189	1041.0687
03	1144.8893	1115.0157	1081.8078	1067.3390	1050.6573	968.3498	974.9845	1031.7473	1012.3400	1079.5568	1110.0434	1044.5070
04	1144.8893	1118.8878	1089.0974	1067.3390	1050.6573	972.2758	974.9845	1043.3484	1012.3400	1085.7129	1109.8668	1044.5070
05	1144.8893	1107.9262	1091.2805	1067.3390	1055.3336	972.2758	992.6095	1042.0987	1012.3400	1084.0518	1128.1106	1044.5070
06	1153.1937	1107.9262	1091.2805	1067.3390	1024.3433	972.2758	991.1520	1040.3363	1014.9384	1089.9842	1128.1106	1051.9973
07	1153.1937	1107.9262	1091.2805	1061.6330	1008.7293	955.3088	994.7976	1040.3363	1018.1017	1095.9957	1128.1106	1056.9286
08	1153.1937	1095.3348	1091.2805	1057.0883	1008.7293	947.2724	993.6978	1040.3363	1007.8210	1105.0130	1114.7063	1062.6258
09	1153.1937	1095.0120	1084.3597	1053.8808	1008.7293	945.7347	1000.8743	1039.6128	1004.1042	1105.0130	1101.7671	1049.5848
10	1153.1937	1102.0797	1082.3909	1053.8808	1008.7293	950.9638	1000.8743	1045.6617	1005.5276	1105.0130	1103.1471	1050.6980
11	1145.8475	1100.5740	1086.4046	1053.8808	1010.2352	953.5906	1000.8743	1036.1937	1005.5276	1097.4195	1089.2070	1050.6980
12	1160.8598	1098.8118	1089.8832	1060.8828	1006.4308	953.5906	998.8032	1026.9624	1005.5276	1102.3237	1085.1359	1050.6980
13	1158.2483	1098.8118	1098.1717	1076.8150	1005.4797	953.5906	993.5903	1009.1310	1006.3185	1094.1765	1085.1359	1053.3086
14	1165.6225	1098.8118	1098.1717	1076.6293	997.6330	959.9491	993.2275	1009.1310	1012.3287	1104.0638	1085.1359	1055.1378
15	1159.2277	1086.0993	1098.1717	1079.1657	997.6330	969.4961	1003.7530	1009.1310	1017.4887	1115.2199	1087.2412	1069.8425
16	1159.2277	1088.8321	1093.2067	1073.4704	997.6330	970.1226	1013.5146	1009.8411	1028.6249	1115.2199	1080.9097	1063.8702
17	1159.2277	1092.2476	1094.6425	1073.4704	990.1034	971.4667	1013.5146	1011.6134	1035.6730	1115.2199	1080.2075	1054.2081
18	1150.0925	1098.4094	1097.1786	1073.4704	978.7694	978.2100	1013.5146	1014.6540	1035.6730	1114.2990	1070.0813	1054.2081
19	1149.6924	1085.3193	1089.5216	1072.7570	985.0309	978.2100	1026.9740	1016.2320	1035.6730	1099.3959	1083.2579	1054.2081
20	1143.1053	1085.3193	1089.5216	1064.6069	972.4834	978.2100	1023.5123	1012.7989	1034.2475	1096.4686	1083.2579	1055.9601
21	1131.3373	1085.3193	1089.5216	1068.8464	977.5558	978.8603	1014.4191	1002.9360	1035.3562	1096.6269	1083.2579	1046.9613
22	1126.5264	1081.2496	1078.4479	1059.9440	977.5558	980.2148	1012.1969	1002.9360	1038.9990	1108.8899	1085.4011	1047.5984
23	1126.5264	1088.7583	1071.5372	1057.2225	977.5558	969.6568	1014.7645	1002.9360	1058.3219	1108.8899	1083.2579	1044.1741
24	1126.5264	1084.8023	1074.7740	1057.2225	977.5558	970.6116	1014.7645	1002.9360	1054.6753	1108.8899	1071.2720	1040.3516
25	1131.9873	1082.4053	1058.3703	1057.2225	990.4497	969.8506	1014.7645	1002.8979	1054.6753	1102.4302	1058.9432	1040.3516
26	1133.2121	1077.7711	1059.2644	1055.0032	968.7339	969.8506	1018.3471	995.1657	1054.6753	1110.0766	1057.5142	1040.3516
27	1127.4761	1077.7711	1059.2644	1055.8358	975.5375	969.8506	1020.9283	1001.4777	1060.8087	1100.6618	1057.5142	1042.8769
28	1126.0977	1077.7711	1059.2644	1053.3521	971.2210	969.8506	1028.8511	1001.4777	1066.5024	1092.0381	1057.5142	1045.7701
29	1120.0880		1058.8929	1049.7855	971.2210	972.1358	1025.4845	1001.4777	1065.1571	1096.3104	1049.8005	1050.4671
30	1120.0880		1057.5768	1050.6573	971.2210	964.4959	1031.5623	1002.6743	1077.1065	1096.3104	1043.5295	1045.5731
31	1120.0880		1068.4485		981.4444		1031.5623	1001.5347		1096.3104		1057.3138

ДОЛАР США

За 100 USD

Число	Січень	Лютий	Березень	Квітень	Травень	Червень	Липень	Серпень	Вересень	Жовтень	Листопад	Грудень
01	798.5000	799.9000	799.0000	792.5000	792.5900	792.5100	790.5300	789.3200	788.6700	791.0000	791.1000	793.8000
02	798.5000	799.9300	799.0000	792.5000	792.5900	792.5100	790.8700	789.2700	788.6100	791.0000	791.7700	793.8000
03	798.5000	800.0400	798.5000	792.5000	792.5900	792.5600	790.8700	789.2200	789.7800	791.0000	791.8700	794.0000
04	798.5000	800.1200	798.4000	792.5000	792.5900	792.5300	790.8700	789.1600	789.7800	790.9900	791.9700	794.0000
05	798.5000	800.1200	798.4200	792.5000	792.5900	792.5300	791.0500	789.1100	789.7800	790.9900	791.9900	794.0000
06	798.5000	800.1200	798.4200	792.5000	792.5900	792.5300	790.9600	789.0900	790.8200	790.9900	791.9900	794.2000
07	798.5000	800.1200	798.4200	792.5000	792.5900	792.1300	790.8400	789.0900	790.8200	790.9900	791.9900	795.8800
08	798.5000	800.0400	798.4200	792.4200	792.5900	792.1000	790.7200	789.0900	790.8200	790.9900	791.4700	795.2000
09	798.5000	800.7400	798.3800	792.6300	792.5900	791.9400	790.5800	789.0200	790.8200	790.9900	791.6700	795.1400
10	798.5000	800.9300	798.4000	792.6300	792.5900	791.8100	790.5800	789.0000	790.8200	790.9900	791.0700	795.1400
11	798.5000	801.0000	798.2400	792.6300	792.5900	791.6900	790.5800	789.0000	790.8200	790.9900	791.0000	795.1400
12	799.0500	801.0000	798.0400	792.6500	792.5900	791.6900	790.3800	789.0000	790.8200	790.9900	792.0700	795.1400
13	799.8400	801.0000	797.8000	792.6500	792.5900	791.6900	790.3200	789.0000	790.8200	790.9900	792.0700	795.3100
14	800.4000	801.0000	797.8000	792.6300	792.5900	791.5800	790.2200	789.0000	790.8200	790.9900	792.0700	795.3100
15	800.2400	800.2500	797.8000	792.6300	792.5900	791.4900	790.1700	789.0000	791.8200	790.8800	792.9700	796.3100
16	800.2400	800.2000	797.6700	792.5800	792.5900	791.4200	790.0800	789.0000	791.9200	790.8800	793.2700	796.3100
17	800.2400	800.2400	797.6700	792.5800	792.5900	791.2900	790.0800	789.0900	791.9200	790.8800	793.5700	796.3500
18	800.1200	800.2400	797.6000	792.5800	792.5900	791.2400	790.0800	789.0000	791.9200	790.9000	793.7700	796.3500
19	800.1200	799.9700	797.6000	792.5800	792.5900	791.2400	789.9800	789.0000	791.9200	791.1600	793.7700	796.3500
20	800.5500	799.9700	797.6000	792.5900	792.5700	791.2400	789.9300	789.0300	791.9200	791.1600	793.7700	796.3500
21	800.5500	799.9700	797.6000	792.5600	792.5700	791.1900	789.8000	789.0300	791.9200	791.1600	793.7700	796.3500
22	801.0000	799.8000	796.0200	792.6000	792.5700	791.0700	789.7300	789.0300	791.9200	791.1600	793.7700	796.3500
23	801.0000	799.0300	795.4400	792.5800	792.5700	791.0400	789.7000	789.0300	791.9200	791.1600	793.7700	796.3500

24	801.0000	799.0000	795.0100	792.5800	792.5700	790.9800	789.7000	789.0300	791.6200	791.1600	793.7700	796.3500
25	800.8400	799.0000	793.5000	792.5800	792.5500	790.9400	789.7000	789.0000	791.6200	791.1800	793.8700	796.3500
26	800.8000	799.0000	793.1000	792.5800	792.5500	790.9400	789.6000	789.0000	791.6200	791.1600	793.8700	796.3500
27	800.4800	799.0000	793.1000	792.6100	792.5400	790.9400	789.5200	789.0000	790.9400	791.1600	793.8700	796.1500
28	800.2400	799.0000	793.1000	792.5900	792.5100	790.9400	789.4200	789.0000	791.3500	791.1600	793.8700	796.1100
29	800.1200		793.0000	792.5900	792.5100	790.7400	789.3200	789.0000	791.3500	791.1600	793.8000	796.1100
30	800.1200		792.5000	792.5900	792.5100	790.7000	789.3200	788.7000	791.3500	791.1600	793.8000	795.9600
31	800.1200		792.5000		792.5100		789.3200	788.6100		791.1600		796.1700

РОСІЙСЬКИЙ РУБЛЬ

За 10 RUR

Число	Січень	Лютий	Березень	Квітень	Травень	Червень	Липень	Серпень	Вересень	Жовтень	Листопад	Грудень
01	2.6402	2.6286	2.6599	2.6868	2.7061	2.5781	2.5293	2.6121	2.5551	2.5924	2.5700	2.5334
02	2.6402	2.6314	2.6696	2.6920	2.7061	2.5507	2.5211	2.6146	2.5604	2.5924	2.5729	2.5236
03	2.6402	2.6506	2.6636	2.6920	2.7061	2.5411	2.5211	2.6145	2.5738	2.5924	2.5715	2.5325
04	2.6402	2.6780	2.6779	2.6920	2.7061	2.5653	2.5211	2.6333	2.5738	2.5926	2.5738	2.5325
05	2.6402	2.6666	2.6773	2.6920	2.7187	2.5653	2.5359	2.6484	2.5738	2.5938	2.5738	2.5325
06	2.6453	2.6666	2.6773	2.7122	2.6703	2.5653	2.5423	2.6423	2.5766	2.5989	2.5738	2.5403
07	2.6453	2.6666	2.6773	2.7102	2.6161	2.5496	2.5419	2.6423	2.5863	2.6461	2.5738	2.5438
08	2.6453	2.6260	2.6773	2.7051	2.6161	2.4925	2.5431	2.6423	2.5733	2.6693	2.5721	2.5468
09	2.6453	2.6240	2.6758	2.6960	2.6161	2.5046	2.5546	2.6449	2.5603	2.6693	2.5701	2.5450
10	2.6453	2.6369	2.6837	2.6960	2.6161	2.4954	2.5546	2.6460	2.5609	2.6693	2.5633	2.5664
11	2.6453	2.6483	2.6854	2.6960	2.5801	2.5074	2.5546	2.6279	2.5609	2.6447	2.5772	2.5664
12	2.7152	2.6590	2.7034	2.7031	2.6106	2.5074	2.5666	2.6122	2.5609	2.6515	2.5960	2.5664
13	2.7226	2.6590	2.7146	2.7387	2.6241	2.5074	2.5591	2.5912	2.5598	2.6299	2.5960	2.5771
14	2.7003	2.6590	2.7146	2.7304	2.6544	2.5172	2.5611	2.5912	2.5774	2.6255	2.5960	2.5738
15	2.7191	2.6534	2.7146	2.7290	2.6544	2.5169	2.5874	2.5912	2.5788	2.6423	2.5769	2.5901
16	2.7191	2.6479	2.7191	2.7396	2.6544	2.5157	2.5852	2.5937	2.5761	2.6423	2.5703	2.5922
17	2.7191	2.6571	2.7109	2.7396	2.6369	2.5397	2.5852	2.5855	2.5527	2.6423	2.5553	2.5895
18	2.7067	2.6696	2.7322	2.7396	2.5818	2.5372	2.5852	2.5910	2.5527	2.6255	2.5321	2.5895
19	2.7034	2.6565	2.7294	2.7300	2.6077	2.5372	2.5934	2.5932	2.5527	2.5920	2.5441	2.5895
20	2.7120	2.6565	2.7294	2.7146	2.5821	2.5372	2.5837	2.5901	2.5478	2.6012	2.5441	2.5967
21	2.6960	2.6565	2.7294	2.7200	2.5773	2.5618	2.5975	2.5861	2.5562	2.5690	2.5441	2.5877
22	2.6926	2.6526	2.7208	2.7246	2.5773	2.5745	2.5973	2.5861	2.5479	2.5742	2.5648	2.5924
23	2.6926	2.6501	2.7112	2.7209	2.5773	2.5603	2.5874	2.5861	2.5560	2.5742	2.5610	2.5924
24	2.6926	2.6500	2.6976	2.7209	2.5773	2.5541	2.5874	2.5861	2.5534	2.5742	2.5389	2.6031
25	2.6923	2.6606	2.6829	2.7209	2.5519	2.5502	2.5874	2.5860	2.5534	2.5942	2.5369	2.6031
26	2.6609	2.6587	2.6742	2.7074	2.5217	2.5502	2.5987	2.5537	2.5534	2.6175	2.5376	2.6031
27	2.6407	2.6587	2.6742	2.7249	2.5277	2.5502	2.6056	2.5598	2.5557	2.6025	2.5376	2.6037
28	2.6417	2.6587	2.6742	2.7272	2.5665	2.5502	2.6106	2.5598	2.5851	2.5882	2.5376	2.6145
29	2.6352		2.6868	2.6977	2.5665	2.5445	2.6131	2.5598	2.5860	2.5789	2.5317	2.6299
30	2.6352		2.6746	2.7061	2.5665	2.5347	2.6121	2.5693	2.6029	2.5789	2.5356	2.6218
31	2.6352		2.6989		2.5988		2.6121	2.5718		2.5789		2.6124

**Офіційний курс гривні щодо іноземних валют, який встановлюється
Національним банком України один раз на місяць (за грудень 2010 року)***

№ п/п	Код валюти	Назва валюти	Офіційний курс	№ п/п	Код валюти	Назва валюти	Офіційний курс
1	100 BGL	100 левів (Болгарія)	533.5563	16	434 LYD	100 лівійських динарів	634.1269
2	986 BRL	100 бразильських реалів	460.1206	17	484 MXN	100 мексиканських нових песо	63.4735
3	051 AMD	10000 вірменських драмів	220.9419	18	496 MNT	10000 монгольських тугриків	63.4786
4	410 KRW	1000 вонів Республіки Корея	6.8508	19	554 NZD	100 новозеландських доларів	591.5700
5	704 VND	10000 в'єтнамських донгів	4.0713	20	586 PKR	100 пакистанських рупій	9.2534
6	981 GEL	100 грузинських ларі	450.6898	21	604 PEN	100 перуанських нових сол	281.8392
7	344 HKD	100 доларів Гонконгу	102.2507	22	642 ROL	100 румунських леїв	243.0034
8	818 EGP	100 єгипетських фунтів	137.4498	23	682 SAR	100 саудівських ріялів	211.6913
9	376 ILS	100 ізраїльських нових шекелів	216.1765	24	760 SYP	100 сирійських фунтів	17.0893
10	356 INR	1000 індійських рупій	173.1487	25	901 TWD	100 нових тайваньських доларів	26.0596
11	364 IRR	1000 іранських ріалів	0.7629	26	972 TJS	100 таджицьких сомоні	180.4214
12	368 IQD	100 іракських динарів	0.6805	27	952 XOF	1000 франків КФА	15.9926
13	417 KGS	100 киргизських сомів	16.9437	28	152 CLP	1000 чилійських песо	16.4467
14	414 KWD	100 кувейтських динарів	2813.8958	29	191 HRK	100 хорватських кун	140.4954
15	422 LBP	1000 ліванських фунтів	5.2902	30	255	100 доларів США за розр. із Індією	635.0400

* Курс встановлено з 01.12.2010 року.

Підготовлено департаментом валютного регулювання Національного банку України.

Офіційний курс гривні який встановлюється Національним банком

№ п/п	Код валюти	Назва валюти						
			01.12.2010 р.	02.12.2010 р.	03.12.2010 р.	04.12.2010 р.	05.12.2010 р.	
1	036 AUD	100 австралійських доларів	758.9417	764.6483	767.2301	767.2301	767.2301	
2	826 GBP	100 англійських фунтів стерлінгів	1231.7570	1240.4012	1236.8348	1236.8348	1236.8348	
3	031 AZM	100 азербайджанських манатів	991.8780	991.8780	992.5000	992.5000	992.5000	
4	974 BYR	10 білоруських рублів	0.0262	0.0262	0.0262	0.0262	0.0262	
5	208 DKK	100 датських крон	138.4402	139.6883	140.1628	140.1628	140.1628	
6	840 USD	100 доларів США	793.8000	793.8000	794.0000	794.0000	794.0000	
7	233 EEK	100 естонських крон*	65.9428	66.5364	66.7562	66.7562	66.7562	
8	352 ISK	100 ісландських крон	3.5579	3.5899	3.6017	3.6017	3.6017	
9	124 CAD	100 канадських доларів	775.4256	779.2430	785.8754	785.8754	785.8754	
10	398 KZT	100 казахстанських тенге	5.3788	5.3770	5.3765	5.3765	5.3765	
11	428 LVL	100 латвійських латів	1454.6472	1466.9138	1471.7585	1471.7585	1471.7585	
12	440 LTL	100 литовських літів	298.8245	301.5143	302.5101	302.5101	302.5101	
13	498 MDL	100 молдовських лей	65.4815	65.1671	65.1776	65.1776	65.1776	
14	578 NOK	100 норвезьких крон	127.5221	129.1649	129.5914	129.5914	129.5914	
15	985 PLN	100 польських злотих	253.5587	258.9594	260.7682	260.7682	260.7682	
16	643 RUB	10 російських рублів	2.5334	2.5236	2.5325	2.5325	2.5325	
17	702 SGD	100 сингапурських доларів	599.2109	606.1182	605.5815	605.5815	605.5815	
18	792 TRL	100 турецьких лір	525.2132	530.8866	532.9117	532.9117	532.9117	
19	795 TMM	100 туркменських манатів	278.5263	278.5263	278.5965	278.5965	278.5965	
20	348 HUF	1000 угорських форинтів	36.3073	37.1214	37.4711	37.4711	37.4711	
21	860 UZS	100 узбецьких сумів	0.4858	0.4858	0.4860	0.4860	0.4860	
22	203 CZK	100 чеських крон	41.4121	41.7078	41.7636	41.7636	41.7636	
23	752 SEK	100 шведських крон	112.4986	113.7283	114.1151	114.1151	114.1151	
24	756 CHF	100 швейцарських франків	794.2889	790.0051	793.6983	793.6983	793.6983	
25	156 CNY	100 юанів женьміньбі (Китай)	119.0636	119.1290	119.1965	119.1965	119.1965	
26	392 JPY	1000 японських єн	94.6588	94.3253	94.1252	94.1252	94.1252	
27	978 EUR	100 євро	1031.7812	1041.0687	1044.5070	1044.5070	1044.5070	
28	960 XDR	100 СПЗ	1211.1614	1214.4764	1215.6696	1215.6696	1215.6696	
			16.12.2010 р.	17.12.2010 р.	18.12.2010 р.	19.12.2010 р.	20.12.2010 р.	21.12.2010 р.
1	036 AUD	100 австралійських доларів	791.8057	788.3109	788.3109	788.3109	786.3867	791.2344
2	826 GBP	100 англійських фунтів стерлінгів	1247.3563	1243.2433	1243.2433	1243.2433	1239.6080	1237.2505
3	031 AZM	100 азербайджанських манатів	997.0076	997.0577	997.0577	997.0577	997.0577	996.9329
4	974 BYR	10 білоруських рублів	0.0265	0.0265	0.0265	0.0265	0.0265	0.0265
5	208 DKK	100 датських крон	142.7707	141.4987	141.4987	141.4987	141.7434	140.5336
6	840 USD	100 доларів США	796.3100	796.3500	796.3500	796.3500	796.3500	796.3500
7	233 EEK	100 естонських крон*	67.9937	67.3762	67.3762	67.3762	67.4882	66.9130
8	352 ISK	100 ісландських крон	3.6685	3.6352	3.6352	3.6352	3.6412	3.6102
9	124 CAD	100 канадських доларів	791.5701	792.8165	792.8165	792.8165	790.5076	786.2431
10	398 KZT	100 казахстанських тенге	5.4016	5.4019	5.4019	5.4019	5.4019	5.4048
11	428 LVL	100 латвійських латів	1499.0421	1485.2186	1485.2186	1485.2186	1487.6868	1475.8406
12	440 LTL	100 литовських літів	308.1181	305.3198	305.3198	305.3198	305.8272	303.2210
13	498 MDL	100 молдовських лей	66.4494	66.5922	66.5922	66.5922	66.6407	66.3708
14	578 NOK	100 норвезьких крон	135.2492	133.5286	133.5286	133.5286	133.7929	133.1927
15	985 PLN	100 польських злотих	267.4183	264.9430	264.9430	264.9430	265.3299	261.9630
16	643 RUB	10 російських рублів	2.5922	2.5895	2.5895	2.5895	2.5967	2.5877
17	702 SGD	100 сингапурських доларів	607.8563	605.6579	605.6579	605.6579	605.9334	604.6557
18	792 TRL	100 турецьких лір	524.6684	521.2917	521.2917	521.2917	518.3644	511.4613
19	795 TMM	100 туркменських манатів	279.4070	279.4211	279.4211	279.4211	279.4211	279.4211
20	348 HUF	1000 угорських форинтів	38.7383	38.5169	38.5169	38.5169	38.7153	38.0949
21	860 UZS	100 узбецьких сумів	0.4865	0.4865	0.4865	0.4865	0.4865	0.4860
22	203 CZK	100 чеських крон	42.2926	41.9085	41.9085	41.9085	41.8733	41.4392
23	752 SEK	100 шведських крон	117.1689	116.6405	116.6405	116.6405	117.0389	116.5103
24	756 CHF	100 швейцарських франків	829.4637	820.4593	820.4593	820.4593	828.9842	824.5089
25	156 CNY	100 юанів женьміньбі (Китай)	119.6476	119.5125	119.5125	119.5125	119.6528	119.3118
26	392 JPY	1000 японських єн	95.0903	94.7347	94.7347	94.7347	94.9092	95.0919
27	978 EUR	100 євро	1063.8702	1054.2081	1054.2081	1054.2081	1055.9601	1046.9613
28	960 XDR	100 СПЗ	1225.6127	1222.0592	1222.0592	1222.0592	1222.9713	1219.8634

* З 01.01.2011 р. на території Естонії замість естонської крони в ролі нової грошової одиниці запроваджується євро.

щодо іноземних валют, України щоденно (за грудень 2010 року)

Офіційний курс										
	06.12.2010 р.	07.12.2010 р.	08.12.2010 р.	09.12.2010 р.	10.12.2010 р.	11.12.2010 р.	12.12.2010 р.	13.12.2010 р.	14.12.2010 р.	15.12.2010 р.
	778.7958	785.5869	791.8815	778.6237	782.2350	782.2350	782.2350	786.1098	788.0043	796.4286
	1240.5629	1247.5551	1255.0204	1254.4338	1253.5171	1253.5171	1253.5171	1258.2077	1250.5337	1260.6404
	992.9982	995.4722	994.6216	994.7954	995.1690	995.1690	995.1690	995.3817	995.2572	997.0076
	0.0262	0.0264	0.0264	0.0263	0.0264	0.0264	0.0264	0.0264	0.0264	0.0266
	141.1527	141.8220	142.5827	140.7988	140.9292	140.9292	140.9292	141.2927	141.5437	143.5337
	794.2000	795.8800	795.2000	795.1400	795.1400	795.1400	795.1400	795.3100	795.3100	796.3100
	67.2349	67.5501	67.9142	67.0807	67.1518	67.1518	67.1518	67.3187	67.4356	68.3754
	3.6276	3.6446	3.6642	3.6193	3.6231	3.6231	3.6231	3.6321	3.6384	3.6891
	792.8234	790.7591	793.8337	785.5586	786.8040	786.8040	786.8040	787.7560	789.8329	790.6603
	5.3808	5.3936	5.3912	5.3930	5.3952	5.3952	5.3952	5.3960	5.3993	5.4057
	1482.3127	1489.0513	1497.0777	1478.9133	1480.4819	1480.4819	1480.4819	1484.1603	1487.1568	1507.4574
	304.6795	306.1077	307.7577	303.9808	304.3032	304.3032	304.3032	305.0592	305.5890	309.8478
	65.0259	64.9422	64.6993	64.5024	64.4757	64.4757	64.4757	64.6473	64.9694	65.6891
	131.4175	132.4721	133.3951	131.8160	132.0802	132.0802	132.0802	132.7003	133.1152	135.4917
	263.3153	262.9830	264.8817	258.3085	260.6868	260.6868	260.6868	261.3928	262.7597	268.1309
	2.5403	2.5438	2.5468	2.5450	2.5664	2.5664	2.5664	2.5771	2.5738	2.5901
	607.5641	609.3564	610.5290	603.6259	605.7293	605.7293	605.7293	608.1809	608.0434	612.8444
	530.9632	535.9135	539.0209	531.8393	528.4404	528.4404	528.4404	530.7142	528.3614	529.7299
	278.6667	279.2561	279.0175	278.9965	278.9965	278.9965	278.9965	279.0561	279.0561	279.4070
	37.8375	37.7272	38.2239	37.6398	37.8780	37.8780	37.8780	37.8616	37.9082	38.5765
	0.4861	0.4866	0.4862	0.4862	0.4862	0.4862	0.4862	0.4863	0.4859	0.4865
	42.0496	42.2046	42.3880	41.8328	41.9056	41.9056	41.9056	41.8428	41.9238	42.5182
	115.2684	115.9994	116.7977	114.7288	115.0693	115.0693	115.0693	115.6503	115.3610	117.1993
	800.4240	807.8024	813.5245	803.6637	804.5161	804.5161	804.5161	810.3620	812.4569	828.3079
	119.1903	119.7097	119.6758	119.3605	119.4803	119.4803	119.4803	119.4945	119.2907	119.6545
	94.8942	96.0320	96.2262	94.4891	94.6404	94.6404	94.6404	95.0639	94.5888	95.8383
	1051.9973	1056.9286	1062.6258	1049.5848	1050.6980	1050.6980	1050.6980	1053.3086	1055.1378	1069.8425
	1220.3836	1225.0188	1228.8179	1221.5295	1220.2342	1220.2342	1220.2342	1223.4597	1223.1417	1233.4093
	22.12.2010 р.	23.12.2010 р.	24.12.2010 р.	25.12.2010 р.	26.12.2010 р.	27.12.2010 р.	28.12.2010 р.	29.12.2010 р.	30.12.2010 р.	31.12.2010 р.
	794.6586	794.4717	797.2654	797.2654	797.2654	799.0169	797.5064	805.6965	805.8367	808.4057
	1232.0339	1229.5974	1226.5405	1226.5405	1226.5405	1227.4916	1226.9976	1230.8479	1224.4678	1229.1488
	997.0577	997.0577	997.0577	997.0577	997.0577	997.0570	997.0069	997.3816	997.0688	997.8318
	0.0265	0.0265	0.0265	0.0265	0.0265	0.0265	0.0265	0.0265	0.0265	0.0265
	140.6040	140.1181	139.5883	139.5883	139.5883	139.9328	140.3116	140.9191	140.2926	141.8375
	796.3500	796.3500	796.3500	796.3500	796.3500	796.1500	796.1100	796.1100	795.9600	796.1700
	66.9537	66.7349	66.4906	66.4906	66.4906	66.6520	66.8369	67.1371	66.8243	67.5747
	3.6124	3.6006	3.5874	3.5874	3.5874	3.5961	3.6061	3.6223	3.6054	3.6459
	781.2069	783.7968	783.8105	783.8105	783.8105	787.9094	789.8566	794.5444	794.8104	796.4699
	5.4078	5.4100	5.4126	5.4126	5.4126	5.4108	5.4010	5.4003	5.3982	5.4014
	1476.9469	1471.0822	1466.5233	1466.5233	1466.5233	1470.0830	1474.5771	1479.9481	1473.2606	1489.5939
	303.4055	302.4137	301.3067	301.3067	301.3067	302.0380	302.8760	304.2363	302.8189	306.2192
	65.8173	65.6957	65.7890	65.7890	65.7890	65.8329	65.6569	65.3991	65.4115	65.5074
	133.2483	132.6525	132.7487	132.7487	132.7487	133.2580	133.4742	134.2364	133.8933	135.2237
	262.2930	261.5143	261.4080	261.4080	261.4080	262.9875	263.0008	263.7840	263.5876	266.6617
	2.5924	2.5924	2.6031	2.6031	2.6031	2.6037	2.6145	2.6299	2.6218	2.6124
	606.3544	608.2095	609.4977	609.4977	609.4977	612.5562	611.7403	614.6318	613.5272	617.1572
	511.5476	512.9816	512.4380	512.4380	512.4380	514.0110	513.7405	510.8282	508.9185	512.3637
	279.4211	279.4211	279.4211	279.4211	279.4211	279.3509	279.3368	279.3368	279.2842	279.3579
	38.0116	37.8050	37.3649	37.3649	37.3649	37.3523	37.5057	37.6309	37.4221	37.8966
	0.4860	0.4860	0.4860	0.4860	0.4860	0.4859	0.4854	0.4854	0.4853	0.4855
	41.4759	41.3044	41.1125	41.1125	41.1125	41.1749	41.2533	41.4304	41.3875	41.8904
	116.6656	116.2622	116.0718	116.0718	116.0718	116.0235	116.4931	116.7601	116.3234	117.3060
	830.5704	835.2057	828.7673	828.7673	828.7673	826.4994	828.2671	839.5006	837.5976	847.5461
	119.5916	119.8217	119.8769	119.8769	119.8769	120.1374	120.0627	120.1715	120.2140	120.6167
	95.2362	95.2019	95.4889	95.4889	95.4889	96.0027	96.0391	97.0857	96.8213	97.6824
	1047.5984	1044.1741	1040.3516	1040.3516	1040.3516	1042.8769	1045.7701	1050.4671	1045.5731	1057.3138
	1219.1855	1218.9466	1217.9529	1217.9529	1217.9529	1217.6470	1217.5859	1219.4696	1220.3540	1226.1295

Підготовлено департаментом валютного регулювання Національного банку України.

Спеціально для "Вісника НБУ"/

Офіційний список банків України, включених до Державного реєстру банків

*Повний перелік зареєстрованих банків України та основні відомості про них за станом на 1 січня 2011 року. Банки розміщено за регіонами та за номерами реєстрації. Назви банків подано за орфографією їхніх статутів. Символом * позначено банки, які не мають банківської ліцензії та письмового дозволу НБУ на здійснення операцій. Символами ** позначено банки, які перебувають у стадії ліквідації або реорганізації.*

За станом на 1 січня 2011 р.

№ п/п	Назва банку	Вид товариства	Зареєстрований статутний капітал, грн.	Дата реєстрації банку	Номер реєстрації	Юридична адреса	Кількість філій
1	2	3	4	5	6	7	8
м. Київ і Київська область							
1	ПУБЛІЧНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "УКРСОЦБАНК"	ПАТ	1 270 000 000	27.09.1991 р.	3	м. Київ, вул. Ковпака, 29	6
2	Відкрите акціонерне товариство "Державний ощадний банк України"	ВАТ	13 892 000 000	31.12.1991 р.	4	м. Київ, вул. Госпітальна, 12-г	254
3	Публічне акціонерне товариство "Державний експортно-імпорتنний банк України"	ПАТ	16 393 510 071	23.01.1992 р.	5	м. Київ, вул. Горького, 127	29
4	Акціонерне товариство "Український інноваційний банк"	ВАТ	204 423 415	02.10.1991 р.	9	м. Київ, вул. Інститутська, 12-а	21
5	Публічне акціонерне товариство "СЕБ Банк"	ПАТ	675 688 819	02.10.1991 р.	11	м. Київ, вул. Червоноармійська, 10	–
6	Публічне акціонерне товариство "РОДОВІД БАНК"	ПАТ	8 409 297 999.6	07.10.1991 р.	16	м. Київ, вул. Північно-Сирецька, 1–3	–
7	Публічне акціонерне товариство "Легбанк"	ПАТ	56 500 000	08.10.1991 р.	17	м. Київ, вул. Жилинська, 27	–
8	Публічне акціонерне товариство "БРОКБІЗНЕСБАНК"	ПАТ	1 981 800 000	07.10.1991 р.	18	м. Київ, просп. Перемоги, 41	22
9	Публічне акціонерне товариство "ФІНЕКСБАНК"	ПАТ	72 474 000	08.10.1991 р.	19	м. Київ, просп. Повітрофлотський, 54	–
10	Акціонерний комерційний банк "Трансбанк" **	ВАТ	65 000 000	09.10.1991 р.	22	м. Київ, вул. Фізкультури, 9	4
11	Акціонерне товариство "Градобанк" **	ВАТ	96 000 000	09.10.1991 р.	23	м. Київ, вул. Анрі Барбюса, 9-а	7
12	Акціонерний банк "Банк регіонального розвитку" **	ВАТ	84 682 763	14.10.1991 р.	29	м. Київ, вул. Дегтярівська, 8-а	1
13	ПУБЛІЧНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "БАНК КІПРУ"	ПАТ	541 000 000	21.10.1991 р.	43	м. Київ, вул. Урицького, 45	–
14	Публічне акціонерне товариство "Акціонерний банк "Бізнес Стандарт"	ПАТ	165 000 000	21.10.1991 р.	45	м. Київ, вул. Куренівська, 15-а	–
15	Публічне акціонерне товариство "БАНК "ТАВРИКА"	ПАТ	250 000 000	24.10.1991 р.	53	м. Київ, вул. Дмитрівська, 92–94	–
16	Публічне акціонерне товариство "Банк "Фінанси та Кредит"	ПАТ	2 000 000 000	30.10.1991 р.	63	м. Київ, вул. Артема, 60	16
17	ПУБЛІЧНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "ЕНЕРГОБАНК"	ПАТ	219 450 840	31.10.1991 р.	68	м. Київ, вул. Воздвиженська, 56	9
18	Публічне акціонерне товариство "Сведбанк"	ПАТ	5 440 927 662	31.10.1991 р.	69	м. Київ, вул. Симона Петлюри, 30	–
19	Публічне акціонерне товариство "Комерційний банк "Експобанк"	ПАТ	304 230 812	26.12.1991 р.	75	м. Київ, вул. Дмитрівська, 18/24	6
20	Відкрите акціонерне товариство Акціонерний банк "Старокиївський банк"	ВАТ	30 210 000	31.12.1991 р.	79	м. Київ, вул. Микільсько-Ботанічна, 6/8	–
21	Публічне акціонерне товариство "Грін Банк"	ПАТ	56 650 000	09.01.1992 р.	81	м. Київ, вул. Стельмаха, 10-а	–
22	Публічне акціонерне товариство "ТММ-Банк"	ПАТ	66 000 000	20.01.1992 р.	82	м. Київ, вул. Панельна, 5	–
23	Публічне акціонерне товариство "Український Професійний Банк"	ПАТ	500 000 000	30.01.1992 р.	83	м. Київ, вул. Марини Раскової, 15	–
24	Публічне акціонерне товариство "Банк Альянс"	ПАТ	44 779 000	10.03.1992 р.	89	м. Київ, просп. Оболонський, 26	–
25	ПУБЛІЧНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО КОМЕРЦІЙНИЙ БАНК "ІНТЕРБАНК"	ПАТ	36 050 000	23.03.1992 р.	93	м. Київ, вул. Корольова, 5-а	–
26	Публічне акціонерне товариство "Райффайзен Банк Аваль"	ПАТ	3 002 774 908	27.03.1992 р.	94	м. Київ, вул. Лескова, 9	25
27	Відкрите акціонерне товариство Комерційний банк "Національний стандарт" **	ВАТ	82 160 467	16.05.1992 р.	110	м. Київ, вул. Фрунзе, 47	–
28	ПУБЛІЧНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "ВСЕУКРАЇНСЬКИЙ АКЦІОНЕРНИЙ БАНК"	ПАТ	698 619 132	02.07.1992 р.	120	м. Київ, вул. Зоологічна, 5	–

* Банки, які не мають банківської ліцензії та письмового дозволу НБУ на здійснення операцій.

** Банки, які перебувають у стадії ліквідації або реорганізації.

1	2	3	4	5	6	7	8
29	Публічне акціонерне товариство "Акціонерний комерційний промислово-інвестиційний банк"	ПАТ	5 298 714 520	26.08.1992 р.	125	м. Київ, пров. Шевченка, 12	111
30	Публічне акціонерне товариство "ВТБ Банк"	ПАТ	5 415 784 405	11.11.1992 р.	128	м. Київ, бул. Тараса Шевченка / вул. Пушкінська, 8/26	–
31	ПУБЛІЧНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "БТА БАНК"	ПАТ	1 500 000 000	10.12.1992 р.	133	м. Київ, вул. Жилианська, 75	–
32	Публічне акціонерне товариство "Банк "Український капітал"	ПАТ	60 000 000	25.12.1992 р.	138	м. Київ, просп. Перемоги, 67	–
33	Публічне акціонерне товариство комерційний банк "ПРАВЕКС-БАНК"	ПАТ	905 741 102	29.12.1992 р.	139	м. Київ, Кловський Узвіз, 9/2	1
34	Публічне акціонерне товариство "ІНДУСТРІАЛЬНО-ЕКСПОРТНИЙ БАНК"	ПАТ	1 050 000 000	10.02.1993 р.	149	м. Київ, вул. Пушкінська, 42/4	–
35	Акціонерний комерційний банк "Європейський"***	ВАТ	287 000 000	03.03.1993 р.	152	м. Київ, вул. Почайнинська, 38/44	–
36	Публічне акціонерне товариство "АЛЬФА-БАНК"	ПАТ	3 715 997 295	24.03.1993 р.	158	м. Київ, вул. Десятинна, 4/6	–
37	Товариство з обмеженою відповідальністю "Український промисловий банк"***	ТОВ	836 250	21.04.1993 р.	164	м. Київ, бул. Лесі Українки, 26	26
38	Публічне акціонерне товариство Банк "Контракт"	ПАТ	36 225 645	18.05.1993 р.	168	м. Київ, вул. Воздвиженська, 58	–
39	Публічне акціонерне товариство "Корпоративний та Інвестиційний Банк Креді Агріколь"	ПАТ	172 928 760	19.05.1993 р.	169	м. Київ, вул. Володимирська, 23-а	–
40	Публічне акціонерне товариство "Акціонерний комерційний банк "КІІВ"	ПАТ	3 567 544 000	19.05.1993 р.	171	м. Київ, вул. Б.Хмельницького, 16–22	–
41	ПУБЛІЧНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "КОМЕРЦІЙНИЙ БАНК "ХРЕЩАТИК"	ПАТ	728 860 704	19.05.1993 р.	172	м. Київ, вул. Хрещатик, 8-а	18
42	Публічне акціонерне товариство Акціонерний комерційний банк "Аркада"	ПАТ	220 445 042	23.06.1993 р.	177	м. Київ, вул. Ольгинська, 3	–
43	Публічне акціонерне товариство акціонерний банк "Укргазбанк"	ПАТ	5 700 000 000	21.07.1993 р.	183	м. Київ, вул. Єрванська, 1	11
44	Акціонерний комерційний банк "Східно-Європейський банк"***	ВАТ	60 000 000	27.08.1993 р.	195	м. Київ, бул. Дружби Народів, 17/5	6
45	ПУБЛІЧНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "БАНК НАРОДНИЙ КАПІТАЛ"	ПАТ	48 855 590	21.09.1993 р.	198	м. Київ, бул. І.Лепсе, 4	–
46	Відкрите акціонерне товариство Банк "БІГ Енергія"***	ВАТ	100 000 000	29.09.1993 р.	199	м. Київ, вул. Комінтерну, 15	7
47	ПУБЛІЧНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "АКЦІОНЕРНИЙ БАНК "УКООСПІЛКА"	ПАТ	42 626 325	25.10.1993 р.	204	м. Київ, вул. Хрещатик, 7/11	9
48	Відкрите акціонерне товариство комерційний банк "Надра"	ВАТ	390 362 660	26.10.1993 р.	205	м. Київ, вул. Артема, 15	26
49	Публічне акціонерне товариство "Банк "Національні інвестиції"	ПАТ	75 000 000	09.11.1993 р.	210	м. Київ, вул. Володимирська, 54	–
50	Акціонерний банк "Діамант"	ВАТ	210 000 000	17.11.1993 р.	212	м. Київ, Контрактова площа, 10-а	–
51	Відкрите акціонерне товариство "Європейський банк раціонального фінансування"	ВАТ	153 000 000	24.11.1993 р.	214	м. Київ, вул. Володимирська / пров. Рильський, 18/2	2
52	Акціонерний комерційний банк "Юнекс"	ВАТ	292 000 000	03.12.1993 р.	216	м. Київ, вул. Почайнинська, 38	–
53	Публічне акціонерне товариство "Комерційний Індустріальний Банк"	ПАТ	61 276 684	03.12.1993 р.	219	м. Київ, вул. Воровського, 6	–
54	Публічне акціонерне товариство Акціонерний Банк "Синтез" **	ПАТ	93 912 000	24.12.1993 р.	221	м. Київ, вул. Івана Кудрі, 5	5
55	Публічне акціонерне товариство "Аграрний комерційний банк"	ПАТ	93 112 000	24.12.1993 р.	222	м. Київ, вул. Димитрова, 9-а	–
56	Публічне акціонерне товариство "Універсал Банк"	ПАТ	1 141 711 970	20.01.1994 р.	226	м. Київ, вул. Автозаводська, 54/19	–
57	ВІДКРИТЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "БГ БАНК"	ВАТ	265 000 000	26.01.1994 р.	229	м. Київ, вул. Дегтярівська, 48	–
58	ПУБЛІЧНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "БАНК ФОРУМ"	ПАТ	4 434 618 920	31.01.1994 р.	231	м. Київ, бул. Верховної Ради, 7	–
59	Публічне акціонерне товариство "ПІРЕУС БАНК МКБ"	ПАТ	742 092 220	31.01.1994 р.	234	м. Київ, Контрактова площа, 4	–
60	Публічне акціонерне товариство "Банк Велес"	ПАТ	58 000 000	18.03.1994 р.	239	м. Київ, вул. Героїв Севастополя, 48	–
61	Публічне акціонерне товариство "Акціонерний банк "Експрес-Банк"	ПАТ	248 767 757	12.04.1994 р.	243	м. Київ, Повітрофлотський просп., 25	8
62	ПУБЛІЧНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО КОМЕРЦІЙНИЙ БАНК "ТК КРЕДИТ"	ПАТ	101 828 750	28.04.1994 р.	245	м. Київ, вул. Дмитрівська, 18/24	–
63	Публічне акціонерне товариство "Інтеграл-банк"	ПАТ	100 000 000	30.09.1994 р.	250	м. Київ, просп. Перемоги, 52/2	1
64	ПУБЛІЧНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "БАНК НАЦІОНАЛЬНИЙ КРЕДИТ"	ПАТ	88 085 000	31.01.1996 р.	255	м. Київ, вул. Тургенєвська, 52/58	–
65	ПУБЛІЧНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "УКРГАЗПРОМБАНК"	ПАТ	41 400 000	27.03.1996 р.	256	м. Київ, Дніпровська Набережна, 13	–
66	Акціонерний банк "Київська Русь"	ЗАТ	276 080 000	30.05.1996 р.	258	м. Київ, вул. Хорива, 11-а	7
67	Публічне акціонерне товариство "Банк Петрокоммерц-Україна"	ПАТ	113 040 000	26.09.1996 р.	262	м. Київ, вул. Велика Житомирська, 20	–

1	2	3	4	5	6	7	8
68	Публічне акціонерне товариство "Терра Банк"	ПАТ	257 141 000	18.10.1996 р.	263	м. Київ, Кудрявський Узвіз, 2	–
69	Публічне акціонерне товариство "Банк "КЛІРИНГОВИЙ ДІМ"	ПАТ	439 692 500	30.12.1996 р.	264	м. Київ, вул. Борисоглібська, 5, літера А	1
70	Публічне акціонерне товариство "Кредитпромбанк"	ПАТ	1 838 334 700	20.05.1997 р.	266	м. Київ, бул. Дружби Народів, 38	12
71	Публічне Акціонерне товариство "Перший Інвестиційний Банк"	ПАТ	230 000 000	20.06.1997 р.	267	м. Київ, Московський проспект, 6	–
72	Публічне акціонерне товариство "ІНГ Банк Україна"	ПАТ	731 298 045	15.12.1997 р.	271	м. Київ, вул. Спаська, 30-а	–
73	Публічне акціонерне товариство "ОТП Банк"	ПАТ	2 868 190 522	02.03.1998 р.	273	м. Київ, вул. Жилинська, 43	–
74	Публічне акціонерне товариство "Сітібанк"	ПАТ	66 500 000	11.05.1998 р.	274	м. Київ, вул. Дмитрова, 16-г	–
75	ПУБЛІЧНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "ПРОКРЕДИТ БАНК"	ПАТ	298 333 225	28.12.2000 р.	276	м. Київ, просп. Перемоги, 107-а	–
76	ПУБЛІЧНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "ДОЧІРНІЙ БАНК СБЕРБАНКУ РОСІЇ"	ПАТ	2 310 228 500	15.06.2001 р.	277	м. Київ, вул. Володимирська, 46	–
77	Публічне акціонерне товариство "ПРАЙМ-БАНК"	ПАТ	41 100 000	30.07.2001 р.	278	м. Київ, вул. Михайлівська, 6-а (поштова адреса)	–
78	Публічне акціонерне товариство "АРТЕМ-БАНК"	ПАТ	86 000 000	06.08.2002 р.	280	м. Київ, вул. Артема, 103	–
79	Публічне акціонерне товариство "Комерційний банк "Актив-банк"	ПАТ	312 750 000	06.08.2002 р.	281	м. Київ, вул. Борисоглібська, 3	2
80	Публічне акціонерне товариство "Фортуна-банк"	ПАТ	190 000 000	17.10.2002 р.	282	м. Київ, вул. Боричів Тік, 35-в	–
81	ПУБЛІЧНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "БАНК РЕНЕСАНС КАПІТАЛ"	ПАТ	201 400 000	29.01.2003 р.	285	м. Київ, вул. Раїси Окіпної, 8-б	–
82	Товариство з обмеженою відповідальністю Комерційний банк "АРМА"***	ТОВ	75 000 000	14.10.2003 р.	287	м. Київ, вул. Жилинська, 41-а	2
83	Публічне акціонерне товариство "Комерційний банк "Даніель"	ПАТ	86 412 000	27.11.2003 р.	289	м. Київ, вул. Саксаганського, 3, літера А	–
84	Публічне акціонерне товариство "Банк Столиця"	ПАТ	272 040 150	10.03.2004 р.	290	м. Київ, вул. Маршала Тимошенка, 29-б	–
85	Публічне акціонерне товариство "Акціонерний комерційний банк "Траст-капітал"	ПАТ	33 250 000	10.03.2004 р.	291	м. Київ, вул. Підвисоцького, 7	–
86	Публічне акціонерне товариство "Український банк реконструкції та розвитку"	ПАТ	95 000 000	19.03.2004 р.	292	м. Київ, вул. Олексія Терехіна, 4	–
87	Публічне акціонерне товариство "Український будівельно-інвестиційний банк"	ПАТ	75 770 048	20.04.2004 р.	293	м. Київ, бул. Лесі Українки, 30-в	–
88	Комерційний банк "Українська фінансова група" – товариство з обмеженою відповідальністю**	ТОВ	74 200 000	23.06.2004 р.	294	м. Київ, вул. Фрунзе, 40	–
89	Публічне акціонерне товариство "Банк Камбіо"	ПАТ	77 147 422	30.06.2004 р.	295	м. Київ, вул. Заньковецької / Станіславського, 3/1	2
90	Публічне акціонерне товариство "Платинум Банк"	ПАТ	380 567 201	13.01.2005 р.	296	м. Київ, вул. Амосова, 12	–
91	Публічне акціонерне товариство комерційний банк "ЄВРОБАНК"	ПАТ	66 670 000	18.01.2005 р.	297	м. Київ, бул. Тараса Шевченка, 35	–
92	Публічне акціонерне товариство "Комерційний банк "ФІНАНСОВА ІНІЦІАТИВА"	ПАТ	1 850 000 000	19.01.2005 р.	298	м. Київ, вул. Щорса, 7/9	–
93	Публічне акціонерне товариство "Банк інвестицій та заощаджень"	ПАТ	195 000 000	09.08.2005 р.	300	м. Київ, вул. Мельникова, 83-д	–
94	Публічне акціонерне товариство "БМ Банк"	ПАТ	419 907 850	08.12.2005 р.	301	м. Київ, бул. Тараса Шевченка, 37/122	–
95	Публічне акціонерне товариство "Ерсте Банк"	ПАТ	1 370 500 000	25.01.2006 р.	303	м. Київ, вул. Прорізна, 6	–
96	Публічне акціонерне товариство "Дельта Банк"	ПАТ	510 000 000	15.02.2006 р.	304	м. Київ, вул. Щорса, 36-б	–
97	Публічне акціонерне товариство "Банк Русский Стандарт"	ПАТ	133 000 000	28.02.2006 р.	305	м. Київ, вул. Половецька, 3/42	–
98	Публічне акціонерне товариство "КОНВЕРСБАНК"	ПАТ	95 890 000	06.05.2006 р.	306	м. Київ, вул. Солом'янська, 33	–
99	ПУБЛІЧНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "БАНК БОГУСЛАВ"	ПАТ	180 000 000	04.08.2006 р.	307	м. Київ, вул. Нижньоюрківська, 81	–
100	Відкрите акціонерне товариство Комерційний Банк "Іпобанк" **	ВАТ	200 000 000	10.08.2006 р.	309	м. Київ, вул. Миколи Василенка, 15	–
101	ПУБЛІЧНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "КРЕДИТ ЄВРОПА БАНК"	ПАТ	505 000 000	28.08.2006 р.	310	м. Київ, вул. Володимирська, 101	–
102	Відкрите акціонерне товариство "ВЕСТ ФАЙНЕНС ЕНД КРЕДИТ БАНК"	ВАТ	72 175 000	04.10.2006 р.	311	м. Київ, вул. Ковпака, 17	–
103	Публічне акціонерне товариство "ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ГАЗОВИЙ БАНК"	ПАТ	160 000 000	17.10.2006 р.	312	м. Київ, вул. Лук'янівська, 1	–
104	Публічне акціонерне товариство "ЕРДЕ БАНК"	ПАТ	211 941 110	28.12.2006 р.	313	м. Київ, вул. П.Сагайдачного / Ігорівська, 10/5, літера А	–
105	Відкрите акціонерне товариство "Кредит Оптима Банк"	ВАТ	63 000 000	29.12.2006 р.	314	м. Київ, вул. Дмитрівська, 69	–
106	Публічне акціонерне товариство "Комерційний банк "Преміум"	ПАТ	70 000 000	24.07.2007 р.	315	м. Київ, вул. Бастіонна, 1/36	–
107	Публічне акціонерне товариство Банк "ТРАСТ"	ПАТ	69 000 000	22.08.2007 р.	317	м. Київ, вул. С.Струтинського, 8	–
108	Публічне акціонерне товариство "Комерційний банк "СОЮЗ"	ПАТ	256 000 000	26.11.2007 р.	318	м. Київ, вул. Суворова, 4	–

1	2	3	4	5	6	7	8
109	Публічне акціонерне товариство АСТРА БАНК	ПАТ	1 050 000 000	28.11.2007 р.	319	м. Київ, просп. Героїв Сталін-града, 16-в	–
110	Відкрите акціонерне товариство "Комерційний Банк "Глобус"	ВАТ	160 000 000	29.11.2007 р.	320	м. Київ, пров. Куренівський, 19/5	–
111	Публічне акціонерне товариство "Міжнародний Інвести-ційний Банк"	ПАТ	75 750 000	11.03.2008 р.	321	м. Київ, вул. Івана Мазепи, 34	–
112	ПУБЛІЧНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "ЗЛАТОБАНК"	ПАТ	232 500 000	16.05.2008 р.	323	м. Київ, вул. Б.Хмельницького, 17/52	–
113	Публічне акціонерне товариство "Комерційний банк "Акордбанк"	ПАТ	96 400 000	04.06.2008 р.	324	м. Київ, вул. Стеценка, 6	–
114	ПУБЛІЧНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "БАНК 3/4"	ПАТ	75 000 000	17.07.2008 р.	325	м. Київ, вул. Фрунзе, 25	–
115	Відкрите акціонерне товариство "Комерційний Банк "Стандарт"	ВАТ	85 000 000	31.12.2008 р.	327	м. Київ, вул. Почайнинська, 45	–
116	Публічне акціонерне товариство "Діапазон-Максимум Банк"	ПАТ	110 000 000	17.02.2009 р.	328	м. Київ, просп. Гагаріна Юрія, 17-в	–
117	Публічне акціонерне товариство "АВАНТ-БАНК"	ПАТ	80 000 000	03.03.2009 р.	329	м. Київ, вул. Івана Клименка, 23	–
118	Публічне акціонерне товариство "ВСЕУКРАЇНСЬКИЙ БАНК РОЗВИТКУ"	ПАТ	110 000 000	24.04.2009 р.	330	м. Київ, вул. Чорновола В'ячеслава, 25	–
119	Публічне акціонерне товариство "АПЕКС-БАНК"	ПАТ	120 000 000	08.05.2009 р.	331	м. Київ, вул. Печерська, 2/16	–
120	Відкрите акціонерне товариство "Дойче Банк ДБУ"	ВАТ	228 666 102	19.06.2009 р.	332	м. Київ, вул. Івана Мазепи, 40	–
121	Публічне акціонерне товариство "РАДІКАЛ БАНК"	ПАТ	75 000 000	23.03.2010 р.	333	с. Петропавлівська Борщагівка, вул. Леніна, 2-в	–
122	Публічне акціонерне товариство "Комерційний Банк "Центр"	ПАТ	120 000 000	14.06.2010 р.	334	м. Київ, просп. Науки, 54-б (поштова адреса: вул. Раїси Окіпної, 8-а)	–
123	Публічне акціонерне товариство "БАНК РИНКОВІ ТЕХНОЛОГІЇ"	ПАТ	120 000 000	13.09.2010 р.	335	м. Київ, вул. Фрунзе, 109/2	–
Вінницька область							
–	–	–	–	–	–	–	–
Волинська область							
124 (1)	Публічне акціонерне товариство "Західкомбанк"	ПАТ	174 318 977	11.03.1993 р.	153	м. Луцьк, просп. Перемоги, 15	12
125 (2)	Відкрите акціонерне товариство УніКредит Банк	ВАТ	653 507 670	28.02.1997 р.	265	м. Луцьк, вул. Данила Галиць-кого, 14	1
Дніпропетровська область							
126 (1)	Товариство з обмеженою відповідальністю "Діалогбанк"	ТОВ	62 450 000	04.01.1992 р.	80	м. Дніпропетровськ, вул. Свердлова, 26, позиція 5	–
127 (2)	ПУБЛІЧНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО КОМЕРЦІЙНИЙ БАНК "ПРИВАТБАНК"	ПАТ	8 860 202 432	19.03.1992 р.	92	м. Дніпропетровськ, Набережна Перемоги, 50	35
128 (3)	ПУБЛІЧНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "АКЦІОНЕРНИЙ КОМЕРЦІЙНИЙ БАНК "НОВИЙ"	ПАТ	100 000 000	06.04.1992 р.	101	м. Дніпропетровськ, просп. К.Маркса, 93	–
129 (4)	ПУБЛІЧНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "АКЦЕНТ-БАНК"	ПАТ	125 560 000	30.10.1992 р.	127	м. Дніпропетровськ, вул. Батумська, 11	–
130 (5)	Відкрите акціонерне товариство "Комерційний банк "Причорномор'я"***	ВАТ	85 000 000	21.04.1993 р.	163	м. Дніпропетровськ, просп. Гагаріна, 33	3
131 (6)	ПУБЛІЧНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "БАНК КРЕДИТ ДНІПРО"	ПАТ	315 000 000	07.07.1993 р.	180	м. Дніпропетровськ, вул. Леніна, 17	–
132 (7)	ПУБЛІЧНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "АКЦІОНЕРНИЙ БАНК "РАДАБАНК"	ПАТ	80 000 000	03.12.1993 р.	220	м. Дніпропетровськ, просп. Кірова, 46	–
133 (8)	Публічне акціонерне товариство "Комерційний банк "Земельний Капітал"	ПАТ	38 220 500	31.01.1994 р.	236	м. Дніпропетровськ, просп. Пушкіна, 15	–
134 (9)	ПУБЛІЧНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "ЄКАТЕРИНОСЛАВСЬКИЙ КОМЕРЦІЙНИЙ БАНК"	ПАТ	247 526 310	23.06.1994 р.	248	м. Дніпропетровськ, вул. Артема, 94	2
135 (10)	ПУБЛІЧНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "КЛАСИКБАНК"	ПАТ	220 000 000	06.10.1995 р.	254	м. Дніпропетровськ, вул. Баумана, 10, нежитлове при-міщення № 75	–
136 (11)	ПУБЛІЧНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "ХОУМ КРЕДИТ БАНК"	ПАТ	307 350 000	17.10.2002 р.	283	м. Дніпропетровськ, вул. Кур-сантська, 24	–
137 (12)	ПУБЛІЧНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "СИГМАБАНК"	ПАТ	136 000 000	10.01.2006 р.	302	м. Дніпропетровськ, вул. Бари-кадна, 5/7	–
138 (13)	ПУБЛІЧНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "АКЦІОНЕРНИЙ КОМЕРЦІЙНИЙ БАНК "КОНКОРД"	ПАТ	108 000 000	07.08.2006 р.	308	м. Дніпропетровськ, вул. Артема, 94	–
139 (14)	ПУБЛІЧНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "АКТАБАНК"	ПАТ	297 000 000	23.04.2008 р.	322	м. Дніпропетровськ, вул. Глинки, 7	–
Донецька область							
140 (1)	ПУБЛІЧНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "БАНК ПРОФЕСІЙНОГО ФІНАНСУВАННЯ"	ПАТ	96 250 000	01.10.1991 р.	6	м. Донецьк, просп. Ілліча, 100-а	–

1	2	3	4	5	6	7	8
141 (2)	ПУБЛІЧНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "КОМЕРЦІЙНИЙ БАНК "ПІВДЕНКОМБАНК"	ПАТ	85 000 000	03.10.1991 р.	12	м. Донецьк, просп. Ватутіна, 33-а	5
142 (3)	ПУБЛІЧНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "АКЦІОНЕРНО-КОМЕРЦІЙНИЙ БАНК "КАПІТАЛ"	ПАТ	164 078 085	31.10.1991 р.	65	м. Донецьк, вул. Артема, 63	3
143 (4)	ПУБЛІЧНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "ПЕРШИЙ УКРАЇНСЬКИЙ МІЖНАРОДНИЙ БАНК"	ПАТ	2 522 842 400	23.12.1991 р.	73	м. Донецьк, вул. Університетська, 2-а	11
144 (5)	ПУБЛІЧНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "БАНК ФАМІЛЬНИЙ"	ПАТ	33 586 961	27.12.1991 р.	78	м. Донецьк, просп. Миру, 59	–
145 (6)	ПУБЛІЧНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "ДОНГОРБАНК"	ПАТ	771 650 000	06.04.1992 р.	99	м. Донецьк, вул. Артема, 38	–
146 (7)	ПУБЛІЧНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "УКРАЇНСЬКИЙ БІЗНЕС БАНК"	ПАТ	134 160 000	19.05.1993 р.	170	м. Донецьк, вул. Артема, 125	–
147 (8)	ПУБЛІЧНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "КОМЕРЦІЙНИЙ БАНК "ПРОМЕКОНОМБАНК"	ПАТ	76 200 019	25.08.1993 р.	194	м. Донецьк, просп. Ленінський, 4	2
148 (9)	ПУБЛІЧНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "УНІКОМБАНК"	ПАТ	460 564 375	28.10.2002 р.	284	м. Донецьк, вул. Челюскінців, 202-а	2
149 (10)	ПУБЛІЧНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "КОМЕРЦІЙНИЙ БАНК "УКРАЇНСЬКИЙ ФІНАНСОВИЙ СВІТ"	ПАТ	143 000 000	12.11.2003 р.	288	м. Донецьк, просп. Миру, 5-б	–
150 (11)	ПУБЛІЧНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ПРОМИСЛОВИЙ БАНК"	ПАТ	74 500 000	13.08.2008 р.	326	м. Донецьк, вул. Рози Люксембург, 40	–
Житомирська область							
–	–	–	–	–	–	–	–
Закарпатська область							
151 (1)	Публічне акціонерне товариство "Комерційний інвестиційний банк"	ПАТ	100 000 000	16.12.1992 р.	135	м. Ужгород, вул. Гойди, 10	–
Запорізька область							
152 (1)	ПУБЛІЧНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО АКЦІОНЕРНИЙ КОМЕРЦІЙНИЙ БАНК "ІНДУСТРІАЛБАНК"	ПАТ	607 798 055	16.10.1991 р.	36	м. Запоріжжя, вул. 40 років Радянської України, 39-д	8
153 (2)	КОМЕРЦІЙНИЙ АКЦІОНЕРНИЙ БАНК "СЛОВ'ЯНСЬКИЙ" **	ВАТ	24 012 787	21.10.1991 р.	44	м. Запоріжжя, вул. Кремлівська, 8	–
154 (3)	Публічне акціонерне товариство "МетаБанк"	ПАТ	34 550 580	12.07.1993 р.	182	м. Запоріжжя, просп. Металургів, 30	–
155 (4)	Публічне акціонерне товариство "МОТОР-БАНК"	ПАТ	110 000 000	10.08.2007 р.	316	м. Запоріжжя, просп. Моторобудівників, 54-б	–
Івано-Франківська область							
156 (1)	Публічне акціонерне товариство "Плюс Банк"	ПАТ	147 000 000	22.10.1991 р.	46	м. Івано-Франківськ, вул. Галицька, 7	–
Кіровоградська область							
–	–	–	–	–	–	–	–
АР Крим і м. Севастополь							
157 (1)	Відкрите акціонерне товариство "Європейський банк розвитку та заощаджень"***	ВАТ	100 000 000	23.12.1991 р.	74	м. Сімферополь, вул. К.Лібкнехта, 5	5
158 (2)	ПУБЛІЧНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "ЧОРНОМОРСЬКИЙ БАНК РОЗВИТКУ ТА РЕКОНСТРУКЦІЇ"	ПАТ	47 107 000	22.06.1992 р.	118	м. Сімферополь, вул. Більшовицька, 24	2
159 (3)	Публічне акціонерне товариство Банк "Морський"	ПАТ	78 461 275	17.05.1994 р.	246	м. Севастополь, вул. Брестська, 18-а	1
Луганська область							
160 (1)	АКЦІОНЕРНИЙ БАНК "УКРАЇНСЬКИЙ КОМУНАЛЬНИЙ БАНК"	ВАТ	56 700 000	10.08.1993 р.	187	м. Луганськ, вул. Шевченка В.В., 18-а	–
161 (2)	ПУБЛІЧНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "СХІДНО-ПРОМИСЛОВИЙ КОМЕРЦІЙНИЙ БАНК"	ПАТ	38 660 000	13.09.1995 р.	253	м. Луганськ, вул. 26 Бакинських Комісарів, 155	–
Львівська область							
162 (1)	ПУБЛІЧНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "ФОЛЬКСБАНК"	ПАТ	360 000 000	10.10.1991 р.	25	м. Львів, вул. Грабовського, 11	–
163 (2)	Відкрите акціонерне товариство "Селянський комерційний банк "Дністер" **	ВАТ	61 500 000	14.10.1991 р.	27	м. Львів, вул. Переяславська, 6-а	4
164 (3)	Публічне акціонерне товариство Акціонерно-комерційний банк "Львів"	ПАТ	140 305 338	14.10.1991 р.	28	м. Львів, вул. Сербська, 1	–
165 (4)	Публічне акціонерне товариство "ОКСІ БАНК"	ПАТ	80 000 000	14.10.1991 р.	30	м. Львів, вул. Газова, 17	–
166 (5)	Публічне Акціонерне Товариство "КРЕДОБАНК"	ПАТ	1 918 969 469	31.03.1992 р.	96	м. Львів, вул. Сахарова, 78	1
Миколаївська область							
–	–	–	–	–	–	–	–
Одеська область							
167 (1)	ВІДКРИТЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "АКЦІОНЕРНИЙ КОМЕРЦІЙНИЙ БАНК "ОДЕСА-БАНК"***	ВАТ	86 260 000	17.10.1991 р.	38	м. Одеса, вул. Княжеска, 32	–
168 (2)	ПУБЛІЧНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО АКЦІОНЕРНИЙ БАНК "ПОРТО-ФРАНКО"	ПАТ	99 153 560	17.10.1991 р.	39	м. Одеса, вул. Пушкінська, 10	–

1	2	3	4	5	6	7	8
169 (3)	ПУБЛІЧНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "КОМЕРЦІЙНИЙ БАНК "ІНВЕСТБАНК"	ПАТ	55 280 000	31.03.1992 р.	95	м. Одеса, вул. Велика Арнаутська, 2-б	1
170 (4)	ПУБЛІЧНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "ФІНРОСТБАНК"	ПАТ	85 000 000	29.01.1993 р.	147	м. Одеса, просп. Академіка Глушка, 13	1
171 (5)	ПУБЛІЧНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "МІСТО БАНК"	ПАТ	124 980 000	23.07.1993 р.	184	м. Одеса, вул. Фонтанська Дорога, 11	4
172 (6)	ПУБЛІЧНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "МАРФІН БАНК"	ПАТ	330 000 050	05.11.1993 р.	207	Одеська обл., м. Іллічівськ, вул. Леніна, 28	5
173 (7)	ПУБЛІЧНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО АКЦІОНЕРНИЙ БАНК "ПІВДЕННИЙ"	ПАТ	918 101 000	03.12.1993 р.	218	м. Одеса, вул. Краснова, 6/1	17
174 (8)	ПУБЛІЧНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "ФІНБАНК"	ПАТ	85 050 000	24.12.1993 р.	223	м. Одеса, просп. Т.Шевченка, 4-а	–
175 (9)	ПУБЛІЧНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "ІМЕКСБАНК"	ПАТ	890 000 000	29.03.1994 р.	241	м. Одеса, просп. Гагаріна, 12-а	5
176 (10)	ПУБЛІЧНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "КОМЕРЦІЙНИЙ БАНК "СОЦКОМ БАНК"	ПАТ	155 227 000	05.03.2003 р.	286	м. Одеса, вул. Грецька, 5	–
Полтавська область							
177 (1)	ПОЛТАВСЬКИЙ АКЦІОНЕРНИЙ БАНК "ПОЛТАВА-БАНК"	ВАТ	70 500 000	16.10.1991 р.	37	м. Полтава, вул. Паризької Комуни, 40-а	4
178 (2)	ПУБЛІЧНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "АВТОКРАЗБАНК"	ПАТ	105 000 000	07.07.1993 р.	179	Полтавська обл., м. Кременчук, вул. Київська, 8	4
179 (3)	ПУБЛІЧНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "ПРОМИСЛОВО-ФІНАНСОВИЙ БАНК"	ПАТ	70 000 000	29.12.1997 р.	272	м. Кременчук, квартал 278, буд. 22-б	1
Рівненська область							
–	–	–	–	–	–	–	–
Сумська область							
180 (1)	Публічне акціонерне товариство Акціонерний Банк "СТОЛИЧНИЙ"	ПАТ	77 335 000	22.10.1993 р.	202	м. Суми, вул. Харківська, 1	–
181 (2)	Публічне акціонерне товариство "Комерційний банк "Володимирський"	ПАТ	116 010 000	13.12.2001 р.	279	м. Суми, пл. Незалежності, 10	1
Тернопільська область							
–	–	–	–	–	–	–	–
Харківська область							
182 (1)	Публічне акціонерне товариство "УкрСиббанк"	ПАТ	7 511 665 200	28.10.1991 р.	57	м. Харків, просп. Московський, 60	–
183 (2)	ПУБЛІЧНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "МЕГАБАНК"	ПАТ	500 000 000	28.10.1991 р.	58	м. Харків, вул. Артема, 30	3
184 (3)	ПУБЛІЧНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "РЕГІОН-БАНК"	ПАТ	42 361 895	28.10.1991 р.	59	м. Харків, вул. Дарвіна, 4	1
185 (4)	ПУБЛІЧНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "РЕАЛ БАНК"	ПАТ	100 000 000	29.10.1991 р.	60	м. Харків, просп. Леніна, 60	1
186 (5)	ПУБЛІЧНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "ЗЕМЕЛЬНИЙ БАНК"***	ПАТ	230 000 000	29.10.1991 р.	61	м. Харків, вул. Чернишевська, 4	1
187 (6)	ПУБЛІЧНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "СХІДНО-УКРАЇНСЬКИЙ БАНК "ГРАНТ"	ПАТ	60 000 000	29.10.1991 р.	62	м. Харків, вул. Данилевського, 19	2
188 (7)	ПУБЛІЧНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "АКЦІОНЕРНИЙ КОМЕРЦІЙНИЙ БАНК "БАЗИС"	ПАТ	127 405 888	15.04.1992 р.	103	м. Харків, вул. Сумська, 88 (поштова адреса: просп. Мар'яненка, 4)	1
189 (8)	ПУБЛІЧНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО БАНК "МЕРКУРІЙ"	ПАТ	91 500 000	18.11.1992 р.	129	м. Харків, вул. Петровського, 23	1
190 (9)	ПУБЛІЧНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "ІННОВАЦІЙНО-ПРОМИСЛОВИЙ БАНК"	ПАТ	173 648 000	23.03.1993 р.	156	м. Харків, вул. Клочківська, 3	4
191 (10)	ПУБЛІЧНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "БАНК ЗОЛОТІ ВОРОТА"	ПАТ	119 480 000	18.08.1993 р.	193	м. Харків, просп. Леніна, 36	3
Херсонська область							
–	–	–	–	–	–	–	–
Хмельницька область							
–	–	–	–	–	–	–	–
Черкаська область							
–	–	–	–	–	–	–	–
Чернігівська область							
192 (1)	ПУБЛІЧНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "АСВІО БАНК"	ПАТ	104 000 000	30.10.1991 р.	64	м. Чернігів, вул. Преображенська, 2 (м. Київ, вул. Фрунзе, 104)	–
193 (2)	Публічне акціонерне товариство "Банк "Демарк"	ПАТ	156 000 000	10.07.1992 р.	122	м. Чернігів, вул. Комсомольська, 28	–
194 (3)	Публічне акціонерне товариство "Полікомбанк"	ПАТ	44 500 080	18.08.1994 р.	249	м. Чернігів, вул. Київська, 3	–
Чернівецька область							
–	–	–	–	–	–	–	–

Банки, вилучені з Державного реєстру банків України (24.06.1992 р. — 01.01.2011 р.)

За станом на 1 січня 2011 р.

№ п/п	Назва банку ¹	№ ²	Дата закриття банку	Підстава для закриття банку
1	2	3	4	5
1	"ПІВДЕННА УКРАЇНА"	102	24.06.1992 р.	Реєстрацію анульовано
2	"ДИСКОНТ"	116	27.11.1992 р.	Перетворено на філію банку "ІНКО"
3	"ЕКОНОМІКА"	119	21.12.1992 р.	Перетворено на філію банку "УКРАЇНА"
4	"ЯНТАР"	106	05.03.1993 р.	Перетворено на філію банку "УКРАЇНА"
5	"САМАРА-АГРО"	72	14.07.1993 р.	Перетворено на філію банку "УКРАЇНА"
6	"ЗАХІДКООПБАНК"	48	27.09.1993 р.	Постанова Правління НБУ від 27.09.1993 р. № 80
7	"АГРОПОСТАЧБАНК"	109	27.09.1993 р.	Постанова Правління НБУ від 27.09.1993 р. № 80
8	"АГРОПРОГРЕС"	121	27.09.1993 р.	Постанова Правління НБУ від 27.09.1993 р. № 80
9	"ПАРТНЕР"	90	29.12.1993 р.	Перетворено на філію банку "ІНКО"
10	"СУМИ-БАНК"	143	05.01.1994 р.	Постанова Правління НБУ від 05.01.1994 р. № 3
11	"ПРИКАРПАТТОРГБАНК"	117	21.01.1994 р.	Перетворено на філію банку "УКООПСЛІКА"
12	"ЕКОМЕДБАНК"	130	02.02.1994 р.	Постанова Правління НБУ від 02.02.1994 р. № 19
13	"БЛАГОБАНК"	196	08.02.1994 р.	Постанова Правління НБУ від 08.02.1994 р. № 26
14	"НИВА"	137	08.02.1994 р.	Постанова Правління НБУ від 08.02.1994 р. № 27
15	"УНІВЕРСАЛБАНК"	136	08.02.1994 р.	Постанова Правління НБУ від 08.02.1994 р. № 28
16	"ДОНБАС"	66	09.06.1994 р.	Постанова Правління НБУ від 09.06.1994 р. № 111
17	"КОЛОС"	111	30.06.1994 р.	Перетворено на філію банку "АВАЛЬ"
18	"ПЕРСПЕКТИВА"	35	11.07.1994 р.	Перетворено на філію банку "УКРІНБАНК"
19	"РІВНЕСПОЖИВСПІЛКА"	200	11.07.1994 р.	Перетворено на філію банку "УКООПСЛІКА"
20	"АВУАР"	150	09.08.1994 р.	Перетворено на філію банку "УКРІНБАНК"
21	"ЕЛБІМБАНК"	230	26.01.1995 р.	Перетворено на філію банку "АВАЛЬ"
22	КБ "ХЕРСОНІНВЕСТБАНК"	173	27.05.1996 р.	Перетворено на філію банку "УКРАЇНСЬКИЙ КРЕДИТНИЙ БАНК"
23	КБ "ВОРСЛА"	224	27.05.1996 р.	Перетворено на філію банку "УКРСОЦБАНК"
24	"ДНІПРОБАНК"	49	09.07.1996 р.	Перетворено на філію банку "АВАЛЬ"
25	"ЛЬВІВ-ВЕСТ"	76	09.07.1996 р.	Перетворено на філію банку "ЕЛЕКТРОН"
26	"ОЛЕВСЬКИЙ"	112	09.07.1996 р.	Перетворено на філію банку "АВАЛЬ"
27	"БУКООПБАНК"	185	09.07.1996 р.	Перетворено на філію банку "УКООПСЛІКА"
28	"ЄДНІСТЬ"	191	09.07.1996 р.	Постанова Правління НБУ від 09.07.1996 р. № 82
29	"ЕВІС"	237	09.07.1996 р.	Постанова Правління НБУ від 09.07.1996 р. № 82
30	АКБ "ПРУТ І К"	100	12.12.1996 р.	Перетворено на філію банку "ЗУКБ"
31	АКБ "КОНГРЕС"	176	26.12.1996 р.	Рішення Комісії НБУ з питань нагляду та регулювання діяльності банків від 26.12.1996 р. № 187
32	КБ "ПРОМІНЬ"	56	26.12.1996 р.	Рішення Комісії НБУ з питань нагляду та регулювання діяльності банків від 26.12.1996 р. № 188
33	КБ "ХЕРСОН"	98	30.01.1997 р.	Рішення Комісії НБУ з питань нагляду та регулювання діяльності банків від 30.01.1997 р. № 20
34	АБ "ВУГЛЕПРОГРЕСБАНК"	50	27.02.1997 р.	Рішення Комісії НБУ з питань нагляду та регулювання діяльності банків від 27.02.1997 р. № 28
35	КБ "КООПЕРАТОР"	174	27.03.1997 р.	Рішення Комісії НБУ з питань нагляду та регулювання діяльності банків від 27.03.1997 р. № 54
36	КБ "ЕНЕРГІЯ"	107	27.03.1997 р.	Рішення Комісії НБУ з питань нагляду та регулювання діяльності банків від 27.03.1997 р. № 55
37	АБ "ХАРКІВЛЕГБАНК"	55	27.03.1997 р.	Рішення Комісії НБУ з питань нагляду та регулювання діяльності банків від 27.03.1997 р. № 56
38	КБ "ВІННИЦЯ"	42	27.03.1997 р.	Рішення Комісії НБУ з питань нагляду та регулювання діяльності банків від 27.03.1997 р. № 57
39	АКБ "ЛІГПРОДБАНК"	141	27.03.1997 р.	Рішення Комісії НБУ з питань нагляду та регулювання діяльності банків від 27.03.1997 р. № 58
40	АКБ "ХАРКІВ"	126	24.04.1997 р.	Рішення Комісії НБУ з питань нагляду та регулювання діяльності банків від 24.04.1997 р. № 95
41	АКБ "ДНІПРОСЕРВІСБАНК"	113	03.07.1997 р.	Рішення Комісії НБУ з питань нагляду та регулювання діяльності банків від 03.07.1997 р. № 135
42	АКБ "ЄВРОЦЕНТР"	178	30.10.1997 р.	Рішення Комісії НБУ з питань нагляду та регулювання діяльності банків від 30.10.1997 р. № 261
43	АКБ "ДНІПРО"	13	06.03.1998 р.	Рішення Комісії НБУ з питань нагляду та регулювання діяльності банків від 06.03.1998 р. № 306
44	АКБ "РОСЬ"	85	13.03.1998 р.	Рішення Комісії НБУ з питань нагляду та регулювання діяльності банків від 13.03.1998 р. № 325
45	КБ "ПАРИТЕТ"	146	13.03.1998 р.	Рішення Комісії НБУ з питань нагляду та регулювання діяльності банків від 13.03.1998 р. № 326
46	КБ "ФДС"	244	26.03.1998 р.	Рішення Комісії НБУ з питань нагляду та регулювання діяльності банків від 26.03.1998 р. № 345
47	КБ "ГЕОБАНК"	140	26.03.1998 р.	Рішення Комісії НБУ з питань нагляду та регулювання діяльності банків від 26.03.1998 р. № 347
48	АБ "МОНОЛІТБАНК"	233	16.04.1998 р.	Рішення Комісії НБУ з питань нагляду та регулювання діяльності банків від 16.04.1998 р. № 365
49	АБ "ЕКОНОМБАНК"	34	25.06.1998 р.	Рішення Комісії НБУ з питань нагляду та регулювання діяльності банків від 25.06.1998 р. № 393
50	АБ "ЄВРОМЕТАЛБАНК"	208	25.06.1998 р.	Рішення Комісії НБУ з питань нагляду та регулювання діяльності банків від 25.06.1998 р. № 394
51	АКБ "ФІАТБАНК"	97	30.07.1998 р.	Рішення Комісії НБУ з питань нагляду та регулювання діяльності банків від 30.07.1998 р. № 400
52	КБ "ДНІСТЕР-БАНК"	32	30.07.1998 р.	Рішення Комісії НБУ з питань нагляду та регулювання діяльності банків від 30.07.1998 р. № 401
53	АБ "ТЕРНОПІЛЬ-КРЕДИТ"	41	05.08.1998 р.	Рішення Комісії НБУ з питань нагляду та регулювання діяльності банків від 05.08.1998 р. № 402
54	КБ "КОНТИНЕНТ"	88	25.09.1998 р.	Рішення Комісії НБУ з питань нагляду та регулювання діяльності банків від 25.09.1998 р. № 417
55	АБ "ЮНІВЕРС"	162	27.11.1998 р.	Рішення Комісії НБУ з питань нагляду та регулювання діяльності банків від 27.11.1998 р. № 437
56	АБ "ІНТРАСТБАНК"	154	27.11.1998 р.	Рішення Комісії НБУ з питань нагляду та регулювання діяльності банків від 27.11.1998 р. № 438
57	АКБ "СТРИЖЕНЬ"	209	18.12.1998 р.	Рішення Комісії НБУ з питань нагляду та регулювання діяльності банків від 18.12.1998 р. № 449
58	АКБ "СЕРВІС"	186	31.12.1998 р.	Рішення Комісії НБУ з питань нагляду та регулювання діяльності банків від 31.12.1998 р. № 450
59	КБ "САНА"	91	29.01.1999 р.	Рішення Комісії НБУ з питань нагляду та регулювання діяльності банків від 29.01.1999 р. № 455
60	КБ "УКРУНІВЕРСАЛБАНК"	213	01.04.1999 р.	Рішення Комісії НБУ з питань нагляду та регулювання діяльності банків від 01.04.1999 р. № 474
61	КБ "АЛЕКС"	123	01.04.1999 р.	Рішення Комісії НБУ з питань нагляду та регулювання діяльності банків від 01.04.1999 р. № 481
62	АБ "ВІКТОРІЯ"	40	17.05.1999 р.	Рішення Комісії НБУ з питань нагляду та регулювання діяльності банків від 17.05.1999 р. № 489
63	АБ "АРМАНД"	206	14.06.1999 р.	Рішення Комісії НБУ з питань нагляду та регулювання діяльності банків від 14.06.1999 р. № 509
64	АБ "РЕЗІДЕНТ"	70	30.06.1999 р.	Рішення Комісії НБУ з питань нагляду та регулювання діяльності банків від 30.06.1999 р. № 512
65	АКБ "ГАЛИЦЬКИЙ"	31	30.07.1999 р.	Рішення Комісії НБУ з питань нагляду та регулювання діяльності банків від 30.07.1999 р. № 528
66	АБ "ТРАСТ"	159	30.08.1999 р.	Рішення Комісії НБУ з питань нагляду та регулювання діяльності банків від 30.08.1999 р. № 559
67	АБ "ТЕРНАВА"	235	30.09.1999 р.	Рішення Комісії НБУ з питань нагляду та регулювання діяльності банків від 30.09.1999 р. № 576
68	АБ "АНТЕК"	104	22.10.1999 р.	Рішення Комісії НБУ з питань нагляду та регулювання діяльності банків від 22.10.1999 р. № 579

¹ Назви банків подано за орфографією реєстраційних записів. ² Номер реєстрації банку.

1	2	3	4	5
69	АБ "ЦЕНТРАЛЬНОЄВРОПЕЙСЬКИЙ"	232	22.10.1999 р.	Рішення Комісії НБУ з питань нагляду та регулювання діяльності банків від 22.10.1999 р. № 580
70	АКБ "БУДМБАНК"	10	08.02.2000 р.	Рішення Комісії НБУ з питань нагляду та регулювання діяльності банків від 08.02.2000 р. № 39
71	АБ "ПОДІЛЛЯ"	151	08.02.2000 р.	Рішення Комісії НБУ з питань нагляду та регулювання діяльності банків від 08.02.2000 р. № 40
72	АКБ "АРКАДІЯ"	192	22.03.2000 р.	Рішення Комісії НБУ з питань нагляду та регулювання діяльності банків від 22.03.2000 р. № 70
73	АКБ "УКРНАФТОГАЗБАНК"	26	22.03.2000 р.	Рішення Комісії НБУ з питань нагляду та регулювання діяльності банків від 22.03.2000 р. № 71
74	АБ "ЛІКО"	201	04.05.2000 р.	Рішення Комісії НБУ з питань нагляду та регулювання діяльності банків від 04.05.2000 р. № 130
75	АКБ "НЕЗАЛЕЖНІСТЬ"	181	04.05.2000 р.	Рішення Комісії НБУ з питань нагляду та регулювання діяльності банків від 04.05.2000 р. № 131
76	КБ "ЧЕРКАСИ"	188	16.05.2000 р.	Рішення Комісії НБУ з питань нагляду та регулювання діяльності банків від 16.05.2000 р. № 133
77	АКБ "БНП-ДРЕЗДНЕР БАНК (УКРАЇНА)"	275	04.08.2000 р.	Рішення Комісії НБУ з питань нагляду та регулювання діяльності банків від 04.08.2000 р. № 228
78	АБ "ІНВЕСТ-БАНК УКРАЇНА"	190	08.12.2000 р.	Рішення Комісії НБУ з питань нагляду та регулювання діяльності банків від 08.12.2000 р. № 347
79	АБ "ЛІГА"	134	27.03.2001 р.	Рішення Комісії НБУ з питань нагляду та регулювання діяльності банків від 27.03.2001 р. № 65
80	КИЄВО-ПЕЧЕРСЬКИЙ АКБ	33	07.06.2001 р.	Рішення Комісії НБУ з питань нагляду та регулювання діяльності банків від 07.06.2001 р. № 120
81	АКБ "СЛОБОЖАНЩИНА"	84	07.06.2001 р.	Рішення Комісії НБУ з питань нагляду та регулювання діяльності банків від 07.06.2001 р. № 121
82	АКБ "ТАВРІЯ"	51	07.06.2001 р.	Рішення Комісії НБУ з питань нагляду та регулювання діяльності банків від 07.06.2001 р. № 122
83	КБ "ПОЛІС"	203	29.08.2001 р.	Рішення Комісії НБУ з питань нагляду та регулювання діяльності банків від 29.08.2001 р. № 204
84	АК "ГЕНЕРАЛЬНИЙ ІНВЕСТИЦІЙНИЙ БАНК"	87	29.08.2001 р.	Рішення Комісії НБУ з питань нагляду та регулювання діяльності банків від 29.08.2001 р. № 205
85	АКЦІОНЕРНО-КОМЕРЦІЙНИЙ БАНК ІНВЕСТИВАННЯ ПРОГРАМ РЕКОНСТРУКЦІЇ І РОЗВИТКУ "ЗАВОДБАНК"	251	31.10.2001 р.	Рішення Комісії НБУ з питань нагляду та регулювання діяльності банків від 31.10.2001 р. № 308
86	ІКАБ "ЕРА"	144	19.11.2001 р.	Рішення Комісії НБУ з питань нагляду та регулювання діяльності банків від 19.11.2001 р. № 339
87	"КІЇВСЬКИЙ МІЖНАРОДНИЙ БАНК"	257	19.11.2001 р.	Рішення Комісії НБУ з питань нагляду та регулювання діяльності банків від 19.11.2001 р. № 340
88	АБ "ЛАНБАНК"	197	11.02.2002 р.	Рішення Комісії НБУ з питань нагляду та регулювання діяльності банків від 11.02.2002 р. № 30
89	КБ "ЗОРЯ"	115	13.02.2002 р.	Рішення Комісії НБУ з питань нагляду та регулювання діяльності банків від 13.02.2002 р. № 41
90	МАКІЇВСЬКИЙ АКБ "ШАХТЕКОНОМБАНК"	8	21.03.2002 р.	Рішення Комісії НБУ з питань нагляду та регулювання діяльності банків від 21.03.2002 р. № 68
91	АКБ "АЗОВ-БАНК"	67	22.04.2002 р.	Рішення Комісії НБУ з питань нагляду та регулювання діяльності банків від 22.04.2002 р. № 101
92	АБ "ОБОЛОНЬ"	227	01.08.2002 р.	Рішення Комісії НБУ з питань нагляду та регулювання діяльності банків від 01.08.2002 р. № 194
93	АК "ТОРГОВО-ПРОМИСЛОВИЙ БАНК"	155	01.08.2002 р.	Рішення Комісії НБУ з питань нагляду та регулювання діяльності банків від 01.08.2002 р. № 195
94	МІЖНАРОДНИЙ АКБ "ХРИСТИЯНСЬКИЙ БАНК"	160	01.08.2002 р.	Рішення Комісії НБУ з питань нагляду та регулювання діяльності банків від 01.08.2002 р. № 196
95	КБ "КРИМ ЮРТ"	225	24.09.2002 р.	Рішення Комісії НБУ з питань нагляду та регулювання діяльності банків від 24.09.2002 р. № 244
96	АКБ "НАРОДНИЙ БАНК"	15	24.09.2002 р.	Рішення Комісії НБУ з питань нагляду та регулювання діяльності банків від 24.09.2002 р. № 245
97	АБ "ЕТАЛОН"	252	28.11.2002 р.	Рішення Комісії НБУ з питань нагляду та регулювання діяльності банків від 28.11.2002 р. № 283
98	ІПОТЕЧНИЙ КОМЕРЦІЙНИЙ АКЦІОНЕРНИЙ БАНК	189	04.12.2002 р.	Рішення Комісії НБУ з питань нагляду та регулювання діяльності банків від 04.12.2002 р. № 290
99	АБ "КРИМКРЕДИТ"	86	10.12.2002 р.	Рішення Комісії НБУ з питань нагляду та регулювання діяльності банків від 10.12.2002 р. № 306
100	КБ "АМАСКО"	161	25.02.2003 р.	Рішення Комісії НБУ з питань нагляду та регулювання діяльності банків від 25.02.2003 р. № 56
101	АБ "АБСОЛЮТ"	215	15.04.2003 р.	Рішення Комісії НБУ з питань нагляду та регулювання діяльності банків від 15.04.2003 р. № 84
102	АКЦІОНЕРНИЙ ІНВЕСТИЦІЙНИЙ СЕЛЯНСЬКИЙ БАНК "АГРОІНВЕСТ"	132	18.04.2003 р.	Рішення Комісії НБУ з питань нагляду та регулювання діяльності банків від 18.04.2003 р. № 90
103	КРИМСЬКИЙ КОМЕРЦІЙНИЙ ЦЕРКОВНИЙ БАНК "ККЦБ"	108	26.05.2003 р.	Рішення Комісії НБУ з питань нагляду та регулювання діяльності банків від 26.05.2003 р. № 105
104	АЗОВО-ЧОРНОМОРСЬКИЙ КБ "АЗЧЕРКОМБАНК"	52	12.06.2003 р.	Рішення Комісії НБУ з питань нагляду та регулювання діяльності банків від 12.06.2003 р. № 123
105	ЗАТ "ІННОВАЦІЙНО-ПРОМИСЛОВИЙ БАНК"	270	17.07.2003 р.	Рішення Комісії НБУ з питань нагляду та регулювання діяльності банків від 17.07.2003 р. № 150
106	АКБ "ЯЛТАБАНК"	261	23.07.2003 р.	Рішення Комісії НБУ з питань нагляду та регулювання діяльності банків від 23.07.2003 р. № 155
107	КБ "КОНТАКТ БАНК"	238	31.07.2003 р.	Рішення Комісії НБУ з питань нагляду та регулювання діяльності банків від 31.07.2003 р. № 191
108	МИККОМБАНК	105	19.02.2004 р.	Рішення Комісії НБУ з питань нагляду та регулювання діяльності банків від 19.02.2004 р. № 37
109	АКБ "ІНТЕРКОНТБАНК"	71	23.04.2004 р.	Рішення Комісії НБУ з питань нагляду та регулювання діяльності банків від 23.04.2004 р. № 83
110	АК "ЄВРОБАНК"	145	01.10.2004 р.	Рішення Комісії НБУ з питань нагляду та регулювання діяльності банків від 01.10.2004 р. № 186
111	ВАТ "АКБ "ЗАХІДБУДГАЗБАНК"	47	24.12.2004 р.	Рішення Комісії НБУ з питань нагляду та регулювання діяльності банків від 24.12.2004 р. № 295
112	КАБ "КРИМ-БАНК"	54	01.07.2005 р.	Рішення Комісії НБУ з питань нагляду та регулювання діяльності банків від 01.07.2005 р. № 148
113	АБ "МЕТА-БАНК"	217	03.02.2006 р.	Рішення Комісії НБУ з питань нагляду та регулювання діяльності банків від 03.02.2006 р. № 21
114	АКБ "МТ-БАНК"	77	10.03.2006 р.	Рішення Комісії НБУ з питань нагляду та регулювання діяльності банків від 10.03.2006 р. № 49
115	КАБ "ДЕНДІ"	167	10.04.2006 р.	Рішення Комісії НБУ з питань нагляду та регулювання діяльності банків від 10.04.2006 р. № 87
116	АКБ ХАРЧОВОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ УКРАЇНИ "УКРХАРЧОПРОМБАНК" АК	165	05.07.2006 р.	Рішення Комісії НБУ з питань нагляду та регулювання діяльності банків від 05.07.2006 р. № 176
117	ТОВ "ЄВРОПЕЙСЬКИЙ БАНК РОЗВИТКУ ТА ЗАОЩАДЖЕНЬ"	142	17.08.2006 р.	Рішення Комісії НБУ з питань нагляду та регулювання діяльності банків від 17.08.2006 р. № 228
118	"АКЦІОНЕРНИЙ БАНК КРЕДІ СВІСС ФЬОРСТ БОСТОН (УКРАЇНА)"	268	05.10.2006 р.	Рішення Комісії НБУ з питань нагляду та регулювання діяльності банків від 05.10.2006 р. № 277
119	ЗАТ "ВНЄШТОРГБАНК (УКРАЇНА)"	299	02.11.2007 р.	Рішення Комісії НБУ з питань нагляду та регулювання діяльності банків від 02.11.2007 р. № 288
120	АКБ "ХФБ БАНК УКРАЇНА"	269	25.02.2008 р.	Рішення Комісії НБУ з питань нагляду та регулювання діяльності банків від 25.02.2008 р. № 52
121	АБ "ІНКО"	20	17.03.2008 р.	Рішення Комісії НБУ з питань нагляду та регулювання діяльності банків від 17.03.2008 р. № 69
122	АБ "ДАМІАНА-БАНК"	166	28.03.2008 р.	Рішення Комісії НБУ з питань нагляду та регулювання діяльності банків від 28.03.2008 р. № 99
123	"УКРСПЕЦІМПЛЕКСБАНК"	175	15.04.2008 р.	Рішення Комісії НБУ з питань нагляду та регулювання діяльності банків від 15.04.2008 р. № 123
124	АТ "НАШ БАНК"	211	16.05.2008 р.	Рішення Комісії НБУ з питань нагляду та регулювання діяльності банків від 16.05.2008 р. № 161
125	АКБ "ОЛБАНК"	228	23.05.2008 р.	Рішення Комісії НБУ з питань нагляду та регулювання діяльності банків від 23.05.2008 р. № 167
126	АКБ "РОСТОК БАНК"	240	20.08.2008 р.	Рішення Комісії НБУ з питань нагляду та регулювання діяльності банків від 20.08.2008 р. № 422
127	ДОНЕЦЬКИЙ АБ "ДОНВУГЛЕКОМБАНК"	7	24.03.2009 р.	Рішення Комісії НБУ з питань нагляду та регулювання діяльності банків від 24.03.2009 р. № 128
128	АБ "АЛЛОЖ"	148	07.04.2009 р.	Рішення Комісії НБУ з питань нагляду та регулювання діяльності банків від 07.04.2009 р. № 159
129	АКАБ "УКРАЇНА"	2	13.04.2009 р.	Рішення Комісії НБУ з питань нагляду та регулювання діяльності банків від 13.04.2009 р. № 167
130	АКБ "ПРЕМ'ЄРБАНК"	247	05.06.2009 р.	Рішення Комісії НБУ з питань нагляду та регулювання діяльності банків від 05.06.2009 р. № 262
131	АКБ "ІНТЕРКОНТИНЕНТБАНК"	124	26.06.2009 р.	Рішення Комісії НБУ з питань нагляду та регулювання діяльності банків від 26.06.2009 р. № 315
132	АК УКРАЇНСЬКИЙ БАНК "ВІДРОДЖЕННЯ"	21	02.12.2009 р.	Рішення Комісії НБУ з питань нагляду та регулювання діяльності банків від 02.12.2009 р. № 732
133	АБ "ФАКТОРІАЛ-БАНК"	131	13.01.2010 р.	Рішення Комісії НБУ з питань нагляду та регулювання діяльності банків від 13.01.2010 р. № 24
134	ВАТ "АКБ "ГАРАНТ"	157	28.01.2010 р.	Рішення Комісії НБУ з питань нагляду та регулювання діяльності банків від 28.01.2010 р. № 52
135	КБ "КНЯЖИЙ"	242	13.04.2010 р.	Рішення Комісії НБУ з питань нагляду та регулювання діяльності банків від 13.04.2010 р. № 258
136	ЗАКАРПАТСЬКИЙ АКБ "ЛІСБАНК"	14	12.07.2010 р.	Рішення Комісії НБУ з питань нагляду та регулювання діяльності банків від 12.07.2010 р. № 473
137	ПАТ "СВЕДБАНК ІНВЕСТ"	260	21.07.2010 р.	Рішення Комісії НБУ з питань нагляду та регулювання діяльності банків від 21.07.2010 р. № 515
138	ТОВ "КІЇВСЬКИЙ УНІВЕРСАЛЬНИЙ БАНК"	114	22.12.2010 р.	Рішення Комісії НБУ з питань нагляду та регулювання діяльності банків від 22.12.2010 р. № 856

На замовлення "Вісника НБУ" матеріали підготувала головний економіст департаменту реєстрації та ліцензування банків Національного банку України Олена Сілецька.

Інформація з першоджерел/

Перелік осіб, які мають сертифікати Національного банку України на право здійснення функцій тимчасового адміністратора та ліквідатора банків

Згідно з Положенням “Про сертифікацію осіб на право здійснення тимчасової адміністрації та ліквідації банку”, затвердженим постановою Правління Національного банку України від 16.07.2001 р. № 273 та зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 13.08.2001 р. за № 691/5882, “Вісник НБУ” на постійній основі публікує Перелік осіб, які мають сертифікати Національного банку України на право здійснення функцій тимчасового адміністратора та ліквідатора банків. Вперше цей Перелік у повному обсязі за станом на 01.01.2010 р. було вміщено в № 2 “Вісника НБУ” за 2010 р. У наступних номерах публікувалися зміни і доповнення до нього. Пропонуємо увазі читачів повний оновлений Перелік осіб, які мають сертифікати Національного банку України на право здійснення функцій тимчасового адміністратора та ліквідатора банків за станом на 01.01.2011 р. Упродовж року щомісячно відображатимемо зміни і доповнення до Переліку.

За станом на 01.01.2011 р.

№ п/п	Прізвище, ім'я, по батькові тимчасового адміністратора або ліквідатора	Дата і номер рішення Комісії ¹ про надання сертифіката	Номер та серія сертифіката	Строк дії сертифіката / продовження терміну дії сертифіката	Застосування заходів впливу
1	2	3	4	5	6
1	Левковський Андрій Пилипович	11.02.2002 р., № 2	№ 0001-Л (ліквідація)	11.02.2006 р., продовжено до 11.02.2011 р. (рішення № 54 від 10.02.2006 р.)	
2	Лісовик Віталій Вікторович	30.04.2002 р., № 20	№ 0007-Л (ліквідація)	30.04.2007 р., продовжено до 26.04.2012 р. (рішення № 85 від 26.04.2007 р.)	
3	Міхно Ігор Володимирович	19.01.2004 р., № 35	№ 000022-ЛТ (тимчасова адміністрація, ліквідація)	19.01.2009 р., продовжено до 11.12.2013 р. (рішення № 117 від 11.12.2008 р.)	
4	Андрійчук Олександр Олександрович	04.02.2004 р., № 36	№ 000023-ЛТ (тимчасова адміністрація, ліквідація)	04.02.2009 р., продовжено до 28.01.2014 р. (рішення № 123 від 28.01.2009 р.)	
5	Болдирев Олександр Олександрович	06.10.2005 р., № 51	№ 000040-ЛТ (тимчасова адміністрація, ліквідація)	06.10.2010 р. продовжено до 05.10.2015 р. (рішення № 336 від 05.10.2010 р.)	
6	Бондар Юрій Миколайович	28.12.2005 р., № 53	№ 000041-ЛТ (тимчасова адміністрація, ліквідація)	28.12.2010 р. продовжено до 25.11.2015 р. (рішення № 342 від 25.11.2010 р.)	
7	Біляченко Ольга Володимирівна	14.02.2006 р., № 55	№ 000045-ЛТ (тимчасова адміністрація, ліквідація)	14.02.2011 р.	
8	Раєвська Олена Андріївна	14.02.2006 р., № 56	№ 000046-ЛТ (тимчасова адміністрація, ліквідація)	14.02.2011 р.	
9	Персюк Сергій Володимирович	21.03.2006 р., № 57	№ 000047-Л (ліквідація)	21.03.2011 р.	
10	Тимофеев Євген Іванович	28.04.2006 р., № 58	№ 000048-ЛТ (тимчасова адміністрація, ліквідація)	28.04.2011 р.	
11	Гавриляка Ігор Володимирович	20.09.2006 р., № 59	№ 000049-ЛТ (тимчасова адміністрація, ліквідація)	20.09.2011 р.	
12	Титаренко Микола Олександрович	20.09.2006 р., № 60	№ 000050-ЛТ (тимчасова адміністрація, ліквідація)	20.09.2011 р.	
13	Хома Тарас Михайлович	20.09.2006 р., № 61	№ 000052-ЛТ (тимчасова адміністрація, ліквідація)	20.09.2011 р.	
14	Савон Володимир Васильович	20.09.2006 р., № 62	№ 000053-ЛТ (тимчасова адміністрація, ліквідація)	20.09.2011 р.	
15	Полещук Олександр Борисович	20.09.2006 р., № 63	№ 000054-ЛТ (тимчасова адміністрація, ліквідація)	20.09.2011 р.	
16	Бедненко Владислав Миколайович	20.09.2006 р., № 64	№ 000055-ЛТ (тимчасова адміністрація, ліквідація)	20.09.2011 р.	
17	Демидова Маргарита Маркіянівна	20.09.2006 р., № 65	№ 000056-ЛТ (тимчасова адміністрація, ліквідація)	20.09.2011 р.	
18	Чичикало Олег Сергійович	20.09.2006 р., № 66	№ 000057-ЛТ (тимчасова адміністрація, ліквідація)	20.09.2011 р.	
19	Майданюк Олександр Георгійович	20.09.2006 р., № 67	№ 000058-ЛТ (тимчасова адміністрація, ліквідація)	20.09.2011 р.	
20	Кузьменко Олена Олександрівна	20.09.2006 р., № 68	№ 000059-ЛТ (тимчасова адміністрація, ліквідація)	20.09.2011 р.	
21	Клименко Світлана Юріївна	20.09.2006 р., № 69	№ 000060-ЛТ (тимчасова адміністрація, ліквідація)	20.09.2011 р.	
22	Хороленко Наталія Миколаївна	25.12.2006 р., № 70	Серія А № 00001 (тимчасова адміністрація); серія В № 00001 (ліквідація)	25.12.2011 р.	
23	Власенко Дмитро Вікторович	25.12.2006 р., № 71	Серія А № 00002 (тимчасова адміністрація); серія В № 00002 (ліквідація)	25.12.2011 р.	

¹ Тут і далі – Кваліфікаційна комісія Національного банку України з питань сертифікації тимчасових адміністраторів та ліквідаторів банків.

1	2	3	4	5	6
24	Чернілевська Ірина Володимирівна	25.12.2006 р., № 72	Серія А № 00003 (тимчасова адміністрація); серія В № 00003 (ліквідація)	25.12.2011 р.	
25	Горбач Сергій Федорович	25.12.2006 р., № 73	Серія А № 00004 (тимчасова адміністрація); серія В № 00004 (ліквідація)	25.12.2011 р.	
26	Чирва Дмитро Васильович	25.12.2006 р., № 74	Серія А № 00005 (тимчасова адміністрація); серія В № 00005 (ліквідація)	25.12.2011 р.	
27	Матвєєва Ніна Миколаївна	25.12.2006 р., № 75	Серія А № 00006 (тимчасова адміністрація); серія В № 00006 (ліквідація)	25.12.2011 р.	
28	Онїщенко Дмитро Анатолійович	25.12.2006 р., № 76	Серія А № 00007 (тимчасова адміністрація); серія В № 00007 (ліквідація)	25.12.2011 р.	
29	Патрушев Євген Михайлович	25.12.2006 р., № 77	Серія А № 00008 (тимчасова адміністрація)	25.12.2011 р.	
30	Куфаєв Володимир Веніамінович	25.12.2006 р., № 78	Серія В № 00009 (ліквідація)	25.12.2011 р.	
31	Панічевський Юрій Петрович	25.12.2006 р., № 79	Серія В № 00008 (ліквідація)	25.12.2011 р.	
32	Алексєєв Сергій Олегович	25.12.2006 р., № 80	Серія В № 00010 (ліквідація)	25.12.2011 р.	
33	Передня Тетяна Юріївна	05.03.2007 р., № 82	Серія А № 00010 (тимчасова адміністрація)	05.03.2012 р.	
34	Смоленко Володимир Олексійович	05.03.2007 р., № 83	Серія А № 00009 (тимчасова адміністрація)	05.03.2012 р.	
35	Ракушинець Андрій Андрійович	05.03.2007 р., № 84	Серія В № 00011 (ліквідація)	05.03.2012 р.	
36	Самойлова Ілона Миколаївна	26.04.2007 р., № 86	Серія А № 00013 (тимчасова адміністрація); серія В № 00016 (ліквідація)	26.04.2012 р.	
37	Демченко Іван Анатолійович	26.04.2007 р., № 87	Серія А № 00012 (тимчасова адміністрація); серія В № 00015 (ліквідація)	26.04.2012 р.	
38	Голембовська Людмила Степанівна	26.04.2007 р., № 88	Серія В № 00014 (ліквідація)	26.04.2012 р.	
39	Левицький Костянтин Едуардович	26.04.2007 р., № 89	Серія А № 00011 (тимчасова адміністрація); серія В № 00013 (ліквідація)	26.04.2012 р.	
40	Раєвський Костянтин Євгенійович	25.06.2007 р., № 91	Серія А № 00019 (тимчасова адміністрація); серія В № 00023 (ліквідація)	25.06.2012 р.	
41	Сенніков Володимир Анатолійович	25.09.2007 р., № 92	Серія А № 00020 (тимчасова адміністрація); серія В № 00024 (ліквідація)	25.09.2012 р.	
42	Лічман Олена Олександрівна	25.09.2007 р., № 93	Серія А № 00021 (тимчасова адміністрація); серія В № 00025 (ліквідація)	25.09.2012 р.	
43	Дергун Віктор Васильович	18.02.2008 р., № 94	Серія В № 00026 (ліквідація)	18.02.2013 р.	
44	Заєвський Віталій Геннадійович	12.06.2008 р., № 95	Серія В № 00028 (ліквідація)	12.06.2013 р.	
45	Марків Василь Дмитрович	12.06.2008 р., № 96	Серія В № 00029 (ліквідація)	12.06.2013 р.	
46	Романюха Дмитро Миколайович	12.06.2008 р., № 97	Серія В № 00030 (ліквідація)	12.06.2013 р.	
47	Терещенков Геннадій Володимирович	12.06.2008 р., № 98	Серія В № 00027 (ліквідація)	12.06.2013 р.	
48	Швець Андрій Миколайович	03.10.2008 р., № 100	Серія А № 00026 (тимчасова адміністрація)	03.10.2013 р.	
49	Клименко Володимир Олександрович	03.10.2008 р., № 101	Серія А № 00025 (тимчасова адміністрація)	03.10.2013 р.	
50	Кротюк Володимир Леонідович	03.10.2008 р., № 102	Серія А № 00024 (тимчасова адміністрація)	03.10.2013 р.	
51	Кіреєв Олександр Іванович	17.11.2008 р., № 103	Серія А № 00027 (тимчасова адміністрація)	17.11.2013 р.	
52	Зотєєва Людмила Стефанівна	11.12.2008 р., № 104	Серія А № 00028 (тимчасова адміністрація)	11.12.2013 р.	
53	Іванічев Артем Сергійович	11.12.2008 р., № 105	Серія А № 00029 (тимчасова адміністрація); серія В № 00032 (ліквідація)	11.12.2013 р.	
54	Олійник Юлія Вікторівна	11.12.2008 р., № 106	Серія А № 00031 (тимчасова адміністрація); серія В № 00034 (ліквідація)	11.12.2013 р.	
55	Литвиненко Тетяна Іванівна	11.12.2008 р., № 107	Серія А № 00032 (тимчасова адміністрація)	11.12.2013 р.	
56	Козак Олена Федорівна	11.12.2008 р., № 108	Серія А № 00033 (тимчасова адміністрація)	11.12.2013 р.	
57	Новикова Тетяна Юріївна	11.12.2008 р., № 109	Серія А № 00034 (тимчасова адміністрація)	11.12.2013 р.	

1	2	3	4	5	6
58	Гавлицький Володимир Ілліч	11.12.2008 р., № 110	Серія А № 00035 (тимчасова адміністрація)	11.12.2013 р.	
59	Токарчук Олена Леонідівна	11.12.2008 р., № 111	Серія А № 00036 (тимчасова адміністрація); серія В № 00035 (ліквідація)	11.12.2013 р.	
60	Дудик Олег Юрійович	11.12.2008 р., № 112	Серія А № 00037 (тимчасова адміністрація); серія В № 00036 (ліквідація)	11.12.2013 р.	
61	Рашкован Владислав Леонідович	11.12.2008 р., № 113	Серія А № 00038 (тимчасова адміністрація); серія В № 00037 (ліквідація)	11.12.2013 р.	
62	Савчук Андрій Вікторович	11.12.2008 р., № 114	Серія А № 00039 (тимчасова адміністрація); серія В № 00038 (ліквідація)	11.12.2013 р.	
63	Неделін Вадим Аркадійович	11.12.2008 р., № 115	Серія А № 00040 (тимчасова адміністрація); серія В № 00039 (ліквідація)	11.12.2013 р.	
64	Іванов Ростислав Вікторович	11.12.2008 р., № 116	Серія А № 00041 (тимчасова адміністрація); серія В № 00040 (ліквідація)	11.12.2013 р.	
65	Шевцов Юрій Олександрович	28.01.2009 р., № 119	Серія А № 00042 (тимчасова адміністрація); серія В № 00041 (ліквідація)	28.01.2014 р.	
66	Молчанова Любов Іванівна	28.01.2009 р., № 121	Серія А № 00047 (тимчасова адміністрація); серія В № 00044 (ліквідація)	28.01.2014 р.	
67	Журбас Юрій Олександрович	28.01.2009 р., № 122	Серія А № 00048 (тимчасова адміністрація); серія В № 00045 (ліквідація)	28.01.2014 р.	
68	Малютіна Валентина Аркадіївна	06.02.2009 р., № 124	Серія А № 00044 (тимчасова адміністрація)	06.02.2014 р.	
69	Джус Юрій Микитович	06.02.2009 р., № 125	Серія А № 00045 (тимчасова адміністрація); серія В № 00043 (ліквідація)	06.02.2014 р.	
70	Степаненко Анатолій Іванович	06.02.2009 р., № 126	Серія А № 00046 (тимчасова адміністрація)	06.02.2014 р.	
71	Жуковська Валентина Борисівна	06.02.2009 р., № 127	Серія А № 00049 (тимчасова адміністрація); серія В № 00047 (ліквідація)	06.02.2014 р.	
72	Зеленюк Наталія Олександрівна	12.02.2009 р., № 128	Серія А № 00050 (тимчасова адміністрація); серія В № 00048 (ліквідація)	12.02.2014 р.	
73	Синюк Іван Михайлович	12.02.2009 р., № 129	Серія А № 00051 (тимчасова адміністрація); серія В № 00049 (ліквідація)	12.02.2014 р.	
74	Соловійова Наталія Анатоліївна	12.02.2009 р., № 130	Серія А № 00052 (тимчасова адміністрація); серія В № 00050 (ліквідація)	12.02.2014 р.	
75	Боткачик Світлана Іванівна	12.02.2009 р., № 131	Серія А № 00053 (тимчасова адміністрація); серія В № 00051 (ліквідація)	12.02.2014 р.	
76	Стрільчук Василь Олексійович	12.02.2009 р., № 132	Серія А № 00054 (тимчасова адміністрація); серія В № 00052 (ліквідація)	12.02.2014 р.	
77	Бердій Михайло Григорович	12.02.2009 р., № 133	Серія А № 00055 (тимчасова адміністрація); серія В № 00053 (ліквідація)	12.02.2014 р.	
78	Марков Борис Іванович	12.02.2009 р., № 134	Серія А № 00057 (тимчасова адміністрація); серія В № 00054 (ліквідація)	12.02.2014 р.	
79	Красюк Ігор Іванович	12.02.2009 р., № 135	Серія А № 00058 (тимчасова адміністрація); серія В № 00055 (ліквідація)	12.02.2014 р.	
80	Петров Юрій Давидович	12.02.2009 р., № 136	Серія А № 00056 (тимчасова адміністрація); серія В № 00056 (ліквідація)	12.02.2014 р.	
81	Пономарьов Андрій Вікторович	12.02.2009 р., № 137	Серія А № 00059 (тимчасова адміністрація); серія В № 00057 (ліквідація)	12.02.2014 р.	
82	Малярєнко Анатолій Анатолійович	12.02.2009 р., № 138	Серія А № 00060 (тимчасова адміністрація); серія В № 00058 (ліквідація)	12.02.2014 р.	
83	Пелипенко Марія Леонівна	12.02.2009 р., № 139	Серія А № 00062 (тимчасова адміністрація)	12.02.2014 р.	
84	Магалаєв Олег Михайлович	12.03.2009 р., № 143	Серія В № 00059 (ліквідація)	12.03.2014 р.	

1	2	3	4	5	6
85	Костюченко Тетяна Борисівна	12.03.2009 р., № 144	Серія А № 00063 (тимчасова адміністрація); серія В № 00060 (ліквідація)	12.03.2014 р.	
86	Міхаліді Павло Миколайович	12.03.2009 р., № 145	Серія А № 00064 (тимчасова адміністрація); серія В № 00061 (ліквідація)	12.03.2014 р.	
87	Горбуненко Денис Володимирович	12.03.2009 р., № 146	Серія А № 00065 (тимчасова адміністрація); серія В № 00062 (ліквідація)	12.03.2014 р.	
88	Власюк Ігор Станіславович	12.03.2009 р., № 147	Серія В № 00063 (ліквідація)	12.03.2014 р.	
89	Пивовар Тетяна Петрівна	12.03.2009 р., № 148	Серія А № 00066 (тимчасова адміністрація); серія В № 00064 (ліквідація)	12.03.2014 р.	
90	Сторчак Олександр Павлович	12.03.2009 р., № 149	Серія А № 00067 (тимчасова адміністрація); серія В № 00065 (ліквідація)	12.03.2014 р.	
91	Лихоп'юк Денис Павлович	12.03.2009 р., № 150	Серія А № 00068 (тимчасова адміністрація); серія В № 00066 (ліквідація)	12.03.2014 р.	
92	Сиволап Олександр Іванович	12.03.2009 р., № 151	Серія А № 00069 (тимчасова адміністрація); серія В № 00067 (ліквідація)	12.03.2014 р.	
93	Косюга Володимир Володимирович	12.03.2009 р., № 152	Серія А № 00070 (тимчасова адміністрація); серія В № 00068 (ліквідація)	12.03.2014 р.	
94	Кійко Альвіна Іванівна	12.03.2009 р., № 153	Серія А № 00071 (тимчасова адміністрація); серія В № 00069 (ліквідація)	12.03.2014 р.	
95	Бобор Володимир Іванович	12.03.2009 р., № 154	Серія А № 00072 (тимчасова адміністрація)	12.03.2014 р.	
96	Янчуков Валентин Іванович	12.03.2009 р., № 155	Серія А № 00073 (тимчасова адміністрація)	12.03.2014 р.	
97	Мерещук Іван Костянтинович	12.03.2009 р., № 156	Серія А № 00074 (тимчасова адміністрація)	12.03.2014 р.	
98	Воловик Вячеслав Васильович	12.03.2009 р., № 157	Серія А № 00075 (тимчасова адміністрація)	12.03.2014 р.	
99	Довгополок Олександр Іванович	12.03.2009 р., № 158	Серія А № 00076 (тимчасова адміністрація)	12.03.2014 р.	
100	Левченко Олена Миколаївна	12.03.2009 р., № 161	Серія А № 00079 (тимчасова адміністрація)	12.03.2014 р.	
101	Маленко Микола Олександрович	12.03.2009 р., № 162	Серія А № 00080 (тимчасова адміністрація); серія В № 00072 (ліквідація)	12.03.2014 р.	
102	Євсієнко Ігор Савелійович	12.03.2009 р., № 163	Серія А № 00081 (тимчасова адміністрація); серія В № 00073 (ліквідація)	12.03.2014 р.	
103	Різник Ольга Олександрівна	12.03.2009 р., № 164	Серія А № 00082 (тимчасова адміністрація); серія В № 00074 (ліквідація)	12.03.2014 р.	
104	Стрехо Олена Олександрівна	12.03.2009 р., № 165	Серія А № 00083 (тимчасова адміністрація); серія В № 00075 (ліквідація)	12.03.2014 р.	
105	Різник Віталій Сергійович	12.03.2009 р., № 166	Серія А № 00084 (тимчасова адміністрація); серія В № 00076 (ліквідація)	12.03.2014 р.	
106	Іванов Юрій Федорович	12.03.2009 р., № 167	Серія А № 00085 (тимчасова адміністрація)	12.03.2014 р.	
107	Яцура Андрій Семенович	12.03.2009 р., № 168	Серія А № 00087 (тимчасова адміністрація); серія В № 00077 (ліквідація)	12.03.2014 р.	
108	Козлов Геннадій Анатолійович	12.03.2009 р., № 169	Серія А № 00086 (тимчасова адміністрація)	12.03.2014 р.	
109	Яхнович Юрій Львович	12.03.2009 р., № 170	Серія А № 00088 (тимчасова адміністрація); серія В № 00078 (ліквідація)	12.03.2014 р.	
110	Мироненко Віктор Петрович	12.03.2009 р., № 172	Серія А № 00090 (тимчасова адміністрація)	12.03.2014 р.	
111	Стецюра Володимир Анатолійович	12.03.2009 р., № 173	Серія А № 00091 (тимчасова адміністрація)	12.03.2014 р.	
112	Кравець Віктор Михайлович	12.03.2009 р., № 174	Серія А № 00092 (тимчасова адміністрація)	12.03.2014 р.	
113	Мазуркевич Марія Леонідівна	09.04.2009 р., № 175	Серія А № 00089 (тимчасова адміністрація); серія В № 00079 (ліквідація)	09.04.2014 р.	

1	2	3	4	5	6
114	Береза Сергій Олексійович	09.04.2009 р., № 176	Серія А № 00093 (тимчасова адміністрація); серія В № 00080 (ліквідація)	09.04.2014 р.	
115	Рожкова Катерина Вікторівна	09.04.2009 р., № 177	Серія А № 00094 (тимчасова адміністрація); серія В № 00081 (ліквідація)	09.04.2014 р.	
116	Рожок Андрій Володимирович	09.04.2009 р., № 178	Серія А № 00095 (тимчасова адміністрація); серія В № 00082 (ліквідація)	09.04.2014 р.	
117	Фуклев Віктор Васильович	09.04.2009 р., № 179	Серія А № 00096 (тимчасова адміністрація)	09.04.2014 р.	
118	Ярошенко Ганна Іванівна	09.04.2009 р., № 180	Серія А № 00097 (тимчасова адміністрація); серія В № 00083 (ліквідація)	09.04.2014 р.	
119	Яговдик Ігор Олександрович	09.04.2009 р., № 181	Серія А № 00098 (тимчасова адміністрація); серія В № 00084 (ліквідація)	09.04.2014 р.	
120	Нехом'яж Сергій Олексійович	09.04.2009 р., № 182	Серія А № 00099 (тимчасова адміністрація); серія В № 00085 (ліквідація)	09.04.2014 р.	
121	Кущенко Іван Федорович	09.04.2009 р., № 184	Серія А № 00100 (тимчасова адміністрація); серія В № 00086 (ліквідація)	09.04.2014 р.	
122	Соколов Олександр Володимирович	05.06.2009 р., № 186	Серія А № 00101 (тимчасова адміністрація); серія В № 00087 (ліквідація)	05.06.2014 р.	
123	Інденбаум Фелікс Борисович	05.06.2009 р., № 187	Серія А № 00102 (тимчасова адміністрація); серія В № 00088 (ліквідація)	05.06.2014 р.	
124	Сергати́й Геннадій Васильович	05.06.2009 р., № 188	Серія А № 00103 (тимчасова адміністрація); серія В № 00089 (ліквідація)	05.06.2014 р.	
125	Корміліцин Дмитро Олександрович	05.06.2009 р., № 189	Серія А № 00104 (тимчасова адміністрація)	05.06.2014 р.	
126	Васильченко Юрій Леонідович	05.06.2009 р., № 190	Серія А № 00127 (тимчасова адміністрація)	05.06.2014 р.	
127	Батич Галина Никифорівна	05.06.2009 р., № 191	Серія А № 00106 (тимчасова адміністрація); серія В № 00090 (ліквідація)	05.06.2014 р.	
128	Случ Василь Олексійович	05.06.2009 р., № 192	Серія А № 00107 (тимчасова адміністрація); серія В № 00091 (ліквідація)	05.06.2014 р.	
129	Щербина Сергій Ярославович	16.06.2009 р., № 194	Серія А № 00108 (тимчасова адміністрація)	16.06.2014 р.	
130	Дацюк Олександр Володимирович	25.06.2009 р., № 196	Серія А № 00110 (тимчасова адміністрація); серія В № 00099 (ліквідація)	25.06.2014 р.	
131	Шевченко Кирило Євгенович	25.06.2009 р., № 197	Серія А № 00113 (тимчасова адміністрація)	25.06.2014 р.	
132	Мамонов Юрій Петрович	25.06.2009 р., № 198	Серія А № 00112 (тимчасова адміністрація)	25.06.2014 р.	
133	Косяк Сергій Анатолійович	25.06.2009 р., № 199	Серія А № 00111 (тимчасова адміністрація)	25.06.2014 р.	
134	Космін Анатолій Федорович	25.06.2009 р., № 202	Серія В № 00092 (ліквідація)	25.06.2014 р.	
135	Фатєєва Вікторія Леонідівна	16.07.2009 р., № 203	Серія А № 00114 (тимчасова адміністрація); серія В № 00094 (ліквідація)	16.07.2014 р.	
136	Полховський Ігор Стахійович	16.07.2009 р., № 204	Серія А № 00115 (тимчасова адміністрація); серія В № 00095 (ліквідація)	16.07.2014 р.	
137	Угрімов Олексій Миколайович	16.07.2009 р., № 205	Серія А № 00116 (тимчасова адміністрація); серія В № 00096 (ліквідація)	16.07.2014 р.	
138	Аймедов Володимир Какабаєвич	16.07.2009 р., № 206	Серія В № 00093 (ліквідація)	16.07.2014 р.	
139	Дем'яненко Сергій Григорович	16.07.2009 р., № 207	Серія А № 00117 (тимчасова адміністрація)	16.07.2014 р.	
140	Заря Геннадій Леонідович	16.07.2009 р., № 208	Серія А № 00118 (тимчасова адміністрація); серія В № 00098 (ліквідація)	16.07.2014 р.	
141	Шахова Ангеліна Миколаївна	16.07.2009 р., № 209	Серія А № 00119 (тимчасова адміністрація)	16.07.2014 р.	
142	Голуб Владислав Миколайович	16.07.2009 р., № 210	Серія А № 00120 (тимчасова адміністрація); серія В № 00100 (ліквідація)	16.07.2014 р.	

1	2	3	4	5	6
143	Трач Віктор Михайлович	16.07.2009 р., № 211	Серія А № 00121 (тимчасова адміністрація); серія В № 00101 (ліквідація)	16.07.2014 р.	
144	Нестеренко Павло Петрович	16.07.2009 р., № 212	Серія А № 00122 (тимчасова адміністрація); серія В № 00102 (ліквідація)	16.07.2014 р.	
145	Колос Олена Анатоліївна	23.07.2009 р., № 214	Серія А № 00123 (тимчасова адміністрація)	23.07.2014 р.	
146	Новік Ольга Василівна	23.07.2009 р., № 215	Серія А № 00124 (тимчасова адміністрація)	23.07.2014 р.	
147	Котряга Євген Олександрович	23.07.2009 р., № 216	Серія А № 00128 (тимчасова адміністрація)	23.07.2014 р.	
148	Яремчишин Ігор Богданович	23.07.2009 р., № 217	Серія А № 00129 (тимчасова адміністрація)	23.07.2014 р.	
149	Лобанов Павло Веніамінович	23.07.2009 р., № 218	Серія А № 00130 (тимчасова адміністрація); серія В № 00103 (ліквідація)	23.07.2014 р.	
150	Петченко Павло Вікторович	23.07.2009 р., № 219	Серія А № 00131 (тимчасова адміністрація)	23.07.2014 р.	
151	Загородников Артур Германович	23.07.2009 р., № 220	Серія А № 00132 (тимчасова адміністрація)	23.07.2014 р.	
152	Апуктін Микола Іванович	23.07.2009 р., № 221	Серія А № 00133 (тимчасова адміністрація); серія В № 00104 (ліквідація)	23.07.2014 р.	
153	Францкевич Ігор Євгенович	28.07.2009 р., № 222	Серія А № 00135 (тимчасова адміністрація)	28.07.2014 р.	
154	Мирошніков Олександр Гаврилович	13.08.2009 р., № 223	Серія А № 00136 (тимчасова адміністрація); серія В № 00107 (ліквідація)	13.08.2014 р.	
155	Прокоша Богдан Сергійович	13.08.2009 р., № 224	Серія А № 00138 (тимчасова адміністрація); серія В № 00108 (ліквідація)	13.08.2014 р.	
156	Волков Сергій Сергійович	13.08.2009 р., № 225	Серія А № 00139 (тимчасова адміністрація); серія В № 00109 (ліквідація)	13.08.2014 р.	
157	Дробноход Юрій Миколайович	13.08.2009 р., № 226	Серія А № 00140 (тимчасова адміністрація)	13.08.2014 р.	
158	Бодунов Руслан Олександрович	13.08.2009 р., № 227	Серія А № 00141 (тимчасова адміністрація); серія В № 00110 (ліквідація)	13.08.2014 р.	
159	Левченко Ельвіра Борисівна	13.08.2009 р., № 228	Серія А № 00142 (тимчасова адміністрація); серія В № 00111 (ліквідація)	13.08.2014 р.	
160	Богданова Олена Володимирівна	13.08.2009 р., № 229	Серія А № 00143 (тимчасова адміністрація); серія В № 00112 (ліквідація)	13.08.2014 р.	
161	Полосков Костянтин Ігорович	13.08.2009 р., № 230	Серія А № 00144 (тимчасова адміністрація)	13.08.2014 р.	
162	Білоконь Володимир Валентинович	27.08.2009 р., № 232	Серія А № 00145 (тимчасова адміністрація); серія В № 00113 (ліквідація)	27.08.2014 р.	
163	Власенко Юрій Миколайович	27.08.2009 р., № 233	Серія А № 00146 (тимчасова адміністрація); серія В № 00114 (ліквідація)	27.08.2014 р.	
164	Мороз Сергій Григорович	27.08.2009 р., № 234	Серія А № 00148 (тимчасова адміністрація); серія В № 00115 (ліквідація)	27.08.2014 р.	
165	Чуриліна Анастасія Євгеніївна	27.08.2009 р., № 235	Серія А № 00149 (тимчасова адміністрація)	27.08.2014 р.	
166	Кірієнко Андрій Михайлович	11.09.2009 р., № 238	Серія А № 00150 (тимчасова адміністрація); серія В № 00118 (ліквідація)	11.09.2014 р.	
167	Дробязко Анатолій Олександрович	11.09.2009 р., № 239	Серія А № 00151 (тимчасова адміністрація)	11.09.2014 р.	
168	Таран Олександр Васильович	24.09.2009 р., № 240	Серія А № 00152 (тимчасова адміністрація); серія В № 00116 (ліквідація)	24.09.2014 р.	
169	Львова Ірина Володимирівна	24.09.2009 р., № 241	Серія А № 00153 (тимчасова адміністрація); серія В № 00117 (ліквідація)	24.09.2014 р.	
170	Савощенко Олег Анатолійович	24.09.2009 р., № 242	Серія А № 00154 (тимчасова адміністрація); серія В № 00119 (ліквідація)	24.09.2014 р.	

1	2	3	4	5	6
171	Євтухов Сергій Іванович	24.09.2009 р., № 243	Серія А № 00158 (тимчасова адміністрація)	24.09.2014 р.	
172	Кияк Андрій Тарасович	24.09.2009 р., № 245	Серія А № 00157 (тимчасова адміністрація)	24.09.2014 р.	
173	Загородников Артур Германович	24.09.2009 р., № 246	Серія В № 00120 (ліквідація)	24.09.2014 р.	
174	Щербіна Ольга Іванівна	08.10.2009 р., № 248	Серія А № 00163 (тимчасова адміністрація); серія В № 00129 (ліквідація)	08.10.2014 р.	
175	Кияк Андрій Тарасович	08.10.2009 р., № 249	Серія В № 00122 (ліквідація)	08.10.2014 р.	
176	Свінціцька Ліна Віталіївна	08.10.2009 р., № 250	Серія А № 00160 (тимчасова адміністрація); серія В № 00123 (ліквідація)	08.10.2014 р.	
177	Глотов Олександр Іванович	08.10.2009 р., № 251	Серія В № 00124 (ліквідація)	08.10.2014 р.	
178	Архипова Ліана Миколаївна	08.10.2009 р., № 252	Серія А № 00162 (тимчасова адміністрація); серія В № 00128 (ліквідація)	08.10.2014 р.	
179	Назаренко Лариса Сергіївна	08.10.2009 р., № 253	Серія В № 00125 (ліквідація)	08.10.2014 р.	
180	Макаров Юрій Олександрович	05.11.2009 р. № 254	Серія А № 00164 (тимчасова адміністрація); серія В № 00130 (ліквідація)	05.11.2014 р.	
181	Рябов Олег Анатолійович	05.11.2009 р. № 255	Серія А № 00165 (тимчасова адміністрація); серія В № 00132 (ліквідація)	05.11.2014 р.	
182	Дзюба Євген Миколайович	05.11.2009 р. № 256	Серія А № 00166 (тимчасова адміністрація); серія В № 00133 (ліквідація)	05.11.2014 р.	
183	Смолянінов Олександр Васильович	05.11.2009 р. № 257	Серія А № 00167 (тимчасова адміністрація); серія В № 00134 (ліквідація)	05.11.2014 р.	
184	Авраменко Вячеслав Миколайович	05.11.2009 р. № 258	Серія А № 00168 (тимчасова адміністрація); серія В № 00135 (ліквідація)	05.11.2014 р.	
185	Сухонос Сергій Григорович	05.11.2009 р. № 259	Серія А № 00172 (тимчасова адміністрація)	05.11.2014 р.	
186	Гончарук Дмитро Васильович	05.11.2009 р. № 260	Серія А № 00169 (тимчасова адміністрація)	05.11.2014 р.	
187	Коновченко Олександр Степанович	05.11.2009 р. № 261	Серія А № 00170 (тимчасова адміністрація)	05.11.2014 р.	
188	Кузь Анатолій Тимофійович	05.11.2009 р. № 262	Серія А № 00171 (тимчасова адміністрація)	05.11.2014 р.	
189	Пшеницький Ігор Лук'янович	05.11.2009 р. № 263	Серія А № 00173 (тимчасова адміністрація)	05.11.2014 р.	
190	Ігнатов Ігор Олегович	05.11.2009 р. № 264	Серія В № 00136 (ліквідація)	05.11.2014 р.	
191	Шкляр Сергій Володимирович	05.11.2009 р. № 265	Серія В № 00137 (ліквідація)	05.11.2014 р.	
192	Рудик Ярема Богданович	05.11.2009 р. № 266	Серія В № 00138 (ліквідація)	05.11.2014 р.	
193	Зайцев Денис Олегович	05.11.2009 р. № 268	Серія В № 00139 (ліквідація)	05.11.2014 р.	
194	Левченко Євгеній Михайлович	03.12.2009 р. № 271	Серія А № 00176 (тимчасова адміністрація); серія В № 00143 (ліквідація)	03.12.2014 р.	
195	Левченко Олена Миколаївна	03.12.2009 р. № 272	Серія В № 00141 (ліквідація)	03.12.2014 р.	
196	Бассель Марина Вікторівна	03.12.2009 р. № 273	Серія А № 00175 (тимчасова адміністрація); серія В № 00142 (ліквідація)	03.12.2014 р.	
197	Чуриліна Анастасія Євгеніївна	03.12.2009 р. № 274	Серія В № 00144 (ліквідація)	03.12.2014 р.	
198	Погорелий Іван Сергійович	03.12.2009 р. № 275	Серія В № 00145 (ліквідація)	03.12.2014 р.	
199	Кошліченко Володимир Сергійович	03.12.2009 р. № 276	Серія В № 00156 (ліквідація)	03.12.2014 р.	
200	Славкіна Марина Анатоліївна	03.12.2009 р. № 277	Серія А № 00177 (тимчасова адміністрація); серія В № 00146 (ліквідація)	03.12.2014 р.	
201	Венська Оксана Олександрівна	03.12.2009 р. № 278	Серія В № 00147 (ліквідація)	03.12.2014 р.	
202	Ласьков Микола Анатолійович	03.12.2009 р. № 279	Серія А № 00178 (тимчасова адміністрація)	03.12.2014 р.	
203	Лавкін Сергій Олександрович	03.12.2009 р. № 280	Серія А № 00179 (тимчасова адміністрація); серія В № 00148 (ліквідація)	03.12.2014 р.	
204	Задніпровська Оксана Григорівна	03.12.2009 р. № 281	Серія А № 00180 (тимчасова адміністрація)	03.12.2014 р.	
205	Кузь Анатолій Тимофійович	03.12.2009 р. № 282	Серія В № 00149 (ліквідація)	03.12.2014 р.	
206	Яремчишин Ігор Богданович	03.12.2009 р. № 283	Серія В № 00150 (ліквідація)	03.12.2014 р.	

1	2	3	4	5	6
207	Славінський Валерій Іванович	03.12.2009 р. № 284	Серія А № 00182 (тимчасова адміністрація); серія В № 00151 (ліквідація)	03.12.2014 р.	
208	Петрів Андрій Аркадійович	03.12.2009 р. № 285	Серія А № 00183 (тимчасова адміністрація)	03.12.2014 р.	
209	Бадянова Оксана Володимирівна	03.12.2009 р. № 286	Серія В № 00154 (ліквідація)	03.12.2014 р.	
210	Черніков Володимир Федорович	03.12.2009 р. № 289	Серія В № 00152 (ліквідація)	03.12.2014 р.	
211	Бондаренко Олександр Павлович	03.12.2009 р. № 290	Серія А № 00185 (тимчасова адміністрація); серія В № 00153 (ліквідація)	03.12.2014 р.	
212	Коротецький Віталій Володимирович	17.12.2009 р. № 294	Серія А № 00187 (тимчасова адміністрація)	17.12.2014 р.	
213	Чередніченко Микола Володимирович	17.12.2009 р. № 295	Серія В № 00155 (ліквідація)	17.12.2014 р.	
214	Скиба Галина Іллівна	11.02.2010 р. № 296	Серія А № 00188 (тимчасова адміністрація); серія В № 00157 (ліквідація)	11.02.2015 р.	
215	Шевель Віталій Михайлович	11.02.2010 р. № 297	Серія А № 00189 (тимчасова адміністрація); серія В № 00158 (ліквідація)	11.02.2015 р.	
216	Циктор Андрій Іванович	11.02.2010 р. № 298	Серія А № 00190 (тимчасова адміністрація)	11.02.2015 р.	
217	Уварова Вікторія Віталіївна	11.02.2010 р. № 299	Серія А № 00191 (тимчасова адміністрація); серія В № 00159 (ліквідація)	11.02.2015 р.	
218	Степаненко Ігор Євгенович	11.02.2010 р. № 300	Серія А № 00192 (тимчасова адміністрація); серія В № 00160 (ліквідація)	11.02.2015 р.	
219	Сегін Федір Васильович	11.02.2010 р. № 301	Серія А № 00193 (тимчасова адміністрація); серія В № 00161 (ліквідація)	11.02.2015 р.	
220	Савицький Юрій Степанович	11.02.2010 р. № 302	Серія А № 00194 (тимчасова адміністрація); серія В № 00162 (ліквідація)	11.02.2015 р.	
221	Мироненко Олена Михайлівна	11.02.2010 р. № 303	Серія А № 00195 (тимчасова адміністрація); серія В № 00163 (ліквідація)	11.02.2015 р.	
222	Личов Іван Іванович	11.02.2010 р. № 304	Серія А № 00196 (тимчасова адміністрація); серія В № 00164 (ліквідація)	11.02.2015 р.	
223	Корчинська Світлана Анатоліївна	11.02.2010 р. № 305	Серія А № 00197 (тимчасова адміністрація); серія В № 00165 (ліквідація)	11.02.2015 р.	
224	Васильченко Юрій Леонідович	11.02.2010 р. № 306	Серія В № 00166 (ліквідація)	11.02.2015 р.	
225	Молчанов Андрій Георгійович	11.02.2010 р. № 307	Серія В № 00167 (ліквідація)	11.02.2015 р.	
226	Квятковский Ігор Аполлінарійович	11.02.2010 р. № 308	Серія В № 00168 (ліквідація)	11.02.2015 р.	
227	Луб'яницький Олександр Григорович	27.04.2010 р. № 311	Серія А № 00198 (тимчасова адміністрація); серія В № 00169 (ліквідація)	27.04.2015 р.	
228	Варавін Сергій Дмитрович	27.04.2010 р. № 312	Серія А № 00199 (тимчасова адміністрація); серія В № 00170 (ліквідація)	27.04.2015 р.	
229	Козачок Ігор Назарович	27.04.2010 р. № 313	Серія А № 00200 (тимчасова адміністрація)	27.04.2015 р.	
230	Ткачов Ілля Євгенович	27.04.2010 р. № 314	Серія В № 00171 (ліквідація)	27.04.2015 р.	
231	Грішина Ніна Леонідівна	27.04.2010 р. № 317	Серія А № 00201 (тимчасова адміністрація)	27.04.2015 р.	
232	Онищенко Микола Іванович	11.05.2010 р. № 318	Серія А № 00202 (тимчасова адміністрація)	11.05.2015 р.	
233	Гришин Петро Миколайович	27.05.2010 р. № 319	Серія А № 00203 (тимчасова адміністрація)	27.05.2015 р.	
234	Попов Валерій Васильович	27.05.2010 р. № 320	Серія А № 00204 (тимчасова адміністрація); серія В № 00174 (ліквідація)	27.05.2015 р.	
235	Нанівський Богдан Іванович	27.05.2010 р. № 321	Серія А № 00205 (тимчасова адміністрація); серія В № 00173 (ліквідація)	27.05.2015 р.	
236	Чечіль Євген Миколайович	03.06.2010 р. № 322	Серія А № 00206 (тимчасова адміністрація); серія В № 00175 (ліквідація)	03.06.2015 р.	
237	Подеряко Юрій Григорович	17.06.2010 р. № 323	Серія А № 00208 (тимчасова адміністрація)	17.06.2015 р.	

1	2	3	4	5	6
238	Костенко Роман Валерійович	17.06.2010 р. № 324	Серія А № 00209 (тимчасова адміністрація); серія В № 00176 (ліквідація)	17.06.2015 р.	
239	Соловійова Ольга Давланівна	17.06.2010 р. № 325	Серія А № 00210 (тимчасова адміністрація); серія В № 00177 (ліквідація)	17.06.2015 р.	
240	Райтбург Юрій Григорович	17.06.2010 р. № 326	Серія А № 00211 (тимчасова адміністрація); серія В № 00178 (ліквідація)	17.06.2015 р.	
241	Попов Дмитро Анатолійович	23.06.2010 р. № 328	Серія А № 00212 (тимчасова адміністрація); серія В № 00179 (ліквідація)	23.06.2015 р.	
242	Марочкіна Алла Михайлівна	02.09.2010 р. № 330	Серія В № 00183 (ліквідація)	02.09.2015 р.	
243	Хрищатий Олександр Валерійович	02.09.2010 р. № 331	Серія В № 00180 (ліквідація)	02.09.2015 р.	
244	Бокій Сергій Олексійович	05.10.2010 р. № 333	Серія А № 00213 (тимчасова адміністрація); серія В № 00184 (ліквідація)	05.10.2015 р.	
245	Івченко Тетяна Володимирівна	05.10.2010 р. № 334	Серія В № 00185 (ліквідація)	05.10.2015 р.	
246	Рогожа Олена Анатоліївна	05.10.2010 р. № 335	Серія А № 00214 (тимчасова адміністрація); серія В № 00186 (ліквідація)	05.10.2015 р.	
247	Заруцька Олена Павлівна	25.11.2010 р. № 337	Серія А № 00217 (тимчасова адміністрація); серія В № 00189 (ліквідація)	25.11.2015 р.	
248	Северин Юрій Петрович	25.11.2010 р. № 338	Серія А № 00216 (тимчасова адміністрація); серія В № 00188 (ліквідація)	25.11.2015 р.	
249	Неведров Ігор Іванович	25.11.2010 р. № 339	Серія А № 00218 (тимчасова адміністрація); серія В № 00190 (ліквідація)	25.11.2015 р.	
250	Ткаченко Сергій Леонідович	25.11.2010 р. № 340	Серія А № 00219 (тимчасова адміністрація); серія В № 00191 (ліквідація)	25.11.2015 р.	
251	Шапка Світлана Віталіївна	25.11.2010 р. № 341	Серія А № 00220 (тимчасова адміністрація); серія В № 00192 (ліквідація)	25.11.2015 р.	
252	Щебликін Геннадій Сергійович	16.12.2010 р. № 345	Серія А № 00224 (тимчасова адміністрація); серія В № 00196 (ліквідація)	16.12.2015 р.	
253	Купченко Юрій Валентинович	16.12.2010 р. № 346	Серія А № 00223 (тимчасова адміністрація); серія В № 00195 (ліквідація)	16.12.2015 р.	
254	Чудовська Марина Вікторівна	16.12.2010 р. № 347	Серія В № 00193 (ліквідація)	16.12.2015 р.	
255	Серпутько Василь Іванович	16.12.2010 р. № 348	Серія А № 00221 (тимчасова адміністрація); серія В № 00194 (ліквідація)	16.12.2015 р.	
256	Кононова Тетяна Данилівна	16.12.2010 р. № 349	Серія А № 00222 (тимчасова адміністрація)	16.12.2015 р.	

Перелік осіб, чиї сертифікати на право здійснення функцій тимчасового адміністратора та ліквідатора банків утратили чинність

За станом на 01.01.2011 р.

№ п/п	Прізвище, ім'я, по батькові тимчасового адміністратора або ліквідатора	Дата і номер рішення Комісії про надання сертифіката	Номер та серія сертифіката	Строк дії сертифіката / продовження терміну дії сертифіката	Дата і підстава припинення чинності сертифіката
1	Штепа Людмила Павлівна	17.02.2005 р., № 45	№ 000032-ЛТ (тимчасова адміністрація, ліквідація)	17.02.2010 р.	Сертифікат втратив чинність 17.02.2010 р. на підставі рішення Комісії від 17.06.2010 р. № 327
2	Максимова Ірина Анатоліївна	17.02.2005 р., № 46	№ 000033-ЛТ (тимчасова адміністрація, ліквідація)	17.02.2010 р.	Сертифікат втратив чинність 17.02.2010 р. на підставі рішення Комісії від 17.06.2010 р. № 327
3	Родіонова Марина Олексіївна	21.06.2005 р., № 47	№ 000034-ЛТ (тимчасова адміністрація, ліквідація)	21.06.2010 р.	Сертифікат втратив чинність 21.06.2010 р. на підставі рішення Комісії від 23.06.2010 р. № 329
4	Трещов Олександр Вікторович	28.07.2005 р. № 48	№ 000036-ЛТ (тимчасова адміністрація, ліквідація)	28.07.2010 р.	Сертифікат втратив чинність 28.07.2010 р. на підставі рішення Комісії від 02.09.2010 р. № 332
5	Бордюг Олег Валерійович	03.08.2005 р. № 49	№ 000037-ЛТ (тимчасова адміністрація, ліквідація)	03.08.2010 р.	Сертифікат втратив чинність 03.08.2010 р. на підставі рішення Комісії від 02.09.2010 р. № 332
6	Андрущенко Петро Володи-мирович	16.09.2005 р. № 50	№ 000039-ЛТ (тимчасова адміністрація, ліквідація)	16.09.2010 р.	Сертифікат втратив чинність 16.09.2010 р. на підставі рішення Комісії від 25.11.2010 р. № 343

Підготовлено департаментом кризового менеджменту і контролю операцій на відкритому ринку Національного банку України.

Процентна політика/

Динаміка облікової ставки НБУ в 1992–2010 рр.

Пропонуємо увазі читачів дані щодо облікової ставки НБУ від початку її встановлення Національним банком України. НБУ почав регулярно встановлювати облікову ставку з кінця 1992 року. Починаючи з 1995 року встановлювалася також ломбардна ставка НБУ. Із 07.04.2001 р. по 28.02.2004 р. вона відповідала розміру процентної ставки за кредитами “овернайт” і визначалася та доводилася до суб’єктів банківської системи щоденно. Починаючи з 1 березня 2004 року ломбардна ставка Національним банком України не оголошується. Натомість Національний банк щоденно оголошує ставки за своїми активними і пасивними операціями. Офіційна інформація про них публікується в Інтернеті на веб-сторінці НБУ за адресою: <http://www.bank.gov.ua/>.

Період дії		Відсотки річні
від	до	
1992 р.		30.00
16.11.1992 р.	28.02.1993 р.	80.00
01.03.1993 р.	30.04.1993 р.	100.00
01.05.1993 р.	31.06.1994 р.	240.00
01.07.1994 р.	31.07.1994 р.	190.00
01.08.1994 р.	14.08.1994 р.	175.00
15.08.1994 р.	24.10.1994 р.	140.00
25.10.1994 р.	11.12.1994 р.	300.00
12.12.1994 р.	09.03.1995 р.	252.00
10.03.1995 р.	28.03.1995 р.	204.00
29.03.1995 р.	06.04.1995 р.	170.00
07.04.1995 р.	30.04.1995 р.	150.00
01.05.1995 р.	06.06.1995 р.	96.00
07.06.1995 р.	14.07.1995 р.	75.00
15.07.1995 р.	20.08.1995 р.	60.00
21.08.1995 р.	09.10.1995 р.	70.00
10.10.1995 р.	30.11.1995 р.	95.00
01.12.1995 р.	31.12.1995 р.	110.00
01.01.1996 р.	03.03.1996 р.	105.00
04.03.1996 р.	25.03.1996 р.	98.00
26.03.1996 р.	31.03.1996 р.	90.00
01.04.1996 р.	07.04.1996 р.	85.00
08.04.1996 р.	24.04.1996 р.	75.00
25.04.1996 р.	21.05.1996 р.	70.00
22.05.1996 р.	06.06.1996 р.	63.00
07.06.1996 р.	01.07.1996 р.	50.00
02.07.1996 р.	09.01.1997 р.	40.00
10.01.1997 р.	07.03.1997 р.	35.00
08.03.1997 р.	25.05.1997 р.	25.00
26.05.1997 р.	07.07.1997 р.	21.00
08.07.1997 р.	04.08.1997 р.	18.00
05.08.1997 р.	31.10.1997 р.	16.00
01.11.1997 р.	14.11.1997 р.	17.00
15.11.1997 р.	23.11.1997 р.	25.00
24.11.1997 р.	05.02.1998 р.	35.00
06.02.1998 р.	17.03.1998 р.	44.00
18.03.1998 р.	20.05.1998 р.	41.00
21.05.1998 р.	28.05.1998 р.	45.00
29.05.1998 р.	06.07.1998 р.	51.00
07.07.1998 р.	20.12.1998 р.	82.00
21.12.1998 р.	04.04.1999 р.	60.00
05.04.1999 р.	27.04.1999 р.	57.00
28.04.1999 р.	23.05.1999 р.	50.00
24.05.1999 р.	31.01.2000 р.	45.00
01.02.2000 р.	23.03.2000 р.	35.00
24.03.2000 р.	09.04.2000 р.	32.00
10.04.2000 р.	14.08.2000 р.	29.00
15.08.2000 р.	09.03.2001 р.	27.00
10.03.2001 р.	06.04.2001 р.	25.00
07.04.2001 р.	10.06.2001 р.	21.00
11.06.2001 р.	08.08.2001 р.	19.00
09.08.2001 р.	09.09.2001 р.	17.00
10.09.2001 р.	09.12.2001 р.	15.00
10.12.2001 р.	10.03.2002 р.	12.50
11.03.2002 р.	03.04.2002 р.	11.50
04.04.2002 р.	04.07.2002 р.	10.00
05.07.2002 р.	04.12.2002 р.	8.00
05.12.2002 р.	08.06.2004 р.	7.00
09.06.2004 р.	06.10.2004 р.	7.50
07.10.2004 р.	08.11.2004 р.	8.00
09.11.2004 р.	09.08.2005 р.	9.00
10.08.2005 р.	09.06.2006 р.	9.50
10.06.2006 р.	31.05.2007 р.	8.50
01.06.2007 р.	31.12.2007 р.	8.00
01.01.2008 р.	29.04.2008 р.	10.00
30.04.2008 р.	14.06.2009 р.	12.00
15.06.2009 р.	11.08.2009 р.	11.00
12.08.2009 р.	07.06.2010 р.	10.25
08.06.2010 р.	07.07.2010 р.	9.50
08.07.2010 р.	09.08.2010 р.	8.50
10.08.2010 р.		7.75

На замовлення “Вісника НБУ” матеріали підготовлено працівниками департаменту монетарної політики Національного банку України.

Анатолий Дробязко. *Какой банковская система Украины выходит из кризиса 2008–2009 годов?*

Анализируя основные показатели деятельности банков Украины, эксперт оценивает состояние банковской системы на 1 января 2011 года. Делает авторские предложения относительно усовершенствования регуляторной политики центрального банка страны.

Оксана Шулевская. *Ресурсные аспекты банковского кризиса 2008–2009 годов в Украине.*

Анализируя источники банковского кризиса, автор доказывает, что накопление кризисного потенциала началось с ускорения развития ресурсной базы банков без надлежащего развития реального сектора экономики. Предложены подходы к усовершенствованию процесса формирования ресурсной базы банков.

Основные показатели деятельности банков Украины на 1 января 2011 года.

Александр Берегуля. *Планирование развития банка с учётом состояния конкурентной среды.*

Анализируя проблемы современного этапа развития украинской банковской системы, её состояние и место в глобальном финансовом пространстве, автор предлагает усовершенствование подходов к планированию развития банка с учетом необходимости внедрения стратегического управления и повышения конкурентоспособности.

Динамика финансового состояния банков Украины на 1 января 2011 года.

Официальный список банков Украины, включённых в Государственный реестр банков (по состоянию на 01.01.2011 г.).

Банки, исключённые из Государственного реестра банков Украины (24.06.1992 г. — 01.01.2011 г.).

Перечень лиц, которые имеют сертификаты Национального банка Украины на право осуществления функций временного администратора и ликвидатора банков (по состоянию на 01.01.2011 г.).

Перечень лиц, чьи сертификаты на право осуществления функций временного администратора и ликвидатора банков утратили силу (по состоянию на 01.01.2011 г.).

Рынок государственных ценных бумаг Украины в декабре 2010 года.

Елена Береславская. *Курсовая политика в Украине: тенденции и перспективы.*

Анализ курсовой политики, проводимой Национальным банком Украины в 2010 году, прогноз её развития в ближайшем будущем, перспективы перехода к инфляционному таргетированию.

Виктория Грищенко. *Мировой финансовый кризис: диагностика и новые подходы к выживанию на финансовом рынке.*

Исследованы причины возникновения современного

глобального финансового кризиса, проанализированы его последствия, негативно повлиявшие на развитие инвестиционных институтов. Предложена стратегия выживания последних в условиях финансовых дисбалансов.

Основные монетарные параметры денежно-кредитного рынка Украины в декабре 2010 года.

Объёмы кредитов, предоставленных Национальным банком для поддержания ликвидности банков Украины, средневзвешенная процентная ставка по кредитам, предоставленным Национальным банком для поддержания ликвидности банков Украины, процентные ставки банков по кредитам и депозитам в национальной валюте, динамика роста денежной массы по состоянию на 01.01.2011 г.

Официальный курс гривни к евро, доллару США и российскому рублю в 2010 году, установленный Национальным банком Украины.

Официальный курс гривни к иностранным валютам, устанавливаемый Национальным банком Украины один раз в месяц (за декабрь 2010 года).

Официальный курс гривни к иностранным валютам, устанавливаемый Национальным банком Украины ежедневно (за декабрь 2010 года).

Динамика учётной ставки НБУ в 1992–2010 гг.

Ольга Вовчак, Мария Могильницкая, Мария Хмельярчук. *Кредит в системе макроэкономического равновесия.*

Исследуется социально-экономическое значение кредита, его роль в обеспечении макроэкономической стабильности и стимулирования экономического подъёма в Украине. Авторы акцентируют внимание на проблемах функционирования кредитного рынка Украины в условиях экономического кризиса и предлагают перспективные пути активизации кредитной деятельности отечественных банков.

Индексы потребительских цен и цен производителей промышленной продукции в Украине за 1991–2010 гг.

Основные макроэкономические показатели развития Украины в 2005–2010 годах.

Людмила Снигурская. *Обзор изменений в МСФО, касающихся учёта финансовых инструментов и формирования финансовой отчётности, запланированных на 2011 год.*

Анализируются основные положения изменений, которые планируется внести в Международные стандарты финансовой отчётности на протяжении 2011 года Советом по международным стандартам бухгалтерского учёта. Рассмотрены Проекты для обсуждения, касающиеся учёта финансовых инструментов (классификация и оценка, уменьшение полезности, прекращение признания), оценки по справедливой стоимости, подачи финансовых отчётов, консолидации.

ANNOTATIONS

Anatolii Drobiazko. *Which is the state of the banking system of Ukraine coming out of the 2008-2009 recession?*

The author estimates the state of the banking system of Ukraine as of January 1, 2011, having analyzed main indices of Ukrainian banks activity. He offers author's proposals concerning an improvement of the regulatory policy of country's central bank.

Oksana Shulevska. *Resource aspects of the banking crisis in Ukraine within 2008-2009.*

The author analyzes the sources of Ukraine's banking crisis and demonstrates that the accumulation of crisis potential began with the accelerated development of banks resource without the proper development of the real economy sector. Offered are steps to improve the formation of banks resources.

Main indicators of Ukrainian banks activities as of 1 January 2011.

Oleksandr Berehulia. *Planning of bank's development subject to the competitive environment.*

The author discusses problems of Ukrainian banking system development at the present stage, its state and place in the global financial environment. He offers approaches to planning of bank's development subject to the need of strategic management implementation and competitive recovery.

Dynamics of the financial performance of Ukrainian banks as of 1 January 2011.

Official list of Ukrainian banks included in the State Register of Banks (as of 1 January 2011).

Banks excluded from the State Register of Banks of Ukraine (24 June 1992 – 1 January 2011).

The list of officials that have NBU certificates that entitle them to be interim administrators and bank liquidators as of 1 January 2011.

The list of officials whose certificates that entitled them to be interim administrators and bank liquidators has expired (as of 1 January 2011).

Government securities market in Ukraine in December 2010.

Olena Bereslavska. *The exchange rate policy of Ukraine: tendencies and prospects.*

Analyzed is the exchange rate policy carried out by the National Bank of Ukraine in 2010. Made is a forecast of the policy development in the nearest future. Given are prospects for transition to inflation targeting.

Victoria Hrytsenko. *The world financial crisis: diagnosis and new*

approaches to a survival on the financial market.

Discussed are the origins of the latest global financial crisis, analyzed are its effects that had a negative influence upon the financial institutions development. The author offers a strategy for the survival of financial institutions under conditions of financial imbalances.

Major monetary parameters of the monetary market of Ukraine in December 2010.

Volumes of NBU credits for support of banks' liquidity, average weighted interest rates on NBU credits for support of banks' liquidity, interest rates of banks on national currency credits and deposits, dynamics of money supply growth as of 1 January 2011.

Official exchange rate of the hryvnia against the US dollar, euro, and Russian ruble established by the NBU in 2010.

Official exchange rate of the hryvnia against foreign currencies established monthly by the National Bank of Ukraine (in December 2010).

Official exchange rate of the hryvnia against foreign currencies established daily by the National Bank of Ukraine (in December 2010).

Dynamics of NBU discount rate in 1992 – 2010.

Olha Vovchak, Maria Mohylnytska, Maria Khmeliarchuk. *Lending within the macroeconomic equilibrium system.*

Discussed is the social and economic essence of lending, its role in the maintenance of macroeconomic stability and economic buoyancy in Ukraine. The authors make an emphasis on problems of operation of Ukraine's lending market in terms of the economic crisis and offer ways to step up lending activity of Ukrainian banks.

Consumer and industrial producer price indices in Ukraine in 1991 – 2010.

Major macroeconomic indicators of the development of Ukraine in 2005 – 2010.

Liudmyla Snihurska. *Review of changes in the International Financial Reporting Standards (IFRS) concerning financial instruments and financial reports, which are scheduled to be made for 2011.*

Discussed are main changes that are scheduled to be made in the IFRS in 2011 by the International Accounting Standards Board. The author considers some projects to be discussed viz. financial instruments accounting (classification and assessment, decrease in utility, etc.), assessment at fair value, giving of financial reports, and consolidation.